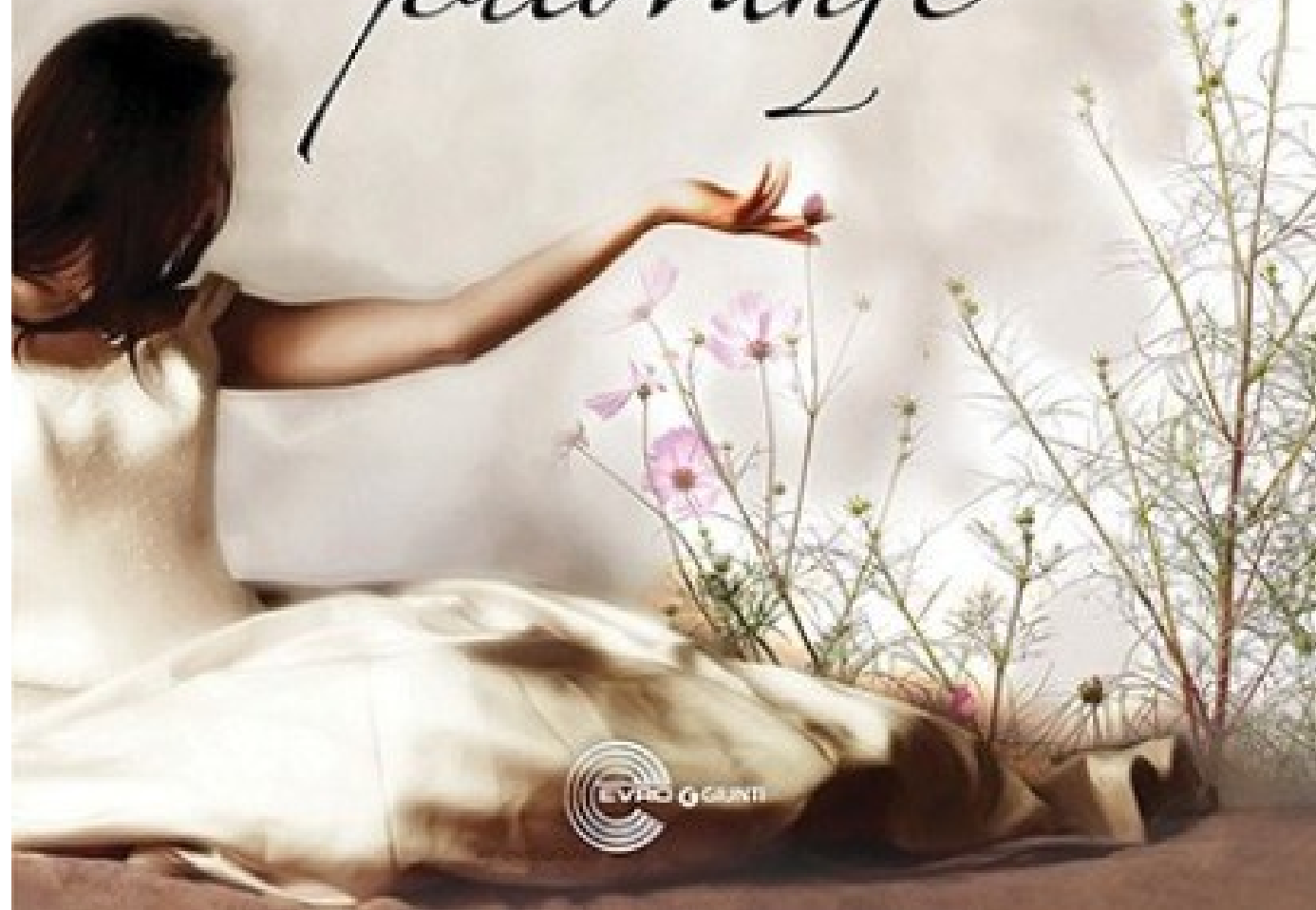

SANTA MONTEFJORE

Valentinino poslednje putovanje

Naslov originala
Santa Montefiore
LAST VOYAGE OF THE VALENTINA

obrada: Lena
www.balkandownload.org

Santa Montefjore

**VALENTININO
POSLEDNJE
PUTOVANJE**

S engleskog prevela
Bojana Smrečnik

Mojoj tetki Naomi Doson

Zahvalnost

Zamisao za ovu knjigu dobila sam zahvaljujući svojoj tetki Naomi Doson, koja je šezdesetih godina XX veka živela na starom torpednom čamcu. Izuzetno sam joj zahvalna što je podelila sa mnom fotografije i anegdote, kao i svoju blistavu uzbudljivu prošlost, beskrajno me zabavljajući. Bila mi je velika podrška i iskreni prijatelj te joj zato posvećujem ovu knjigu.

Zbog izazova koje je pred mene postavio ovaj roman, za pomoć sam se obratila mnogim prijateljima i svima im zahvaljujem: Đulijeti Tenant za neiscrpno znanje o amalfitanskoj obali, kao i stoga što mi je pozajmila ime svoje ćerke Valentine. Hvala komandantu Kraljevske mornarice Kalumu Silarsu za uvid u mornarički život i za dragocene knjige o torpednim čamcima u Sredozemlju tokom rata. Hvala Valeski Stajner za prelep glas kojim me je odvela u zamišljeni svet i njenom ocu Migelu, mom kumu, za neobične nemačke izraze koje u svom rečniku ne bih mogla da nađem. Hvala Ketu i Kasparu Roku što su mi dopustili da sedim, ne baš tiha, i posmatram ih iz večeri u večer kako igraju bridž, kao i na predivnoj sedmici među cvrčcima i borovima u Porto Erkolu.

Ovu knjigu sam doterivala u najluksuznijem hotelu na svetu, raskošnom *Tusroku* na Mauricijusu, u to vreme moj drugi dom, i zato vam beskrajno hvala, Pole i Safina Džouns, što ste mi omogućili miran i spokojan borovak. Kada je gužva u mojoj kući zapretila da ugrozi okončanje ove knjige, Pirs i Lofti fon Vestenholc ljubazno su mi ustupili svoju trpezariju i tamo sam napisala toliko očekivanu reč: Kraj.

Moji prijatelji iz Italije, Alesandro Belđojozo, Edmondo di Robilan i Alegra Hiks mnogo su mi pomogli podacima o svojoj zemlji, a Mara Berni iz San Lorenca uvek je bila spremna da me uputi u tajne italijanske kuhinje.

Zahvaljujem svojoj novoj prijateljici Suzi Tarner, koja me je uz ručak očarala pričama o životu u šezdesetim godinama XX veka, a veći deo tih priča sam sačuvala za neku novu knjigu. Moji stric i strina, Džeremi i Kler Palmer-Tomkinson još jednom su zaronili u uspomene na te dane obavijene dimom opijata (moj stric Džeremi poriče da su bili obavijeni dimom, ali ja mu ne verujem!). Hvala mojoj najboljoj prijateljici Klarisi Li-Vud, koja me uvek bodri i uvek je uz mene. Hvala Bernadet Čini što mi je čuvala decu kako bih mogla da pišem i Martinu Kvejntansu, koji je podelio sa mnom ogromno znanje o brodovima.

Zahvaljujem svojim roditeljima Pati i Čarliju Palmer-Tomkinson, što su mi podarili živopisno detinjstvo, čiji sam bojama ukrasila svoje knjige. Hvala mom svekru i mojoj svekrvi, Stivenu i Ejpril Sibag Montefjore što su pokazali veliko

zanimanje i oduševljenje prema mom radu. Hvala Tari, Džejmsu i Sos, Onor, Indiji, Vilfridu i Semu za nadahnuće i odanost. Hvala mojoj deci Lili i Saši što su me korenito promenili i uveli u saosećajni svijet.

Hvala Džo Frank, posvećenoj i delotvornoj agentkinji, koja je uz mene od vremena kad je moja prva knjiga bila tek nešto više od zamisli. Želim joj sreću na novom putu i nadam se da će je odvesti na lepa mesta. Poželeću dobrodišlicu svojoj novoj agentkinji, nezaustavljivoj Šili Krouli. Radujem se što ćemo zajedno raditi na mnogim knjigama.

Još jednom bih da naglasim ulogu svog izdavača, Suzan Flečer. Ona je ključni čovek u svakoj fazi stvaranja ove knjige, u čije kritike i savete imam bezgranično poverenje.

Ipak, najveću zahvalnost dugujem svom suprugu Sibagu, jer bez njega ove knjige ne bi ni bilo. Pružio mi je neprocenjivu pomoć u smišljanju zapleta. Nas dvoje smo sjajan tim.

Prolog

Italija, 1945.

Bio je skoro mrak kad su stigli pred *palaco*. Tirkiznoplavo nebo postalo je bledonarandžasto na obzorju iznad krošnji, gde je sunce zalazilo. Kamene zidine uzdizale su se prave i neosvojive stremeći uvis nestvarnim kulama na kojima se vijorila pohabana zastava. Nekada, kada su duvali povoljniji vetrovi sudbine, živahno je plesala na povetarcu, i teško je bilo ne primetiti je. Sada je bršljan malo-pomalo nagrizao te zidine razgrađujući ih, kao spori otrov koji izjeda utrobu kakve princeze iz drevnog doba. Uspomene na njihovu nekadašnju slavu koje leže u njenim bedemima iščilile su, iz njihove nagrizene utrobe šire se neprijatni mirisi, vrtovi su puni trulog lišća. Duvao je oštar vetar, kao da zima odoleva dolasku proleća, grčevito se držeći ledenim prstima. A možda se zima zauvek uselila tu, u tu samotnu kuću, možda su ti ledeni prsti prsti smrti, koja je sada došla po njih.

Čekali su. Znali su šta im valja činiti. Zbliženi gnevom, bolom i dubokim žaljenjem, moraju se osvetiti. Zlatasta svetlost sijala je kroz prozor na začelju palate, ali gusta neprijateljska šuma, izdžikljalo žbunje i grmovi sprečavali su ih da mu priđu. Moraće da rizikuju i da uđu sa začelja.

Ako se izuzme zavijanje vetra u krošnjama, unaokolo je bilo tiho. I cvrčci su se uplašili tog zlokobnog mesta, te su se oglašavali malo niže niz brežuljak, gde je bilo toplo.

Dvojica ubica navikla su da se prikradaju. Obojica su se borili u ratu. Sada su se ponovo ujedinili, ovoga puta protiv drugačijeg zla, zla koje je zadesilo njih lično, tako da su morali da mu stanu na put.

Nečujno su se popeli kroz prozor, ostavivši ga nemarno odškrinut. Napredovali su kroz polumrak, tihi kao mačke. Zahvaljujući crnoj odeći, stopili su se s tamom. Kad su stigli pred vrata kroz čije se pukotine probijala svetlost, zastali su i pogledali se. Oči su im svetlucale poput klikera; delovali su odlučno i nepokolebljivo. Nije u njima bilo straha, već samo iščekivanja i osećaja neizbežnosti.

Kad su otvorili vrata, njihova žrtva je podigla pogled i osmehnula se. Znao je radi čega su došli. Očekivao ih je. Bio je spreman i nije se plašio smrti. A oni će shvatiti da im njegovo ubistvo nimalo neće ublažiti bol. Naravno, još to nisu znali, inače ne bi ni došli. Hteo je da ih ponudi pićem. Poželeo je da uživa u tom trenutku. Da ga produži. Ali oni su žurili da to obave i odu. Njegova bezbrižna ljubaznost delovala je izopačeno, njegov osmeh, osmeh starog prijatelja. Poželeli su da mu ga

odseku s lica. I na samrti se smejao. Njih dvojica ga nikada neće zaboraviti; ni njega ni ono što je učinio. Ono što im je oduzeo nikada neće moći da vrate. On je pobedio, njih dvojica su izgubili, a krivica koja će ih izjedati biće njegova konačna pobjeda.

Oštrica noža sevnula je pod zlatastim svetlom lampe. Želeli su da je on vidi. Želeli su da je sa strahom očekuje, ali on se nije uplašio. Umreće mirne duše i s radošću. Uživao u svom bolu kao što sad uživa u njihovom. Njih dvojica su se zgledali i klimnuli glavom. On je zažmurio i isturio bradu, nudeći im svoj vrat, beo kao u nevinog jagnjeta.

– Ubijte me, ali ne zaboravite da sam prvo ja vas ubio! – naslađivao se, dok mu je glas pobjednički odjekivao.

Kad mu se oštrica zarila u grkljan, mlaz krvi isprskao je pod i zidove, obojivši ih u jarki grimiz. Posrnuo je.

Onaj s nožem se izmakao, a drugi je gurnuo beživotno telo, koje je palo nauznak, licem nagore. Razderana koža grkljana zlokobno mu je zjapila. I dalje je imao osmeh na licu. I mrtav se smeškao.

– Dosta je! – uzviknuo je onaj s nožem, okrenuvši se da ode. – Uradili smo dovoljno. To je bilo pitanje časti.

– Za mene je to bilo više od časti.

PRVI PORTRET

1.

London, 1971.

– Taj momak je ponovo obasipa pažnjom – rekla je Viv, stojeći na palubi svoje kuće broda. Iako je bilo blago prolećno veče, prebacila je šal s resama preko ramena i povukla dug dim iz cigarete.

– Ponovo je uhodiš, dušo! – odvratio je Fic sa zloradim osmehom.

– Ne možeš da ne primetiš paradu ljubavnika koji dolaze toj devojci. – Viv je začkiljila i udahnula kroz raširene nozdrve.

– Neko bi pomislio da si ljubomorna – primetio je Fic, pa iskrivio lice kad je otpio gutljaj jeftinog francuskog vina. Godinama je Vivin prijatelj i agent, a ona za sve to vreme nijednom nije kupila bocu dobrog vina.

– Ja sam pisac. Prirodno je da budem znatiželjna. Alba se verila. Vrlo je sebična, ali ne možeš da je ne voliš. Kao što noćni leptiri srljaju u plamen. Samo što u ovom slučaju nije reč o noćnom leptiru, već o leptiru s prelepim šarama. – Besciljno je zurila preko palube pa se spustila na stolicu, šireći plavo-ružičasti ogrtač kao svilena krila. – Ipak, uživam da je posmatram. Koristiće mi to za neku knjigu, jednom kad se više ne budemo družile. Mislim da je Alba upravo takva. Uživa da se druži s ljudima, a onda ih ostavi i ode. Ovoga puta ću ja otići. Tada mi njen dramatičan život više neće biti zabavan, osim toga, i Temza mi je dojadila. Moje stare kosti ne podnose vlagu, a od škripanja i ljuljanja celu noć ne mogu da zaspim. Kupiću mali *šato* u Francuskoj i osamiću se, jer mi je i slava dosadila. Jednog dana. Uvukla je obraze i osmehnula se Ficu. Ali Fic je više nije slušao, iako mu je to bio posao.

– Misliš da joj daju novac? – upitao je uhvativši se za ogradu i zagledavši se u mutne vode Temze. Spraut, njegov springer španijel, spavao mu je pored nogu.

– Ni slučajno! – odvratila je. – To je brod njenog oca, budi siguran da ona nema ni dvanaest funti da plati nedeljnu najamninu.

– To znači da je jenostavno slobodnoumna.

– Kao svi iz njene generacije. Povode se za stadom. Nesnosni su. Ja sam bila ispred svog vremena, Ficroje. Imala sam ljubvavnike i pušila kanabis davno pre no što su razne Albe i čule za to. Sad vodim sasvim običan život, pušim jeftine cigarete i izbegavam muškarce. Imam pedeset godina, prestara sam da bih robovala modi. Sve je to tako površno i detinjasto. Bolje je da misli usmerim na nešto važnije. Ti si dobrih deset godina stariji od mene, Ficroje, ali rekla bih da je i tebi dosadio pomodan svet.

– Mislim da mi Alba ne bi dosadila.

– Ali ti bi njoj na kraju dosadio, dragi moj. Misliš da si drzak i samoživ ljubavnik, Ficroje, ali u Albi bi našao dostojnog partnera. Ona nije kao druge devojke. Ne kažem da bi se uvalio u nepriliku kad bi spavao s njom, ali teško bi je zadržao. Ona voli raznovrsnost. Menja ljubavnike. Gledam ih kako dolaze i odlaze. Uvek ista priča, poletno preskoče rampu na molu, a onda, kad je sve gotovo, odvuku se kao išibani psi. Pojela bi te za večeru, a potom bi te ispljunula kao pileću kost, a to bi za tebe bio pravi šok, zar ne? Kladim se da ti to nikad niko nije uradio. To se zove karma. Kako radiš, tako će ti se vratiti. Naplata za mnoga slomljena srca. U svakom slučaju, u tim godinama vreme ti je da tražiš treću ženu, a ne prolazno uzbuđenje. Trebalo bi da se skrasiš. Pokloni srce jednoj ženi i zaustavi se. Ona je opasna jer je polu-Italijanka.

– A, zato ima tamnu kosu i put boje meda.

Viv ga je prekorno pogledala pa je raširila usne usiljeno se osmehnuvši.

– Ali začudo, ima veoma svetle oči... – On je uzdahnio, više ne osećajući ukus jeftinog vina.

– Majka joj je bila Italijanka. Umrula je kad je rodila Albu. U saobraćajnoj nesreći, kako mi se čini. Imala je jezivu maćehu i dosadnog oca. Bio je u mornarici, znaš. Još je tamo, matori fosil. Na istom kancelarijskom poslu još od rata, rekla bih. Mora da je strašno dosadno svakoga dana putovati na posao. Kapetan Tomas Arbakl, i nema sumnje da mu to ime baš pristaje, više nego Tomi. Ne kao ti, ti si više Fic nego Ficroj, mada se meni sviđa ime Ficroj, i nastaviću tako da te zovem. Nije ni čudo što se Alba pobunila.

– Otac joj je možda gnjavator, ali je i mučni gnjavator – primeti Fic lutajući pogledom preko blistave drvene kuće broda koja se ljuljuškala na talasima. Ili od Albinog vođenja ljubavi. Pri pomisli na to, stomak mu se stegao.

– Novac ne donosi sreću. Ti bi to trebalo da znaš, Ficroje.

Fic se načas zagledao u čašu, zamislivši se nad sopstvenom sudbinom, koja mu je donela samo gramzive žene i skupe razvode.

– Živi sama?

– Živela je s jednom od polusestara, ali to nije išlo. Ne mogu da zamislim kako je bilo toj devojci, bog je blagoslovio. Nevolja je s tobom, Fice, što si zaljubljuje prirode. Kad bi mogao da zauzdaš svoje srce, život bi ti bio mnogo jednostavniji. Mogao bi jednostavno da spavaš s njom i da je otkačiš. A, napokon! Kasnite! – doviknula je nećaku Vilfredu, koji je sav skrušen trčao preko pontona u pratnji svoje devojke Džordžije. Viv je umela da bude prilično zastrašujuća kad bi zakasnili.

Valentina je bila jedinstvena kuća na brodu na Šetalištu Čejni. Imala je prelep

pramac, zakrivljen, kao da stidljivo skriva znalački osmejak. Kuća je bila okrećena u belu i plavu, s okruglim prozorima i balkonom, koji je s proleća krasilo cveće u saksijama, a zimi ga zalivala kiša. Kao lice koje odaje proživljeno, tako su i zanimljiv oluk koji je pratio liniju krova i onaj koji se spuštao niz pročelje, nalik izraženom nosu, otkrivali da je ta kuća možda proživela mnogo života. *Valentinine* neobične linije bile su njena tajna. Kao što prave dame nikad ne dopuštaju da ih vide nenašminkane, tako je *Valentina* skrivala ono što se nalazi ispod slojeva boje. Ipak, njena vlasnica je nije volela zbog neobičnih linija, niti zbog njenog šarma ili jedinstvenog oblika. Alba Arbakl je volela svoju kuću na brodu iz sasvim drugačijih razloga.

– Gospode, Alba, prelepa si! – uzdahnio je Rupert i zagnjurio lice u njen blago naparfenisani vrat. – Mirišeš na ušecerene bademe. – Alba se zakikotala, pomislivši da je Rupert smešan, ali nije mogla da odoli njegovoj bradi, koja ju je grebuckala i golicala, i njegovim rukama, kojima je već prešao preko njenih čizama od prevrnute kože i zavukao ih pod njenu suknju meri kvant. Zadovoljno se izmigoljila i isturila bradu.

– Ćuti, ludice. Poljubi me.

To je i učinio, rešen da joj udovolji. Živnuo je kad je napokon završila u njegovom zagrljaju posle sumorne večere u Čelsiju. Pritisnuo je usne na njene, uz osećaj olakšanja što, sve dok je ljubi, ona ne može da ga kinji. Alba je imala običaj da govori sasipa uvrede kroz najsladi najneviniji osmeh. Ipak, njene bledosive oči nalik visovima u zimsko jutro obavijeno izmaglicom izazivale su sažaljenje koje ga je razoružavalo. Budile su u njemu želju da je zaštiti. Nju je bilo lako voleti i nemoguće zadržati. Ali kao i ostali koji su samouvereno zakoračili na palubu *Valentine*, ispunjeni nadom, i on je morao da pokuša.

Alba je otvorila oči kad joj je Rupert otkopčao dugme na košulji i usnama joj objmio bradavicu. Pogledala je put neba u paperjaste ružičaste oblake i prve blistave zvezde. Opčinjena neočekivanom lepotom dana na izdisaju, istog trena se gotovo zaboravila, a tuga joj je ispunila dušu. Preplavila joj je celo biće i naterala joj suze na bledosive oči, suze koje su je pekle. Usamljenost ju je grizla i bolela, i kao da ničim nije mogla da je izleči. Zapanjena što se u takvom trenutku prepustila slabosti, obavila je noge oko svog ljubavnika i otkotrljala se, tako da je sad ona bila gore. Ljubila ga je, grebala i ujedala kao divlja mačka. Rupert je bio zaprepašćen, ali i uzbuđen kao nikad dotad. Žudno ju je uhvatio za bedra i shvatio da ne nosi donje rublje. Zadnjica joj je bila naga i meka pod njegovim nestrpljivim prstima. Onda je prodro u nju, a ona ga je raspomamljeno jahala, kao da za nju ne postoji ništa osim tog zadovoljstva i čoveka koji joj ga pruža. Rupert ju je začuđeno posmatrao, žudeći da spusti usne na njene, blago otvorene i blede. Delovala je

pohotno, no uprkos tome, u njoj nazirao ranjivost, koja ga je podsticala da je privije uza se.

Rupert se ubrzo prepustio uzbudljivom zagrljaju. Ophrvan požudom nije više bio u stanju da posmatra njeno lepo lice i zažmurio je. Izvijali su se i valjali po gomili odeće razbacane na krevetu, a onda su uz tup tresak završili na podu, iznemogli i zadovoljni. Blistavim očima je pogledala u njegovo iznenađeno lice i kroz grleni kikut rekla: – Šta si očekivao? Devicu Mariju?

– Bilo je predivno. Pravi si anđeo – uzdahnio je i poljubio je u čelo. Ona je izvila obrvu i nasmejala mu se.

– Koješta, Ruperte. Bog će me izbaciti iz raja zbog nedoličnog ponašanja.

– Onda to za mene neće biti raj.

Odjednom pažnju joj je privukla smeđa rolna papira zapala između krevetskih letvica. Nije mogla da je dohvati pa je odgurnula Ruperta i otpuzala na drugu stranu.

– Šta je to? – upitao je on, žmirkajući, obuzet postkoitalnom vrtoglavicom.

– Ne znam – odvratila je. Ustala je, uzela paklicu cigareta i upaljač s noćnog ormarića i dobacila mu ih. – Pripali mi jednu, hoćeš li? – Onda je sela na ivicu kreveta i polako odmotala papir.

Rupert nije pušio. Zapravo, cigarete su mu se gadile, ali da ne bi ispao sitničav, udovoljio joj je, a onda se bacio na krevet pored nje i pomilovao je po leđima. Ona se ukočila. Ne gledajući ga, rekla je: – Bilo mi je lepo s tobom, Ruperte, ali sad želim da budem sama.

– Šta to znači? – upitao ju je, začuđen što je odjednom postala tako hladna.

– Rekla sam da želim da budem sama. – Načas nije znao kako da reaguje. Nijedna žena se nije tako poanašala prema njemu. Bio je ponižen. Kad je video da se ona neće predomisлити, uvređeno se obukao, žaleći za prisnošću koja ih je do maločas spajala.

– Hoćemo li se ponovo videti? – Bio je svestan da zvuči kao očajnik.

Odmahnula je glavom, razdražena. – Samo idi!

Vezao je pertle. Alba ga i dalje nije gledala. Potpuno se usredsredila na svitak. Ponašala se kao da je on već otišao.

– Dobro, ja onda idem – promumlao je.

Podigla je pogled ka staklenim vratima koja vode ka gornjoj palubi i zagledala se u ružičasto večernje nebo, koje je najavljivalo noć. Nije čula kako su se vrata zalupila, ni Rupertove teške korake dok je sumorno prelazio preko mostića; čula je samo šapat glasova za koje je mislila da ih je zaboravila.

– O, sveca mu! Neko deluje prilično nesrećno – primetio je Fic kad se Rupert zaputio ka nasipu Čelsi, a zatim nestao između uličnih svetiljki. Njegova primedba načas je prekinula njihovu partiju bridža na palubi. Spraut je načuljio uši i otvorio

tužne oči a onda uz uzdah ponovo zažmurio.

– Iskoristila ga je, dragi – reče Viv i namesti pramen plave kose iza uveta. – Ona je kao crna udovica.

– Ja sam mislio da one jedu svoje partnere – odvrati Vilfrid. Fic se zamisli nad tom ljupkom opaskom pa žustro spusti kardu na sto.

– O kome je reč? – upita Džordžija, pa iskrivi nos, gledajući u Vilfrida.

– O Vivinoj susetki – odgovori on.

– Drolja – jetko će Viv, pa pokupi karte i pomeri ih na svoju stranu stola.

– Mislio sam da ste prijateljice?

– Jesmo, Ficroje. Volim je, uprkos njenim nedostacima. Na kraju krajeva, svi ih imamo, zar ne? – Nasmejala se i istresla pepeo u fluorescentnozeleni tanjir.

– Ali ne i ti, Viv. Ti si savršena.

– Hvala, Ficroje – odgovorila je, pa se okrenula ka Džordžiji i dodala, namignuvši: – Plaćam mu da tako govori.

Fic je pogledao kroz mali okrugli prozor. Na *Valentininoj* palubi je bilo tiho i mirno. Zamislio je predivnu Albu kako smešeći se leži naga u svojoj postelji, zajapurena i s neodoljivim oblinama, tako da je istog trena zaboravio na partiju.

– Probudi se, Fice! – rekao je Vilfrid i pucnuo prstima. – Kuda si odlutao?

Viv je spustila karte na sto i zavalila se u stolici. Povukla je dim iz cigarete i glasno ga otpuhnula. Zureći u njega ispod oka, pogleda zamgljenog od pića i svakojakog preterivanja, rekla je:

– Oh, na isto ono tužno mesto na kojem su završili mnogi nerazboriti muškarci!

Alba je zurila u portret skiciran pastelnim bojicama na smeđem svitku i osetila je navalu emocija. Kao da je gledala u ogledalo, neko koje ulepšava njen odraz. Lice na crtežu bilo je ovalno kao njeno, s finim jagodicama i jakom odlučnom vilicom, ali oči nimalo nisu ličile na njene. Ove su bile bademaste, mahovinastosmeđe, delovale su i tužno i veselo. Zadržale su joj pažnju, jer su zurile pravo u nju i kroz nju, a kad se pomerila, njihov pogled ju je pratio. Dugo se zagledala u te oči, utonula u nade i snove koji se nikad nisu ostvarili. Iako su usta na crtežu samo nagoveštavala osmeh, celo lice je izgledalo veselo kao suncokret. Alba oseti kako joj se stomak grči od čežnje. Prvi put je, otkako pamti, gledala u majčino lice. U dnu slike je, na latinskom, pisalo: *Valentina, 1943, dum spiro, ti amo*, s potpisom *Tomas Arbakl*. Alba je dest puta pročitala te reči, sve dok joj ih suze nisu zamaglile. *Voleću te do poslednjeg daha.*

Alba je naučila italijanski kad je bila dete. U retkim trenucima milosrđa, njena maćeha Krava predložila je da Alba uzima časove italijanskog kako bi sačuvala vezu sa svojim sredozemnim korenima, koje je u svakoj drugoj prilici pokušavala da

joj iščupa. Na kraju krajeva, Albina majka je bila očeva najveća ljubav. A kakva je to ljubav bila! Njena maćeha je i te kako bila svesna Valentinine senke koja se nadvijala nad njen brak. Kako nije bila u stanju da potisne tako moćnu uspomenu, ostalo joj je samo da je ublaži. Zato se Valentina nije spominjala. Nikada nisu putovali u Italiju. Alba nije upoznala majčine rođake, a otac je izbegavao njena pitanja, te je odavno prestala da ih postavlja. Kao dete povukla se u usamljenički svet sazdan od napabirčenih otkrića do kojih je izokola došla. Povukla bi se u osamu i pronalazila utehu u izmišljenim slikama svoje prelepe majke na obalmala usnulog italijanskog grada gde je za vreme rata upoznala i zavolela njenog oca.

Tomas Arbakl je tada bio naočit, Alba je videla njegove fotografije. Bio je baš zgodan u mornaričkoj uniformi. Oči boje peska, svetle oči i vragolast, pouzdan osmeh Krava je svojom nametljivom prirodom svela na nabusito mrštenje. Ljubomorna na kućicu na brodu koju je on kupio i nazvao *Valentina*, Krava nikad nije nogom kročila na palubu i uvek ga je pominjala kao „taj brod”, ne nazivajući ga imenom. *Valentina* je budila uspomene na čemprese i cvrčke, na maslinovo i limonovo drveće i na ljubav tako veliku da je nikakvo frktanje i durenje nije moglo potisnuti.

Alba se u očevom domu nikad nije osećala kao kod kuće. Polusestre i polubrat su bili slika i prilika svojih roditelja, dok je Alba bila tamnoputa na majku, strankinja. Oni su jahali konje, brali kupine i igrali bridž, a ona je sanjala o Sredozemlju i maslinjacima. Koliko god da je vikala na maćehu i oca, istinu iz njih nije izvukla, niti ih je namolila da je odvedu u Italiju kako bi upoznala svoju pravu porodicu. Zato se preselila na brod koji je nosio sveto ime njene majke. Tu je osećala Valentinin duh, čula njen glas, koji je nadolazio s plimom i iščezavao s osekom, i uljukivala se njenom ljubavlju.

Legla je na krevet, ispod mnoštva treperavih zvezda i meseca, koji je zamenio sunce. Kao da Rupert nikada nije ni bio tu. Alba je bila sama sa svojom majkom, koja joj se nežno obraćala kroz svoj portret, milujući kćer blagim tužnim pogledom. Ta slika istopila bi naslage leda koje su se godinama taložile, a njen otac bi je se setio i pričao bi o njoj.

Alba nije gubila vreme. Potražila je odgovarajuću odeću u neurednom plakaru, pažljivo spustila svitak u tašnu, popela se uz uske stepnice i istrčala s broda. Dve veverice igrale su se na krovu, a ona ih je razdražljivo oterala pre nego što je sišla s mostića.

Fic je izgubio u partiji bridža upravo u tom trenutku je silazio s Vivinog broda, ošamućen od vina i začuđen što vidi Albu. Nije primetio da je plakala, a ona nije primetila Sprauta. – Dobro veče – veselo je rekao, rešen da zapodene razgovor dok su koračali ka nasipu. Alba mu nije odgovorila. – Ja sam Ficroj Devenport, prijatelj

vaše susetke Viv.

– Oh – odvrtila je ona ravnodušno. Zurila je u zemlju, lica delimično zaklonjenog kosom. Prekrstila je ruke i nabila bradu u grudi.

– Mogu li da vas povezem? Ostavio sam kola tu iza čoška.

– Baš kao i ja.

– Ah!

Fic se iznenadio što nije podigla pogled. Navikao je da ga žene gledaju dok razgovaraju s njim i bio je potpuno svestan da je naočit, naročito kad se smeška. Bio je visok, što je svakako prednost; devojke vole visoke momke. Njena ravnodušnost ga je uzdrmala. Odmeravao je njene duge noge u čizmama od tamnoplave prevrnute kože i osetio kako ga grlo steže od zebnje. Njena ljupkost potpuno ga je razoružala.

– Upravo sam izgubio u bridžu – grozničavo je istrajavao. – Igrate li vi bridž?

– Ne ako ne moram – odvrtila je.

Osećao se budalasto. – Pametno. Dosadna igra.

– Kao i oni koji je igraju – uzvratila je, a onda se jedva primetno osmehnula pre no što je sela u dvosed MGB i iščezla niz put. Fic je ostao sam ispod ulične svetiljke, češkao se po glavi i pitao se treba li njeno ponašanje da ga uvredi ili zabavi.

Sama u kolima, gde niko nije mogao da je vidi, Alba je zajecala. Svakoga je mogla da zavara svojom drskošću, ali besmisleno je bilo da zavarava sebe. Usamljenost koja ju je ranije mučila sada je izbila na površinu, još nepodnošljivija. Njen izolovani svet čempresa i maslinjaka više joj nije bio dovoljan. Imala je pravo da sazna nešto o svojoj majci. Imala je sliku i Krava će morati da odstupi i pusti njenog oca da govori. Nije znala kako je slika dospela tamo. Možda ju je otac tu stavio kako je Krava ne bi našla. Sad će i ona saznati za nju, jer će joj Alba reći, sa zadovoljstvom. Ubacila je brzinu i skrenula u Talgart roud.

Bilo je kasno. Nisu je očekivali. Trebalo joj je skoro sat i po da stigne u Hempšir, iako na putevima nije bilo gužve. Unaokolo nije bilo ni žive duše. Uključila je radio, odakle se začuo Klif Ričard s presmom „Those miss-you nights are the longest”, i sve vreme plakala. Iz mraka su iskrsavali majčini obrisi. Duge tamne kose, mahovinastodmeđih očiju, zurila je u kćer s toliko ljubavi i razumevanja da je mogla da zaceli čitav svet. Alba je zamišljala kako je njena majka mirisala na limun. Nije se sećala majčinog mirisa, ničeg što bi joj ga prizvalo u pamćenje. Imala je samo svoju maštu i izmišljotine kojima je stvarala čaroliju.

Jasno je bilo zašto je Krava mrzela Valentinu. Margo Arbakl nije bila lepa. Bila je krupna žena s nogama kao balvanima, kojima su više priličile gumene čizme nego one s visokom petom, s velikom zadnjicom, koja je dobro prijanjala za konjsko sedlo, i pegavom engleskom kožom. Nije se šminkala, a umivala se starinskim

sapunom. Oblačila se užasno, u suknje od tvida i široke bluze. Nije imala struk, ali su joj grudi bile ogromne. Alba se pitala šta je njen otac video u njoj. Možda ga je bol usled gubitka Valentine naveo da traži ženu koja se potpuno razlikuje od nje. Ipak, zar mu ne bi bilo bolje da živi s uspomenom na nju nego da pravi tako žalosne kompromise?

Što se tiče zajedničke dece, njen otac i maćeha nisu gubili vreme. Alba se rodila 1945, iste godine je ostala bez majke, a Karolina se rodila samo tri godine kasnije, 1948. To je bilo sramno. Njen otac jedva da je stigao da ožali pokojnu ženu. Svakako nije imao vremena da upozna svoje dete, dete koje je trebalo da voli više od bilo koga, kao ono što mu je ostalo od preminule žene. Posle Karoline na svet su došli Henri pa Miranda – sa svakim detetom Alba je potiskivana malo dublje u svoj svet čempresa i maslinjaka, a njen otac je bio previše zauzet stvaranjem nove porodice da bi primetio da ona plače. No to nije bila njena porodica. *Bože*, tužno je pomislila, *da li je on ikad seo i razmislio o tome šta mi je učinio?* Sad je imala portret i odlučila je da mu to kaže.

Okrenula je svoj A 30 i zaputila se uskim vetrovitim drumom. Farovi su osvetlili živu ogradu prošaranu krasuljkom i zeca koji je žurno šmugnuo u žbunje. Otvorila je prozor i onjušila vazduh kao pas, uživajući u slatkastim mirisima proleća, koji su nagnuli u kola uz brektanje motora. Zamislila je oca kako puši cigaru posle večere i pijucka konjak iz jedne od onih velikih trbušastih čaša iz kojih je voleo da pije. Margo sigurno naklapa o Karolininom novom uzbudljivom poslu u umetničkoj galeriji u Mejferu koju drži porodični prijatelj i o poslednjim vestima od Henrija iz Sandhersta. Miranda je i dalje bila u internatu te nije imala velikih novosti, izuzev onih koje se odnose na najbolje ocene i ulagivanje nastavnica. Nepodnošljivo dosadno i užtogljeno, pomislila je Alba. Predvidivo. Njihov život će se odvijati ustaljenim stazama, a oni će ga poslušno slediti kao savršeni vozići koji jure prugom postavljenom odmah po njihovom rođenju: „Brzi voz jurio je prugom, a ona je huktala i huktala”, pevušila je Alba, okuražena, dok je razmišljala o svom nekonvencionalnom nezavisnom životu, koji je potpuno sama izabrala.

Napokon je skrenula na prilaz koji se pružao između visokih bukovih stabala. Primetila je dva konja desno u polju, oči su im, osvetljene farovima, njenog automobila, sijale kao srebro. Odvratne zveri, jetko je pomislila. Čudilo ju je što im kolena nisu klecala pod težinom njene maćeha. Pitala se da li ta žena jaše njenog oca kao što jaše te konje. Nasmejala se na tu pomisao, a onda ju je brzo potisnula. Stari ljudi se ne bave time.

Gume su zaškripale po šljunku ispred kuće. Svetla su gostoljubivo sijala, ali ona je znala da ta dobrodošlica nije njoj upućena. Pomislila je kako je Margo sigurno ogorčena na nju. Lakše bi bilo zbrisati uspomene na Valentinu kad Alba ne bi bila tu da ih stalno podseća na nju. Parkirala je kola uz veličanstveno pročelje kuće koja je

nekad bila njen dom. Stari dimnjaci, dotrajale cigle i kamen odolevali su vremenu preko trista godina. Njen čukundeda je navodno dobio tu kuću na kocki, ali pre toga je, zbog tog poroka, izgubio ženu. Ona je nedugo zatim postala ljubavnica nekog vojvode koji je imao sličan porok, ali i mnogo dublji džep, te je mogao da udovoljava njenim željama. I Alba bi radije bila nečija ljubavnica; njena maćeha zauvek joj je ogadila pomisao na brak.

Sedela je u kolima, posmatrajući prizor kad su tri psetanceta iskrsla iz mraka mašući repom i njuškajući točkove. Kad se lice njene maćeha ukazalo u do vratku, nije joj preostalo ništa drugo nego da izađe iz kola i pozdravi se s njom. Margo je delovala oduševljeno što je vidi, iako u njenim očima nije bilo radosti: – Alba, baš si nas iznenadila! Trebalo je da nam telefoniraš – rekla je, pridržavajući vrata, tako da je narandžasta svetlost sa stepeništa nahrupila na trem. Alba ju je poljubila. Mirisala je na *Jardlijev* puder *poljska ljubičica*. Oko vrata je nosila lanac s velikim zlatnim medaljonom, koji se odizao i spuštao u ritmu njenih grudi. Alba je žmirnula kako bi potisnula sliku koju je zamislila dok je sedela u kolima: Margo kako jaše njenog oca kao jednog od svojih konja.

Ušla je u hodnik, na čijim su zidovima obloženim drvenim panelima visili strogi portreti upokojenih rođaka. Osetila je slatkast miris očeve cigare i hrabro je nastupila. On je izašao iz dnevne sobe u zelenom kućnom sakou i papučama. Kosa mu se proredila, no i dalje je bila boje peska i začesljana sa čela i isticala mu svetle oči kojima ju je odlučno odmeravao. Iza tog krupnog tela i opuštenog stomaka, iza crvene kože i iskrivljenih usta, Alba je načas prepoznala naočitog mladića kakav je njen otac bio u ratu, pre no što je osetio udobnost i zapao u kolotečinu svakodnevnog života. Dok je još voleo njenu majku.

– Ah, Alba, draga. Čemu dugujemo ovo zadovoljstvo? – Poljubio ju je u slepoočnicu kao uvek, a glas mu je bio dubok i hrapav kao šljunak ispred kuće. Srdačan i nedokučiv; onaj mladić je nekud iščezao.

– Bila sam u prolazu – slagala je.

– Lepo – odvratio je. – Hajde da popiješ piće i da nam ispričaš šta ima novo.

2.

Alba je stegla tašnu. Pod rukom je osetila svitak umotan kratkom uzicom, kao da je zahtevao da ga otkrije, ali morala je da se strpi. Osim toga, trebalo joj je piće kako bi se odvažila.

– Šta želiš, Alba, dušo?

– Prijala bi mi čaša vina – odgovorila je i spustila se na sofu. Jedan od pasa njene maćehe spavao je sklupčan na drugom kraju. *Sladi su ovako usnuli nego budni*, pomislila je, *ne liče toliko na male glodare*. Pogledala je po sobi, gde je često sedela kao dete dok su se njene polusestre i polubrat zabavljali društvenim igrama, i više nego ikad osetila da tu ne pripada tu. Na stočićima su stajale uramljene fotografije, emajlirane kutijice i ostale tričarije, njene slike na kojima se osmehuje i grli Karolinu kao da ih vezuje iskreno neraskidivo prijateljstvo. Ko je ne poznaje, pomislio bi da je i ona deo velike složne porodice. Frknula je, zavalila se na sof i prekrstila duge noge, diveći se tamnoplavim čizmama od prevrnute kože, koje je nedavno kupila u *Bibi*. Margo je spustila svoju ogromnu zadnjicu u fotelju i uzela konjak.

– I, kako je u Londonu? – upitala je. Namerno ju je pitala tako neodređeno jer ni ona ni Tomas nisu znali šta ona radi tamo.

– O, znaš kako je, uvek isto – odgovorila je Alba, jednako neodređeno, jer iskreno, ni sama nije znala kako joj je tamo. Bezmalo je postala muza Terija Donovana, ali oklevala je i on je otišao. Bilo joj je previše neprijatno da mu telefonira i izvini se, te je jednostavno odustala. Nije je motivisalo ni poziranje za modne časopise. Ljudi su verovali u nju; govorili su joj da će postati nova Džin Šrimpton, da bi mogla da se proslavi, ali ona to nije mogla da oseti. Kao što Viv kaže: „Pomozi sebi da bi ti i Bog pomogao”. E pa, dok ne nauči da pomaže sebi, mala pomoć njenog oca omogućiće joj da nosi moderne krpice. Rupert, Tim, Džejms i slični pobrinuće se za ostalo.

– Sigurno ne sediš po ceo dan na tom brodu? – reče Margo kroz osmeh. Alba se uvredi. Margo je uvek bila veoma netaktična, razmetljiva i neosetljiva. Bila bi dobra za direktorku škole. Alba je pomislila kako bi njen dubok snažan glas bio odličan za naređivanje učenicama, zamišljala ju je kako im zapoveda da se priberu kad briznu u plač jer im nedostaju majke. Često je govorila Albi da „prestane da slini” kad je plakala zbog nečeg banalnog, oko čega ne treba dizati buku. Alba je osetila talas nezadovoljstva pred uspomenama na poniženja koja je pretrpela zbog maćehe. Onda se setila svitka i sama pomisao na taj crtež ulila joj je

samopouzdanje.

– *Valentina* je lepša nego ikad – odgovorila je, naglašavajući ime broda. – Kad smo već kod toga, dok sam brisala pod ispod kreveta, našla sam nešto vrlo neobično... – Baš kad je htela da zada završni udarac, njen otac je stao iznad nje i pružio joj čašu vina.

– Ovo je bordo. Neopisivo dobro vino. Godinama je ležalo u podrumu.

Zahvalila mu je i zaustila da nastavi, ali ponovo su je prekinuli. Ovoga puta za to se pobrinuo neko s dubokim drhtavim glasom, kao u raštimovane violine. Prepoznala je glas svoje bake.

– Da li ja to propuštam zabavu?

Iznenadeno su pogledali u dovratak gde je stajala Lavander Arbakl u kućnoj haljini, s kapom za spavanje, i gotovo svom težinom se oslanjala na štap za hodanje.

– Majko – reče Tomas, zapanjen. Danju je, u uobičajenoj odeći, njegova majka delovala normalno, ali s noćnom kapom i u kućnoj haljini izgledala je krhko i nejakao kao da je ustala iz groba.

– Ne volim da propuštam zabave.

Margo je spustila čašu i ustala umorno uzdahnuvši.

– Lavander, to je samo Alba. Svratila je na piće – objasnila je.

Lavander se namrštila, njeno sitno lice podsećalo je na ptičje, na ptičicu blistavih očiju i tankog kljuna.

– Alba? Poznajem li ja Albu? – Podigla je glas i napuderisanim nosom unela se u lice svojoj unuci.

– Zdravo, bako! – rekla je Alba uz osmeh, ne trudeći se da ustane.

– Poznajem li ja tebe? – ponovila je starica odmahujući glavom, tako da su joj se trake noćne kapke njihale oko ušiju. – Ne bih rekla da te poznajem.

– Majko... – neubedljivo je izgovorio Tomas, ali Margo ga je preduhitrila.

– Lavander, zaista je kasno. Zar ti ne bi bilo prijatnije u krevetu? – Uхватила je staricu za lakat i povelala je iz sobe.

– Ne bi, ako je ovde zabava. Ne volim da propuštam dobre zabave. – Oduprla se snajinom pokušaju da je izvede i ukopala se u mestu. Tomas je nervozno oklevao, pućkajući cigaru, dok je Margo stajala podbočena, prekorno vrteći glavom.

Lavander je sela u naslonjaču za čitanje, u kojoj je Tomas obično listao nedeljne novine. Bila je velika i udobna, postavljena ispod jake stone lampe. – Onda, zar mi niko neće ponuditi piće – obrecnula se.

– Može li konjak? – predloži Margo, pa ostavi muža da neodlučno stoji nasred sobe, i priđe stočiću s bocama.

– Ne, zaboga. Ovo je zabava. Prijao bi mi „zeleni lepljivac”. Šta ti misliš? – okrenula se ka Albi. – „Zeleni lepljivac”! – Obrazi su joj se zajapurili.

– Šta je „zeleni lepljivac”?

– Liker od nane – promrmljao je Tomas, mršteći se.

– Vrlo *uobičajeno* piće – frknula je Margo i sipala starici konjak.

Iako ju je bakino ponašanje zabavljalo, jedva je čekala da kaže ocu za sliku. Od vina joj se malo zavrtelo u glavi, a živci su joj se opustili. Bila je spremna da se suoči s njim, da zahteva da joj kaže istinu i očekivala je da će joj on udovoljiti. Pogledala je u veliki srebrni sat na maski kamina i shvatila da joj nije preostalo mnogo vremena jer će Krava i njen otac uskoro poći na počinak.

– Koliko ćeš još sedeti? – upitala je baku, ne trudeći se da sakrije nestrpljenje.

– I ko si ti, na kraju? – usledio je ledeni odgovor.

– Alba, majko! – umešao se Tomas, očajan. Margo je pružila konjak baki Lavander i ponovo sela u fotelju da dovrši piće. Jedan od njenih malih pasa dogegao se do nje i skočio joj u krilo, a ona ga je pomazila krupnim šakama. Lavander se nagnula prema Albi.

– Oni misle da sam jednom nogom u grobu, zato su me i doveli kući. – Uzdahnula je, zamišljena nad smrću. – Ovo je moja poslednja stanica. Uskoro ću otići, sahraniće me pored Huberta. Mislila sam da nikad neću ostariti. Svi mi to mislimo. Kako god bilo, zdrava sam kao dren. Mozak mi je malo zarđao, ali ako se to izuzme, čila sam kao devojčica! – Iskapila je konjak. Odjednom je delovala tužno, kao da se smanjila. – U ovoj sobi je sve brujalo od veselja kad smo Hubert i ja bili mladi. Često smo okupljali prijatelje. Naravno, kad si mlad, imaš mnogo prijatelja. Sad su svi oni mrtvi ili prestari. Nemaju više snage za zabave. Kad si mlad, misliš da ćeš večno živeti, da sve možeš, ali ne možeš prevariti Kosca. Ne, on će doći po sve nas, bilo da smo kraljevi ili prosjaci. Svi ćemo otići kad nam dođe vreme, zar ne? Svakom dođe crni petak, kako je govorio Hubert, pa će i meni doći. Jesi li udata? Kako se zoveš?

– Alba. – Alba se trudila da ne zevne. Ponekad je bilo teško razumeti šta baka priča, kao da ima vruć krompir u ustima. Zvučala je kao neka stara vojvotkinja iz davnih vremena.

– Žena ne вреди ako nema muškarca pored sebe. Ne вреди ako nema decu. Čovek s godinama postaje mudriji. Ja sam stara i mudra i zahvalna što imam decu koja će me nadživeti. To saznanje zaista ispunjava zadovoljstvom i naučiš da ga ceniš tek kad zagaziš u godine.

– Čovek mora i da odspava kako bi bio odmoran, zar ne? – rekla je Alba, pa iskapila čašu.

– Baš tako, mila moja, baš tako. Mada u mojim godinama nema mnogo vajde od spavanja. Uostalom uskoro ću zauvek zaspati, i toliko ću spavati da će mi san dojaditi. Nije dobro mnogo spavati. Blagi bože, gle koliko je sati! – Naglo je ustala, pogleda prikovanog za sat. – Jeste da mi se ne spava, ali moje telo je rob navika, protiv kojih više nemam snage da se borim. Bilo mi je drago – dodala je, pruživši

Albi ruku.

– Ja sam tvoja unuka – podsetila ju je Alba, ne neljubazno, ali svakako nestrpljivo.

– Blagi bože, zaista? Nimalo ne ličiš na nas. Arbaklovi su svi svetle puti, a ti si tamnoputa i ličiš na strankinju. – Još jednom joj se unela u lice.

– Majka mi je bila Italijanka – podsetila je baku i užasnula se kad je shvatila da joj je glas piskav i uzrujan. Pogledala je u oca, koji je i dalje stajao nasred sobe, zadihan i zajapuren. Krava je ustala kao da se ništa nije desilo i ispratila svekrvu u sobu.

Kad se vratila, Margo se pogurila i bolno uzdahnula. – O, bože, zaista se gubi. Hoćeš li da prespavaš, Alba? – Alba se uznemirila. Margo se prema njoj ponašala kao da je ona gost u sopstvenoj kući. Ne mogavši više da se uzdrži, otvorila je tašnu i izvadila svitak.

– Našla sam ovo ispod kreveta. Mora da je godinama ležalo tamo – rekla je, mašući papirom. – To je tatin crtež Valentine. – Pogledala je oca svojim čudnim svetlim očima. Primetila je kako se Krava napeto ukočila u ramenima dok je nervozno pogledala u muža. Alba je bila besna kao ris.

– Da, tata, to je predivno. Da te podsetim kad si je nacrtao; 1943, za vreme rata, kad si je voleo. Da li je se ikad *setiš*? – Onda se okrenula ka Margo i hladno dodala: – Dopuštaš li mu ti da je se seti?

– Hajde, Alba – rekla je Margo, ali Alba ju je nadjačala dok je govorila sve ono što joj se godinama skupljalo. Kao vino koje je predugo odležalo, reči su joj bile gorke.

– Kao da nikad nije postojala. Nikad je ne pominjete. – Nakašljala se kako bi opustila glasne žice, no glas joj je i dalje bio piskav. – Kako si mogao da dozvoliš drugoj ženi da potisne uspomenu na nju? Zašto si bio takva kukavica, tata? Borio si se u ratu, ubijao ljude mnogo jače od sebe, a ipak si... ipak si... lišio si me uspomene na majku od straha da ne uznemiriš Margo.

Margo i Tomas su ćutke stajali, kao ukopani. Nisu znali šta da joj kažu. Navikli su na Albine izlive gneva, ali ovo je bilo neočekivano zajedljivo. Samo je dim iz Tomasove cigare narušavao potpuni mir u sobi. Čak su se i psi plašili da se pomere. Alba je gledala jedno pa drugo, svesna da nije uspela da obuzda osećanja, ali sad nije bilo povratka. Nije mogla da povuče reči koje je izgovorila, čak i da je želela. Naposletku, Margo je progovorila. Stežući vilicu u pokušaju da ostane smirena, rekla je kako je to tema za razgovor između oca i ćerke, a zatim bez reči izašla. Albi je bilo drago što je ona otišla.

Prišla je ocu i pružila mu svitak. Uzeo ga je i dugo se zagledao u nju. Ona mu je nepoverljivo uzvratila pogled. Ali nije delovala ratoborno, već samo beskrajno

tužno. Toliko tužno da je morala da okrene glavu. On je ćutke spustio cigaru u pepeljaru i seo u naslonjaču za ćitanje, u kojoj je do maloćas sedela njegova majka. Nije razvio papir. Samo ga je gledao, trljajući ga palcem, zapahnut mirisom smokava koji je dopro iz davne prošlosti, iz poglavlja njegovog života koje je pre mnogo godina završeno.

Alba se pažljivo zagledala u njega. Videla je mladića u mornarićkoj uniformi s belim šalom, teškim kaputom i sa šapkom. Bio je mršaviji, naoćitiji, srećniji. U njegovom pogledu nije bilo te duboke neizlećive tuge, već samo optimizma koji je preplavio duh mladog odvaćznog vojnika. Nije bilo ni razočaranja, jer mu je tada srce tuklo od ljubavi za njenom majkom, a budućnost se prućala pred njima kao raskošna trpeza.

Napokon je tiho rekao: – Ovoga puta si preterala. – Alba je bila povrećena. – Mnogo toga ti ne razumeš. Kad bi razumela, ne bi tako razgovarala s Margo. Bila si neoprostivo gruba, Alba, i ja to neću trpeti. – Kao da ju je ošamario.

– Ne, *ti* ne razumeš – razgoropadila se. – Ja samo ćelim da saznam nešto o svojoj majci. Imam pravo na to. Ne možeš ni da zamisliš kako je to kad nikome ne pripadaš, kad ne znaš gde su ti koreni. – Umorno ju je pogledao, a onda odmahnuo glavom kao da se miri s neizbećnim.

– *Ovo* je tvoja kuća. – Duboke bore izbrazdale su mu ćelo. – Zar ti ja nisam dovoljan? Ne, oćigledno nisam. Celog života si traćila više. Nikad ti nije dovoljno, jelda? – Uzdahnuo je i još jednom pogledao svitak. – Da, voleo sam tvoju majku, a ona je volela tebe. Ali ona je umrla, Alba, i ja je ne mogu vratiti. Nemam više šta da ti kaćem. Što se tiće korena, tvoji nikada nisu bili u Italiji. Za vreme rata doveo sam te u Englesku. Tvoji koreni su ovde, oduvek. Ako postoji neka prepreka, Alba, onda to nije Margo, već ti. Osvrni se oko sebe. Celog života samo uzimaš, bez imalo zahvalnosti. Ne znam šta još hoćeš i dosadilo mi je da ti stalno udovoljavam.

– Dakle, ništa mi nećeš reći o Valentini? – Borila se da ne zaplaće, ponovo, osećala se da ju je odbacio, i nju i njenu majku. Ali znala je da demon koji ga tera na to nije njegova savest, već Margo. – Ne znam ni kako ste se upoznali – tiho je rekla. Videla je kako mu se mišići vilice grće od nelagode. – Nikad ništa nisi podelio sa mnom. Nekada smo postojali samo ti i ja, tata. Onda je došla Margo i više nije bilo mesta za mene.

– To nije taćno – zarećao je. – Margo nas je drćala na okupu.

– I dalje je ljubomorna na moju majku.

– Grdno se varaš.

Alba se cinićno nasmejala. – Ja sam ćena i bolje poznajem ćene nego ti.

– Alba, dušo, ti još nisi ćena. Treba još mnogo toga da naućiš. – Njegovo oćajanje izazvalo bi Albino saćaljenje da nije bila toliko ogorćena. – Ne teraj me da biram izmeću tebe i svoje ćene – rekao je tako tiho i ozbiljno da se najećila, i

odjednom joj je bilo hladno.

– Nema potrebe da te teram na to, oče, jer već znam koga bi izabrao.

Dok su kola iščezavala niz prilaz, Margo je stajala iza vrata dnevne sobe. Sve je čula. Videla je Tomasa kroz pukotinu. Lice mu je bilo tužno i sivo, kao da je naglo ostario. Zamišljeno je prelazio prstima preko svitka. Nije ga otvorio. Jednostavno je klimao glavom za sebe dok nije ustao i otišao u svoju radnu sobu. Margo je čula kako otvara i zatvara fioku.

Nije želeo da se vraća u prošlost.

Te večeri kad je Tomas došao u spavaću sobu, Margo je skinula naočare za čitanje i spustila knjigu. – Mislim da je vreme da se oslobodiš tog zlokobnog broda – rekla je.

Tomas je legao na dušek i spustio glavu na jastuk. – Brod nema nikakve veze s Albinim bezobrazlukom – odgovorio je. Nebrojeno puta su raspravljali o tome.

– Znaš da nisam tako mislila. Taj brod je malerozan.

– Otkad si ti sujeverna?

– Ne razumem zašto ne može da unajmi stan kao Karolina.

– Ti to predlažeš da njih dve ponovo žive zajedno?

– Ne, zaboga, to je bilo pogubno. Ne, mislim da to ne bi bilo pošteno prema Karolini. Jadnica, Alba se sve vreme svađala s njom i pravila nered po kući. Karolina je stalno išla za njom i spremala. Vadila opuške iz čaša s vinom i slično. Ne, ne bih volela da Karolina ponovo prolazi kroz to, nije zaslužila tako nešto.

– Alba je sasvim zadovoljna na tom brodu. – Zažmurio je, potpuno iscrpljen.

– Dobro bi bilo kad to ne bi bio *taj* brod.

– Neću prodati brod. Osim toga, šta misliš, kako bi Alba to protumačila, kao još jedan korak ka uništavanju uspomena na njenu majku? – Uzdahnuo je.

Margo je stavila naočare u futrolu i nagnula se da spusti knjigu na noćni ormarić. Ugasila je svetlo i legla, pa navukla pokrivač preko brade.

– Neću te pitati za sliku, Tomase. To se mene ne tiče. Ipak, mislim da je šteta što ju je Alba našla. Nije dobro za nju da toliko kopa po prošlosti.

– Prošlost – tiho je ponovio, prisativši se slike. Žmirkao je u mraku, kao da će u tami ugledati Valentinino lice: bila je puna života i neukrotive snage. Čak je bio ubeđen kako oseća slatkasti miris smokava, koji je godinama tinjao uz uspomene na veliku ljubav. Oči su mu se zamaglile i on je uzdahnuo. *Posle toliko godina, pomislio je. Ta slika mi se vratila sad kad sam bezmalo uspeo zauvek da je ostavim iza sebe.*

– Šta ćeš uraditi? – upitala ga je. Tomas se prenuo iz prisećanja.

– U vezi sa čim?

– U vezi s brodom.
– Ništa.
– Ništa? Ali...
– Ništa neću reći. Sad ću da spavam. Ne želim više da raspravljam o tome, Margo. Brod ostaje, a Alba ostaje na njemu.

Alba je jedva videla drum od suza koje su joj neobuzdano tekle. Prošla je ponoć kad je parkirala kola uz uličnu svjetiljku na Šetalištu Čejni. Bila je besna kao ris što mu je dala sliku. Trebalo je da je zadrži. To je mogla da bude njena tajna. Sad joj ništa nije ostalo.

Polako je koračala pontonom ka brodu, šmrkćući, obuzeta samosažaljenjem. Poželela je da je neko čeka, neki pristojan momak koji će je uzeti u naručje. Ne Rupert, Tim ili Džejms, već neko poseban. Te noći nije želela da bude sama. Znajući da Viv često piše do ranog jutra, pokucala joj je na vrata. Oslušnula je očekujući neki zvuk, ali unaokolo se čulo samo škripanje broda i tiho zapljuskivanje talasa praćeno udaljenom gradskom vrevom.

Kad se teška srca okrenula da pođe, vrata su se otvorila, a u do vratku se ukazalo Vivino blede lice. – O, ti si – rekla je, pa kad ju je bolje osmotrila, dodala je: – Bože dragi, bolje bi bilo da uđeš. – Alba je pošla za njom kroz uzan hodnik koji vodi do kuhinje. Kao i njen brod i ovaj je vonjao na vlagu, ali Vivin je odisao i nekim jedinstvenim egzotičnim mirisom. Volela je indijske štapiće i mirišljave sveće, koje je kupovala u Ulici Karnabi. Alba je sela za okrugli sto u jarkopurpurnoj kuhinji i uzela šolju kafe koju joj je Viv sipala. – Usred sam veoma teškog poglavlja i prijaće mi da predahnem i popričam s tobom. Pretpostavljam da ne prolivaš suze zbog nekog muškarca. – Privukla je stolicu, a onda uzela cigaretu i pripalila je. – Uzmi i ti jednu, draga, prijaće ti. – Alba je uzela cigaretu i nagnula se ka Viv, koja je kresnula upaljačem. – Onda, čemu te suze?

– Našla sam ispod kreveta majčin portret koji je nacrtao moj otac.

– Bože me sačuvaj, šta si radila ispod kreveta? – Viv je i te kako znala da Alba nikad ne čisti svoj brod.

– Prelep je, Viv, zaista je divan, a moj otac ne želi čak ni da razgovara sa mnom o njemu.

– Razumem – odvratila je, uvlačeći dim na usta i izbacujući ga kroz nos kao aždaja. – Vozila si čak do Hempšira u ovo doba noći?

– Nisam mogla da sačekam. Mislila sam da će mu biti drago što sam našla taj portret.

– Kako se zadesio baš ispod kreveta? – Zagolicala ju je priča o Albinoj majci.

– Oh, on ga je stavio tamo kako bi ga sakrio od Krave. Izjedala ju je ljubomora, nije htela ni da kroči na brod jer ga je moj otac nazvao po mojoj majci. Glupača!

– Šta je rekao kad si mu saopštila da si našla portret?

Alba je otpila poveći gutljaj kafe i trгла se jer se opekla. – Razbesneo se.

– Nije valjda! – uzviknula je Viv, zgranuta.

– Jeste. Rekla sam mu pred Kravom.

– Onda mi je jasno.

– Htela sam da Margo sazna da je otac to sakrio od nje. – Razdražljivo se nasmejala, otkrivši očnjak, koji je, po Rupertovim ili Timovim rečima, davao neočekivani šarm njenom osmehu. – Kladim se da su se gadno posvađali kad sam otišla i da je Krava čula svaku moju reč. Zamišljam je kako viri kroz ključaonicu!

– Jel' on pogledao portret?

– Nije. Samo se zajapurio i rastužio. I dalje je voli, Viv. Mislim da će ja zauvek voleti. Verovatno je zažalio što se oženio Kravom. Samo sam htela da подели sa mnom priču o tom portretu, znaš. Ali nije hteo zbog Krave.

– Baš je okrutna i glupa – zburado je rekla Viv, potapšavši Albu po ruci – što je ljubomorna na mrtvu ženu. – Albine neobične svetle oči ponovo su se napunile suzama, a Viv je nazrela u njoj tugu za majkom. Alba je imala dvadeset šest godina, ali još je bila prilično nezrela. Iza njene samouverenosti krilo se dete koje čezne za ljubavlju. Viv joj je pružila maramicu. – Dobro, dušo, šta ćeš sad?

– Ništa ja tu ne mogu – tužno je odvratila Alba.

– O, uvek se može nešto učiniti. Upamti: pomoz sebi da ti i Bog pomogao – nastavila je čkiljeći. – Ako neko može da reši problem zahvaljujući svom šarmu, onda je to Ficroj Devenport.

3.

Fic je celu noć sanjao Albu, a kad se probudio, njeno lice mu je iskrsnulo u sećanju. Ležao je u krevetu obasjan sunčevim zracima koji su se probijali između zavesa i ponovo uživao u njenoj lepoti, u njenom duguljastom licu i čulnim usnama. Mrzeo je pomisao na muškarce koji su ljubili te usne i brzo se usredsredio na njene neobične svetle oči. Bile su duboko usađene, uokvirene crnim paperjastim trepavicama i prilično gustim obrvama. Zbog senke koja je lebdela oko njenih očiju, delovala je uznemireno. Uzbudivao ga je i njen hod, te duge noge u čizmama i glatka bedra u suknjici koja je jedva pokrivala njenu golotinju. Uzbudivao ga je njen samouveren korak. Kao mlada ždrebica – kliše koji je Viv, srećom, izbegavala u svojim romanima. Bila je neoprostivo gruba prema njemu. Ali s onim osmehom i očnjakom što štrči izgledala je kao da joj med teče s usana.

Čuo je Sprauta dole u kuhinji i uzdahnio je. Nije mu se ustajalo. Pokušao je da smisli izgovor da opet ode na Vivin brod, samo radi nepouzdatih izgleda da opet vidi Albu. Možda bi mogao da joj telefonira kako bi tobože utanačili prodaju prava za njenu knjigu u inostranstvu, turneju po Francuskoj – Francuzima su se svidale njene knjige – ili kako bi razgovarali o prodaji. Viv je bilo lako zavarati, dovoljno je bilo pustiti je da priča o sebi, a on je tog dana bio veoma raspoložen za slušanje. Nagnuo se da dohvati telefon, koji je uto zazvonio. – Jebi ga! – promrmljao je i podigao slušalicu.

– Dobro jutro, dušo – čuo je Vivin veseli glas. Fic je poskočio od radosti.

– Draga – odvratio je kao bez daha. – Upravo sam hteo da te pozovem!

– Je li? A zašto? Nadam se da je povod prijatan.

– Naravno, Viv. Ti si mi najvažniji klijent, kao što znaš.

– Onda me nemoj držati u neizvesnosti.

– Francuzi žele da pođeš na turneju. Tvoja publika želi da te vidi – slagao je, ugrizavši se za usnu. *Ne mari*, pomislio je, *kasnije ću nekako isplivati*.

Viv je živnula i govorila je brže no obično: – Oh, dušo, to je strašno. Naravno, čovek mora da ispunjava svoje obaveze. Ne sme dopustiti da ga publika čeka. Na kraju krajeva, oni trebaju meni bar koliko i ja njima.

– Sjajno, javiću im kasnije u toku prepodneva. – Zastao je kad je Viv oštro povukla dim i zamislio je kako puši u purpurnoj kuhinji. – Šta si htela da mi kažeš? – upitao je, nadajući se da će ga ona pozvati na brod.

– Oh, umalo da zaboravim. – Zasenjena Ficovom vešću, na Albu je zaboravila. – Doći danas na večeru. Imam posao za tebe. Mislim da ćeš uživati. Izvesnoj dami u

nevolji potreban je vitez u sjajnom oklopu, da je spase od zle maćehe i oca morža. Ti si pravi čovek za to, osim toga, ta damica ti se sviđa, ako se ne varam? Samo nemoj da se zaljubiš, Ficroje.

– Doći ću – rekao je, glasom promuklim od uzbuđenja.

Viv je prevrnula očima pod teškom šminkom i spustila slušalicu. Smatrala je da mu, dugoročno gledano, ne čini nikakvu uslugu. Sve će se to u suzama završiti.

Alba se probudila s osećajem užasne praznine. Ustala je i skuvala čaj. U frižideru nije bilo ničeg za jelo, ostalo je samo pola litre mleka, nekoliko boca vina i lakovi za nokte. Jutro je bilo sveže, a njoj je bilo hladno iako je peć bila upaljena. Trebalo je da ode u kupovinu da se malo razveseli i možda da ruča s Rupertom, koji je radio kao agent za nekretnine u Mejferu. Možda bi mogao da uzme slobodno popodne, pa da se njih dvoje do sumraka valjaju u postelji. On je bio baš ono što joj treba da se prene iz potištenosti i da se oraspoloži. Veoma nežno je i ujedno poletno vodio ljubav s njom, i bio je odličan ljubavnik. Nije stenjao i teško disao; mrzela je to; mrzela je i bezobzirne muškarce u krevetu. Rupert je bio pažljiv i nije je gnjavio telefonskim pozivima. Jednostavno je uvek bio na raspolaganju, a njoj je bilo prijatno u njegovom društvu.

Krenula je da mu telefonira kad je neko snažno pokucao na vrata. Odmah je prepoznala taj način lupanja. Bio je to Hari Rid, poznat kao Rid sa reke. U uštirkanoj tamnoplavoj uniformi i s kapom na glavi, patrolirao je Temzom u službi Rečne policije. Kad bi tu i tamo svratio na kafu, često joj je grejao postelju. Ipak, njegove grubosti u krevetu tog dana joj ne bi prijale. – Zdravo – rekla je, provirivši iza odškrnutih vrata. Hari je bio visok i mršav kao pritka, blagih smeđih očiju i vragolastog osmeha na lepom mada pomalo grubom licu.

– Zaboravio sam kako izgledaš izjutra – čežnjivo je rekao, pa skinuo kapu i zadržao je u krupnim žuljevitim šakama.

– Jesi li mi zato pokucao na vrata?

– Imaš li vremena za kafu s promrzlim policajcem? Bar znaš da ćeš biti bezbedna! – Od srca se nasmejao sopstvenim rečima.

– Bojim se da nemam, Hari. Žao mi je. Malo sam u žurbi. Imam sastanak – slagala je. – Što ne bi svratio večeras, pre večere? – Hariju zasijaše oči i on stavi kapu na glavu pa zadovoljno protrlja ruke.

– Skoknuću večeras na piće. Kad završim smenu idem s momcima u *Staru i Garteru*, mogla bi da nam se pridružiš?

Aba se setila da ju je Viv pozvala na večeru s Ficrojem, ili kako god da se preziva, te je morala da odbije Harija, iako bi radije uživala u zadimljenom pabu s policajcima van dužnosti.

– Ne večeras, Hari.

– Moram još koji put da te provozam. Sećaš li se kad sam morao da te iskrcam na Nasipu Čelsi? Narednik bi me izuo iz cipela da me je uhvatio.

– Bilo je zabavno – složila se, prisećajući se uzbudljive vožnje, dok joj je vetar mrsio kosu. – Potruđiću se da se sakrijem, mada bi mi se tvoj narednik možda svideo.

– Ti bi se njemu sigurno svidela, Alba. – *Svima bih se svidela*, pomislila je Alba. Ponekad je naporno uživati toliku pažnju.

– Onda, piće? – ponovio je on, podsećajući je.

– Ako tebi odgovara, ja sam za. – Osmehnula mu se, otkrivajući očnjak. On kao da je zetreperio od sreće.

– Nema ti ravne, Alba.

– Kao što neprestano ponavljaš, Hari.

– Onda, videćemo se večeras. – Uskočio je u patrolni čamac i odjurio Temzom, zadovoljno joj mašući kapom.

Alba je otišla u kupovinu. Kupila je košulju i zvoncare u *Eskapejdu* u Brompton roudu za četrnaest funti i cipele u *Čelsi Kobleru* za pet funti, a onda je sela u taksi i krenula u Mejfer na ručak s Rupertom. Rupert je jedva uspeo da prikrije oduševljenje, jer se bio zabrinuo da joj je dosadan. Nije očekivao da će je ponovo čuti. Na nevolju, tog popodneva trebalo je da se sastane s klijentima, te su se rastali već u dva, a Alba je dreždala u parku dok im je on pokazivao stanove u Bejsvoteru i usput zamišljao njeno telo boje meda u svakom krevetu u koji je pogledao.

Umorna od tumanjanja po prodavnicama u parku, Alba je krenula kući, i to autobusom, iz puke zabave. Više nije primećivala kako ljudi zure u nju, a muškarcima koji bi pokušali da zapodenu razgovor odvrćala je smrknutim pogledom, no vožnja autobusom bila je zabavnija od taksija i duže je trajala. Uživala je posmatrajući ljude, prisluškujući njihove razgovore i zamišljajući kako žive. Radovala se susretu s Ridom s Reke i večeri kod Viv. Svoj život nije smatrala praznim. Imala je prijatelje, a kad bi noću poželeva nekog pored sebe, dovoljno je bilo da pozove jednog od mnogih ljubavnika. Nije analizirala svoj život niti je pokušavala da ispuni dane nečim korisnim, jednostavno je životarila. Osim toga, ništa je nije nadahnjivalo. Nije bila kao Viv, koja je žudela za životom, trošila sate za mašinom stvarajući knjige koje su odražavale njeno oduševljenje (neko bi rekao cinizam) ljudima i njihovim ćudima. Alba nije žudela za brakom i decom, iako je imala dvadeset šest godina i „vreme joj je isticalo”, kako je Viv znala da joj natukne. Nije razmišljala o budućnosti. Zanimarivala je činjenicu da sa strahom izbegava pogled u budućnost, zato što tamo nema ničega.

Pošto se okupala i oprala kosu, Alba se umotala u peškir i namazala nokte na

nogama baš kad je Rid s Reke pristao svojim motornim čamcem. Toliko je želeo da je vidi da je poranio. Izdašno se namirisao losionom za brijanje i zalizao kosu mokrim češljem. Dobro je izgledao i Albi je bilo drago što je došao. Nije morala da mu pokazuje gde stoji piće, sam je prišao ormariću i sipao im po čašu vina. Primetila je kako je skida pogledom i ukočila se. Nije bila raspoložena za to, a osim toga, trebalo je da ode na večeru kod Viv. Pošto je namazala i poslednji nokat, zavalila se u sofi, čekajući da se lak osuši.

– Revel je danas našao ruku u reci – rekao je Hari, pa se udobno smestio na stolicu i ispružio duge noge, kao da je kod kuće.

– Odvratno – odvratila je Alba, kriveći svoj lep nos. – Šta je s telom?

– To je još nepoznanica, zar ne? – značajno je dodao. – Naš posao je da to saznamo.

– Jel’ odavno u reci?

– Odavno, rekao bih. Prilično je istrulila. A tek kako smrdi! Ne bih voleo da imaš košmare zbog toga, mada znam kako da ih izbegnemo! – Izvio je obrvu, ali Alba se pravila da ga nije čula.

– Možda je to ruka nekog elizabetanskog dvoranina, kojeg su mučili. Uskoro ćete naći i glavu – rekla je kroz smeh.

– Jesi li bila nekad u Londonskoj kuli? Prilično je neobično kad pomisliš da se takav delić istorije nalazi u samom centru grada! – Alba nije bila u Londonskoj kuli, a za prošlost nije marila. Zašto pričati o mrtvim ljudima koje nije poznavala? Nju je zanimala samo sopstvena prošlost.

– Što se tiče glave, isplivaće kad je najmanje budeš očekivao – rekla je.

– Ili kad je *ti* budeš najmanje očekivala – zacerekao se, odmeravajući njene duge noge. Alba se zapitala kako bi Viv reagovala kad bi nečija glava isplivala pored njenog broda i osmehnula se, pomislivši kako bi tu glavu mogla u kartonskoj kutiji da pošalje Kravi.

– Ako je nađeš, obavesti me – rekla je i zacerekala se.

Nastavili su da čaškaju i kad se Alba popela na sprat da se presvuče za večeru. Na sobi nije bilo vrata; spavaća soba i kupatilo bili su napravljeni na galeriji s balustradom, preko koje se pružao pogled na stepenište i hodnik koji vodi u dnevnu sobu. Vreme joj je isticalo, a Hari se već dobro zadržao. Obukla je šorts *zandra rouds*, kašmirski džemper sa zakrpama od mekog pamuka i duboke čizme. Kad se Hari popeo uza stepenice sa čašom vina i lascivnim sjajem u očima, Alba je stajala ispred ogledala i nanosila ajlajner.

– Nemoj tako da piljiš – ljutito je rekla.

– Želim te – rekao je promuklim glasom.

– O, Hari, molim te. Idem na večeru. Osim toga, već sam se obukla. Ne očekuješ valjda da sad sve ovo skinem sa sebe?

– Hajde, Alba – ubeđivao ju je, pa je stao iza nje i poljubio je u potiljak, gde joj je kosa još bila vlažna i ukovrdžana.

– Sve vreme razmišljam o toj ruci iz reke, Hari. To je nešto najneromantičnije na šta sam u poslednje vreme pomislila.

Hari je požalio što joj je to pomenuo. Završila je šminkanje i uključila fen, pa odgurnula Harija na krevet, a on se čežnjivo sklupčao.

– Samo jedan na brzaka, lepoto. Ugrejaće me. – Dvosmisleno se nasmejao, a Alba nije mogla da mu ne uzvрати osmehom. Nisu muškarci krivi što je toliko zavodljiva.

Osušila je kosu i legla pored njega da se malo ljube. Prijalo joj je da leži u nečijem naručju. Rid s Reke je bio jedno od njenih utočišta. Kad je skliznuo rukama na njenu zadnjicu, odmakla se.

– Mislim da bi sad trebalo da odeš, Hari.

– Kod koga ideš na večeru? – upitao je, ne trudeći se da prikrije ljubomoru. – Nadam se da ne ideš s nekim muškarcem.

– Kod susedke Viv.

– Kod književnice?

– Kod književnice.

– Onda dobro. Ne bih voleo da upadneš u nepriliku. Moj posao je da te zaštitim.

– Mene i ostatak Londona; da nas zaštitíš od udova koji plutaju rekom – rekla je kroz osmeh, ponovo ga poljubila, a onda ga povukla s kreveta i odgurala kroz vrata.

Hari se prenerazio kada je video da se voda – dok je on uživao u čaši vina – povukla te da mu je čamac ostao na suvom. A on je još na dužnosti! U neverici je zurio u svoje plovilo nalik nasukanom kitu, dok su patke šljapkale oko njega.

– Sranje! – uzviknuo je i odjednom mu više nije bilo do šale. – Nadrljao sam.

Utom se na mostiću pojavi Fic. Ovoga puta poneo je svoje vino, dve boce italijanskog crnog. Na sebi je imao sako i košulju sa zelenim i belim šarama, a njegova kosa boje peska lepršala je na vetru. Kad je ugledao Albu i policajca na palubi njenog broda, stomak mu se uvezao u čvor od ljubomore. Njegova ruka na njenoj mišici ukazivala je na prisnost i Fic se zapitao da li su njih dvoje upravo ustali iz kreveta. Viv mu je jednom rekla da ona ima gomilu ljubavnika. Iskrivio je usta, a ona se uto okrenula i mahnula mu šarmantno se osmehnuvši. Da li ga se setila od prethodne večeri? Shvatio je, besan na sebe, da joj uzvraća osmehom i podiže boce vina u znak pozdrava.

– Požuri – doviknuo je – ili ništa neće ostati!

– Moj prijatelj je u neprilici – odgovorila je. Objasnila mu je zatim da je Harijev čamac ostao nasukan u mulju. – Sad je kao stari morž zarobljen na plaži – rekla je kroz smeh. Fic se setio da je Viv isto to poređenje upotrebila kad je govorila o Albinom ocu i preplavi ga olakšanje; nijedna žena ne bi govorila tako o

svom ljubavniku. Hariju nije bilo smešno. Bio je ponižen i ljut jer mu Alba nije rekla da će na večeru doći i neki muškarac.

Dok su njih troje razmatrali šta bi mogli da preduzmu, pride im patrolni čamac, na kojem je stajao muškarac strogog pogleda. Hari kao da se smanjio.

– Vidi, vidi, vidi, šta se to ovde događa?

– Nasukao sam se – odgovorio je Hari i zaustio da objasni kako se, pre svega, zatekao tu, ali Alba ga je prekinula.

– Naredniče, sva sreća što ste naišli. – Narednik se isprsiio kad je ugledao Albu u šortsu i čizmama, pa je zabrinuto pogledao. – Moj muž i ja smo neizmerno zahvalni pozorniku Ridu. – Zagrlila je Fica oko pasa, a njega preplavi vrešina. – Znate, sigurna sam da sam videla glavu, baš tako, glavu, kunem vam se. Bez tela. Plutala je baš ovuda. – Pokazala je nekud neodređeno u mutnu vodu. Onda je pogledala u narednika, trudeći se da deluje prestravljeno. – Ne mogu vam opisati koliko je bilo strašno. Glava bez tela.

– Pozvaću patrolu da to proveri, gospodo... – Alba je shvatila da ne zna Ficrojevo prezime.

– Devenport – spremno se umešao Fic. – Bili bismo veoma zahvalni. Ne bih voleo da se moja žena ponovo uznemiri.

– Naravno, gospodine Evenport. – Narednik je pogledao ka Harijevom žalosnom čamcu. – Odbaciću pozornika Rida i poslaću ga po njegov čamac kad naiđe plima. Prepustite to meni.

– Svakako, uzdam se u vas. Sad bih voleo da povedem svoju ženu na večeru. Veoma mi je drago što smo se upoznali, naredniče... pozorniče... – prikladno je zastao.

– Rid – progundao je Hari.

– Rid, naravno. I hvala vam. – S tim rečima povukao je Albu za ruku i otišao, ostavivši Rida s Reke na milost i nemilost njegovom naredniku.

Kad su se njih dvojica odvojili od obale, narednik se okrenu ka Hariju i reče, znalački klimajući glavom: – Prelepa devojka. Sreća njena što se udala za samopouzdanog muškarca, inače bi gadno nagrabusila. – Hari je bespomoćno zurio u Albu, koja se s Ficom pela na susedni brod.

Viv je za tu priliku stavila turban od stare indijske svile. Obukla je nebeskoplavi kaftan, u ruci je držala elegantnu muštiklu od slonovače, a crveni nokti bili su joj tako dugi da je bilo pravo čudo što uspeva da kuca na mašini. Kako joj je plava kosa bila skrivena ispod turbana, delovala je mnogo starije; šminka joj je se nataložila u borama oko očiju i usta. Ipak, živnula je čim su Fic i Alba ušli, a obraze joj je oblilo rumenilo.

– Uđite, lepi moji – rekla je čežnjivim glasom, mašući im i pokazujući da se smeste. – Kakvu ste to gužvu napravili tamo? Videla sam da se Ridov čamac

zaglavio u mulju. Volela bih da ga vidim kako pokušava da se iskobelja odatle. – Zakikotala se i povukla dim.

Fic se unervozio u društvu dveju žena o kojima je tako dugu sanjao. Seo je na narandžastu baršunastu sofu kao da je došao na razgovor za posao i kršio prste. Alba se spustila na gomilu svilenih jastuka vedrih boja, naslaganih na podu, pa je podvila noge poda se i pripalila cigaretu. Posmatrala je Fica neobičnim svetlim očima, pitajući se kako će on to rešiti njen problem. U vazduhu se osećao težak miris. Viv je upalila sveće i u čašama ih poređala svuda po sobi. Svetla su bila prigušena, a muzika tiha. Alba ga je posmatrala kroz dim. Bio je veoma aristokratski privlačan: pametne oči vrcavo su iskrile; imao je širok, zarazan osmeh, jaku vilicu i tršavu talasastu kosu boje sena, koja očigledno odavno nije videla češalj. Njegove oči odmah su joj se svidele. Bile su iskrene i blage kao smeđi šećer, no ujedno pronicljive. Mrzela je muškarce čija se ljubaznost pretvarala u dosadu. On očito nije bio takav. Sad je samo delovao napeto i njoj bi žao zbog toga. Muškarci su se u njenom društvu ponašali na dva načina: jedni su nasrtali, a drugi su bili previše pristojni da bi nasrtali. Fic je pripadao drugoj grupi, koja joj je bila mnogo draža. Dosad nije srela muškarca koji je pripadao trećoj kategoriji, ravnodušnima.

– Dakle, Frice – strogo mu se obratila. – Kako se ti uklapaš u Vivin život i zašto se nas dvoje nismo ranije sreli?

– Fic – brzo ju je ispravio. – Skraćeno od Ficroj. Ja sam Vivin agent.

Viv uđe u sobu s jednom od Ficovih boca vina i tri čaše.

– Dragi, ti si mi mnogo više od agenta. On je moj prijatelj – dodala je, obraćajući se Albi. – Namerno sam ga skrivala. Želim ga samo za sebe. Podeliću ga večeras i nikad više, i nemoj da se zavaravaš, žestoko ću se razgoropaditi ako pokušaš da mi ga ukradeš, dušo. Znaš, čovek uvek može računati s tim da će Fic izmamiti osmeh nekome kome nije do smeha. Zato sam ga pozvala. Pomislila sam da bi ti dobrodošlo da se malo razveseliš.

Fic se sav skupio, njemu ovo nije bilo zabavno. Grlo mu se osušilo. Možda će ga malo vina opustiti. Hvala bogu što je doneo svoje.

– Oh, Rid sa Reke se već pobrinuo za to – rekla je Alba, ne pomislivši kako bi to moglo da zvuči. Filc je potonuo. – Stomak me je zboleo od smeha kad sam videla da mu se čamac nasukao. – Onda se dvosmisleno nasmejala, gledajući u Fica, koji ponovo živnu. – Spasli smo ga, zar ne? Da nije bilo nas, sigurno bi izgubio posao. Nema više vožnji čamcem po Vöpingu. To će mu baš nedostajati.

– Kakva je to priča o glavi u reci?

– Oh, Revel, jedan od momaka s kojima Rid radi, našao je ruku u Temzi. Odvratno! – Izvila je obrvu i od srca se nasmejala. – Rekla sam da mi javi ako ispliva i glava. Volela bih da je pošaljem Kravi.

– Ah, Krava – rekla je Viv uzdahnuvši, pa se spustila u fotelju. – To je zla

maćeha o kojoj sam ti pričala.

Alba nije marila za Vivino tračarenje; delovalo joj je sasvim prirodno što ljudi pričaju o njoj.

– Mislim da znam kojoj vrsti pripada. Sposobna je, ali potpuno neosetljiva.

– Baš tako – složila se Alba, otresajući pepeo u jedan od Vivinih tanjirića boje limete. – Šta ćemo s njom?

– Treba nam zaplet, kao u dobroj knjizi – značajno je odvratila Viv. – Pošto sam ja jedini pisac među vama, dopustiću sebi da smislim nešto.

– Ti nikad nisi izneverila svoju publiku – veselo je rekao Fic, a savest ga podseti da nije telefonirao Francuzima.

– Ako zaplet bude ličio na one u tvojim knjigama – rekla je Alba, iako nikad nijednu Vivinu knjigu nije pročitala – sve ima da pršti!

Viv je oćutala stvarajući dramsku napetost, otpila je poveći gutljaj vina, a onda krenula da oteže.

– Nikad se nećeš rešiti Krave, niti ćeš se izboriti za očevu naklonost ako mu stalno budeš išla uz nos. Ne, sve je to zapravo krajnje jednostavno. Za vikend ćeš otići s Ficrojem u Hempšir.

– S Ficom?

– Sa mnom? – zagrcnu se Fic, oduševljen što je uključen u plan.

– Da. Upoznaćeš roditelje sa svojim savršenim novim dečkom. – Fic je duboko udahnuo ne bi li obuzdao uzbuđenje. Ovaj zaplet mu se svideo više od svega što je Viv dosad napisala. – Znaš, dušo – okrenula se ka Albi – uvek si bila na svoju ruku, buntovnica. Sad ćeš da napraviš zaokret, i to zahvaljujući krajnje tradicionalnom, šarmantnom i pristalom momku. Ficroj će biti sve ono što njih dvoje smatraju primerenim. Igraće bridž i tenis, maziće pse, posle večere će uživati u portu s tvojim ocem, razgovaraće o umetnosti, književnosti, politici, a njegovi stavovi potpuno će se poklapati s njihovim. *Kakva slučajnost! I moj otac se borio u ratu, i to upravo u Italiji. Da li ste se možda upoznali? Gde je gospodin bio stacioniran?* Ficroj će se svideti Tomasu Arbaklu, koji će mu biti toliko zahvalan što je prihvatio njegovu problematičnu ćerku da će spustiti gard. Možda će uz cigaru, kad žene odu u krevet, razgovarati o ratu. On će poveriti Ficroju priču o svojoj prošlosti. Da, prosto vidim kako se baš tako odvija. – Raširila je prste i polako mahala rukom kako bi dočarala svoju viziju. – Kasno je. Noć je sveža, zvezdana. Tomas je nostalgican i nema ničeg delotvornijeg od laskanja čoveku koji čezne za bliskošću. Ako iko može da izvuče starog podozrivca iz ljuštore, onda si to ti, Ficroje. „Svemogući ser Ficroj”. – Prinela je muštiklu ustima pa otpuhnula dug, tanak pramen dima, očigledno oduševljena svojom vizijom.

Fic se nalaktio na kolena. – Dozvoli mi da odem korak dalje, Viv – rekao je, zagrejan za plan.

– Samo napred, dragi.

– Kad otkrijem sve detalje, preostaje još nešto što bi valjalo uraditi – ozbiljno će on.

Alba je sve vreme ćutala i odsutno ih posmatrala, ali je sad progovorila: – Šta to, Fice?

– Ako zaista želiš da saznaš istinu o majci, onda moraš da odeš u Italiju.

Alba je začkiljila. Iako joj je ta zamisao često prolazila kroz glavu, nikad joj ni na kraj pameti nije bilo kako bi baš to trebalo da uradi. Nikad ništa ozbiljno nije uradila potpuno samostalno. Osmotrla je Fica. Bio je naočit, šarmantan i učtiv i očigledno zaljubljen u nju. *Dozvoli mi da odem korak dalje, Fice*, pomislila je. *Ti ćeš poći sa mnom.*

4.

Posle večere i treće boce vina, izašli su na palubu i ispružili se ispod zvezda, koje su žmirkale i pomaljale se iza teških crnih oblaka. Bilo je hladno, te su se zbili jedno uz drugo, ispod ćebeta, zureći uvis. Posle toliko smeha, neizbežno je bilo da popijeno vino i olujna noć izazovu u njima malo sete. Viv je pomislila na bivšeg muža i zapitala se da li su knjige koje je napisala nadoknada za decu koju nije imala. Fic nije mogao da razmišlja ni o čemu osim o dodiru Albinog toplog tela i svojoj velikoj ulozi u njenom spasavanju, dok je Alba prazninu u duši ispunjavala majčinim milim likom.

– Nikad nisam osetila majčinu безусловnu ljubav – iznenada reče.

– A ja je nikad nisam pružila – odvrati Viv.

– Ja sam je osetio – dodade Fic. – I reći ću vam da je to najlepší osećaj na svetu.

– Pričaj mi o tome, Fice – zamoli ga Alba. – Pričaj mi kako je to divno. – Osećala se kao da joj težak teret pritiska grudi.

Fic je uzdahnio. Uvek je tu ljubav prihvatao zdravo za gotovo. Sad je u misli prizvao slike onog doba kad je, kao dečaćić, trčao majci u naručje u potrazi za utehom, i obuze ga neizreciva tuga zbog Albe, koja to nikad nije iskusila.

– Dok si dete, znaš da si središte majčinog sveta – počeo je. – Ništa nije važnije od tebe. Sve bi žrtvovala za svoje dete i često to i čini, zato što su tvoje zdravlje i sreća mnogo važniji od njenog. Kad odrasteš, shvatiš da će te ona uvek voleti, šta god da uradiš, koliko god da pogrešiš. Za majku je njeno dete briljantno, pametno, lepo i posebno. Ne mogu da govorim uopšteno, ali mislim da bi tako trebalo da bude. Moja majka je moj najdraži prijatelj. I moja ljubav prema njoj je безусловna. Ali deca su sebična. Njima majka nije na prvom mestu, a možda bi trebalo da bude.

– Volela bih da imam decu – tiho će Viv.

– Zaista, Viv? Volela bi? – Fic je nikad nije čuo da priča o tome.

– To je veoma duboko ukorenjena čežnja, Ficroje, i uglavnom izbegavam da joj se prepustim. Ipak, kad je noć ovako lepa, a ja okružena prijateljima, zamislim se nad životnim vrednostima i nad smrću. Tada osetim da sam propustila nešto veoma važno. Ali sad sam već stara i te beskorisne misli samo mi nagrizaju dušu.

– Bila bi dobra majka – iskreno će Alba. – Volela bih da si se ti udala za mog oca umesto Krave.

– Mislim da mi se tvoj otac ne bi svideo – odvrati Viv smejući se.

– Da, pretpostavljam da ne bi.

- Jesi li ga upoznala? – upita Fic.
- Nisam, ali recimo da mi se ne sviđa ono što sam čula o njemu i njegovoj ženi.
- Ja ću svoj sud doneti kad ga budem upoznao – reče Fic.
- To znači da pristaješ? – upita Alba.

Fic požele da joj odgovori kako bi sve učinio za nju, ali pomisli kako je ona zacelo čula te reči od mnogih muškaraca, te samo kaza kako ne bi to propustio ni za šta na svetu.

Ležali su na palubi dok se zvezde nisu povukle, a nebo se naoblačilo i donelo sitnu upornu kišicu. Brod se zaljuljao kad se reka uzburkala, a kako su se škripanje i lupkanje pojačavali, Viv odluči da neće ni pokušati da zaspi, već će sesti za sto i napisati još jedno poglavlje. Alba je nehotice otvorila jednu staru ranu. Besmisleno bi bilo kad bi pokušala da je zatvori te večeri; tu moć ima samo svetlost dana, a ona nije želela da leži u krevetu i da se kaje zbog starih grešaka.

Poželela im je laku noć i ušla u kuću, gde su sveće dogorele, a ploča odsvirala. Težak miris i dalje je lebdeo u vazduhu, a u frižideru je ostala još jedna boca vina. Skinula je turban i kaftan pa obukla prijatnu kućnu haljinu. Čišćenje lica uvek je za nju bilo otrežnjujuće iskustvo. Sa zaostalom šminkom izgledala je staro. U ogledalo se pogledala tek na kraju, dok je masirala umornu kožu bogatom kremom koja obećava čuda i vraća vreme. Kad bi mogla da vrati vreme! Da sve uradi ponovo, ali drugačije.

Ljubav je nesigurna stvar. Mnogo je bolje pisati o njoj, smatrala je, nego je proživljavati. Bila je prestara za decu i previše netrpeljiva da bi živela s nekim. Moglo bi joj se desiti, ne dao bog, da naiđe na nekog s decom i da bude maćeha kao Margo. Potajno je saosećala s Kravom. Alba je imala tešku narav, bila je egocentrična. Nadala se da će Ficroj biti u stanju da obuzda svoje nežno srce. Zaslužio je nekog boljeg od Albe. *Jasno je šta njemu treba*, pomislila je. *Stabilna žena koja će brinuti o njemu, a ne sebična Alba*.

Fic je otpratio Albu kući. Krivo mu je bilo što se njen brod ne nalazi na drugom kraju Nasipa, kako bi mogli dugo da hodaju na kišici i razgovaraju. Toliko toga je želeo da je pita, toliko toga da joj kaže. Njena drskost je bila neodoljiva, no njega je privukla Albina krhkost. Žudeo je da bude njen vitez u blistavom oklopu. Žudeo je da bude drugačiji od svih ostalih. Žudeo je da bude onaj kojeg će Alba zadržati.

Kad su stigli pred njena vrata, okrenula se k njemu i osmehnula se, ali ne onim uobičajenim šarmantnim osmehom, već tužnim i usamljeničkim, kao u kakve devojčice. – Hoćeš li da svратиш? – upitala je. – Večeras ne bih da budem sama.

Fic požele da je zagrli, da poljubi te pune usne i uveri je da će zauvek ostati s njom, ako ona to hoće, ali uto oseti stezanje u stomaku, koje nije mogao da zanemari. Ako ostane, biće kao svi ostali.

– Ne mogu – odgovorio je.

Alba širom otvori oči. Niko nikad nije odbio takvu ponudu.

– Samo da prespavaš – objasnila je, pitajući se zašto se baš ona spustila tako nisko da preklinje i ponižava se.

– Imam sastanak rano ujutru, a akten-tašna mi je kod kuće. Žao mi je – neubedljivo je rekao, setivši se Sprauta, zatvorenog u kuhinji. – Nije da ne želim – dodao je, a njene usne se iskriviše u besnu grimasu.

– Onda, laku noć – hladno je uzvratila prostrelivši ga pogledom pre no što je nestala u kući i zaključala vrata.

Fic se vraćao Nasipom, pokušavajući da se seti gde je parkirao kola. Osećao se bedno. Bila je iskrena prema njemu dok su ležali na Vivinoj palubi. Bili su prisni. Sad su se rastali kao stranci. Žudeo je da se vrati, da joj pokuca na vrata, i smišljao je šta bi joj rekao. *Predomislio sam se... Razmislio sam malo bolje... Ja sam budala što sam pomislio da mi je posao važniji od tebe... Želim da delim s tobom postelju i ceo život... Ludo te volim...* Bio je pijan i ganut i nije moga da nađe kola.

Veče je počelo tako dobro, tužno je pomislio. Sad kad ju je tako grubo odbio, sigurno više neće želeti da on glumi njenog dečka. Bilo mu je hladno, vrtelo mu se u glavi, a kola i dalje nije mogao da nađe. Obično ih je parkirao odmah iza ćoška, na onoj žutoj liniji. Hodao je tamo-amo u neverici, zureći po ulicama u nadi da će se auto nekim čudom pojaviti. Naposletku je, pošto je dugo stajao na istom mestu, tupo piljeći u istu tačku, zastavio taksu. Nije mogao peške kući.

Utonuo je u kožno sedište i zabacio glavu. – Klaredndon mjuz, moliću – rekao je. Taksista je uključio taksimetar i otisnuo se niz ulicu.

– Malo ste pokisli – rekao je, nadajući se razgovoru. Bila je to duga noć.

– Ne mari – promumlao je Fic. – Sve bih učinio za nju.

– Ah, za vašu prijateljicu – odvratio je taksista i znalački klimnuo glavom. Navikao je na putnike slomljena srca, koji na sedište njegovih kola istresaju svoj teret.

– Imaju moć da nas slome. Jedan pogled, jedan treptaj i gotovi smo. Gotovi. Tako se ja osećam, nekako samleveno.

– Ne budite strogi prema sebi, šefe. Nije ona vredna toga.

– Oh, vredna je i te kako – dramatično će Fic. Taksu je naglo skrenuo levo i Fic se zanese, glava mu se otkotrlja poput dinje. – Nije ona bilo ko. Razlikuje se od ostalih.

– To svi kažu. – Taksista se zakikota. – I ja sam to mislio za svoju gospoju. Sad vidim da mi ide na živce kao i sve ostale gospoje. Ko god da je izmislio ljubav, taj je imao iščašen smisao za humor. Nevolja je u tome što obično bude već kasno kad progledaš; već si oženjen, a ona ti se navalila na grbaču i krešti o godinama koje je na tebe protraćila. Da nema tog trika s ljubavlju, nijedan muškarac ne bi stao pred

oltar. Prokleta smicalica, zbog nje sam i naseo kao običan šmokljan.

– Ne razumete. Ja govorim o Albi Arbakl.

– Lepo ime, Alba.

– Italijansko.

– Žabarkama ja ne bih verovao. Nismo mogli da im verujemo ni za vreme rata. Odugovlače ne bi li videli ko je jači, pa se pridruže Namcima. Budale proklete. Pokazali smo mi njima, jel' tako?! Naučili smo ih da poštuju Engleze.

– Ona je previše mlada da bi znala išta o ratu. – Fic se otkotrljao na drugu stranu kad je taksi skrenuo u Klarendon mjuz.

– Kažite koji? – upita taksista, usporavajući i naginjući se da pogleda kroz vetrobransko staklo, između brisača, koji su uspavljujuće šuštili.

– Drugi, Drugi svetski rat, naravno – razdražljivo će Fic.

– Ne, ispred kojeg broja treba da stanem? – ponovi taksista. Vrteći glavom. U ovo doba noći uvek mu zapadnu pijanci. Ovaj je otmen i nije nasilan, samo je setan.

Fic otvori oči. Nagnu se, pa ugleda svoja kola parkirana ispred broja osam.

– Dodavola! – namršti se. – Kako su samo dospela ovamo?

Na taksistino zadovoljstvo, Fic je onako pripit pobrkao novčanice. Gurnuo je ključ u bravu i ušao, teturajući se. Bio je preumoran da bi se skinuo te je odlučio da priligne onako obučen, samo da razbistri glavu. Kad je otvorio oči, bilo je deset ujutru i telefon je zvonio.

Pridigao se na lakat i dohvatio slušalicu. Nakašljao se da „razmrda” glasne žice.

– Ficroj Devenport, izvolite. – S druge strane niko se ne oglasi. – Halo?

– Zdravo. – Albin glas bio je dubok i baršunast.

Fic se naglo uspravi, boreći se da potisne radost. – Zdravo – veselo reče. – Kako si?

– Pospano – rekla je kao da prede. Zvučala je kao da je još u krevetu.

– I ja. – Onda se setio kako joj je rekao da rano ujutru ima sastanak. – Od zore sam na nogama. Bilo mi je lepo sinoć, iako mi je vino preselo. Mislim da mi je ona poslednja boca udarila u glavu.

– Ja nikad nisam bila ovako mamurna – uzdahnula je. – Zapravo, gotovo se i ne sećam šta je bilo sinoć – slagala je, ali nije želela da se seća Ficovog odbijanja. Fica preplavi razočaranje. – Kako god bilo – nastavila je Alba pospano – još jednom sam razmislila o Vivinom zapletu i rekla bih da je vrlo dobar. Jesi li ti i dalje za to? – Fic je uzleteo na krilima sreće.

– Svakako – odvratio je.

– Dobro. Zvaću Kravu i najaviću nas za vikend. Biće dosadno, veruj mi. Dobro bi bilo da unapred razmotrimo plan.

– Slažem se.

– Recimo, u četvrtak uveče?

- Otići ćemo na večeru – predložio je, trudeći se da popravi sinoćnu brljotinu.
- Ne, ja ću spremiti nešto na brzinu. Dođi u osam.

Alba je i dalje bila besna na Fica, ali on joj je trebao. Osim toga, Vivina zamisao zaista je bila sjajna. Kad Fic sazna nešto o Valentini, otputovaće s njim u Italiju, gde će možda upoznati svoje rođake. Zamislila je prizor. Suze, zagrljaji, a onda priče o njenoj majci za kojima je žudela. Slikaće se s braćom i sestrama, s nećacima, ujacima i tetkama. Svako će imati uspomene koje će želiti da podeli s njom. Ona će ubaciti deliće koji nedostaju i stvoriće celovitu sliku. Otići će na majčin grob i sve će napokon biti kako treba.

Kad je došao četvrtak, Alba se postarala da prvo pozove Ruperta na piće. Stigao je rano, s velikim buketom crvenih ruža, čiji je miris dopro s vetrom i pre nego što se on pojavio. Alba ga je dočekala na vratima u prljavoružičastoj svilenj kućnoj haljini koja joj je jedva pokrivala zadnjicu. Na duge blistave noge navukla je meke ružičaste papuče, iz kojih su joj virili savršeno namazani nokti i brižljivo negovana stopala, koja je tog popodneva sredila kod pedikira u Čelsiju. Udahnula je miris ruža izmešan s Rupertovom kolonjskom vodom, uhvatila ga za kravatu i zalupila vratima. Onda ga je poljubila u usta. Rupert je ispustio cveće. Alba ga je zatim uhvatila za ruku i povelu uza stepenice u malu spavaću sobu pod nebeskim svodom. Prošle noći i gotovo celog tog dana kiša je pljuštala, ali sada je nebo bilo bledoplavo s neobičnim ružičastim i sivim oblacima.

Legla je na krevet, a Rupert se skinuo. Gledala ga je kroz poluspuštene kapke, kosa joj se rasula po jastuku. Obrazi su joj se zarumeneli, a usne je blago razmakla, pohotno, nestrpljivo. Kad se skinuo, Rupert se pružio preko nje, uranjajući u njeno telo kao što grabljivac uranja u telo svog plena. Zažmurila je i lagano ga milovala po kosi dok je on prodirao u nju, ližući je dok je svršavao.

U petnaest do osam njih dvoje su još ležali u postelji, isprepleteni, zajapureni i raščupani, zajedno se smeškajući.

– Baš šteta što moraš da ideš – uzdahnula je.

– Sledeći put nemoj da zakažeš večeru. Onda ćemo celu noć provesti zajedno – reče Rupert.

– Znam. Baš sam blesava. Bolje bi bilo da se obučemo. Ne bih volela da me Fic vidi ovakvu.

– Šta si rekla, ko je taj Fic? – upita Rupert, trudeći se da prikrije ljubomoru. Na kraju krajeva, on je, za razliku od tog Fica, s njom delio postelju.

– Vivin agent – nehajno je odvratila, pa je ustala iz kreveta, zevajući. – Dosadan je, ali moram da učinim Viv uslugu.

– Razumem – odgovorio je, umiren.

– Doći će na vreme i rano će otići, tako da ću moći dobro da se naspavam. Iznurena sam. Prava si zver, Ruperte! – Rupert je navukao pantalone, osećajući kako ga opet obuzima uzbuđenje.

– Šteta što moram da ga zauzdam – rekao je uz osmeh. – Ponovo je spreman.

– Ali ja nisam. – Pogledala je na sat pored kreveta. Bilo je pet do osam. Znajući Fica, očekivala ga je pred vratima za tri minuta, baš u trenutku, zadovoljno je pomislila, kad Rupert bude izlazio.

Fic je kupio cveće, kale s dugačkom stabljikom, i bocu vina, italijanskog, kao pripremu za vikend koji je nazvao „ponovno osvajanje Italije”. Ispljuskao je lice kolonjskom vodom i obukao novu košulju, koju mu je preporučio jedan veoma starovremenski kolega. Osećao se privlačnim. Nadao se najboljem. Sama činjenica da mu je Alba telefonirala dokaz je da mu je oprostila. Ako mu se ponovo ponudi, u šta je iskreno sumnjao, ovoga puta će prihvatiti.

Koraćao je preko mostića, zadihan, sa srcem pod grlom. Sledećeg trenutka stajao je pred njenim vratima. Upravo je bio podigao ruku da pokuca kad su se vrata otvorila i pred njim se ukazao Rupert, nadmeno ga pogledavši pre no što se zaputio preko mosta ka Nasipu. Kad se Fic okrenuo k njoj, Alba mu se osmehnula. Iako je bio ljut i ponižen, njen osmeh zagrejao mu je srce. Bio je dovoljno pametan da shvati kako je Alba isplanirala ovaj susret da bi mu pokazala svoju ravnodušnost. Uspelo joj je. Osećao se potčinjeno. Uzvratio joj je nepoverljivim osmehom i pružio joj cveće.

– Oh, prelope su – ozarila se. – Uđi. – Kad je ušao, morao je da preskoči ruže na podu. – Danas je moj srećan dan – zakikotala se i podigla cveće. – Koja se to devojka može pohvaliti da je za jedno veče dobila dva buketa? – *Bilo koja kurva*, prođe Ficu kroz glavu i on pocrvene, zaprepašćen što je to pomislio.

– Zaslužila si ih, oba – odvrati on, odlučivši da joj ne pokaže ljutnju. Pošao je za njom u kuhinju. Nije važno ko je koga odbio, uz uzdah je pomislio, zureći u njenu zadnjicu, kao izvajanu u uskim farmerkama; ona će svojim stavom uvek pobediti.

U njenoj maloj kući na brodu bio je krš i lom. Krajičkom oka uhvatio je delić spavaće sobe na spratu. Odeća je bila prebačena preko starinskog bračnog kreveta, preko balustrade i stepenišne ograde. Veliki ormar bio je otvoren, fioke izvučene, čipkane gaćice i svetlucavi svileni kombinezoni virili su iz njih kao pokloni otvoreni u hitnji. Par ružičasti cipela s debelim đonom ležao je nasred hodnika, kao da ih je Alba upravo izula. U dnevnoj sobi, po sofama boje slonovače bili su razasuti časopisi na sjajnom papiru. Prašina nije nedeljama brisana. Sudopera je bila puna tanjira i šolja. Sobe su bile male, okrečene u bledoljubičastu i tamnoplavu, niskih tavanica. Miris parfema i parafina izmešao se s prijatnim mirisom poliranog drveta. No uprkos neredu, taj brod je kao i Alba bio neodoljiv.

Alba je u kuhinji preturala po kredencu u potrazi za vazama. Kako nijednu nije našla, jedan buket cveća stavila je u bokal, a drugi u lonče za kafu, sve vreme čavrljajući o Ridu s Reke i onome što je pronašao u Temzi, nažalost, nije našao glavu, rekla je, čak ni drugu ruku; onda im je sipala italijansko vino koje je Fic doneo.

– Baš lepo od tebe što si se potrudio – rekla je. – Veoma prikladno.

– Da nazdravimo početku „ponovnog osvajanja Italije” – odvratio je, podižući čašu. Albine svetle oči potamneše od iznenadne ganutosti.

– To je nešto najlepše što je iko ikad učinio za mene. Nimalo ne sumnjaš u to što ćeš uraditi i nazdravljaš mojoj odluci da otvorim stare rane. To je više no što su moj otac i maćeha učinili za mene. Ti i ja ćemo ih šarmirati, i jedno i drugo. Svidećeš im se. Tata će ti se poveriti. Tebe svi vole, rekla mi je Viv. Takav si čovek.

– Ne znam da li je dobro biti takav – odvratio je, slegnuvši ramenima. – Dvaput sam se ženio, a tek mi je četrdeset. Nekad sam bio imućan, ali sve je to otišlo mojim bivšim ženama. I srce sam im dao. I dalje me grize savest što sam i njima dvema slomio srce i uništio im život.

– Previše si dobar – iskreno je rekla. – Ja nemam savest.

– Ne bi se reklo da bi ti mogla nekog da povrediš.

– O, Fice!

– Slušaj, tvoj osmeh iscelio bi svako slomljeno srce, u to sam siguran.

Grleno se nasmejala i pripalila cigaretu. – Da nisi ti neizlečivo romantičan? Možda je u tome tvoja nevolja? – Sela je na sto, sklanjajući u stranu bočice laka za nokte. Fic je sledio njen primer.

– Beznadežno sam romantičan, Alba. Kad nekom poklonim srce, nema povratka. Verujem u ljubav i brak. Samo što mi ni jedno ni drugo ne ide najbolje.

– Ja svakako ne verujem u brak. Ne bi to meni išlo, a što se ovog drugog tiče, pa, postoje razne vrste ljubavi, zar ne?

Fic je pijuckao vino i već se oraspoložio. – Jesi li ikad bila zaljubljena, Alba? Stvarno zaljubljena? Zasjepljena?

Zamislila se nad njegovim pitanjem, a onda nakrivila glavu i osmotrila ga ispod gustih crnih trepavica. – Nisam – iskreno je rekla. – Da, mislim da nisam.

– Dobro, mlada si.

– Imam dvadeset šest. Viv kaže da bi trebalo da poradim na udaji ako želim da imam decu.

– A želiš li ti decu?

Iskrivila je nos. – Ne znam. Još ne. Uopšteno gledano, ne volim decu. Slatka su i sve to, ali su zahtevna i naporna. Lepo je gledati ih, ali sam nakratko. – Ponovo se nasmejala, a Fic joj se pridružio. Njena neusiljenost bila je očaravajuća. Bila je neizrecivo opuštena. Zavideo joj je na toj lakoći. Mora da je vrlo jednostavno biti

Alba, pomislio je.

– Drugačije ćeš misliti kad budeš imala svoju – rekao je, ponavljajući ono što je čuo od drugih.

– O, nadam se. Volela bih da budem dobra majka. – Glas ju je izdao i ona obori pogled, zagledavši se u svoju čašu. – Mislim da bi moja majka bila dobar uzor. – Podigla je pogled i tužno se osmehnula. – Ali nikad to neću saznati.

– Hoćeš – saosećajno je odvratio Fic i uhvatio je za ruku. – Zato što ćemo saznati sve o njoj.

– Stvarno misliš da hoćemo?

– Kad završimo, poznavaćemo je vrlo dobro, dušo.

– O, Fice, nadam se da si u pravu. Celog života čeznem da saznam kakva je bila.

Nije izmakla ruku i čežnjivo se zagledala u njega. – Imam poverenja u tebe, Fice. Znam da me nećeš razočarati.

Fic se ćutke molio bilo kome ko može da ga čuje da je ne razočara.

5.

U subotu rano izjutra Fic je došao svojim volvom po Albu. Pozadi je sedeo Spraut i kroz prozor posmatrao galebove. Fic je morao da je sačeka u prizemlju da se obuče. Čuo ju je kako tumara tamo-amo, tražeći šta će da obuče. Primetio je da je njena odeća brižljivo odabrana i veoma moderna. Nije mu bilo jasno zašto se ona toliko trudi oko toga. Šta god da obuče, izgledaće sjajno.

Zurio je kroz prozor u dnevnoj sobi ka Vivinom tihom i nepomičnom brodu. Zamislio ju je u širokoj suknji kako kuca s cigaretom u jednom od tanjirića boje limete. Pomislio je i kako veoma često sedi na njenoj palubi gledajući u Albin brod, nadajući se da će je primetiti, da će uhvatiti bar njene obrise, *bilo šta*. Setio se Vivinog upozorenja. „Nemoj da se zaljubiš, Ficroje”, rekla mu je. Prekasno, pomislio je uzdahnuvši.

Nije bio razočaran njihovom zajedničkom večerom. Bio je spreman da ode čim ustane od trpeze. Bar se nije napio i „izgubio” kola. Prejeli su se rižota i pričali do posle ponoći; uprkos svom poletu, Alba nije umela da skuva ništa drugo. Pričala mu je o svom detinjstvu, svojoj užnoj maćehi i osećaju izolovanosti, od kojeg je celog života patila.

On je pokušao da joj objasni kako je za njenog oca bilo prirodno da krene dalje posle ženine smrti. Ta tragedija sigurno ga je bezmalo uništila. Osim toga, ostao je sam s malim detetom, koje ne bi mogao sam da podiže. Margo mu je bila potrebna. Alba je jednostavno bila nevina žrtva njegove odluke da izgradi nov život i zaboravi prošlost. – Ja na to gledam iz muškog ugla – objasnio joj je. – To ne znači da te nije voleo, samo nije želeo da se vraća u prošlost, a verovatno je i tebe želeo da zaštiti od prošlosti. – Alba se ućutala.

– Možda si u pravu – napokon je rekla. – Ali to ne menja moja osećanja prema Kravi. Jednostavno mi je žao oca. Površnom veselošću krije koliko je nesrećan. Tata je dobroćudan i jednostavan. Aperitiv u šest, večera u pola devet, čaša viskija i cigara u radnoj sobi u deset. Nikad nije bacao cigare, svaku je dokraja popužio, skoro dok ne oprlji prste. Štiti se rutinom. Danju uvek nosi jedno od tri ista trodelna odela od tvida, a uveče kratak kućni sako i papuče. Nedeljom ruča u trpezariji, a večera u predvorju pored vatre. Kuvarica svake nedelje sprema isto pečenje, mada napravi i nešto posebno ako paroh dolazi na ručak; jagnjeće kolenice ili biftek, puding ili pitu od jabuka. Svako veče, pošto u pola sedam stigne vozom iz Londona, ide u šetnju; uzme svoj štap i krene u obilazak imanja. Časka s upraviteljem, pričaju o fazanima i sadnji biljaka. Sve je uvek isto, ništa se ne menja. Ništa što bi

poremetilo rutinu. Onda sam našla tu sliku za koju je mislio da je više nikad neće videti. Gurnula sam ga u prošlost. Jadan čovek, ne zna šta će sa mnom. No on će ti svakako pričati o tome, sigurna sam. On je čovek koji radije razgovara s muškarcima, a ti si od onih koji mu se sviđaju.

Fic nije znao da li je to dobro. U Albinim očima verovatno nije. Viv je opisala Tomasa Arbakla kao matoru kornjaču, ali ako je učestvovao u ratu, to znači da sada nema više od pedesetak godina. Teško da je to zalazak života.

Pogled mu je bludeo kroz prozor kad je Alba sišla. Nosila je jednostavne široke pantalone, belu kašmirsku rolku i bež somotski sako. Kosu je vezala u rep, ostavivši duge šiške da joj padaju na čelo i jagodice. Nije se potrudila da se izvini za nered. – Spremna sam. Obukla sam najkonzervativniju odeću kako bi se slagala s tvojom. – Fic bi se uvredio da nije sebe zaista smatrao konzervativnim. Ipak, taj komentar samo je naglasio neporecivu razliku među njima i činjenicu da nikad ne bi mogao da joj se sviđi. Ali Fic nije bio razočaran, jer njih dvoje su bar bili prijatelji, što je bolje nego da ga je potpuno odbacila.

– Lepo izgledaš – rekao je, zadivljeno je odmeravajući.

Ona se široko osmehnula. – Sviđa mi se kad to uradiš – odvratila je, okrenuvši se i pošavši ka vratima.

– Šta to?

– Kad me tako odmeravaš, osećam tvoj pogled kao dodir. Golica me.

Napolju je bilo toplo. Prolećni povetarac plesao je nad rekom, mreškajući vodu. Galebovi su lebdeli, presecajući jednoličnu saobraćajnu buku.

– Nadam se da imaš kola koja pristaju tvojoj prirodi, a ne neka sportska. Tata je podozriv prema muškarcima koji voze sportska kola.

– Imam veoma star i neugledan volvo.

– Dobro zvuči – reče ona, pa ga uhvati podruku. – Treba da se predstavimo kao par – dodade, kad ju je on upitno pogledao.

Alba je sela na suvozačko sedište, bacivši prethodno nekoliko knjiga i jedan rukopis pozadi. Kola su vonjala na psa.

– Nisam znala da imaš psa – rekla je kad je Fic ušao i pokrenuo motor.

– Zove se Spraut. Pozadi je.

Alba razrogači oči. – Nadam se da nije prljavi mali pacov kao Margini psi.

– On je mešanac springera i pointera.

– Šta god da to znači – uzdahnula je i okrenula se da pogleda. – Dobro je, može da prođe. Hvala bogu što je miran. Mrzim lajavce.

– Spraut je vrlo dobroćudan.

– Hvala bogu, inače bi morao da ostane ovde, osim, naravno, ako ne želi da pojede Margine pacove uz čaj.

– Ne slušaj je, Spraute. Nije ona baš tako tvrda srca. – Spraut je uzdisao na

zadnjem sedištu.

– Samo polako, shvatićeš šta ti govorim kad ih budeš video. Krava voli da se okruži stvarima koje može da nosa unaokolo pod miškom.

– Nadam se da ne nosa tvog oca!

Alba se zakikota i šaljivo ga ćušnu. – Baš si šašav! Jaka je, ali nije Herakle!

Sve vreme su ćaskali dok su se vozili putem A30. Kad su sišli s glavnog puta i krenuli uskim drumovima šibanim vetrom, oko njih se ukazala veličanstvena priroda. Drveće je s početkom proleća oživelo i blistalo jarkim svetlozelenim lišćem, koje je Fica podsetilo na Vivine tanjiriće. Vazduh je bio slatkast, mirisao je na šećer, a ptice su sletale na žice dalekovoda i odmarale se od zahtevnog svijanja gnezda. Zaćutali su i posmatrali okolinu. Blagorodni mir na poljima bio je pravi melem u poređenju s bučnim i prometnim gradom. Smirivao je dušu. Terao čoveka da duboko udahne, iz dubine pluća. Fic je osetio kako mu se ramena opuštaju, a um se oslobađa svih onih nepodnošljivih misli koje prate njegov posao. Čak je i Alba delovala spokojnije. Sa zelenilom u pozadini, delovala je mlađe, kao da su za sobom ostavili ne samo grad već i njegova urbana pravila.

Fic je usporio i skrenuo na prilaz dug otprilike četiristo metara, oivičen veličanstvenim divljim bukvama sa zamecima nežnog crvenkastog lišća. Desno se pružalo polje, sve do tamne šume. Nekoliko konja je paslo, ne trudeći se ni glavu da podigne i vidi ko ih to uznemirava, a nekoliko krupnih zečeva načuljenih ušiju se okupilo kao da se udubilo u žustru raspravu. Fic je bio očaran, ali ničim nije bio pripremljen za lepotu Albine kuće.

Bičfilfd park je bio veliko zdanje od crvene cigle i kremena, koje je ostavljalo snažan utisak. Pročelje je bilo obraslo glicinijom i klematisom, koje su se širile kud im je volja. Prozori s oknima premreženim olovnim rešetkama bili su mali, ali su ličili na uvek budne nestašne oči. Krov je bio zakrivljen kao da se duh te kuće pobunio protiv strogih linija, te se izvitoperio i raširio kako bi mu bilo udobnije. Zahvaljujući tome, kuća je delovala veoma gostoljubivo. – Veličanstvena je – uzviknu Fic dok su se kola valjala po šljunku, a onda zaustavila ispred prednjeg ulaza.

– Pripadala je mom čukunčukundedi – objasni Alba. – Dobio ju je za kockarskim stolom. Nažalost, izgubio je ženu pre no što je stigao da uživa s njom u ovoj kući. – Alba nikad nije dopuštala da se istina umeša u zanimljivu priču.

– Izgubio je ženu na kocki?

– Da, u korist imućnog vojvode.

– Možda je bila ženska i po.

– Nije mogla da bude tako privlačna ako je on bio spreman da je prokocka. O, ne, pacovi! – uzviknula je kroz smeh kad su Margini lajavi terijeri izleteli na vrata. – To su Margini ljubimci. Pazi, ako boga znaš, da ne sedneš na nekog od njih! Moj

deda-stric Heni jednom je seo na bakinog psa i ubio ga.

– Sitna nepažnja!

– Nedeljama nisu otkrili šta se dogodilo. Sakrio ga je ispod jastuka i našla ga je služavka.

U tom trenutku Margo i Tomas izadoše na trem, široko se osmehujući. Margo pozva pse dubokim zapovednim glasom, lupkajući se po butinama. Kosa joj je bila seda i grubo vezana na potiljku. Nije bila našminkana i koža joj je bila izborana i nezdravo crvena, kao što se moglo i očekivati budući da je mnogo vremena provodila napolju, jašući. – Hedži, dođi ovamo! – lanula je. – Veoma mi je drago, Ficroje – dodala je, pruživši ruku. Fic se rukova s njom. Imala je čvrst pouzdan stisak.

– Imate prelepu kuću, kapetane Arbakle – rekao je Fic, rukujući se s Tomasom.

– Zovi me Tomas – odvratio je kapetan, dobroćudno se smeškajući. – Nadam se da niste imali gužvu u saobraćaju. Subotom ujutru na putevima je nepodnošljivo.

– Nimalo – odvrati Fic. – Vozili smo se bez ikakvog zastoja.

Tomas je poljubio Albu u slepoočnicu, kao što je uvek činio, a njoj je laknulo što otac nije više ljut posle njihovog poslednjeg susreta. Margo se usiljeno smeškala. Njoj je bilo teže da sakrije osećanja.

– Neće vam smetati da pustim Sprauta da se istrči? – upitao je Fic. – Star je i krajnje dobroćudan prema psima manjim od sebe.

– Ne potcenjuj male pse – odvrati Margo. – I te kako su sposobni da se pobrinu za sebe.

Fic je otvorio prtljažnik i Spraut iskoči iz kola. Psi su se radoznalo njuškali, iako su Margini terijeri pokazali više zanimanja za Sprauta nego što je stari pas pokazao za njih. Žudeo je da podigne nogu uz točak i onjuši šljunak, a onda se igrao s psićima, koji su mu njuškali zadnjicu. Fic je ostavio prtljažnik otvoren kako bi Spraut mogao da se skloni kad mu terijeri dojade, pa pošao za Margo i Tomasom u kuću.

– Karolin dolazi posle ručka, a Miranda je već stigla iz škole. Jadan Henri morao je da ostane u Sandherstu. Ima obaveze – rekla je Margo dok su iz hola ulazili u dnevnu sobu. Albin roditelji prijatno su iznenadili Fica. Nisu bili neman kakvima ih je Alba opisala, već obični ljudi sa sela. Dnevna soba je bila jednostavna prostorija u bleđutoj i bež boji. Seo je na sofu, a Alba se, na njegovo iznenađenje, smestila pored njega i stegla ga za ruku. Primetio je da su se Tomas i Margo zgledali. Bilo je jasno da Alba nikad dotad nije dovela momka u kuću.

– Piće, Ficroje? – upitao je Tomas. Fic se zapitao kakav odgovor Tomas očekuje, pa je zatražio viski s ledom. Tomas je delovao zadovoljno. Prišao je stočiću s bocama. Margo je sela na klupu uz kamin i stavila jednog psa u krilo.

– Onda, Ficroje, čime se baviš? – upitala je, krupnom šakom mazeći psa po

leđima.

– Ja sam literarni agent.

– Oh – uzvratila je, zadivljena.

– Između ostalog, zastupam i Vivijen Armitidž.

Ona s odobravanjem izvi obrve. Margo Arbakl je bila oličenje čitateljki Vivinih romana.

– Sjajno – rekla je. – Nemam mnogo vremena za čitanje. Mnogo je posla oko kuće i konja, te mi dani prosto lete; no kad mi se ukaže prilika, zaista uživam u njenim romanima. Tomas voli Vilbura Smita, zar ne, Tomase?

– Volim dobro štivo. Ali u poslednje vreme radije čitam biografije. – Pružio je Ficu piće. – Nema nište bolje od istinite priče, je li tako?

– Fice – nastavila je Margo – jesi li ti od Devenportovih iz Norfoka?

– Jesam – slagao je Fic. Ako lažeš, moraš da budeš krajnje uverljiv. Stegao je Albu za ruku, a ona mu je uzvratila stisak. Uživala je.

– Poznaješ li Harolda i Elizabetu?

– Harold je rođak mog oca – rekao je Fic. Nikad nije čuo ni za Harolda ni za Elizabetu.

– A, to znači da je tvoj otac...

– Džefri. – *Još jedna laž, ali zašto bih se sad zaustavio*, pomislio je. Margo je začkiljila i namrštila se.

– Poznaješ li... Džordža?

– Ne.

– A Dejvida?

– Dejvida? – Sad se već kockao.

– Da. – Sitne smeđe oči su joj živnule. – Ja poznajem Dejvida. Oženjen je Penelopom.

– Tačno tako – odvrati Fic. – Šarmanтна dama, Penelopa.

– Zar ne? Šteta što nemaju dece. – Uzdahnula je i saosećajno se osmehnula. – Dakle, i tvoji roditelji žive u blizini Kings Lina?

– Ne, moj otac se preselio na jug, u Dorset. Ali ima lovište u Škotskoj. Kad sam bio mali, vreme sam provodio u tim dvema kućama i u *šaleu* u Švajcarskoj, naravno.

– Skijaš? – umešao se Tomas, koji je voleo sve sportove. Nije znao šta ga je više zadivilo, lovište u Škotskoj ili *šale* u Švajcarskoj.

Tomas je seo u fotelju i otpio malo martinija. – Nadam se da ćeš ostati ceo vikend, Ficroje. Sutra nam dolazi paroh na ručak, posle službe. Igraš li skvoš?

– I te kako – odgovori Fic, ali ne slaga. – Voleo bih da igram, ali ne s parohom, ne usuđujem se da se suprotstavim čoveku koji ima podršku Boga.

Margo se nasmejala. Alba je bila zadivljena. Njen otac je porumeneo od zadovoljstva. Zaista im se svideo. Viv je bila u pravu. Nije ona tek tako autor

bestselera.

I kao da ih već nije dovoljno općinio, Fic se nagnuo i podigao jednog od Marginih malih pasa. – Moja majka ima terijere – rekao je, mazeći kuće. – Prestala je da ide na letovanje jednostavno zato što ne može podneti da ih ostavi same. – Margo je nakrivila glavu i s razumevanjem se osmehnula. – A vaši terijeri su, gospodo Arbakl, predivni.

– O, Ficroje, teraš me da se osećam kao starica. Zovi me Margo.

– Samo ako vi mene budete zvali Fic.

Uto Miranda nahrupi u sobu. Bila je visoka i vitka, ravnu plavu kosu vezala je u rep. Na sebi je imala jahaće pantalone i čizme, a njeno zajapureno lice otkrivalo je ljutnju. – Samer je ponovo odjahala preko ograde, mamice! – rekla je, hukćući i puhćući u dovratku.

Margo ustade. – Dušo, da te upoznam s Ficom Devenportom, Albinim prijateljem.

– O, izvini – veselo je rekla i pružila mu ruku. – Bojim se da je moja kobila pobegulja.

Fic htede da se našali na račun neposlušnih kobila, ali se uzdrža; samo bi protraćio tu opasku na nekog ko to ne bi razumeo.

– Treba li ti pomoć da je vratiš? – reče umesto toga. – Spraut bi mogao da je pojuri.

– Zaista bi to učinio? – umeša se Margo. – Bože, Fice, zaista si zlatan. Tek si stigao iz Londona.

– Samo da se presvučem u nešto jednostavnije, a onda ćemo zajedno da zagazimo u blato, zar ne, Alba?

– On će biti smešten u žutu sobu – umeša se Margo kad su izašli u hol.

Alba je delovala užasnuto. Nadala se da će njoj zapasti da drži kapiju ili nešto slično. Kad je bila mala, terali su je da jaše i čisti sedlo, ali kad je odrasla dovoljno da može da izrazi svoje mišljenje, podigla je takvu buku da je Margo digla ruke. Dovoljno je bilo da Alba pomaže u vrtu i celo leto bere i čisti boraniju, što je bilo manje zlo. Branje povrća nije bilo toliko teško koliko je bilo dosadno. Osim toga, postojalo je mnogo toga čime bi se Alba radije bavila, kao što je čitanje časopisa i igranje *Kukovom* šminkom. No to je bar bio usamljениčki posao koji joj je dopuštao da se prepusti mislima. Slušala je ostale kako galame u polju iza kuće, i dok su njihovi glasovi odjekivali dolinom, bila je zahvalna što nije s njima. Uvek je osećala odbojnost prema grupnim aktivnostima, naročito prema onim porodičnim. Povala je Fica uza stepenice i kad su ostali sami, otvorila je dušu.

– Najbolji si, Fice! – uzviknula je i zagrlila ga. – Već si ih osvojio, i znaš šta? Zahvaljujući tebi, imaju bolje mišljenje o meni. Odjednom se ponašaju kao da sam odrasla. – Fic je uživao u dodiru njenog tela i njenih ruku na svom pasu, ali ona se

onda odvojila od njega.

– Ti *jesi* odrasla – rekao je, gledajući je kako zuri kroz prozor. On je piljio u svoj prazan kofer, začuđen što je već raspakovan.

– To je obavila gospođa Bromli. Ona je služavka. Ne vidi se i ne čuje se, kao poljski miš – objasnila je Alba kad je primetila njegov upitan pogled.

– Uvek to radi?

– Da, kad je reč o gostima. Nažalost, za mene to ne važi, iako je meni potrebniji neko ko će me raspakovati, jer sam aljkava. – Promuklo se nasmejala. – U moju sobu ne zalaze poljski miševi.

– Kako ću naći stvari? – Otvorio je fioku i ugledao par pantalona i čarape, uredno poređane, kao stari bračni par u krevetu.

– Teško pitanje. Ne znam kako ona razmišlja, pod uslovom da uopšte ima mozak. Pravi je fosil.

– Bar znam gde su mi pantalone! – zakikota se Fic, pa otvori ormar i ugleda farmerke prebačene preko vešalice.

– Zar ne bi bilo strašno ako bismo ti i ja na kraju stvarno bili zajedno? Otkrili bi da si lagao.

– O tome nisam razmišljao – ozbiljno će Fic, ali Alba se kikotala kao da je sama ta mogućnost krajnje nemoguća.

– Videćemo se dole – rekla je, nameštajući konjski rep. – Ja se neću presvući niti ću juriti prokletog konja po blatnjavom polju. Zaista, Fice, nisi to morao da radiš. Znaš li, dodavola, da u šumi ima svinja?

– Svinja?

– Da, divljih svinja. Šest krmača i dva vepa, baškare se na pola hektara. Predvodnik im se zove Boris i veruj mi, ne bi voleo da sretneš Borisa po mrklom mraku. Zastrašujući je. Ima najveća jaja koje sam ikad videla. – Veselo je izvila obrve.

– Ne teraj me da se osećam neprijatno – zakikotao se.

– Onda ti nemoj da me teraš da trčim unaokolo i da jurim prokletog konja. Mislim da si se previše uživeo u ulogu.

Alba je izašla iz sobe. Fic je obukao farmerke i sivi džemper. Alba je bila u pravu; uživao je u svojoj ulozi. Nije bilo teško. Tomasu i Margo nije bilo teško udovoljiti. Lako je bilo i držati Albu za ruku i pretvarati se da njeno srce pripada njemu. Nažalost, to je bila samo predstava i kad se vikend završi, ostaviće je na Šetalištu Čejni, pa će se sam vratiti u Klarendon mjuz. Nadao se da će saznati dovoljno o njenoj majci kako bi Alba mogla da otputuje u Italiju i sazna nešto više o sebi. Iskoristiće ga i odbaciti. On će morati da se zadovolji partijama bridža s Viv i podnese gledajući Ruperta kako žuri preko mostića, radujući se Albinoj jedinstvenoj dobrodošlici. A prisnost koja je postojala između njih raspršiće se kao magla koja

pritiska Temzu. Potisnuo je te misli i izašao iz sobe. Sve dok je u ovoj kući, on je Albin dečko i sve će učiniti da stvarnost ne naruši privid. Nije nameravao da se pretvori u bundevu pre no što to postane neizbežno.

Margo i Miranda su ga čekale u holu s Albom. Margo je bila stavila maramu na glavu i navukla smeđe somotske pantalone. Alba je gledala kroz prozor, dok su njena maćeha i polusestra raspravljale o tome kako je ograda slaba, a njihova kobila pametna.

– To postaje ozbiljan problem – piskavo je rekla Margo. – Piter bi jednostavno trebalo da pređe svaki pedalj ograde i da je učvrsti tamo gde je popustila. Ne možemo je stalno ovako juriti. Jednog dana će izleteti na put i izazvaće nesreću! O, Fice – rekla je, a grubo lice joj se iskrivilo u širok osmeh. – Zaista si zlatan!

– Biće mi zadovoljstvo – odvratio je. Osim toga, dan je prelep. Šteta je protraćiti ga u kući. – Mirandi buknuše obrazi kad ju je pogledao.

– Nadam se da nije daleko otišla – promrmljala je, pa se okrenula i izašla za majkom iz kuće. Alba je pogledala u Fica i prevrnula očima.

– Ti si lud – blagonaklono je rekla. – Kazala sam ti da ćeš im se svideti, zar ne? Ti si momak po njihovoj meri. – Fic je znao da po njenim merilima to nije kompliment.

Nije bilo lako uhvatiti Samer. Pretrčala je zabran i skoro opasno se približila putu dok je halapljivo pasla. Isprva im je Margo izdavala naređenja. Čak je i Alba morala da uđe u krug dok su pokušali da je sateraju u čošak. Nije joj se posrećilo da stoji pored kapije. Prostrelila je Fica gnevnom pogledom; da on nije ponudio pomoć, ona bi još sedela u dnevnoj sobi i pijuckala vino. Spraut i terijeri jurcali su unaokolo lajući na kobilu, ali Samer je jednostavno odmahнула glavom i pobednički im utekla. Pošto je Margina taktika omanula, Fic je preuzeo stvar u svoje ruke. Alba ga je brinula više od Samer jer je očajnički žudeo da joj udovolji. Naredio joj je da se vrati u polje i širom otvori kapiju. Onda su Miranda, Margo i on ohrabрили kobilu da otkasa nazad u polje; jednostavno su hodali k njoj raširenih ruku. Nagon ju je naterao da se odmakne od njih i malo-pomalo, uz mnogo strpljenja, uspele su da je vrata. Miranda se začudila kada je Samer otrčala u polje, a Alba zatvorila kapiju za njom. Malo je potrajalo, ali na kraju je Albino lice ozario širok osmeh. Vredelo je.

Kad je Margo čestitala Ficu, on joj je objasnio da je odrastao uz konje. – Ipak, da sam na vašem mestu, proverio bih tu ogradu – rekao je, trudeći se da zvuči kao veoma iskusan momak. – Nama je jedna tako preskočila ogradu, posekla nogu na žicu. Rana se inficirala i baš je bilo gadno.

– Zaboga! To svakako treba izbeći. Šteta što Alba ne jaše; lepo bi bilo da vas dvoje malo jašete pre ručka.

Alba obavi ruke oko Fica. Nije joj promaklo da je očarao Mirandu.

– Volela bih da mu pokažem imanje – reče.

– Miranda će te povesti, ako voliš da jašeš – uporno će Margo, uobičajeno netaktično. Alba je bila besna kao ris. *Ona želi Fica za Mirandu*, ljutito pomisli. Fic oseti Albin nemir i učtivo odbi.

– Zaista ljubazno od vas. Možda drugi put. – Onda dozva Sprauta. – Dodi, stari moj. Hajde da nađemo veselog Borisa.

– Veselog? – reče Alba, kriveći nos.

– Pa da – uzvрати on, značajno izvivši obrvu.

– Oh! – odvrati ona uz osmeh. – Naravno.

Margo je posmatrala Albu i Fica kako odlaze ka voćnjaku, pa se okrenula prema kući. – Veoma šarmantan mladić – reče ona svojoj kćeri.

– Blago Albi – odvrati Miranda uz uzdah. – Privlačan je, zar ne?

– I te kako – složi se Margo. – Ali nije njen tip. Ako je verovati Karolini, obično bira lepuškaste pomodare.

– On je nekako muški lep, rekla bih.

– Nadam se da zna u šta se upušta. – Margo se nasmeja i zavrte glavom. – Ona je tvrdoglava devojka. Ali on nije slabić. Visok je, zgodan i snažan. Sigurna sam da će je ukrotiti.

– Drago mi je što je našla nekog finog.

– I meni. Našla je *pristojnog* momka.

– Mnogo je stariji od nje, zar ne?

– Hvala bogu što je tako! Nema tog momka njenih godina koji bi uspeo da je zauzda.

– Misliš da će se venčati?

– S Albom se nikad ne zna.

– Dobro, ja bih sad malo da jašem – reče Miranda, udaljavajući se.

– Idem s tobom – dobaci joj majka. – Albi nisam potrebna.

Margo se osvrnu ka voćnjaku, ali njih dvoje su već bili iščezli. Ona uzdahnu pa ode u kuću da se presvuče.

Alba i Fic su se vratili za ručak. Bili su rumeni, oči su im sijale. Alba mu je pokazala imanje: vrtove i tenisko igralište, teren za skvoš i štale. Pokazala mu je i bazen, u kojem nije bilo vode, ali je zato bio pun lišća, i jezerce, u kojem su patke i mlakuše plivale između potočarki i rogoza. Onda su zašli u šumu, ali Boris je bio previše „veseo” da bi im se pokazao. Videli su i dva srndaća i čuli promuklo „kašljucanje” ćubastog jelena. Plavi zvončići još su odolevali jeseni, a miris prirode ispunio je vazduh i njihovu dušu. Tomas je bio oduševljen. Alba se nikada nije toliko šetala. Bilo mu je drago što se ona ponosi svojim domom i žudeo je da se još bolje predstave Ficu. *Fic dobro utiče na nju*, zadovoljno je pomislio.

Fic je bez po muke šarmirao porodicu Arbakl. Miranda ga je posmatrala dok se

njenim mladim telom širilo nešto mračno i iskonsko i prijatno zbunjujuće. Margo je bila presrećna što je Alba našla pristojnog čoveka s pristojnim poslom. Čoveka iz njenog sveta. Tomas se radovao što će posle večere pušiti cigaru s obrazovanim momkom. Bilo mu je drago što mu je kći srećna i spokojna, utoliko pre što je spokoj nešto Albi oduvek nepoznato. Ona srdita devojčica te večeri se preobrazila. Ali ostao je još jedan član porodice s kojim se Fic i Alba još nisu suočili.

6.

Lavander Arbakl se dogegala u dnevnu sobu. Margo ju je užasnuto pogledala, a Tomas je skočio da ustupi majci povlašćeno mesto u fotelji za čitanje. Lavander se gotovo ceo dan skrivala u svojim sobama, ali namirisala je uzbuđenje u vazduhu kao što pas nanjuši večeru. Sišla je da sazna šta se događa. Na sebi je imala elegantan kostim od tvida iz dvadesetih godina. Visio je na njenom usukanom telu jer je Lavander s godinama postajala sve mršavija i toliko malo jela da su joj se kosti smanjile. Pravo je čudo što nisu probile njenu staru kožu.

– Majko, da te upoznam s Ficrojem Devenportom – reče Tomas. Fic skoči na noge, nakloni se i rukova s njom. Pored njega, Lavander je ličila na mršavog vrapčića.

– A ko si ti? – upita ga ona, polako i prezrivo, prodorno zureći u njega.

Uto se umeša Margo. – Lavander, on je Albin prijatelj.

– A – odvrati starica, pa isturi bradu. – Albin prijatelj. – Okrenu se ka Albi. – Opet si došla! Baš lepo. – Alba je i dalje sedela. Zavlada tajac. Svi su čekali da se starica smesti u fotelju za čitanje. – Jesi li oženjen, Ficroje? – upita Lavander, na zgražavanje ostalih.

– Nisam – hladno odvrati Fic.

– Baš fino! Možeš da se oženiš Karolinom ili Mirandom. Rekla bih da si dobra prilika.

Alba uhvati Fica za ruku i oštro udahnu. – Ako Fic odluči da se ženi, oženiće se *mnome* – grubo reče, gutajući samoglasnike kao Viv.

– A ko is ti? – ponovi Lavander, ovoga puta misleći na Albu.

– Zaboga, bako, ja sam Alba i treba mi cigareta! – Alba ustade i odmaršira iz sobe.

– I meni bi prijala cigareta – reče Fic, pa požuri za Albom.

Kad su njih dvoje izašli, starica zažmiri u neverici: – Nisam ih valjda uvredila?

– Majko, zaista nije lepo što ne prpoznaješ svoju unuku – negodovao je Tomas, pružajući joj konjak.

– A, da, to je ona tamnoputa – tiho će starica, kao da se pita kako to da je ta devojka tako tamna kad su svi Arbaklovi svetle puti. – Potpuno sam zbunjena. – Okrenu se potom ka Margo. – Jel' ona tvoja?

– Ona je *naša*. Zaboga, Lavander! – odvrati Margo, već gnevna. Sve je išlo kako treba dok se nije pojavila Tomasova ćudljiva majka.

– Prelepa devojka – reče starica, kao da je već zaboravila da je uvredila unuku.

Onda se oglasi Tomas, jedva čujnim glasom. – Njena majka je umrla nedugo posle porođaja. To sigurno nisi zaboravila?

Lavander zinu i zaječa dubokim glasom. – A, da, Valentina – prošaputa, kao da se plaši da izgoovri to ime. Kao da je to ime svetinja. – Potpuno sam zaboravila. Baš sam šašava. – Oči joj iznenada blesnuše, a sivi obrazi porumeneše. – Morate mi oprostiti. Jadna devojka – Lavander zavrte glavom. – Kakva je to priča bila. Baš gadna.

– Mislim da treba da ručamo – reče Tomas pa se isprsi. – Miranda, kaži kuvarici da smo spremni. Kaži i Albi, ako je nađeš. Idemo u trpezariju.

Miranda izađe, a Margo ponudi svekrvi ruku. Kao i većina starih ljudi, koji poriču da su onemoćali, ona slegnu ramenima pa na jedvite jade sama ustade iz fotelje. – Ništa meni ne fali, da znaš – promrmlja, pa se odgega ka holu. Dok je napredovala ka trpezariji, obavi je prijatan miris nečeg toplog i sočnog i ona svim čulima uroni u njega. – Smokve – promrmlja uzdahnuvši. – Godinama nisam jela smokve!

– Njoj je sve gore – progunda Margo mužu. Tomas slegnu ramenima, a ona nastavi: – Vrlo neprijatno. Šta li će Fic pomisliti? Baš je to morala da ga pita!

– Alba se baš zagrejala za njega, jelda? – reče Tomas. – Dobro je to.

– I te kako, Tomase. Nadam se da ga Lavander nije prestravila.

– Jači je on nego što ti misliš, Margo. Zapamti šta sam ti rekao. I on je zagrejan za Albu. – Margo ukrsti prste kao da tera urok, pa ih pokaza Tomasu.

– Možemo samo da se pomolimo – odvrati pa izađe u hol, dok su psići trčkarali oko nje.

Margo je smestila Lavander između Tomasa i Mirande, a Fica i Albu posadila pored sebe. U čast Albinog momka, kuvarica je spremila ukusnu jagnjetinu s pečenim krompirom i pasuljem. Lavander je ćutljivo i pokajnički čeprkala po hrani, no gotovo sve vreme je zurila u Albu. Nije piljila u nju onako kako to rade ljudi u autobusu; u njenom pogledu bilo je saosećanja i radoznalosti. Alba se trudila da ne obraća pažnju na nju; na kraju krajeva, baka je mnogo stara. Nekada je bila prisebna i pričala joj divne priče o ljudima koje je poznavala. Duge, tako ih je tada nazivala. „Da nije bilo mojih prijatelja, život bi mi bio kao tmurno prazno nebo”, često je govorila. Onda bi ganuto uzviknula: „Ne dao bog!” Alba se pitala da li joj je ostala još koja duga, ili se njen život sada odvija pod tmurnim praznim nebom, od kojeg je toliko strahovala.

Fic je i dalje očaravao Albinog oca i maćehu prefinjenim lažima i dečaćkim osmehom. Jednom ili dvaput se zaboravio, istina je izletela protivrećeći prijatnim lažima, ali on je to zabašurio na uobičajen engleski način, glumeći neodređenost, što je bilo jednako očaravajuće. Alba ga je zadivljeno gledala. Posle bakinog ispada, izašao je za njom na trem, gde su podelili cigaretu. Da nije bilo njega, verovatno bi

uletela u kola i vratila se u London. Nikad nije oklevala da pobjegne kad je neko uznemiri. Fic je onu neprijatnost pretvorio u šalu. Dogovorili su se da mu dvaput trepne čim Lavander kaže nešto netaktično. Sad je čekala, ali Lavander je ćutala.

Kuvarica je ponovo ušla noseći patišpanj preliven sirupom. Lavander je željno podigla glavu, a onda razočarano povila ramena. – Mislila sam da imamo smokve – prezrivo je rekla.

– Smokve? – upita Margo, mršteći se.

– Smokve – potvrdi starica.

– Ovo je patišpanj u sirupu – objasni Margo. – Hajde, poslužite se. – Ona klimnu glavom kuvarici, koja spusti tanjir na komodu.

– Sigurna sam da sam osetila miris smokava u holu. A ti? – obrati se Lavander sinu.

– Ne, ja nisam – odgovori Tomas. Zamišljeno je nabrao čelo jer bi se mogao zakleti da je tokom proteklih nekoliko nedalja u više navrata osetio taj poznati sočni miris. To mu je prizvalo uspomene koje je odavno potisnuo. Uspomene na rat i Italiju, na prelepu mladu ženu i strašnu tragediju.

– Baš ste me razočarali – tugaljivo će starica. – Godinama nisam jela smokve!

– Mnogo mi je žao, Lavander – reče Margo duboko uzdahnuvši. – Kad odem u *Fortnam*, kupiću ti smokve. Obećavam.

Lavander spusti svoju mršavu šaku na sinovljevu ruku, zureći u sto. – Osetila sam miris smokava. Nisam sišla s uma!

Alba dvaput trepnu Ficu pa mu namignu. Ipak, Ficu to više nije bilo zabavno. Staričina senilnost izazivala je sažaljenje.

Posle ručka poslužili su im kafu u dnevnoj sobi, a uz kafu su dobili i sitne čokoladne kolače. Psi su ležali pored Marginih nogu, svi osim Hedž, koja je imala pravo da joj sedi u krilu. Lavander je otišla da se odmori, a oni odmah živnuše. Tomas je predložio da odigraju partiju bridža. Alba je sedela na sof i pušila, a Fic se pridruži ostatku porodice. Sve je to bio deo plana i mada je želela da ga odvuče od njih, znala je da to ne bi bilo pametno; na kraju krajeva, on je odličan igrač, a bridž je omiljena igra njenog oca.

Karolina je stigla kad su završili partiju. Margo i Fic su uživali u detaljnom pretresanju upokojenih poznanika, razmatrajući razloge njihove smrti. Karolina je utrčala sa širokim osmehom na usnama. – O, baš je lepo vratiti se kući – rekla je, poljubila roditelje i uzbuđeno pomilovala pse. Zagrlila je Mirandu i Albu i pružila ruku gostu.

– Zaljubljen sam! – nasmejala se, pa se sručila u fotelju i prekrstila noge u dugoj suknji. – Zove se Majkl Hadson-Hjum. Svideće vam se – u dahu je rekla majci. – Završio je *Iton*, a onda *Oksford*. Veoma je pametan. Radi u *Sitiju*.

Margo je bila zadovoljna. – Dušo, to je baš lepo. Kad ćemo ga upoznati?

– Uskoro – odgovorila je Karolina, bledom rukom sklanjajući kosu s ramena. – Njegovi žive u Kentu. Tamo provodi vikende. Sjajno igra tenis, tata, i učiće me da igram golf. Kaže da već može da zaključi kako ću imati sjajan zamah.

– Lepo – na to će Tomas, dobrodušno se kikoćući.

– Da mu se majka ne zove Dafi? – upita Margo čkiljeći, smeštajući Majkla Hadson-Hjuma u urednu kutiju s natpisom *Pristojni ljudi*.

Karolin razrogači oči i široko se osmehnu. – Da! – uzviknu. – A otac mu se zove Vilijam.

Margo isturi bradu pa klimnu glavom. – Dafni je išla sa mnom u školu. Nas dve smo osnovale poni-klub. Bila je sjajna jahačica.

– O, i dalje je. Takmiči se – ponosno će Karolina. Margo je zaključila kako bi bilo neprikladno pomenuti da je Dafni bila sjajna i s momcima, te da je zaradila nadimak Zečica jer je, kako su okrutno pričali, „svršavala kao zec”.

– Radujem se što ću je ponovo videti.

– Videćete se – reče Karolina. – Uskoro!

Alba nasluti da će Majkl zaprositi Karolinu. Znala je momke kao što je Hadson-Hjum i pomislila je kako će on dotrčati kod njenog oca da ga zamoli za Karolininu ruku. Postupiće taj ispravno, kao što celog života radi upravo ono što treba. Kao i Karolina i Miranda. Povukla je dim iz cigarete pa bučno otpuhnula, osetivši kako joj se oči sklapaju od dosade. Prenula se kad ju je Fic stegao za ruku.

– Hajde da se prošetmo – prošaputao joj je. *Pre nego što me pitaju da li poznajem Hadson-Hjumove*, pomisli, svestan da uživa u ispredanju laži i da bi zacelo potvrdio da ih poznaje, što bi mu kasnije donelo velike nevolje. Onda se namrštio. Ako ispuni Albin zahtev, za njih dvoje neće biti budućnosti.

Kasnije tog dana, dok se presvlačio za večeru i pokušavao da zauzda neposlušnu kosu, Fic zaključi da nije očarao Arbklove samo da bi ih zavarao, već i stoga što je iskreno želeo da im se svidi. Nimalo nije glumio. Lagao je, što je bilo zabavno, i poigravao se Kravinom slabošću prema ljudima iz njenog sveta. Ali iskreno je žudeo da oni steknu dobro mišljenje o njemu. Žudeo je i da ga Alba prihvati. Potajno se nadao kako će mu ona uzvratiti ljubavlju ako otkrije nešto o njenoj majci.

Bio je beznadežno zaljubljen. Toliko ga je opčinila da je na jedvite jade uspevao da odvoji pogled od nje. Njene sestre samo su potvrdile ono što je uvek podozrevao: Alba je jedinstvena. I njihovim venama teče krv Arbaklovih, ali njih dve se nisu mogle pohvaliti Albinom lepotom i tajanstvenošću. Kad je stvorio Albu, bog je otišao na zaslužen odmor. Zurio je u svoj odraz u ogledalu. Da li će ga ona ikad zavoleti? Zar ne zna koliko on pati? Hoće li njegovo srce ikad zaceliti? Da li će kasnije analizirati svaki svoj potez, kao posle partije bridža, pitajući se da li je mogao bolje da odigra, da li je uz malo smelosti mogao da pobedi?

Za večerom je sedeo između Mirande i Karoline. Dok ih je slušao, neko mu reče da proba sos uz hleb, jer je bez sosa prilično bljutav. Mirandi i Karolini trebalo je mnogo više soli. No kako su Alba i on zaključili dok su se šetali, momcima kao što je Majkl Hadson-Hjum ne trebaju smeće žene. Oni se takvih plaše. Pogledao je preko stola u Albu. Delovala je umorno, njene neobične oči bile su još svetlije pod svetlošću sveća i zagonetnije no ikad. Sedela je pored oca, ali jedva da je progovorila s njim. Moraće da uspe večeras.

Posle večere nastupio je ključni trenutak. Tomas je spustio ruku Ficu na leđa i predložio mu da popiju čašu porta i popuše cigaru u njegovoj radnoj sobi. Fic je dvaput trepnuo Albi, no iako mu je uzvratila na isti način, delovala je nepoverljivo.

– Dosta mi je ženskog društva – rekao je Tomas, sipajući im porto. – Ovaj je prilično dobar – dodao je, pruživši čašu Ficu. – Cigaru? – Otvorio je humidor i izvadio jednu, pa ju je poturio pod nos i omirisao. – Ah, slatki miris cigare. – Fic pomisli kako bi bilo neučtivo da ga odbije. Osim toga, to mu je jedina prilika da se zbliži s Tomasom.

Nekoliko minuta su pripremali cigare. – Mnogo sam pušio za vreme rata, cigarete, naravno – reče Tomas – te sam se po okončanju tih godina zla opredelio za cigare. Nisam želeo da me išta podseća na sve to. Znaš na šta mislim.

Seo je u pohabanu kožnu fotelju. Fic se poveo za njegovim primerom. Svetlo je bilo prigušeno. Gledao je unaokolo po sobi, u knjige u kožnom povezu zatvorene u vitrinama sa staklenim vratima; većina ih je nesumnjivo bila nasleđena. Posle dobrih deset minuta, Fic je prekinuo tišinu.

– I moj otac je bio u ratu. To ga je promenilo. Nije više bio isti kao ranije.

– Gde je bio?

– U Italiji. – Fic primeti duboku boru na Tomasovom čelu. Dugo je ćutao, mućkajući porto u čaši.

– Gde?

– U Napulju.

Tomas žustro klimnu glavom. – Gadno je bilo u Napulju.

– Kaže da nikad neće zaboraviti to siromaštvo i očajanje, tu oskudicu i odricanje, to poniženje. I dalje ga proganjaju ti prizori.

– Ja nisam stigao do Napulja. – Tomas je otpio malo porta i glasno progutao. – Bio sam u mornarici.

– Tako – odvrati Fic.

– Komandovao sam torpednim čamcem. – Fic klimnu glavom. Svojevremeno je pročitao neki članak o motornim torpednim čamcima. Muke su zadavali neprijateljskim priobalnim konvojima na Kanalu, na Severnom moru, u Sredozemlju i na Jadranskom moru. – Sjajan je osećaj seći talase brzinom od četrdeset čvorova. Morali smo munjevito da napadnemo i da se povučemo, pre no što neprijatelj shvati

da je pogođen. Davolski sjajan osećaj – nastavio je, pijuckajući. – Nerado se prisećam tih dana. Nikad više nisam otišao tamo. To je završeno poglavlje. Čovek mora ćutke da trpi svoj bol, zar ne?

– Ne slažem se, Tomase – blago će Fic. – Ja mislim da čovek mora da trpi svoj bol okružen ljudima. Zajedno se borimo i zajedno pušimo. Nije to slučajno što žene, po običaju, ustaju od stola posle večere. Ostavljaju muškarce da slobodno ispolje svoju ranjivost. Nije to sramota.

Tomas otpuhnu dim, pa se vlažnim očima zagleda u čoveka koji je zavoleo njegovu kćer. – Mislio sam da nikad neću videti Albu s takvim čovekom.

– Je li? – Fic se dobrodušno zakikota. – Zašto? – Više nije glumio.

– Ti si osećajan momak. Glava ti čvrsto stoji na ramenima. Pametan si i marljiv. Imaš pristojan posao. Dolaziš iz dobre porodice. Zašto bi Alba bila s nekim kao što si ti?

– Ne znam kakvi su oni s kojima se obično viđala – reče Fic, nastojeći da ne shvati kao uvredu Tomasovo zapažanje.

– Momci koji su mogli da je zadovoljne na kratke staze, a ne maratonci kao što si ti.

– Ona je divna devojka – odvrati Fic, iznenađen što njen rođeni otac aludira na njeno raskalašno ponašanje. – Nije samo lepa, Tomase, već je i zanimljiva, živahna, tajanstvena. Pobudila je moju znatiželju. – Duboko je uzdahnio i povukao dim iz cigare. – Nedokučiva je.

Tomas znalački klimnu glavom i zakikota se. – Kao njena majka – reče, više za sebe. – I ona je bila tajanstvena. To je prvo što sam primetio na njoj, njenu zagonetnost. – Sipao je sebi još jedan porto. Bilo je jasno da je pijan. Fica obuze osećaj krivice. Nije pošteno kopati po nečijoj prošlosti, koristiti nečiju ranjivost. Ali Tomas je nastavio. Kao da je osetio potrebu da priča o tome; kao da je piće pokrenulo duboku i bolnu čežnju.

– Kad god pogledam Albu, vidim Valentinu. – Usta mu se iskriviše, a lice mu posive. – Dovoljno je da je neko pomene da me njena moć nadvlada. Posle toliko godina. Otkud sad taj miris smokava? Moja majka nije luda, znaš. I ja sam osetio taj miris. Slatkast, topao i sočan. Miris smokava. Da, Alba je ista majka. Pokušao sam da je zaštitim... – Podigao je pogled, zamagljen suzama. – Bila je neponovljiva. Kilometrima unaokolo svi su čuli za nju. Glas o njenoj lepoti širio se mnogo brže od mirisa te čarobne uvale. Valentina Fjoreli, *la bella donna di Incantellaria*.¹ *Incanto* znači čarolija, znaš. Bila je neodoljiva, čarobna, kako da je neko bacio čini na nju. Svi smo to osećali, ali samo je moje srce patilo. Oh, drugačije je tada bilo... Rat se poigrava ljudima. Taj osećaj da život može u trenu da se okonča, osećaj neizvesnosti, sve me je to obuzelo. Uvek sam bio odvažan, ali Valentina me je

naterala da sve zaboravim. Postao sam drugi čovek, Fice.

– Vreme ne leči rane, Tomase. Samo nas uči da živimo s njima.

– Treba se nadati. Neke stvari će me progoniti dok sam živ. Mračne stvari, Fice. Ne očekujem da me razumeš. – Povukao je dim pa nastavio: – Iskustvo je ono što čini čoveka, znaš. Ne mogu jednostavno da otresem rat sa sebe. Uvukao mi se u podsvest. Sanjam o tome. – Sad je već šaputao. – Godinama nisam sanjao Valentinu. A onda, pre neko veče... valjda zbog one slike, znaš. Sanjao sam je, kao da je bila živa.

– Ipak, imate Albu – reče Fic.

– Alba – uzdahnu Tomas. – Alba, Alba, Alba... Brinućeš se o njoj, jelda? Ne sme da živi u prošlosti.

– Brinuću se o njoj – reče Fic, žudeći da mu se ukaže prilika za to.

– Ima tešku narav. Izgubljena je, znaš. Oduvek. – Oči su mu se sklapale. Naglo ih je otvorio, boreći se protiv pospanosti. – Dobar si ti čovek, Fice. Veoma sam zadovoljan tobom. Ne znam kakav je onaj Hamilton-Houm ili Harbald-Hjum... – Nakašljao se. – Ali znam kakav si ti, Fice.

– Idem ja sad na spavanje, ako nemate ništa protiv – taktično će Fic, pa ustade.

– Samo izvoli. Nemoj da te ja zadržavam.

– Laku noć, Tomase.

– Laku noć, dečko. Lepo spavaj.

Fic se vratio u dnevnu sobu i otkrio da su žene otišle na spavanje. U sobi je bilo mračno. Pogledao je na sat na kaminu: srebrne kazaljke svetlucale su pod mesečinom. Bilo je jedan posle ponoći. Vreme mu je proletelo. Bilo mu je krivo što je propustio dragocene trenutke s Albom. Ipak, obavio je svoju misiju. Saznao je odakle je Valentina. Bez po muke će naći Inkantelariju na mapi. Uz malo upornosti, lako će otkriti i sve ostalo.

Izašao je pred kuću da nađe Sprauta. Nebo je bilo crno, posuto zvezdama, a mesec je zaslepljujuće sijao. Kad je otvorio vrata prtljažnika, Spraut je načuljio uši i mahnuo repom, ali bio je previše umoran da bi podigao glavu. Fic ga je nežno pomilovao. – Dobar pas – blago je rekao, glasom kojim se obraća prijateljima. – Kad bi znao kako je teško kad te srce boli, dao bi mi neki dobar savet. Ali ti ne znaš kako je to, jelda, Spraute? – Spraut je zadovoljno uzdahnuo. Fic ga je pokrio ćebetom, blagonaklono se zagledao u njega, pa zatvorio vrata.

Polako se popeo uza stepenice, sa svakim pragom bilo mu je sve teže na srcu. Vikend će se uskoro završiti i više neće biti potreban Albi.

Koračao je hodnikom. Poželeo je da pokuca na njena vrata, da joj kaže šta je otkrio. Ali nije znao u kojoj je ona sobi, a kuća je bila toliko velika da nije mogao nasumice da kuca od vrata do vrata. Ušao je u svoju sobu i upalio svetlo. Alba se promeškolljila u krevetu. – Ugasi to – promrmljala je, ne otvarajući oči.

– Alba – zapanjio se Fic i ugasio svetlo. Isprva je pomislio da je ušao u pogrešnu sobu. Možda se i on napio kao njen otac. – Izvini!

– Ne budi blesav – pospano je odvratila. – Dođi u krevet. – Onda se zakikotala, lica zagnjurenog u jastuk. – Uostalom, ovo je *tvoj* krevet. Krava bi se zgranula kad bi me zatekla ovde.

– Oh! – zbunjeno će Fic.

– Nećeš me valjda ponovo odbiti?

– Naravno da neću, samo sam pomislio...

– Ne razmišljaj, Fice, zaboga. Razmišljanje nikoga nije nikud odvelo. Bar ne u moj krevet. Požuri, hladno mi je. Pidžama ti je ispod jastuka. – Glasno je zevnula.

Fic se brzo skinuo i kad su mu se oči privikle na mrak, izvukao je pidžamu ispod jastuka, obukao je i legao. Upravo je razmatrao svoj sledeći potez, kad je Alba opet progovorila.

– Ako me zagrliš, Fice, obećavam ti da te neću ujesti. – Okrenuo se i privukao je k sebi. Telo joj je bilo tanano i toplo ispod spavaćice od češljanog pamuka, koja joj se zavrnila uz noge. Krv mu se uzburkala, ali obuzdao je nagon i zagrlio je. Zadovoljno je uzdahnula. – Šta si otkrio, dragi? – Nikad mu dotad nije rekla dragi.

– Otkrio sam da ti je majka bila čuvena lepotica iz Inkantelarije, da si ista kao ona. – Alba se okrenula, nalaktila se i naslonila bradu na šaku. – Tvoj otac pomisli na nju kad god te pogleda.

– Šta je još rekao?

– Da ga i dalje zaboli kad je neko pomene.

– Zato ne želi da priča o njoj?

– Ne želi on tebe da isključi, Alba, samo je sve to previše bolno za njega. Trebalo je da mu vidiš lice. Posivelo je od tuge.

– Jadan tata – zevnula je.

– Ti, draga moja, čezneš za nekim koga nikad nisi poznavala. Tvoj otac čezne za ženom koju je poznavao i voleo. Njegov bol je neuporedivo veći od tvog i ako on želi da ga zadrži za sebe, moraš mu to dopustiti.

– Oh, hoću, Fice. Zato što sad mogu da uradim ono što sam naumila. – Poljubila ga je u obraz. – Hvala ti. – Zažmurila je i nedugo zatim zaspala, dišući duboko i ujednačeno.

Fic je ležao budan, pitajući se šta će posle ovoga. Nije primetio da se on već razlikuje od ostalih momaka. Alba nikad nije delila postelju s muškarcem a da pritom nije vodila ljubav s njim. Prvi put joj je bilo prijatno iako nije osetila potrebu da zauzvat ponudi svoje telo. Ni Alba nije bila svesna toga; ušuškana u njegovm zagrljaju, nije mogla da premišlja o svojim osećanjima.

Kad je Fic otišao, Tomas je nesigurnim korakom prišao radnom stolu. Stavio je

naočare, ugasio cigaru, pa otvorio fioku u kojoj je držao svitak. Uzeo ga je i prešao palcem preko papira, pitajući se šta mu valja činiti. Mnogo je godina prošlo i malo-pomalo, te godine su ga promenile, toliko da se jedva sećao onog zaljubljenog mladića: bio je bezbrižan, nezasit, odvažan. Kao gusenica se izvukao iz košuljice, no pretvorio se u moljca; da je bilo drugačije, pretvorio bi se u leptira. Svestan je bio toga kakav je postao, ali nije imao snage, a možda ni volje da se promeni. Lakše je bilo napraviti oklop i sakriti se.

Ponovo je utonuo u fotelju i razvio svitak. Srce ga je zbolelo kad je ugledao Valentinino lice te oštro uzdahnu. Osećao ju je pored sebe. Oči mu se zamagliše i on trepnu da otera suze. Bila je prelepa. Tajanstvena. Misli su mu pokuljale kad su iznenada izbile na površinu posle dugog zatočeništva. Zažmurio je i zamislio njeno nasmejano lice. Kako je zavodljiv bio taj osmeh. I te tamne oči koje su toliko toga krile. Oči koje su očaravale muškarca činima iz nekog drugog sveta. Dok su mu suze tekle niz lice, shvatio je da ga ona još nije pustila. Alba je obasjala tamu u njegovom srcu i otkrila mu da to srce i dalje pripada njenoj majci. Ponovo ga je zapahnuo onaj poznat miris. Isprva ga je jedva osetio, ali dok je gledao njeno lice, taj slatkasti miris obavio ga je izdvojivši se iz ustajalog vonja uspomena. Onda se svetlo probilo kroz izmaglicu, a ona mu se ukazala na obali, tamnoputa i očaravajuća i nepodnošljivo lepa... Valentina Fjoreli, *la bella dona d'Incantellaria*...

7.

Italija, proleće 1944.

Poručnik Tomas Arbakl okrenuo je torpedni čamac ka mirnoj italijanskoj luci Inkantelarija, pravi dragulj skriven među crvenkastim liticama i pećinama Amalfitanske obale. More je bilo prozirno, boje safira. Mali talasi svetlucali su poput dijamanta pod bledim jutarnjim svetlom. Pogled mu je lutao po potkovičastoj uvali, ulazu u taj drevni srednjovekovni grad sa zaslepljujuće belim kućama i onim boje peska što su blistale na suncu; otvoreni prozori i balkoni s ogradama od gvožđa bili su ukrašeni geranijumima i karanfilima. Mozaikom popločana crkvena kupola uzdizala se visoko u nebo, u daljini su se nazirala brda, zapahnjujući ga mirisom borovine. Nebo-plave ribarske brodice bile su izvučene na pesak kao nasukani kitovi koji čekaju plimu da ih odvuče na pučinu. Začkiljio je i namestio kapu. Grupica ljudi na obali mahala mu je.

– Šta kažeš na ovo, gospodine? – upitao ga je poručnik Džek Harvi, koji je stajao pored njega na mostu.

Na ramenu mu je čučala mala veverica, koja ga je svuda pratila – od Severne Afrike, gde je jednak vonj smrti i sakaćenja ublažavao posetama jeftinim bordelima u Kairu i Aleksandriji, do Sicilije, gde mu ni nemačko bombardovanje iz meseršmita nije umanjilo polet. Veverica Brendan, koja je ime dobila po Čerčilovom ridokosu prijatelju Brendanu Brakenu, živela je u Džekovom džepu, prkoseći ratnim pravilima. Svoj položaj u porodici koja je dala osam ratnika zaslužila je neukrotivim duhom i snažnim nagonom za preživljavanje. Sada je bila simbol nade i podsećala je Džeka na dom.

– Prelepo, Džek – reče Tomas. – Kao da se vreme zaustavilo pre trista godina. – Posle ratnih strahota, bilo je gotovo nestvarno žmirkati pod suncem u takvom miru. – Jesmo li u raju?

– Odgovorio bih ti kad bih znao. Tako je zeleno i bujno! Što se ne bismo malo promicali?

– Misliš, da uzmemo kratak odmor? Ja bih rekao da će u ovoj uspavanoj varoši biti više akcije nego u celom Sredozemlju. Ispod mire trista vire – odvrati Tomas kikoćući se, pa značajno izvi obrve. – Ne bi mi smetalo da se okupam i pojedem nešto pošteno.

– A žene? Meni ne bi smetalo da naletim na neku – dodade Džek, prešavši jezikom preko ispucalih usana, dok se prisećao devojaka s kojima se zabavio pred odlazak iz Kaira. Kad nije bio u akciji, nije mislio ni na šta osim na Brendana i

svoju kitu, mada ne i tim redom.

– To mi reci – uzvratil Tomas, koji je često mislio na Širli; slala mu je naparfemisana pisma i hranu. Širli, kojoj je, obuzet postkoitalnom potištenošću, obećao će se oženiti njome ako preživi. Širli, koju njegovi roditelji ne bi prihvatili za snaju jer je bila kći lokalnog zidara. – To nikome ne bi smetalo! – dodade, prisećajući se Širli.

Otkad su se savezničke snage premestile na sever, na moru nije bilo mnogo akcije. Njegov zadatak je sad bio da patrolira italijanskom obalom, starajući se da se saveznička linija snabdevanja ne prekine. Tomas je već tri godine komandovao dvadeset metara dugim *Vosperovim* torpednom čamcem nazvanim *Merilin*. Isprva je bio usidren u Aleksandriji, potom na Malti, u Bonu na tuniškoj obali i napokon u Avgusti, posle invazije na Italiju. On i taj brod sve su prošli: od podrške iskrcavanju u severnu Afriku do noćnog patroliranja Mesinskim moreuzom tokom iskrcavanja u julu 1943. Posle toga učestvovao je u tajnim operacijama Specijalnih snaga, uključujući iskrcavanje tajnih agenata i snabdevanje snaga na Kritu i Sardiniji. Tomas je bio poznat po odvažnosti, naročito tokom onih mračnih dana 1942. godine, na vrhuncu razorne ofanzive na Maltu, kad je uništeno celo pristanište i gotovo cela flota aviona. Torpedni čamci bili su mali i brzi, gotovo nevidljivi na vodi obasjanoj mesečinom, prodirali su u minska polja i probijali lučku odbranu, prikradali se neprijateljskim plovilima, torpedovali ih i poput munje nestajali u noći. Od smrti starijeg brata Fredija, Tomas jedva da se osećao živim ako se nije izlagao velikoj opasnosti. Lakše mu je bilo kad nema vremena da oseća krivicu što je Fredi umro, a on i dalje živi.

Izgubio je i prijatelje, svi su izgubili ponekog prijatelja, ali gubitak Fredija žestoko ga je pogodio. Stariji brat mu je bio uzor, žudeo je da bude kao on, bio mu je privržen kao pas. Fredi je bio izuzetan momak, neumoran i ambiciozan. Bio je predodređen za veliki uspeh, a sad je trunuo u tamnom grobu na dnu mora, zarobljen u uništenom hurikejnu. Činilo se da je Fredi besmrtn. Ako je njega smrt uzela, to znači da može da uzme svakoga od njih, u bilo kom trenutku. To je ostavilo dubok trag na Tomasovoj duši.

Tomas bi se pridružio Frediju u vazduhoplovnim snagama da se nije umešala njihova majka, u suzama im objašnjavajući da bi to bilo kao da je oba sina poslala bogu na istinu, „a ja još nisam spremna da vas pošaljem njemu”. Tako je Tomas napustio *Kembridž* i pridružio se mornarici. Zavideo je Frediju; više mu ne zavidi. Negde ispod njegovog broda, u tom beskrajnom okrutnom moru, Fredijevo telo zauvek će zapljuskivati morske struje.

Brod je pristao u luku. Ranojutarnja izmaglica nadvila se nad brda, a Tomas je udisao drvenasti miris borova i eukaliptusa, pravi melem nakon slankastog mirisa

mora. Grupa varošana i dalje je mahala, privlačeći ostale koji su se okupljali kao stado radoznalih ovaca. Zapazio je dečkića kako diže ruku u fašistički pozdrav, a onda mu je majka hitro spustila ruku i uzela ga u naručje. *Sindaco*, gradonačelnik, stajao je doteran i ulickan na doku, pored karabinijera u aljkavoj kaki uniformi s velikim mrljama od znoja ispod pazuha. Isprsio se kao nakljukan ćuran i važnim pokretom namestio kapu. Iako je bio rat, pozamašan stomak toliko mu se isticao da je morao da spusti pojas pantalona. U zaleđu se sigurno oskudevalo u hrani, ali tu na obali bilo ju je u izobilju. Bilo je ptica u šumama, voća na granama i ribe u moru. Niko tu nije oseto rat sve dok se saveznici nisu iskricali, poteravši Nemce na sever. Sad je na njih došao red da nametnu autoritet i pokažu koliko vrede.

Brendan se sklupčao u Džekovom džepu, na samom dnu, kako ga je Džek naučio. Tomas iznenada primeti prelepu devojkicu duge crne kose i krupnih stidljivih očiju. U ruci je držala pletenu korpu. Nije mogao da odvoji pogled od njenog maslinastog poprsja, istaknutog u duboko izrezanoj haljini. Stajala je usred gužve, no izgledala je kao da je mesto gde stoji samo njeno, kao da je malo izdvojena iz mnoštva. Bila je toliko ljupka da je bilo nemoguće ne primetiti je. Lica oko nje su se stopila, a njeno je sijalo kao večernja zvezda na noćnom nebu. Uzdržano se osmehivala, blago izvivši usne, tako da je izgledala kao da žmiri. Taj tanani osmejak bio je lep kao da ga je Tomas izmaštao, kao da ne pripada stvarnoj osobi. U tom trenutku prelepa neznaka ukrala je srce Tomasu Arbaklu. Tu, na doku ribarske varoši Inkantelarija, on joj ga je drage volje poklonio. Okrenuo se da se pozdravi s gradonačelnikom. Kad je ponovo pogledom potražio devojkicu, nje više nije bilo.

Sindaco se zvanično rukovao s njim i pozeleo im dobrodošlicu na italijanskom. Nije primetio Brendana kako izviruje iz Džekovog džepa kao da naslućuje da su na savezničkoj teritoriji, ali i da nema visokih oficira koji bi negodovali zbog njegovog prisustva. Ne odvajajući pogled od gradonačelnika, koji se izvinio zbog lošeg znanja engleskog, Džek je gurnuo vevericu nazad u mračni džep. Tomas se trudio da ne zvera po mnoštvu u potrazi za onom lepoticom. Podsetio je sebe da mora da izvrši zadatak i da, bude li dovoljno uporan, posle toga može i da je potraži.

Gradonačelnik je bio zgodan muškarac crne kose i maslinastog tena. Bio je nizak te se isprsio kako bi izgledao viši. Bilo mu je pedesetak godina, ali zahvaljujući vitkoj figuri delovao je mlađe. Na pomalo orlovskom nosu nosio je naočare s okruglim ramom, a iznad gornje usne isticali su mu se uredni brkovi. Uniforma mu je bila čista i ispeglana, a Tomas je primetio da su mu nokti zdravo ružičasti i manikirani, kao da više vremena provodi u kozmetičkom salonu nego za radnim stolom. Jasno je bilo da je nametljiv i razmetljiv čovek; sad kad su Nemci otišli, bio je najvažnija ličnost u varoši.

Karabinijer podiže ruku podražavajući mornarički pozdrav pa iskrivi usta u zadovoljan osmeh. – Latarulo vama na usluzi – reče, svestan da je preteo pažnju

gradonačelniku. Tomas mu otpozdravi. Nije najbolje govorio italijanski, ali u školi je stekao solidne osnove, koje je tokom proteklih godina dopunio na terenu. Ipak, kad je reč o glagolima, uglavnom se oslanjao na infinitiv. Latarulo ga je već živcirao. Bio je pravi kliše. Ugojen, bezvoljan i verovatno nestručan. Svi su oni bili podložni primanju mita, korumpirani kao mafija, no tu se nije moglo mnogo učiniti, s obzirom na to da su imali bedna primanja. U ratno vreme, dok su civili jedva preživljavali, trgovina na crno je cvetala, uglavnom zahvaljujući robi kojom su ih saveznici snabdevali, a državni službenici su na tome zarađivali. Bila je to unapred izgubljena bitka za koju saveznici nisu imali vremena.

Tomas je objasnio zašto su došli. Dobili su dojavu o zaostalom nemačkom oružju, te su ga poslali da to istraži, kako bi se uverili da oružje neće pasti u pogrešne ruke. Zamolio je da ga odvedu na napušteno imanje po imenu *Marmela*. Gradonačelnik je znalački klimao glavom. – Latarulo će vas odvesti u brda. Imamo auto – ponosno je rekao, misleći na jedini automobil u varoši. Svi varošani su, izuzev markiza, za prevoz koristili konjsku zapregu ili bicikl, ili su jednostavno pešačili. Markiz je živio u palati na brdu i imao je veliku staru lagundu kojom je slao slugu u grad u nabavku. Markiza su retko viđali. Ni u crkvu nije dolazio; imao je svoju kapelu na imanju, u kojoj bi ga otac Dino, lokalni sveštenik, pričestio jednom mesečnom uz malu nadoknadu. – Prepuštam vas Latarulu – nastavio je gradonačelnik. – Ako vam još nešto zatreba, molim vas, nemojte se ustručavati. Obaveza mi je, ali i zadovoljstvo da vaš boravak učinim prijatnim. Prijatan dan vam želim.

– Zaista zvuči kao da smo na odmoru – prošišta Tomas Džeku kad se gradonačelnik okrenuo u svojim uglancanim cipelama. Latarulo se isprsi pa dreknu na okupljene da propuste oficire. Dvojica visokih muškaraca u mornaričkim uniformama ostavili su snažan utisak na varošane. Džek je koračao ispred Tomasa i karabinijera, pogledom tražeći lepe žene, i jedna ili dve mu načas privukoše pažnju blagonaklonim pogledom. Ubrzo se smestiše u službeni auto, koji se naprezao i kašljucao kao asmatični starac.

Truckali su se uskom kaldrmisanom ulicom, izbegavši čudnu mačku koja je šmugnula u hlad, nenavikla na tako bučno vozilo. Kad su izašli iz male doline, put je postao strm i vijugav. Tomas požele da upita za devojkicu koju je video na doku; Latarulo je sigurno znao ko je ona. Svojom lepotom kao da je bila zaustavila vreme, kao da se ništa oko nje nije pomeralo osim povetarca koji joj je mrsio dugu kosu nalik najfinijoj svili.

Latarulo je čavrljao tokom celog uspona uskim prašnjavim drumom. Bio je pun sebe dok se hvalisao kako se suprotstavio bandama zlikovaca. – Video sam Belog Vuka – tiho je rekao. – Gledao sam ga pravo u oči, dugo i odlučno. Jasno mu je bilo da sam neustrašiv. Latarulo se nikoga ne plaši. A znate li šta je onda uradio? S

poštovanjem mi je klimnuo glavom. S *poštovanjem*! Dok ste pod mojom zaštitom, ne treba da se plašite Belog Vuka.

Tomas i Džek su znali sve o Belom Vuku; zahvaljujući njemu i drugim moćnicima, saveznici su se uspešno iskricali na Siciliju. Ipak, igrali su se vatrom, i to onom paklenom, jer je Beli Vuk bio ubica i zlikovac. Uplašen i zadivljen, Latarulo je govorio tiho, kao da bi ga u kolima mogao čuti još neko osim njih dvojice; čuti i prijaviti. Naravno, Latarulo je tvrdio da nikad nije podržavao Nemce. Musolini je ispao budala što je stao na njihovu stranu. – Kad bi Macini i Garibaldi mogli danas da vide svoju zemlju, vratili bi se u svoje grobove – rekao je, duboko uzdahnuvši, a Tomas je znao da bi Latarulo poput munje preleteo na drugu stranu da je rat išao naruku fašistima.

Prošli su pored maslinjaka i vinograda koji su rasli na ispošćenoj zemlji, spaljenoj na italijanskom suncu, zatim pored male farme mršavih koza koje su stajale u hladu, njuškajući u potrazi za travom, pored neobičnog, izgladnelog mešanca. Musava deca igrala su se piljaka, dok je iznurena majka prala rublje u koritu, rukava zavrnutih do laktova, zajapurena i oznojena od napora. Tomas je odlučio da sledeći put ponese papir i voštane bojice te da svojom umetničkom rukom ovekoviči živopisne prizore iz seoskog života. Sve na šta je nailazio od zaborava je čuvao crtežima. Ali srce ga je bolelo zbog stradanja nevinih ljudi, i to ga ponovo podseti na tajanstvenu devojkicu. I nju će nacrtati. Prelepa je bila usred te ratne gnusobe.

Našli su skladište oružja. Nije bilo veliko kao što je Tomas očekivao. Nema sumnje da su veći deo ukrali mafijaši. U napuštenom ambaru ostale su samo ručne granate, mašinke i još nešto malo manjeg oružja. Jedva da je vredelo truda. Uz Latarulovu pomoć natovarili su nešto oružja u prtljažnik.

Kad su stali da predahnu i skinuli kape da obrišu znoj sa čela, Latarulo im je predložio da ostanu još malo u varoši. – Da se okupate, pojedete nešto, popijete čašu marsale. I žene mogu da vam dovedem, ako vam je po volji. Gostionica *Fjoreli* najbolji je restoran u mestu. – Nije pomenuo da je to *jedini* restoran u gradu.

– Prijalo bi nam da nešto pojedemo – odvratio je Tomas, ne obraćajući pažnju na Džeka, koji se bečio kao malouman, pokazujući da žene treba da budu lepe.

– Hoćeš da zakačiš triper? – prosiktao mu je na uvo kad se Latarulo udaljio. – Šta misliš, koliko je vojnika ovde bilo pre nego što smo mi došli?

– Mora da je ostala neka zdrava – odvratio je.

– Kako god hoćeš, ali ja neću da rizikujem.

– Moram da odmorim desnicu – zacereka se Džek uz nedvosmislen gest. – Video sam nekoliko cura na doku. Mogu ti reći da su izgarale od želje. Možda su u igri. Mogao bih da okušam sreću. U klubu *Četiristo* uvek mi je išlo dobro. Načas je gotovo osetio dim i miris londonskog kluba koji je pre rata posećivao. Tomas

pomisli na one tamne tajanstvene oči i srce mu poskoči od zebnje. Nadao se da ona nije u igri. Draže bi mu bilo da je udata i izvan domašaja nego da se ponižava tim sramnim pogodbama. Brendan proviri iz Džekovog džepa, kao da negoduje pri pomenu na kurve.

– Kako hoćeš. Mogli bismo malo da ostanemo. Što da ne? Valjalo bi malo da protegnemo svoje mornarske noge.

– A tim ženama će dobro doći malo mornarskih kita! – dodade Džek, pa se zacereka i uhvati se za međunožje.

Latarulo je vozio niz prašnjav drum, a oružje u prtljažniku zazveckalo bi kao kutija s alatom kad god nalete na rupu ili kamen. Odjednom nešto zahuča, kočnice zaškripaše, oko njih kao da sevnuše varnice, a Latarulo uspaničeno uzviknu: – *Madonna!* – i naglo skrenu s puta. Bela lagonda zaustavi se nedaleko odatle. Mršavi vozač izađe iz kola i otrese prašinu sa sebe, gadljivo se mršteći. Besprekorna siva uniforma i kapa nimalo nisu mogli da prikriju njegovo slabašno ostarelo telo, koje bi izgledalo prikladnije da je ležalo u mrtvačkom kovčegu. Latarulo izađe iz kola pa se zatetura, sav crven od besa, psujući. Šofer ga je gledao kao da je dosadna muva. Onda frknu, zažmuri i zavrte glavom. Potom se okrenu, uđe u kola i odveze se. Nos mu je jedva dopirao do volana. Bilo je jasno da ga je sunce načas oslepilo te da je izgubio kontrolu.

– Ko je to? – upita Tomas, kad je Latarulo izvukao kola iz jarka.

– Markižev lakej – odvrati, pa frknu i pljunu na put. – Eto šta ja mislim o njemu! – dodade pa se iskezi, kao da je tim ružnim gestom odneo malu pobedu. – Misli da je važan zato što radi za markiza. Nekad su Montelimonovi bili najmoćnija porodica u okolini, milosrdni su bili, ali markiz je sve učinio da im uništi ugled. Zna li šta se priča za markiza? – Začkiljio je pa odmahnuo glavom. – Bolje da ne znate! – Jedva je i pobudio radoznalost gladnih i umornih oficira, kojima su krčala creva. Latarulo ponovo pljunu pa krenu, mrmljajući za sebe kletve na račun šofera.

Vratili su se na dok i uz pomoć posade natovarili oružje na brod. Džo Kraker, najdeblji u osmočlanoj posadi, razjapi usta pa zapeva omiljenu ariju iz *Rigoleta*. Zbog te opere je i dobio nadimak Rigs. Delovao je neotesano, imao je grubu kožu i tanku riđu kosu, ali pevao je kao profesionalni tenor. – Misli da će se tako dokopati neke devojke – reče Džek, pustivši Brendana da mu se uzvere uz mišicu i sedne mu na rame.

– To mu je jedina prilika – primeti neko. – Preostaje mu još samo da zapeva nekoj ispod prozora. – Od srca su se smejali, ali Rigs je i dalje pevao; video je on njihove zamagljene oči tokom usamljeničkih noći, kad su samo čudom preživljavali, a muzika im je bila jedini spas od straha.

Ostavivši dva člana posade na palubi da čuvaju brod, ostali su se zaputili u obližnju gostionicu *Fjoreli*. Drveni stolovi bili su poredani ispred gostionice, gde je

mršavi magarac žmirkao na suncu, natovaren košarama. Dva starija muškarca igrala su za stolom neku društvenu igru i pila domaću rakiju, koja je mirisala na špiritus, a dronjava deca musavog lica trčala su unaokolo sa štapovima. Jelovnik je bio izložen ispred otvorenih vrata. Unutra se nekoliko konobara spremalo za posao. Kad su dva oficira ušla s Latarulom i četvoricom mornara, među kojima je jedan glasno pevao, skočili su na noge i poletno im pokazali da sednu za stolove ispred gostionice.

Latarulo je seo s Tomasom i Džekom, zapanjeno gledajući Brendana, koji bi u tim vremenima oskudice bio slantan zalogaj. – Bolje bi ti bilo da ga pripaziš – rekao je, primetivši, posramljen, da mu voda ide na usta. – Kod Imakolate uvek ima hrane. Dok širom zemlje ljudi umiru od gladi, Imakolata sprema raskošne gozbe s mesom i ribom. Videćete! Hristos je pretvorio vodu u vino i pet hiljada ljudi nahranio s nekoliko vekni hleba i malo ribe. Biće da je i Imakolata blagoslovena.

Odjednom neko zagrne iz gostionice. – To je Imakolata Fjoreli – prošaputa Latarulo poverljivo, pa skide kapu i obrisa oznojeno čelo. – Ovaj restoran je motor koji pokreće varoš. A ona sedi za volanom. A to vam neću reći samo ja, već i gradonačelnik i otac Dino. Čak su i Nemci znali da se s njom ne valja kačiti. Ona je potomak jednog sveca, znate.

Tomas se ispravi. On je oficir Britanske mornarice, neće ga valjda zaplašiti neka gromoglasna Italijanka koja grdi svoje lenjo osoblje?!

– Sinjora Fjoreli – reče Latarulo, pa ponizno skoči na noge. – Mogu li da vas upoznam s dvojicom divnih oficira Britanske mornarice. – On se pomeri u stranu, a sitna žena isturi bradu otkrivši pametne kestenjaste oči. Zamišljeno je začikljila i proučila njihova lica, kao da ih procenjuje. Tomas i Džek ustadoše, nadmašivši je u visini, ali ne i u nastupu, na kojoj su joj obojica mogli pozavideti.

– Vrlo si zgodan – reče ona Tomasu, sasvim tiho. Pronicljivo ga je odmerila od glave do pete, kao krojačica koja procenjuje koji bi mu model najbolje stajao. – Spremiću ti špagete s tikvicama i pletenicu od mocarele. – Okrenula se ka Džeku. – Pošteni ljudi iz Inkantelarije moraju da zaključaju svoje kćeri – reče, pa frknu šireći nozdrve. Džek proguta pljuvačku, a Brendan šmugnu u džep. – Za tebe, uštupci – dodade, zadovoljno klimajući glavom. – Nekad je ovo mesto bilo puno života. Rat mu je isisao sav život. Ljudi jedva sastavljaju kraj s krajem, a o ručku u restoranu mogu samo da sanjaju. Molim se za bolja vremena. Molim se da se ovo krvoproliće što pre završi. Molim se da lav i jagnje zajedno legnu. Dođite obojica na večeru u moju kući. U mali kutak ove zemlje gde se i dalje zna šta je red, kao što se oduvek znalo. Ja ću vam spremiti večeru i nazdravićemo miru. Latarulo će vas dovesti. Možete da se okupate u reci i da zaboravite da je rat.

– Veoma ste velikodušni – reče Tomas.

– Ja sam samo skromna domaćica, a vi ste gosti u mom gradu. – Tomas pomisli kako ona ne deluje nimalo skromno; lice joj je odisalo drskošću. – Osim toga, vaš

dolazak pomoći će našoj zajednici. Trošenjem novca pokrenućete poslove u varoši, koliko god da su ti poslovi mali. Vremena su teška, sinjore. Ako ste imućni kao što ste naočiti, procvetaćemo.

– Imate li kćeri? – šaljivo će Džek. Ona začkilji i odmeri ga, iako je bila skoro pola metra niža od njega.

– I da ih imam, bila bih luda da ih upoznam s vama i vašom vevericom.

– Zašto ne s Brendanom? – upita on, pa zavuče ruku u džep da pomazi ljubimca.
– On ima oko za devojke.

– Zato što moja ćerka ima oko za veverice – nasmeja se žena, ali njen smeh je bio tugaljiv i bolan kao crkvena zvona.

Uskoro je gostionica bila puna lepih devojaka, lica namazanih kao u lutaka pomoću ono malo šminke koju su uspele da nabave. Obukle su najlepše haljine koje su imale i namestile frizure. Grudi su im kipele iz dubokih razreza kao pena na kapučinu. Nisu se ni potrudile da sakriju koliko žele da ulove nekog Engleza. Ti mornari bili su njihova propusnica za beg iz te siromašne učmale varoši. Očijukale su s njima, kikitale se i došaptavale zaklanjajući usta dlanom, besramno prekrštajući noge, otkrivajući gležnjeve i listove i zadižući suknje.

Džek je iskolačio oči, a Brendan mu se uzverao na rame, kako bi bolje video. One su se oduševljavale ljupkom vevericom i Džek je uskoro bio okružen oblacima parfema i maslinastim rukama koje su se pružale da pomiluju Brendana. – Oh, Brendane, amajlijo moja – kikotao se Džek, trudeći se da ćaska s devojka na lošem italijanskom. Da ne bi zaostao, Rigs se popeo na stolicu i zapevao iz sveg glasa. Teatralno je mahao rukama kao da je na sceni u Kovent gardenu.

Malo-pomalo, varošani su izmyleli iz svojih kuća, privučeni u gostionicu *Fjoreli* dirljivom arijom iz *Pajaca*, koja je odzvanjala u mirno popodne. Devojke su začutale, posedale na stolice, očiju ispunjenih setom. Tomas je pripalio cigaretu i posmatrao taj prizor kroz oblak dima. Ponovo je pomislio na lepoticu koju je video na doku i zapitao se zašto ona nije došla. Ostale su bile lepuškaste – Džek je jedva zadržao onu stvar da mu ne iskoči iz pantalona – ali njemu nijedna nije bila po volji. Dok su se meštani okupljali, on ih je posmatrao, nadajući se da će je možda ugledati. Ali razočarao se.

Bezubi starac zasvirao je vergl. Rigs je zapevao još srčanije, oči su mu se napunile suzama dok je uranjao u stihove i muziku te bez stida ispoljavao svoju tugu. Rat je izgledao daleko, iako su njegovi tragovi tinjali u njihovim dušama. Nikada se neće osloboditi strahota koje su videli. Ti ožiljci iščežnuće tek kad im se duše odvoje od tela, kao Frediju Arbaklu, koji je već otišao.

Kad je Rigs završio, Tomas ga je zamolio da otpeva nešto veselo, neku od onih pesama koje svi zajedno mogu da zapevaju. On je obrisao lice salvetom, popio

poveći gutljaj vode i s uživanjem zapevao *La donna e mobile*²... a gostionica se uskoro zatresla od glasova, tapšanja i poskakivanja.

8.

Tomas i Džek nisu bili orni za večeru kod Imakolate Fjoreli, a Brendan je bio nervozniji od obojice. Radije bi ponovo jeli u gostionici s plesnim podijumom. Uz Rigsa i bezubog verglaša sigurno bi mogli da zaplešu. Bilo bi i žena, željnih ljubavi i uzbuđenja. Džek je bio besan što je Tomas prihvatio poziv. – Zašto jednostvano nisi odbio?

– To bi bilo nepristojno – neubedljivo je objasnio Tomas. – Na kraju krajeva, ona praktično upravlja varošicom dok se gradonačelnik licka u kozmetičkom salonu.

– Čak nema ni ćerke!

– Ima jednu, koja jede veverice. – Tomas se iskezi Brendanu, koji mu uzvratila nadmenim pogledom.

Rigs i momci su im mahali, naslađujući se njihovom nevoljom. Latarulo je celo popodne prespavao zaključan u svojoj kancelariji; kapu je spustio na oči, noge podigao na sto i sad je bio orniji nego ikad.

Ćutke su se vozili krivudavim uličicama. Latarulo je pokušao da zapodene razgovor, no njih dvojica su utonuli u misli: Džek je zamišljao ženu koju će odvesti u krevet kad se vrati u gostionicu, a Tomas lepoticu koja mu je ukrala srce. Latarulo je bio uporan, pričao je ne mareći što ga Englezi ne slušaju.

Najzad je sišao s puta i parkirao kola pored čvornovatog drveta masline. Do kuće su morali peške utabanim zemljanim drumom. – Imakolata Fjoreli će vam pokazati reku – reče Latarulo, već zadihan od trućanja. – Osim toga, ona ima sapun! – zakikotao se. Tomas je znao da se sapun može naći samo na crnom tržištu i da većina Italijanki za kupanje koristi plovuće, pepeo i maslinovo ulje.

Tomas se zagledao u mirno more koje je iščezavalo iza magličastog obzorja. Da nije bio u mornaričkoj uniformi i da ga nije morilo sve ono što mu je ostavilo neizbrisiv trag na duši, bezmalo bi mogao da zaboravi da je rat. Zaboravio bi da tamo u daljini more zapljuskuje obale Afrike crvene od krvi onih koji su se, kao i on, borili protiv tiranije, za mir. Bio je to čaroban prizor i žudeo je da ga ovekoveči pastelnim bojama; voleo bi da postavi štafelaj tamo gore na obronku brežuljka, između stabala maslina. Da nije rat, potražio bi onu devojkicu i zamolio je da mu pozira pod beskrajnim nebom. Naslikao bi je, ne bi žurio. Žubor mora i pesma zrikavaca ulepšali bi suton i njih dvojice bi legli u travu i vodili ljubav. Ali rat je, a njega čekaju zaduženja.

Nedugo zatim, pred njima se ukaza skromna kuća boje peska s jednostavnim krovom pokrivenim sivim crepom. Zidovi su bili zarasli u gliciniju, čiji su ljubičasti

cvetovi u grozdovima visili na jakim granama. Kuća je bila zaklonjena drvoredima čempresa i kao da je stidljivo virila iza saksija plubaga, visokih stabljika kala, žbunova lavande i bokora dragoljuba. Dok su se približavali, odjednom ih obavi nevidljivi miomirisni oblak. Bio je prijatan, sladak i neodoljiv.

– Šta to miriše, gospodine? – upita Džek, šireći nozdrve i njuškajući.

– Ne znam, ali miriše kao u raj – odvrati Tomas, pa zastade. Podboči se pa udahnu. – Jak miris, zavrte mi se u glavi. – Okrenu se ka Latarulu i upita ga na italijanskom šta je to.

Latarulo odmahnu glavom. – Ne znam na šta mislite. Ja ništa ne osećam.

– Kako ništa?! – Tomas će.

– *Niente, signor Arbuckle*. – Iskrivi svoje ružno lice pa dodade: – Tja!

– Dragi moj, ti mora da si izgubio čulo mirisa, jer ovo ne možeš da ne osetiš.

Englezovo lice odavalo je krajnju nevericu, te Latarulo zaključio kako bi bolje bilo da mu popusti. Uostalom, nešto jeste osetio, mada to nije bilo ništa neuobičajeno. Brda odišu raznim mirisima; kad dugo živiš tu, više ih i ne osećaš.

– Ja osećam miris smokava – reče, ponovo namreška ružno lice, slegnu ramenima i raširi ruke.

– Bogami, to je taj miris! – oduševljeno će Tomas. – Smokve, zar ne? – upita Džeka.

Džek klimnu glavom pa skide kapu da obriše znojavo čelo. – Smokve – ponovi. – Pravo iz rajskog vrta.

Latarulo ih je radoznalo gledao i vrteo glavom. *Imakolata Fjoreli će znati šta će s njima*, pomisli, pa skide kapu i stade pred vrata.

Imakolata Fjoreli nikad nije zaključavala vrata, čak ni u ta nesigurna ratna vremena. Kao zastrašujuća žena, i po naravi i po nastupu, smatrala je sebe ravnom svakom muškarcu, čak i onom s bajonetom. Latarulo proviri unutra pa je pozva. – *Siamo arrivati*³ – najavi pa sačeka, vrteći kapu u rukama kao bojažljivi dečkić. Tomas pogleda Džeka i prevrnu očima. Uto se pojavi Imakolata, ponovo u crnom, kao da je u žalosti. Oko vrata joj je visio veliki srebrni krst, bogato ukrašen poludragim kamenjem.

– Uđite – pozva ih, pokazujući rukom.

U kući je bilo sveže i mračno. Svetlost je u tananim zracima prodirala kroz zatvorene kapke. Dnevna soba bila je mala i jednostavno nameštena, sa pohabanim sofama, masivnim drvenim stolom i kamenim podom. Uprkos tome, delovala je prijatno; kuća u kojoj se živi, smeje i pati. Tomasu privukoše pažnju male svetinje, krstovi i ikone koji su ukrašavali inače gole zidove i uglove. U polumraku sobe, srebro i pokoji pozlaćen detalj neprirodno su svetlucali.

– Valentina! – začu se Imakolatin glas, ovoga puta blag i dubok, glas kakvim

dozivamo one koje volimo. – Imamo goste.

– Gospodin muž je poginuo na bojištu u Libiji – tiho će Latarulo. – I četvoricu sinova su joj poslali rat, dvojicu su, doduše, zarobili Britanci, a dvojica ko zna gde su. Valentina joj je najmlađa i najdragocenija. Videćete.

Tomas je osluškivao kao da će nekud spolja začuti Valentinin melodičan glas. Ponovo ga zapahnu snažan miris smokava i on oseti prijatnu vrtoglavicu. Znao je pre nego što ju je ugledao. Osetio je. Sve se umirilo osim svilenkastog povetarca koji se ušunjao u kuću, najavljujući nešto čarobno. A onda ju je ugledao, u beloј haljini, koja se gotovo providela naspram sunca. Srce mu je zastalo kad se zagledao u njen tanani struk, nežne obline, kao izvajane noge, gležnjeve i stopala u jednostavnim sandalama. Bila je još lepša nego ranije tog dana kad ju je video posle iskrcaavanja. Nije se usudio da trepne iz straha da opet ne nestane. Ali ona se nasmešila i pružila mu ruku. Osetio je njen dodir i promucio na italijanskom: – *É un piacere*.⁴ – Njen osmeh, iako jedva primetan, bio je samouveren, kao da je navikla da se u njenom prisustvu muškarcima jezik zaveže, a srce zastane. Imakolatin glas razbio je čaroliju i sve je ponovo bilo kao maločas, pre no što je Valentina ušla. Tomas se zapitao da li je iko osim njega primetio tu promenu.

– Valentina će vas odvesti na reku da se okupate – reče Imakolata pa priđe komodi s fiokama na kojoj je stajala uokvirena fotografija nekog muškarca, okružena malim upaljenim svećama i pohabanom crnom Biblijom. Tomas je pretpostavio da je to njen pokojni muž. Ona izvadi iz fioke nešto umotano u smeđ papir i pruži smotuljak ćerki. – Čak i u ratu mora se znati šta je red – ozbiljno reče, pa im pokaza da krenu na reku. *To mora da je čuveni sapun*, pomisli Tomas.

Valentina se okrenu i izađe iz kuće. Tomas je primetio njen neobičan hod; stopala je okrenula u stranu, stomak uvukla, zadnjicu isturila i zanjihala kukovima. Bio je to najlepši hod koji je Tomas ikada video. Poželeo je da je sam s njom, da Džek nije tu. I on je delovao opčinjeno. Njih dvojica krenuše za njom stazom, tako uskom da su morali da hodaju u koloni.

Bilo je toplo, u lepljivom vazduhu rojili su se komarci. Miris smokava lebdeo je oko njih, iako Tomas nije video nijednu smokvu u okolini; bilo je samo eukaliptusa, limuna, borova i čempresa. Obronak je odjekivao od pesme cvrčaka, preglasnog za one koji nisu navikli na taj zvuk. Staza je bila dobro utabana, zemlja svetla i suva, prekrivena kamenčićima, borovim iglicama i šišarkama. Na svakih nekoliko koraka naišli bi na drveni prag, postavljen kako se zemlja ne bi odronjavala. Tomas napokon ugleda reku između drveća. To je više bio potok no reka, ali bio je dovoljno širok da može da se zapliva. Survavao se niz brdo, penjući se preko glatkog stenja, da bi se odmorio u prozirnom koritu pre no što otekne u more. Tu je trebalo da se okupaju.

Valentina se okrenula i nasmešila se. Ovoga puta osmeh joj je bio širok i podrugljiv. – Mama vas sigurno izuzetno ceni – reče. – Ne daje ona bilo kome svoj dragoceni sapun. – Tomas je bio iznenađen što joj je majka dozvolila da sama pođe na reku s dvojicom muškaraca. Biće da ih zaista mnogo ceni. Valentina mu je pružila mali komad sapuna. – Uzmite ga i uživajte. Ali nemojte sve da potrošite. – Tomas ga je uzeo, ponovo iznerviran što je i Džek tu pored njega, i nesumnjivo samo čeka da napravi neku neprikladnu šalu.

– Hoćete li da nam se pridružite? – upita, dvosmisleno se cerekajući.

Valentina pocrvene i odmahnu glavom. – Ostaviću vas da se na miru okupate – ljupko odvratila.

– Nemojte da idete – zavapi Tomas, svestan da zvuči kao očajnik. – Sačekajte da uđemo u vodu, a onda možemo da razgovaramo. Ne znamo ništa o Inkantelariji. Možda biste vi mogli nešto da nam ispričate o varoši.

– Nekada sam sedela na obali i gledala braću kako se kupaju – reče, pokazujući na osunčani deo obale. – Prskali su se kao blesavi.

– Onda i nama pravite društvo – uporno će Tomas.

– Dugo nismo bili u ženskom društvu. Svakako ne u tako ljupkom društvu – dodade Džek, navikao da šarmira devojke. Pod drugačijim okolnostima, Tomas bi se sklonio i pustio ga da je zavede svojom drskošću i neodoljivim šarmom. Na kraju krajeva, devojke su se uvek opredeljivale za njega. Ali sutrašnji odlazak u kapelu nije nameravao da podeli sa Džekom.

– Mama ne bi volela da ostanem pored muškaraca koji se kupaju.

– Mi smo britanski oficiri – reče Tomas, trudeći se da se tako i ponaša, pa se isprsi, značajno klimajući glavom. Tako bi Fredi postupio. – U sigurnim ste rukama, *signorina*.

Ona se stidljivo nasmeši, pa sede na osunčanu obalu i okrenu glavu dok su se njih dvojica skidali.

– Predivno je! – oduševljeno će Džek, dahćući u ledenoj vodi. – Baš ono što mi je trebalo!

Tomas protrlja sapun dlanovima pa nasapuna mišice. Bio je svestan da ga ona gleda. Oči su joj bile smeđe, ali na sunčevoj svetlosti delovale su gotovo žućkastozelene, kao med. Kad je podigao glavu, ona mu se osmehnula. Bio je siguran da flertuje s njim. Okrenuo se i shvatio da je Džek zagnjurio. Znao je da je taj osmeh bio samo za njega.

Kad su se okupali, obukli su donje rublje i seli da se osuše. Tomas je pozeleo da sedne pored Valentine, da gleda sunce u njenoj kosi i na licu, dok ga ona posmatra blago pognute glave, ispod oka. Delovala je stidljivo. Tomas i Džek su morali da je zapitkuju. Postavljali su joj pitanja o varoši u kojoj je odrasla. – Ovde vam se svi poznaju – rekla je, a Tomas je bio siguran da bi za Valentinu svi saznali čak i da je

Inkantelarija velika kao London.

Kad su se osušili, obukli su se i zaputili uskom stazom, okrepljeni plivanjem. Valentina im je obojici uzburkala krv i ulila im snagu i životni polet.

Kad su ušli u kuću, miris hrane ispunio im je nozdrve i zagolicao apetit. Imakolata ih je povelala kroz kuću i izvela ih na terasu pokrivenu vinovom lozom, koja je mirisala na jasmín. Na travnjaku iza terase pilići su čeprkali po zemlji, a dve koze brstile su lišće s drveta. Sto je bio postavljen. Na sredini je stajala korpa s hlebom, pored nje mesingana zdela s maslinovim uljem. Latarulo se vratio u grad, obećavši im da će doći po njih posle večere. Predložio im je da sutra ujutru povedu još nekoliko ljudi u *Marmelu* da pokupe ostatak oružja. Tomas je podozrevao da tamo više ništa neće naći. Verovao mu je koliko bi verovao gladnom psu, ostavljenom da čuva kost. No nije se brinuo zbog toga. Njegov zadatak je da patrolira obalom. Bitke se vode na severu, u Monte Kasinu. Kako bi on svojim malim brodom mogao da se suprotstavi razbojnicima? Korupcija je bila sastavni deo mačističke kulture. Pogledao je preko stola u Valentinu i odlučio da će, šta god da se desi, pronaći razlog da što duže ostane tu.

Imakolata im je rekla da stanu oko stola kako bi se pomolili. Govorila je tiho, svečanim glasom, držeći u ruci krst koji joj je visio oko vrata. – *Padre nostro, figlio di Dio...* – Kad je završila, Tomas je primeo stolicu Valentini. Okrenula se k njemu i zahvalno se osmehnula. Želeo je da joj ponovo čuje glas, ali njena majka je vodila glavnu reč za stolom i bilo bi neučtivo ne učestvovati u razgovoru koji je zapodenula.

– Moj sin Falko je bio partizan, gospodine Arbakl – rekla je. – Ali ovde više nema za šta da se bori. Imam četvoricu sinova, te nije ni čudo što su se raštrkali na razne strane. Hvala bogu, nijedan nije među komunistima. To ne bih dozvolila! – Sipala im je marsalu, jako slatko vino, pa podigla čašu da nazdravi. – U vaše zdravlje, gospodo, i za mir. Neka nam dobri Gospod podari mir. – Tomas i Džek podigoše čaše, a Tomas dodade: – Za mir i u vaše zdravlje, *signora* Fjoreli. Hvala vam na ovoj divnoj hrani i gostoljubivosti.

– Nemam mnogo, ali cenim život – odgovorila je. – Ja sam stara žena i videla sam mnogo više nego što ćete vi ikad videti. Zašto ste došli ovamo?

– Ništa značajno. Treba da kupimo neko oružje zaostalo iza Nemaca. Mada nije mnogo ostalo.

Imakolata ozbiljno klimnu glavom. – Razbojnici – reče. – Svuda ih ima. Ali mene neće smeti da pokradu. Čak bi i svemoćni Beli Vuk loše prošao kad bi se namerio na moju malu tvrđavu. Čak i on.

– Nadam se da ste bezbedni, *signora*. Imate prelepu kćer. – Tomas oseti kako je pocrveneo kad je pomenuo Valentinu. Odjednom mu je njena bezbednost postala važnija od svega na svetu. Valentina obori pogled. Imakolati kao da su godile

njegove reči. Prvi put ih udostoji osmehom.

– Bog je bio milostiv, gospodine Arbakl. Ali lepota može da bude prokletstvo u ratna vremena. Činim ono što mogu da je zaštitim. Dok smo u društvu britanskih oficira, nema razloga da se brinemo za svoju bezbednost. – Onda podiže korpu s hlebom. – Jedite. Ne znate kad ćete ponovo jesti. – Tomas uze krišku seljačkog hleba pa je umoči u maslinovo ulje. Hleb je bio tvrd, ali ukusan. Imakolata je sa slašću jela. Sigurno joj nije bilo lako da za njih žrtvuje testeninu, koju je pripremila sa sosom od ribe. Hrane je bilo malo, no ona im je ipak, kao i ranije tog dana u gostionici, napravila gozbu kakva se mogla očekivati pre rata. Kao da je bila nadahnuta ukusnom hranom, Imakolata zapodenu priču o zlatnom dobu Kraljevine Italije.

– To je bilo civilizovano doba. Trudim se, zbog svoje kćeri, da sačuvam nešto od tekovina tih vremena, bez obzira na ono što se događa u zemlji. – Onda stade da im priča o svom pretku, koji je bio grof: – Borio se s Karačolom protiv Nelsona i Burbonaca, znate. – Tomas ju je rasejano slušao; ostala čula usredsredio je na ćutljivu Valentinu.

– Koliko ćete ostati? – upita ih ona kad su završili večeru i pijuckali vino, pospani i punih stomaka.

– Sve dok ne pokupimo oružje – odgovori Tomas.

– Ima toga mnogo više, znate. Brda su puna pušaka i granata. Vi treba da se postarate da ne padnu u pogrešne ruke, jel' tako?

– Naravno – odvrati Tomas, mršteći se.

– Onda morate ostati. Ovo mesto izgleda čarobno, ali zlo se krije iza svakog ćoška. Ljudi ništa nemaju, i sami vidite. Ništa. Ubiće za parće hleba. Život danas ne vredi mnogo.

– Ostaćemo koliko god bude trebalo – samouvereno će Tomas, iako je znao da ne može mnogo da učini protiv zla o kojem je ona pričala.

Dok je sunce na zalasku bojilo nebo u ružičasto, oni su i dalje sedeli pod vinovom lozom. Imakolata je upalila sveće, koje su privlačile komarce i noćne leptire. Tomas i Džek su pušili, obojica i te kako svesni Valentininog prisustva. Kad bi ona progovorila, njih dvojica su je slušali. Iako nije razumeo gotovo ništa od onoga što je Valentina pričala, Džek se umirio i slušao njen nežan predivan glas; imao je utisak da taj glas klizi po njemu kao nekakav sladak sirup. Morao je da prepusti Tomasu da vodi razgovor; Tomas je bolje govorio italijanski. Ipak, on je imao svoju amajliju i kad je osetio da polako tone u drugi plan, dopustio je Brendanu da mu se uzvere uz rukav i sedne mu na rame. Kao što je i predvideo, veverica j privukla devojčinu pažnju i na Brendanovo olakšanje, nije nameravala da ga pojede. – *Ah, che bello!*⁵ – pružajući ruke prema životinjici. Tomas je gledao

kako miluje riđe krzno tananim maslinastim prstima i zamislio kako ona to miluje njega. Ako je njegov prijatelj značajno izvio obrvu, on to nije primetio. Ali i Džek je bio opčinjen Valentininom lepotom i jasno mu je bilo da za tim stolom nema mesta za njegove grube šale.

Oko pola jedanaest, u daljini su primetili oblak prašine. – To je sigurno Latarulo – rekao je Tomas. Krivo mu je bilo što nije moga da razgovara s Valentinom, ali Imakolata je vodila glavnu reč. Devojci kao da je bilo svejedno. Možda je uz četvoricu braće naučila da bude u senci.

Latarulo je izašao na terasu oznojenog čela i košulje. Stomak mu se opustio na vrućini kao uginulo svinjče, dok su mu oko glave neprestano zujali komarci. Nije bio prijatan prizor. Obavestio je Tomasa i Džeka da ostatak posade celo večer pleše u gostionici. – Pevač zabavlja ceo grad! – oduševljeno je rekao. Sudeći po košulji natopljenoj znojem, reklo bi se da je i gojazni karabinijer plesao.

Tomas oseti navalu panike. Kada će ponovo videti Valentinu? Zahvalio je Imakolati na gostoprimstvu, pa se okrenuo k njenoj kćeri. Valentinina ga je gledala prodornim tamnim očima, kao da mu čita misli. Uglovi usana izvili su joj se u jedva primetan stidljiv smešak, a obrazi su joj porumeneli. Tomas je pokušavao nešto da kaže, bilo šta, ali potpuno je zanemio. Izgubio se u njenom pogledu. Sunce je nestalo iza mora, a njene smeđe oči su se pod svetlošću sveća pretvorile u zlato. – Možda ćete nam učiniti čast da vas ponovo vidimo – napokon je rekao promuklim glasom. Valentina zausti da mu odgovori, ali je majka preduhitri.

– Zašto ne dođete sutra uveče da proslavimo Dan Svete Benedete? – predloži. Dođite u Kapelu San Paskvale. Prisustvovaćete čudesnom događaju i možda će vam Bog podariti sreću. – Grubim rukama igrala se krstom okačenim oko vrata. – Valentina će vas odvesti – dodade.

– Mama učestvuje u predstavi, a ja ću biti sama – reče Valentina, pa obori pogled, kao da se stidi da ga pita. – Mnogo bih volela da dođete.

– Sa zadovoljstvom ću vam se pridružiti – odvrati Tomas, očaran njenom stidljivošću.

Kad su seli u kola, Džeku se razveza jezik. – Ta Valentina je cura i po! – reče. – Čak je i Brendana očarala, a njemu je teško udovoljiti!

– Izgubio sam glavu, Džek – ozbiljno će Tomas.

– Onda bi ti bolje bilo da je nađeš – odvrati mu ovaj, cerekajući se. – Nećemo dugo ostati ovde.

– Ali moram ponovo da je vidim.

– I šta onda? – Džek se iskebelji, oponašajući Latarula, pa podignu ruke k nebu. – Nema ništa od toga.

– Možda i nema. Ali moram da pokušam.

– Nije vreme da se zaljubiš, i to u Italijanku. Osim toga, njena majka je

zastrašujuća.

– Ne zanima me njena majka.

– Kaže se: Gledaj majku, biraj ćerku.

– Valentinina lepota nikad neće uvenuti, Džek. Zauvek će biti lepa. I ti to vidiš.

– Prelepa je – složi se Džek. – Što se mora, mora se; ali nemoj posle meni da plačeš na ramenu. Imam i ja svojih muka. Ako večeras nešto ne prevrnem, napastvovaću Brendana!

Ali kad su stigli u varoš, ni jedan ni drugi nisu bili raspoloženi za ples. Zato su tumarali obalom. Nekoliko ribara sedelo je u brodicama, krpilo jedra; izborana, bezuba lica sijala su im pod svetlošću uljanih lampi. Kad su se bolje zagledali, primetili su da starci krpe jedra ukradenim platnom. Neko je pevao *Vrati se u Sorento*, žaloban glas nestvarno je odjekivao ulicama. Kapci boje neba bili su zatvoreni, a Tomas se zapitao šta li se događa iza njih, da li oni koji tu žive spavaju ili vire između letvica. Nije im se vraćalo na brod, te su se zaputili kroz uske uličice. U jednom trenutku, pred njima se ukaza neka mlada žena. Džek se ozari. Bila je to jedna od devojaka koja mu je jutros zapala za oko. Duge talasaste kose i maslinaste kože, prilazila im je sanjalački se osmehujući.

– Dođite, da vidimo šta Klareta može da učini za vas. Delujete iscrpljeno – počela je da prede kad se približila. – Italijanke su čuvene po gostoljubivosti. Hajde da vam pokažem. Dođite.

– Džek se okrenuo ka prijatelju. – Vraćam se za pet minuta – reče.

– Ti si lud.

– Pre će biti da si ti lud. Meni bar niko neće slomiti srce.

– Srce neće, ali šta će biti s tvojom kitom...

– Paziću.

– Ne bih voleo da mi se prvi oficir razboli. Koga da postavim na tvoje mesto?

– Čovek mora povremeno nešto da kresne. Ako sad to ne uradim, oslepeću! A ni „Slepi Đoka” ti neće biti od koristi! Osim toga, pomažem razvoj ekonomije. Svako ima pravo da zarađuje za život.

Tomas je gledao Džeka kako ulazi u kuću. Naslonio se na zid i pripalio cigaretu. Sam u pustoj ulici, ponovo je pomislio na Valentinu. Videće je sutra uveče, na proslavi Dana Svete Benedete. Više od toga nije smeo da zamisli. Ako je naslika, ostaće mu nešto po čemu će moći da je pamti. Osetio je mučninu od čežnje. Čitao je ljubavne pesme i Šekspira, ali ni pomislio nije da tako snažna osećanja zaista postoje. Sad je naučio.

Nekoliko minuta kasnije Džek je izašao sa širokim osmehom, zakopčavajući šlic. Tomas baci opušak i ugasi ga pritiskujući ga donom o kamen. – Idemo – reče. – Treba da se vratimo na brod.

Ujutru ih je dočekaao čaroban pogled. Torpedni čamac bio je ukrašen cvećem:

crvenim i ružičastim geranijumima, perunikama, karanfilima i ljiljanima. Cvetovi su bili brižljivo zadenuti za ogradu i poput konfeta razbacani po palubi. Rigs je te noći bio na straži, ali je u svitanje zaspao. Nije video ništa do Kovent gardena ispunjenog publikom koja tapše njegovoj izvedbi *Pajaca*. U drugačijim okolnostima, Tomas bi pobesneo. Zaspao je na straži i mogao je ozbiljno da ih ugrozi. Ali pogled na to cveće, bezazleno i jarkih boja, ublažilo je njegovu ljutnju. Pomislio je na Valentinu, na veče koje je pred njim, pa je šljepnuo usnulog mornara po zadnjici i rekao: – Ako uhvatiš zlikovca koji je ovo uradio, odmah ga odvedi u krevet.

9.

Kasnije tog jutra su, kao što su i predvideli, zatekli prazan ambar sa zaostalim oružjem. Latarulo je nešto progundao pa slegnuo ramenima. – Razbojnici! Trebalo je ranije da dođemo – rekao je, vrteći glavom. Onda je, svestan da je glavni osumnjičeni, odlučio da ih odobrovolji pa im je saopštio kako su ga upravo obavestili o još jednom skladištu oružja. Tomas se nasmejao. To je i očekivao. Uostalom, to je Italija. S druge strane, trebao mu je izgovor da ostane još jedan dan u varoši, a Latarulo mu je ponudio izgovor. Potapšao je karabinijera po ramenu. – Onda moramo da nađemo i to skladište, pre no što nas Vukovi ljudi ne preduhitre, jelda?

Kad je Latarulo otišao, Tomas i Džek su se spustili u gostionicu da se osveže. Tamo su zatekli Rigsu i ostale kako sede na suncu okruženi devojkama. Rigs je od italijanskog znao samo operska libreta, no to je, izgleda, bilo dovoljno devojkama koje su se smejale, milujući ga po obrazima i mazeći ga po kosi, što daleko privlačnijim članovima posade nimalo nije bilo po volji.

– Ko je rekao da Rigs nikad neće osvojiti devojkicu pevanjem? – primeti Tomas kroz smeh. – Kladim se da bi mogao da osvoji bilo koju od tih cura, koju god da poželi.

– Ako već nije – dodade Džek. – Ali sad ću ja da mu pokvarim zabavu svojom amajlijom. – Brendan mu je sve vreme čučao na ramenu.

– To bi moglo da bude zanimljivo – zamišljeno će Tomas. – Glas protiv pacova!

– Koliko puta treba da ti kažem da on nije pacov! – obrecnu se Džek.

– Pacov s repom.

– Možda, ali šta se koga tiče šta on radi sa svojim repom – dvosmisleno će Džek.

Tomas iskrivi nos. – Bolje da ne znam šta radiš toj jednoj zverčici.

– Recimo samo da Brendan voli velike grudi!

– Gospode, nema kraja tvojoj izopačenosti!

Imakolata nije došla u gostionicu u vreme ručka. Po konobarovim rečima, spremala se za proslavu Svete Benedete, versku svetkovinu kojoj je morala ozbiljno da se posveti. Ali preneo im je njen savet da za ručak uzmu morske ježeve. Tomas i Džek nikada nisu jeli morske ježeve i pri pomisli na njihovu sluzavu utrobu, želudac im se okrenuo. Kad su spustili tanjir pred njih, jedna devojka im pokaza kako se jedu. Spretno je presekla jednog napola, iscedila limun u još drhtavu unutrašnjost, pa je pokupila kašikom i gurnula u usta. – *Che buono!* – zadovoljno je uzviknula, pa

liznula nakarminisane usne.

– Rekao bih ja njoj šta još može da stavi u ta svoja usta – odvali Džek, cerekajući se. Mornari se grohotom nasmejaše, pa se nasmeja i devojka, zbunjena, jer ništa nije razumela.

Uskoro su mornari opet priredili zabavu za celu varoš. Tomasu je bilo neprijatno da jede pred ljudima kojima je voda curila iz usta dok su ih gledali. Uskoro je stigao *sindacco*, uštirkan i namirisani kolonjskom vodom, pa ih poterao kao što pastir tera goveda. Nadmeno pucnuvši prstima, pozvao je konobara. – *Ricci di mare*⁶ – reče, gutajući pljuvačku koja mu je navrla pri pogledu na tanjire engleskih oficira.

Dok je *sindacco* pažljivo prinosio prvi zalogaj ustima, pojavi se i Latarulo s krutom kovertom od krtog belog papira. Tomas je uze, mršteći se. Na koverti je mastilom bilo ispisano njegovo ime, izuzetno lepim rukopisom. Nekoliko minuta je zurio u nju, nagađajući od koga je. Latarulo je znao, ali ništa mu nije rekao. Nije želeo da pokvari iznenađenje Englezu. Stajao je na vrućini, tapkajući čelo, žudeći da odrema. – Zaboga, gospodine, otvori to! – nestrljivo će Džek, kao i uvek radoznao. Tomas pocepa kovertu pa izvadi finu pozivnicu, u čijem je zaglavlju tamnoplavim slovima bilo utisnuto: Markiz Ovidije od Montelimona. Ispod imena je nečijom veštom rukom napisan poziv na čaj u markižev dom, Palatu Montelimone.

– Dakle, to je taj čuveni *marchese*? – reče Tomas, pa pogleda u Latarula.

– Jeste, aristokrata koji živi gore na brdu. Onaj čiji je šofer hteo da nas ubije pre neki dan.

– Onda bi trebalo da prihvatimo poziv – odvrati Tomas, pa ubaci pozivnicu nazad u kovertu. – To je samo izraz učtivosti. Mada podozrevam da je to samo izgovor da se šepuri. Poznajem takve. Vole da ti pričaju o sebi i o tome kako su važni.

– Priča se da ima vinski podrum velik kao kuća. Nemci ga nisu našli. Vredelo bi ga posetiti makar samo zbog toga – reče Latarulo, pa pređe suvim jezikom preko ispucanih usana. – Bolje bi bilo da vas ja povedem. Osim toga, ne znate put.

Tog popodneva njih trojica se ponovo otisnuše prašnjavim drumom. Posle kratke vožnje, Latarulo okrenu kola ka strmom obronku, putem punim oštih krivina. Drveće je osvajalo drum, sve dok više nije bilo gotovo nemoguće probiti se između stabala. Kola su stenjala i kašljuckala kao bolestan starac, a onda se napokon ukaza ogromna crna kapija – ulaz u Palatu Montelimone. Vratnice su bile zardale i oljuštene od dugogodišnje nebrige. Činilo se da šuma malo-pomalo guta okolno zemljište, pružajući zelene pipke preko kapije. Tomas je zamislio kako i kuća i ta kapija jednoga dana nestaju u zemljinoj utrobi, nadvladani silama prirode.

Vozili su se i ćutke posmatrali okolinu. Palata je bila prelepa, ali je i ona

propadala usled nemara. Pročelje je bilo obraslo bujnom glicinijom kao da je tom raskoši želelo da prikrije posledice nemara i neumitnog zuba vremena. Vrt je zarastao u korov. Cveće je divlje raslo gde god bi vetar naneo seme, ali ništa nije moglo da zaustavi korov koji je pretio da i njega proguta.

Latarulo je zaustavio kola ispred raskošnog pročelja s frontonima i ukrasnim završecima oluka, čije su kule stremile u nebo; na vrhu jedne kule iskrzana zastava slabašno se lelujala na povetarcu. Istog trena tiho se otvoriše ogromna vrata. Poguren starac u crnom dostojanstveno je zastao da ih dočeka. Tomas i Džek odmah prepoznaše markiževog šofera.

– Veran mu je kao pas – reče Latarulo, ne trudeći se da sakrije prezir. – Decenijama radi za markiza. Prodao bi svoj zlatan zub za njega ako zatreba. Niko ne zna šta je on sve video, a on će to odneti sa sobom u grob. Uskoro!

– Neće on bogu na istinu sve dok je vina u tom podrumu – reče Tomas Džeku kroz smeh. – To vino ga održava u životu. – Onda je Latarulo, koji nije razumeo engleski, izgovorio potpuno istu rečenicu na italijanskom.

Izašli su iz kola, a Alberto se zvanično pozdravio s njima, ne udostojivši ih ni nagoveštajem osmeha. Izgledao je kao da se godinama nije osmehnuo. Ili možda nikad. Pošli su za njim kroz tamno predvorje, izašli u senovito dvorište popločano kamenom, pa produžili ka glavnom krilu kuće. Dok su koračali kroz odaje, sve lepše i lepše, bledoružičaste i plave, s gipsanim ukrasima u uglovima, koraci su im odjekivali sve do visokih tavanica: nije bilo nameštaja i tepiha koji bi upili zvuk. Mermerni kamini uokvirivali su hladne prazne rešetke, a na stakla na visokim prozorima nahvatala se buđ. Kuća je delovala sablasno, kao da koračaju među avetima.

Napokon su stigli do jedne od soba koje su se koristile. Tu je, u naslonjači, sedeo dostojanstveni gospodin od sedamdesetak godina, okružen bibliotekom s knjigama u prelepim povezima, velikim globusom i dve ogromne slike. Sedu kosu začesljao je s lica i još je bio naočit zahvaljujući pravom rimskom nosu i tamnoplavim očima. Izgledao je besprekorno u ispeglanoj košulji i sakou od tvida, sa svilenom ešarpom uredno vezanom oko vrata. Zacelo je vodio poreklo sa severa, budući da je imao svetlu put i kraljevsko držanje.

– Dobro došli – rekao je na besprekornom engleskom, pa ustao. Pošao im je u susret, pa izronivši iz tame, rukovao se s njima. Klimnuo je glavom Latarulu, pa je, na karabinijerovo razočaranje, rekao Albertu da ga odvede u kuhinju i posluži ga sirom i hlebom. Onda je Tomasu i Džeku pokazao da sednu. – Kako vam se sviđa moja varoš, poručniče Arbakl? – upitao je, sipajući im čaj, fino serviran na srebrnom poslužavniku. Porcelanske šolje bile su otmene, oslikane motivom vinove loze. Taj fini servis za čaj izgledao je prilično neprikladno u toj oronuloj sobi.

– Očaravajuće je, markiže – odvrati Tomas jednako zvanično.

- Nadam se da ste stigli da ga obidete. U ovo doba godine brda su naročito lepa.
- Zaista – složi se Tomas.

– Ovo je varoš puna prostog sveta, neobrazovanog. Ja sam imao sreće. Majka mi je obezbedila tutora Engleza, a zatim me poslala na *Oksford*. To su bili najsrećniji dani mog života. – Lupkao je dugim prstima po naslonima na ruke. Imao je šake kao kakva koncertna pijanistkinja. Onda je škriputavo uzdahnuo. Možda je astmatičar, pomislio je Tomas, ili ima neke druge tegobe s plućima. – Ovaj narod je izuzetno sujeveran – nastavio je. – Iako živimo u dvadesetom veku, opsednuti su srednjovekovnim praznoverjem. Ja se držim podalje od njih, mogu to, jer živim ovde na brdu. Imam lep pogled na more i luku. Vidim ko dolazi i ko odlazi. Imam teleskop, znate, tamo na terasi. Ne učestvujem u njihovim obredima. Južnjaci su izuzetno religiozni, a baveći se obredima, ljudi se drže podalje od neprilika. Odrastao sam ovde s braćom i sestrama, ali ne znam gde su oni sad; ne znam ni gde su ni da li su još živi. Zla krv je rasturila moju porodicu. Ja sam ostao ovde u palati. Da sam se oženio, možda bi ženska ruka dobrodošla ovoj kući, no nažalost nisam, a sad je kasno za to. Kuća se urušava, pritiskajući me, dok na kraju ne ostane samo ova soba. Preživela je Nemce, ali vreme će je dokrajčiti. To je neoprostivo. Jeste li oženjeni, poručniče Arbakl?

– Ne, nisam – odgovorio je Tomas.

– Dok rat traje, nema vremena za ljubav, zar ne?

Naprotiv, pomisli Tomas, ali reče: – Drago mi je što nisam ostavio ženu za sobom u Engleskoj. Ako poginem, samo će me majka ožaliti. – Pomislio je na Fredija i stomak mu se bolno zgrči. Fredi bar nije imao ženu, ili ne dao bog decu. Odjednom ga obuze potištenost i pozele da ovaj čovek najzad kaže zašto ih je pozvao. U sobi je bilo mračno, a vazduh je bio ustajao. Vonjalo je kao u staroj kripti.

– A vi? – Markiz se okrenu ka Džeku. – Vidim da još imate svog malog krznenog prijatelja. – Džek iznenađeno zinu. Brendan proviri iz džepa kao nestašan dečak kojeg su zatekli na delu. – Ako budete putovali u unutrašnjost zemlje, mada pretpostavljam da nećete, bolje bi bilo da ga sakrijete. U zaleđu vlada glad. Ljudi prodaju svoje kćeri za malo hrane.

– Brendan je preživeo mnogo gore stvari od gladnih Italijana, markiže – odvрати Džek neuobičajeno učtivo. Titula markiza ulivala je poštovanje.

– Pretpostavljam da ste vas dvojica bili prijatelji i pre rata – reče markiz.

– Zajedno smo studirali na *Kembridžu* – odgovori Tomas.

– A, na *Kembridžu*. To znači da ste mi vas dvojica suparnici! – nasmeja se, gledajući pravo u Tomasa. Ali oči mu se nisu smejele.

Markiz nije želeo da priča o ratu. Nije pitao Tomasa i Džeka zašto su došli u Inkantelariju; zahvaljujući svom teleskopu, sigurno je i to znao. Pričao im je o svom

detinjstvu u palati, o retkim odlascima u varoš, o tome kako se nikad nije mešao s varoškom decom. Bilo je to kao da živiš ispod staklenog zvona, rekao je. Možeš da gledaš šta se događa s druge strane, ali ne možeš da učestvuješ.

– Koliko dugo ćete nam ostati? – iznenada upita. Tomas pomisli kako je sad pravi trenutak da slegne ramenima kao Latarulo i da tupavo iskrivi lice, ali umesto toga odgovori kako će verovatno sutra ujutru morati da se vrate u bazu. – Rat je gadna rabota – nastavi markiz, pa ustade. – Sad su se zaglavili u Monte Kasinu. Da li uistinu verujete da će saveznici pobediti? Zaleteli su se. Kakva šteta za sve te sjajne mlade ljude. Ljudi nikad ništa neće naučiti iz prošlosti. Srljamo, ponavljajući greške svojih očeva i dedova. Mislimo kako ćemo popraviti svet, a zapravo ga, malo-pomalo, uništavamo. Dođite, pokazaću vam svoj teleskop.

Izašli su kroz raskošna balkonska vrata na terasu, žmirkajući na suncu. Tomas je uživao na svežem vazduhu, osećao se kao da mu je mlaz hladne vode probudio čula. Osvrnuo se oko sebe. Nekada uređen vrt sigurno se prostirao sve do ukrasnog jezera, koje je sad ličilo na suva korita pustinjaških reka. Zamislio je žene u prelepim haljinama kako se u parovima šetaju u vrbaku, čavrljaju ispod suncobrana, zure u svoje prelepe odraze u vodi. Mora da je nekada ovde bilo čarobno, pre nego što su vreme i nemar pomutili sjaj tog imanja. Ali više nikom nije stalo do tog vrta, koji je sada na kolenima, kao i ta kuća, kao i astmatični stari markiz u zagušljivoj sobi, koji se grčevito drži za poslednje porodične običaje.

Markiz priđe teleskopu okrenutom ka luci. Pogleda kroz sočivo, podesi ga, pa se skloni u stranu, ustupajući Tomasu mesto. – Kako vam izgleda? – upita, ozaren. – Sjajno, zar ne? – Tomas je video varoš kao na dlanu. Ulice su bile puste. Izoštrio je teleskop ka brodu. Stara dobra *Merilin*. Momci su se nekud vrzmali, raspojasani, ne hajući za disciplinu. Neće smeti još dugo da ih drži tu. Srce ga zabole pri pomisli da će otići. Tek je upoznao Valentinu. Sad je osmatrao šetalište uz obalu samo da bi nju video, ali nje nije bilo tamo.

– Sjajno – bezizrazno ponovi. Rado bi se menjao s markizom samo da bude blizu nje. Džek priđe teleskopu.

– Posmatrate li zvezde? – upita. Markiz se neopisivo obradovao tom pitanju pa je počeo potanko da opisuje sazvežđa, zvezde padalice i planete, i dok je zaneseno pričao, sve više se osećao njegov italijanski akcenat.

Tomas je spustio ruke na ogradu, zureći u more koje je svetlucalo na popodnevnom suncu. Laknulo mu je kad je ugledao Latarula, kome stomak samo što nije pukao, pun hleba i sira. Alberto je na suncu delovao još mršavije; izgledao je kao da vekovima nije jeo.

– Trebalo bi da krenemo – reče Tomas, i dalje se pitajući zašto ih je markiz pozvao.

– Bilo mi je zadovoljstvo – reče markiz uz osmeh, pa se rukova s njima.

Kad se okrenuše da pođu, neki dečkić se pojavi na utabanoj stazi koja je odnekud iza čempresa vijugala do terase.

– To je Nero – reče Markiz. – Zar nije divan? – Tomas i Džek se zgledaše, ali ničim ne otkriše čuđenje. – On završava poslove za mene. Trudim se da pomognem zajednici. Ja sam imao sreće. Bogat sam čovek. Nemam ni sinove ni kćeri, koji će se starati o meni. Vremena su teška. Rat se ne vodi samo na bojnom polju već i u svakom gradu, varoši i selu u Italiji, svakoga dana. To je borba za preživljavanje. Nero neće gladovati, je li tako, mili moj! – Blagonaklono mu je razbarušio kosu. Kad se Nero nasmejao, primetiš da nema dva prednja zuba.

– Neobičan dečak – reče Tomas dok su se vozili ka varoši.

– Obavlja mu poslove, kako da ne! – obrecnu se Džek, izgovorivši to na engleskom, kako karabinijer ne bi razumeo. Izvi obrvu, pa nastavi: – Nero je prelep dečak. Čovek ne bi očekivao da vidi ovde na jugu nekoga tako svetle puti.

– Nešto nije kako valja s tim čovekom – reče Tomas, češkajući se po glavi. – Ne smem ni da pomislim šta je radio tamo u Oksfordu. Najsrećniji dani njegovog života, nego šta! I zašto nas je pozvao? Na čaj? Da ga slušamo kako truća o svojoj porodici i zvezdama?

Džek odmahnu glavom. – Ne znam. Da me ubiješ.

– Reći ću ti nešto. Imao je on đavolski dobar razlog da nas pozove danas i kako god bilo, nas dvojica smo mu udovoljili.

10.

Senke su se izdužile a miris borovine prožimao je večernji vazduh. Žitelji Inkantelarije izmiledli su iz kuća i okupili se ispred male Kapele San Paskvale. Među okupljenima se osećalo iščekivanje. Tomas je stajao ispred apoteke, kako mu je rekla Imakolata i sa zebnjom čekao Valentinu. Primetio je da mnogi varošani drže male sveće koje su prigušeno svetlucale. Dronjavi grbavac probijao se kroz mnoštvo, dok su ljudi pokušavali da mu dodirnu grbu za sreću. Tomas nikad nije video tako nešto i bio je znatiželjan. Najzad, okupljeni kao da se razmakoše propuštajući Valentinu, koja mu je prilazila kao da lebdi. Na sebi je imala jednostavnu crnu haljinu s belim cvetovima; podigla je kosu i ukasila je belim radama. Osmehnula mu se, a njemu je srce zaigralo pri pogledu na njeno srdačno i prisno lice. Kao da su već otkrili jedno drugom osećanja, kao da su već dugo ljubavnici.

– Drago mi je što ste došli – reče mu ona kad mu je prišla. Ispružila je ruku, a on je onda učinio nešto nagoni: pritisnuo je njen dlan na svoje usne i poljubio ga. Dugo se, značajno zagledao u nju, kao da je na usnama osetio ukus njene kože i onaj dobro poznati miris smokava. Spustila je glavu i nasmejala se. Nikad je nije čuo kako se smeje. I sam se nasmejao zbog njenog zvonkog smeha.

– I meni je drago što sam došao – odgovorio je, ne puštajući njenu ruku.

– Mama je jedna od rođaka Svete Benedete – reče ona.

– Kako to?

– Ona vodi poreklo od svetice. Zato sedi pored oltara, jer treba da prisustvuje čudesnom događaju.

– Šta će se dogoditi?

– Hristosu će poteći krvave suze – reče mu svečanim glasom i pogleda ga dostojanstveno.

– Stvarno? – Tomas je bio podozriv. – A šta ako se to ne desi?

Ona užasnuto razrogači oči. – Onda će nas cele godine terati maler.

– Sve dok se čudo ponovo ne desi?

– Tačno tako. Upaljenim svećama izražavamo poštovanje.

– I dodirujete grbu za sreću.

– Znaate više nego što sam mislila – odvrati Valentina, ponovo se osmehujući.

– Slučajno sam pogodio.

– Dođite, približićemo se vratima. – Uhvatila ga je za ruku i povelala ga kroz gužvu.

Kad su se vrata kapele otvorila, Tomas je video da je unutra mračno. Kapela je bila mala i jednostavna, ukrašena freskama s prizorima Hristovog rođenja i raspeća. Pretpostavio je da su Nemci ili razbojnici pokrali sve što je bilo vredno, te se na oltaru nalazilo samo belo platno i dugačka sveća. Iza oltara, mermerna statua Hristosa na krstu ostala je nedirnuta.

Svečana tišina ispunjena strahom, neizvesnošću i iščekivanjem treperila je u vazduhu kao prigušen zvuk violine. Tomas nije verovao u čuda, ali duh koji je vladao među vernicima obuze i njega i on oseti kako mu srce tuče. Osetio je mnoge poglede; neki su bili neprijateljski, jer je u pastvi bilo i onih koji su verovali da se zbog tog stranca čudo neće dogoditi. Ili im se nije svidelo što je taj Englez zaokupio Valentinu pažnju. Primetio je stariju ženu kako zuri u Valentinu, a onda okreće glavu uz prekorno frktanje. Nadao se da joj svojim dolaskom nije ugrozio ugled.

Iako je bio radoznao, jedva je čekao da se obred okonča, kako bi odveo Valentinu na neko tiho usamljeno mesto. Upravo je zamišljao njihov prvi poljubac kad se teške drvene vratnice otvoriše, vetar zapahnu tri sitne žene u dugim crnim haljinama i s prozirnim velovima. Svaka je držala sveću, koja joj je sablasno osvetljavala lice. Imakolata je koračala malo ispred dve žene u maloj procesiji, koje su ritmično vukle noge, kao da prate nevestu do oltara. Njih dve su hodale pognute glave, dok je Imakolata visoko i ponosno isturila bradu, samozadovoljno zureći sitnim očima u oltar. Čak je i sveštenik, otac Dino, koračao iza nje, moleći se i prebirajući brojanice. Dečak iz crkvenog hora pratio ga je u stopu, nežno njišući kadionicom iz koje se širio miris tamjana. Svi poustajашe.

Procesija se zaustavi ispred oltara, a tri rođake Svete Benedete zauzeše mesto u prvoj klupi. Otac Dino i dečaci stadoše na jednu stranu. U kapeli je vladao tajac. Nije bilo reči dobrodošlice, nije bilo pojanja ni muzike; osećala se samo svečana tišina i nevidljiva snaga molitve. Tomas je, kao i svi ostali, prikovao pogled za statuu. Nije verovao da bi mermerna statua mogla da iskrvari. To je svakako neki trik. Ali njega neće moći da zavaraju. Svi su zurili u mermernog Hristosa, no ništa se nije dogodilo. Sat na varškoj kuli otkucao je devet. Vernici nisu disali. U kapeli je bilo nesnosno vruće i Tomas je počeo da se znoji.

Onda se dogodilo. Tomas je nekoliko puta žmirnuo. Sigurno mu se priviđa. Toliko je žudeo, kao i svi ostali, da se nešto desi i sad mu se priviđa. Okrenuo se ka Valentini, koja se krstila i mrmljala nešto nerazgovetno. Kad je ponovo pogledao u mermernu statuu, krv se slivala niz bezizrazno Hristovo lice, grimiz je kapao s njegovih obraza od belog mermera na pod.

Imakolata ustade i svečano klimnu glavom. Zvona kapele oglesiše se jednolično i žalobno, a sveštenik, jedan dečak iz hora i tri rođake Svete Benedete izadoše iz kapele.

Varošani su radosno klicali. Muzičari su zasvirali, a okupljeni se razmakoše

praveći krug. Iznenada, jedna mlada žena, koja je dotad delovala veoma skromno, zaigra tarantelu, zanosno i poletno kao da je zaposednuta. Ljudi su tapšali i klicali. Tomas je stajao kao opčinjen, pa je i on zatapšao. Valentina je ušla u krug, praćena gromoglasnim aplauzom i oduševljenjem muškaraca koji su zavijali kao vukovi, dok su je žene posmatrale iznenađujuće zlorado. Tomas pomisli kako su poružnele usled svoje ljubomore. Izobličila im je dotad ljupka lica, pretvorivši ih u groteskne maske nalik odrazima u iskrivljenom ogledalu. Valentina je plesala sama usred kruga. Plesala je graciozno, kosa joj se njihala pri svakom pokretu u ritmu muzike. Tomas je bio zaprepašćen: čim je izašla iz majčine senke, ispostavilo se da je iznenađujuće vesela devojka. Pokreti su joj bili smeli i neusiljeni, lepršavi rubovi suknje otkrivali su njene blistave listove i bedra. Grudi sapete u duboko izrezanoj haljini podizale su joj se kao sufle od mlečne čokolade, i Tomasa obuže čežnja. Njena devičanska ljupkost podjarena potisnutom strašću omađijala ga je.

Zurio je kao da je omamljen; gledala je pravo u njega. Njene tamne, nasmejane oči kao da su mu čitale misli, te je doplesala do njega i uhvatila ga za ruku. – Dođi – prošaputala mu je na uvo, a on ju je pustio da ga odvede s trga, pa uskim uličicama ka moru. Hodali su držeći se za ruke, sve do plaže i dalje, preko stenja, dok nisu stigli do male izdvojene uvale gde se pod mesečinom ukazala mala šljunkovita plaža zapljuskivana talasićima; napokon su bili sami.

Tomas nije hteo da gubi vreme u priči. Spustio je šaku na njen potiljak, još vreo i treperav od plesanja i poljubio je. Žudno je odvrtila, razdvojivši usne i sklopivši oči, pa uzdahnula, zadovoljno i duboko. Još se čula muzika u varoši, sada tako daleka, zvučala je kao zuj pčela. Toliko su se zaneli da im se činilo da rat besni na nekoj drugoj planeti. Zagrlio ju je i privukao k sebi kako bi osetio mekoću njene kože i prepuštanje njenog tela. Nije se odmakla kad je zagnjurio lice u njen vrat, uživajući u mirisu njenog znoja i udišući malo izmenjen miris smokava. Zabacila je glavu željno mu se predajući, a on ju je ljubio u bradu i nežno grlo. Uzbudio se. No ona se ni tada nije izmakla. Prešao je prstima po baršunastoj koži iznad grudnjaka. Onda joj je obuhvatio grudi šakama, palčevima joj trljajući bradavice, a ona je promuko zajačala, kao šapat vetra.

– *Facciamo l'amore* – promrmljala je. Nije se ni zapitao da li je ispravno ili pogrešno da vode ljubav, ni da li je džentlmenški da je uzme tu, na plaži, znajući da ubrzo odlazi. Bio je rat. Ljudi su bili nerazboriti. Njih dvoje su bili zaljubljeni. A možda se nikad više neće sresti. Njenu nevinost odneće sa sobom. Nadao se da će ga ona čekati ako je sada zaprosi. Kad se rat završi, vratiće se po nju i njih dvoje će se venčati. Molio se bogu da je čuva dok on ne bude mogao da je štiti.

– Jesi li sigurna? – upitao ju je. Nije mu odgovorila, samo mu je dotakla usne svojima. Žudela je za njim. Podigao ju je u naručje pa je odneo na skriveni delić plaže i spustio je na šljunak. Pod jarkom mesečinom vodili su ljubav.

Ležali su isprepleteni pod crvenim zracima svitanja koji su obojili obzorje. Tomas joj je pričao o svom životu u Engleskoj. Pričao je o prelepoj kući u kojoj će jednog dana živeti i o deci koju će imati. Rekao joj je da je mnogo voli, da je moguće izgubiti srce u trenutku, radosno ga se odreći.

Vraćali su se preko stenja. Proslava se završila i grad je bio tih i pust. Samo se ulična mačka prikradala uza zid, tražeći miša. Pre nego što ju je otpratio kući, uzeo je svoj pribor za crtanje s broda.

– Hoću da te naslikam, Valentina. Hoću da zauvek zapamtim tvoje lice.

Nasmejala se i odmahнула glavom. – *Che carino!*⁷ – nežno je rekla i uhvatila ga za ruku. – Idemo, ako želiš. Pokazaću ti jedno lepo mesto.

Popeli su se stazom između stenja, pa produžili prašnjavim drumom koji je presecao šumu. U vazduhu su lebdeli mirisi majčine dušice, eukaliptusa i borovine, a cvrčci su pevali u krošnjama. Zalutali repati vodozemac šmugnuo je sa staze pa se sakrio u čestaru, a ptičji poj najavljavao je jutro. Ubrzo se pred njima ukaza polje limunova. Odatle su mogli da vide more, ravno kao istopljeno srebrno, kako svetluca ispod krošnji čempresa.

Na vrhu blage padine uzdizale su se ruševine kule osmatračnice od trošne cigle, vekovima nagrizane vetrovima s mora, punim soli. Pogled je oduzimao dah, pucao je kilometrima unaokolo. Valentina mu je pokazala neku tačku u daljini, svoju kuću, i oboje su se smejali zamišljajući njenu majku ušuškanu u postelji, koja ni slutila nije kakvu je avanturu njena kći doživela. Sela je naspram oronule kule, da mu pozira, dok joj je blagi vetar mrsio kosu. Napravio je skicu voštanim bojama, s uživanjem proučavajući njeno lice, trudeći se da ga što vernije prenese na papir. Želeo je da dočara njenu tajnovitost, ono po čemu se razlikovala od ostalih devojaka. Kao da je skrivala neku slatku tajnu. Stalo mu je da to uradi kako treba, da bi, po njihovom rastanku, jedan pogled na tu sliku bio dovoljan da je se seti, baš ovakve kakva je sad.

– Jednog dana ćemo pričati svojoj deci o ovom jutru – rekao je, čkiljeći u papir pred sobom. – Oni će gledati ovu sliku, te će se i sami uveriti kako im je majka bila lepa u mladosti, onda kad se njihov otac zaljubio u nju.

Ona se nasmešila, a lice joj je sinulo od ljubavi. – Baš si šašav – odvratila je, ali on je, po njenom pogledu, znao da ga ne smatra nimalo šašavim.

Prineo joj je crtež da ga pogleda. Obrazi su joj planuli od divljenja, a onda se namah uozbilja. – Pravi si majstor, gospodine Arbakl. – Tomas se nasmejao. Nijednom mu se dotad nije obratila po prezimenu. Ipak, posle onih trenutaka prisnosti, „gospodin Arbakl” je delovalo prilično zvanično i neprikladno.

– Zovi me Toni – rekao je.

– Tomi – ponovila je.

– Kod kuće me svi zovu Tomi.

– Tomi – opet je rekla. – Sviđa mi se. Tomi. – Podigla je glavu i prvi put se zagledala u njega. Onda ga je nežno gurnula u travu, pa se ispružila preko njega. – *Ti voglio bene, Tommy*⁸ – tiho je dodala. Kad je podigla glavu, oči su joj zasijale kao ćilibar. Prešla je rukom preko njegovog čela, provukla mu prste kroz kosu, pa ga poljubila između očiju. – *Ti amo*⁹ – prošaputala je. Neprestano je šaputala: *Ti, amo, ti amo*, ljubeći ga po celom licu, kao zverčica koja obeležava svoju teritoriju.

Nije želeo da je vodi kući. Strahovao je od bolnog trenutka njihovog rastanka. Strahovao je od svog odlaska. Dugo su se zadržali na brežuljku ispod kule osmatračnice, oboje strahujući od mora koje će se isprečiti između njih. Čvrsto su se zagrlili.

– Kako je moguće da te toliko volim, Valentina, a zapravo te i ne poznajem?

– Bog mi te je doneo – odvratila je.

– Ne znam ništa o tebi.

– Šta želiš da znaš? – Tužno se zakikotala, prelazeći mu prstima preko lica. – Volim limun i kale, miris svitanja i tajnovitost noći. Volim da plešem. Kad sam bila mala, želela sam da postanem plesačica. Plašim se da budem sama. Plašim se da ću biti niko i ništa. Da ću biti nevažna. Mesec me očarava, celu noć mogu da sedim i zurim u njega, dok mi misli lutaju. To mi uliva sigurnost. Mrzim ovaj rat, s druge strane ga volim jer mi te je doneo. Plašim se da previše volim. Plašim se da me neko ne povredi, strahujem da ću provesti život u bolu i patnji, razdirana ljubavlju prema nekom koga ne mogu da imam. Plašim se i smrti, ništavila. Strah me je od umiranja i strah me je da nema Boga. Bojim se da će mi duša lutati jezivim limbom, koji nije ni život ni smrt. Omiljena boja mi je ljubičastocrvena; omiljeni kamen dijamant. Volela bih da nosim ogrlicu od najfinijih dijamanta, samo da bih gledala kako svetlucaju u noći, da bih osetila kako je to biti dama. Volim more. Volim tebe.

Tomas se nasmeja. – Veoma sažeto. Najviše mi se svideo poslednji deo.

– Želiš li još nešto da znaš?

– Čekaćeš me, jelda? – ozbiljno ju je upitao. – Vратиću se po tebe, obećavam.

– Ako ima Boga, on će znati šta je u mom srcu i vratiće mi te.

– Gospode, Valentina – uzdahnua je, pa nastavio na engleskom. – Šta si mi to uradila?

Ćutke su se vratili njenoj kući, a onda ju je poslednji put poljubio. – Ovo nije oproštaj – rekao je. – Ovo je privremeni rastanak. Uskoro ću se vratiti.

– Znam – prošaputala je. – Verujem ti, Tomi.

– Pisaću ti.

– A ja ću ljubiti tvoja pisma.

Oklevanje bi joj samo produžilo muku, te je odjurila stazom i utrčala u kuću i ne

osvrnuvši se. Tomas ju je razumeo i samo se okrenuo. Odjednom mu se učini da jutro nije više tako prijatno, kao da su tamni oblaci prekrili sunce. Nestalo je onog sjaja u krajoliku. Utihnuo je melodični poj ptica, a zričanje zrikavaca sada mu je vređalo uši kao preglasne činele. Samo ga je još miris smokava koji mu se uvukao pod kožu podsećao na nju, miris smokava i skica koju je nacrtao. S tugom u srcu, kakvu je osetio samo onda kad mu je brat poginuo, polako se vratio u luku, na brod. Vratio se u rat.

11.

Bičfild park, 1971.

Tomas se probudio na zvuk sata u holu. Vrat mu se ukočio, boleo ga je, i on trepnu, načas zbunjen. Gde se to nalazi? Mislio je da je na brodu, ali tlo pod njegovim nogama bilo je čvrsto. Polako je izoštrio pogled na svoju radnu sobu. Bilo je hladno. Bilo je mračno, gorela je samo lampa na stolu. Bože, koliko li je sati? Tri posle ponoći. Pogledao je u portret u svojoj ruci. Valentina je zurila u njega kao onog dana na brežuljku. Uhvatio je sve ono jedinstveno na njoj; sve što se može opisati rečima. Čak i ono za šta nije ni znao da je odlikuje. Čak i to. Kako je moglo da mu promakne?

Shvatio je da je plakao. Suze su mu izbrazdale lice dok je spavao. Dok je sanjao. Urolao je crtež i ukočeno ustao. Zaključaće ga u sef i nikad ga više neće pogledati. Ona je mrtva. Zašto bi budio uspomene na nju? Zašto bi plakao u snu kao dete? Sve je to bilo davno i u prošlosti treba i da ostane. Skinuo je sa zida portret svog oca iza kojeg se skrivao sef. Taj sef je Margo ugradila kad su se venčali. Margo je na sve mislila. Uzeo je ključ i otvorio ga. Kutije s nakitom i dokumenta ležali su u udubljenju postavljenom baršunom. Načas je zadržao portret u ruci, oklevajući da zaključa to lepo lice u mračni sef. Kao da je ponovo sahranjuje. Ali znao je da to mora da učini. Ne pogledavši ga još jednom, gurnuo ga je duboko u sef. Bolje će se osećati ako mu ne bude nadohvat ruke. Neće ga privlačiti. Vratio je očevu sliku, izmakao se jedan korak i protrljao bradu zagledavši se u nju. Niko neće znati. Možda će čak i sam zaboraviti.

Kad se Fic probudio, Alba je bila u kupatilu. Žmirkao je na prigušenom svetlu i mada je na prozore bila navučena neprozirna zavesa, naslućivao je da je napolju vedro. Protegao se pa proturio ruke ispod glave. Iako je bio razočaran što se nije probudio priljubljen uz Albino toplo telo, shvatio je da je tako možda najbolje. Nisu vodili ljubav. Samo su spavali jedno pored drugog, kao prijatelji. Čuo ju je kako pere zube i pevuši za sebe. Osećao se čudno. Šta je trebalo da uradi?

Kad je Alba izašla iz kupatila, još je bila u spavaćici, zamršene kose koja joj je padala na lice, dok su joj duge obnažene noge zavodljivo sevale. Lenjo mu se osmehnula pa ponovo legla u krevet. – Uzela sam tvoju četkicu za zube – rekla je. – Nadam se da ti ne smeta. – Fic je bio zbunjen. Ponovo je legla pored njega, koristila je njegovu četkicu za zubu, a to su prilično prisni gestovi za dvoje koji ne vode ljubav. Ustao je i otišao u kupatilo.

Kad je izašao iz kupatila, pitao se da li ona očekuje da joj se pridruži u postelji ili da se obuče, ali tu nedoumicu morao je u trenu da reši. Alba mu se smeškala iz kreveta. Zabavljalo ju je njegovo oklevanje.

– Nisam navikla da muškarac šmugne iz kreveta dok ležim pored njega – rekla je kroz smeh. – Tebi se sviđaju devojke, zar ne, Fice?

Fic uskoči u krevet, razdražen njenim zadirkivanjem. Ne čekajući njen znak, zgrabio ju je za potiljak i strasno je poljubio. Nije odolela i poletno mu je uzvratila. Tiho je zaječala i obavila ruke oko njega. Zahvaljujući tom ječanju, Fic se ponovo osećao kao muškarac. Kad je skliznuo rukom uz njene noge i zavukao je ispod spavaćice, otkrio je da ne nosi gaćice.

– Jesi li celu noć bila gola? – upitao je, milujući joj zadnjicu.

– Nikad ih ne nosim – odvratila je. – Samo mi smetaju.

– Nikad? – *Bože, tako sam staromodan*, pomislio je.

– Nikad, deko! – Zakikotala se, zagnjurivši mu lice u vrat.

– Uveravam te da vodim ljubav kao neki dečkić! – nasmejao se.

– Ne uveravaj me, dečko, pokaži mi.

Fic se trudio da ne misli na silne muškarce s kojima je Alba spavala. Zamišljao ju je čistu i neukaljanu. Teško je to bilo, jer je Alba uživala u pažnji mnogih, previše ih je bilo da bi ih nabrojao. Mnogo je i naučila, mnogo više od pukog uživanja u seksu. Njen polet i urođena čulnost iznedrili su maštovitost koje se nimalo nije stidela. Koliko god se Fic trudio da preuzme kormilo i privoli je da se ponaša kao nevinašce, ona se uvijala i stenjala kao *femme du monde*,¹⁰ što je zapravo i bila.

– Ljubavi, poljubi me malo iznad, da... tu... jezikom... nežnije... nežnije... uspori, još uspori. Tu. Daaa!

Uživala je da mu govori šta želi i ushićeno je uzdisala kad bi joj on udovoljio. Nije mogao poreći da je bila sjajna u krevetu. Tehnički govoreći, bila je nenadmašna. Ali posle toga, dok su ležali zadihani i zadovoljeni, dok su im se grudi ubrzano dizale i spuštale orošene znojem, Fic je ipak osetio da nešto nedostaje. Nema sumnje da je bila iskusna i vešta, ali njena veština nije mu mnogo značila, nezačinjena osećanjima. Strast je ono što daje so vođenju ljubavi. Fic je voleo Albu, ali jasno je bilo da ona ne voli njega.

Posle nekog vremena Alba se na prstima iskrala u svoju sobu, pomalo se nadajući da će naleteti na Kravu, samo da bi mogla da uživa u izrazu njenog lica. Fic je osećao ogromnu prazninu. Nezadovoljstvo. Kao da je zagrizao slasnu krofnu pa otkrio da u sredini nema džema. Dao je Albi dušu, a ona mu je jednostavno razigrano ustupila svoje telo. Pomislio je na Viv, na ono što bi mu ona rekla, kad bi joj priznao šta je uradio. „Budalo nepromišljena!”, odbrusila bi mu. „Jesam li ti rekla da čuvaš srce. Alba će ga sažvakati i ispljunuti.” Tako se ponašala prema svim

muškarcima pre njega. Ali on je drugačiji. Čak je i njen otac to priznao. „Zašto bi Alba bila s nekim kao što si ti?” Zaista, zašto? Zato što je on maratonac.

Obukao se skromno, zbog odlaska u crkvu i parohovog dolaska na ručak. Pitao se šta će biti kad se vrate u London. Da li će Alba jednostavno nastaviti da igra ulogu? Ili joj on znači malo više? *Ponašam se kao žena*, obrecnuo se na svoj odraz u ogledalu, dok je pokušavao da ukroti kosu. Pomirio se s tim da će, koliko god da se češlja, ostati čupav. Paroh će morati da ga prihvati takvog kakav je.

Pustio je Sprauta da se istrči po vrtu, a na povratku je čuo glasove u dnevnoj sobi. Ušao je, a Margo ga je srdačno dočekala. – Jesi li dobro spavao, Fice? Nadam se da ti je krevet bio udoban. Nije ti bilo hladno?

– Bilo mi je izuzetno udobno i toplo. Zaista vrlo toplo – odgovorio je, zahvalan što Alba nije tu da ga pogleda i natera ga da se nasmeje.

– Drago mi je. Tamo ima kafe i čaja – reče Margo, pa mu pokaza na komodu. – Ima i jaja sa slaninom i tosta. Ako voliš kuvana jaja, kuvarica će ti ih spremi. Samo reci.

– Ne, prijaće mi jaja sa slaninom. To je prava gozba. – Osetio je miris slanine i voda mu pođe na usta.

– Naša kuvarica je čudesna. Ne znam šta bih bez nje. Godinama je s nama. Bila je Lavanderina i Hjubertova kuvarica kad je Tom bio mali, jelda, Tomase? Tomas je sedeo za velikim okruglim stolom, čitao novine i pijuckao kafu, trudeći se da ne obraća pažnju na površno ćeretanje svoje žene i svojih kćeri, no ipak je pogledao krvave oči i klimnuo glavom. Fic je odmah primetio da Tomas deluje umorno i bolesno. Lice mu je bilo sivo kao da mu se sva krv slila u crvene sokne.

– Dobro jutro, Fice – rekao je. – Nadam se da si dobro spavao.

– Jesam, hvala – odgovorio je Fic, osetivši da Albin otac ne želi da produbi razgovor. Zato se okrenuo ka Margo, ostavivši Tomasa da se krije iza novina.

Nedugo zatim, usred Karolininog nezaustavljivog naklapanja o čoveku koga voli, ušla je Alba. Obukla je najkraću suknju koju je imala, čarape s uzorkom i antilopske čizme do kolena. Fic istog trena pomisli kako Alba izgleda zanosno, zatim se priseti da nikad ne nosi donje rublje i oseti kako mu se diže. Sad nikako nije smeo da ustane od stola. Njen izraz lica bio je smeo kao i njena odeća. Fic pogleda u njenu maćehu. Margo je stajala razjapljene vilice i delovala je neuobičajeno zatečeno. Alba se zaputila pravo ka Fic, obuhvatila mu lice rukama i strasno ga poljubila u usta. Sad je i on zanemio kao Margo. Samo se Tomas nije pomeo; on je čitao novine, nesvestan promene koja je nastupila kada je ušla Alba.

Napokon, kad je Alba sipala sebi kafu, Margo joj se besno obratila: – Dete drago – rekla je tonom koji je Fica naterao na zaključak da je Margo nekada služila u vojsci ili bar u policiji. – Nećeš valjda u tome da ideš u crkvu.

– Oh, još kako – odvratila je Alba, nimalo se ne zbunivši. Fic u odjednom nije

više bilo do jaja sa slaninom. Popio je gutljaj kafe i sačekao odgovor, koji je bio neizbežan.

– Ne, nećeš – odgovorila je Margo, zastrašujuće naglašavajući svaki slog. Ali Alba više nije bila dete i takav nastup samo ju je hrabrio da još više prkosi.

– Zašto? – upitala je, pa se okrenula sa šoljom kafe u ruci i sela do Fica. – Zar ti se ne sviđa?

– Nije važno da li mi se sviđa. Jednostavno je neprikladno za crkvu.

– Mislim da će me Bog voleti ovakvu kakva sam – uzvratila je, mažući puter na parče tosta.

– Ali prečasní Vítborn neće.

– Šta će da uradi? Da neće da me izbací iz crkve? – prkosno je odvratila. Fic je pokušao da posreduje. I grdno je pogrešio.

– Dušo – pomirljivo joj se obratio. – Ako obučeš kaput preko, bićete zadovoljne i ti i Margo. – Njemu je to delovalo kao razumno rešenje. Ali Margo se nije složila.

– Žao mi je, Fice, ali to je nepristojno. Mi smo najuglednija porodica u selu i treba da služimo kao uzor ostalima u zajednici.

– O, za boga miloga! – uzviknula je Alba. – Nikoga ne zanima šta ću ja obući. Godinama nisam bila u crkvi. Trebalo bi jednostavno da budu zahvalni što ću doći.

– Dok si u mojoj kući, devojko, prilagodićeš se mojim pravilima. Ako hoćeš da se šećkaš naokolo gola, možeš to da radiš u Londonu, na onom svom brodu, ali ne i ovde gde nas cene i uvažavaju.

Fic uvuče glavu u ramena. Znao je da će pominjanje broda razjariti Albu. Zadržao je dah. Alba je napućila usne i sažvakala zalogaj tosta. Zavladao je tajac. Karolina i Miranda su pokušale da se umešaju, stajući na majčinu stranu.

– Moraš li da ideš u crkvu? – upita je Karolina.

– Možeš da uzmeš Samer i da odeš na jahanje – predloži Miranda.

– Ići ću crkvu i obući ću ono što ja hoću. To se vas ne tiče.

Sad se Margo obušila na muža, izvukavši ga iza novina kao što bi izvukla kornjaču iz oklopa.

– Podrži me, Tomase!

Tomas se ispravi. – Šta je bilo?

– Jesi li video šta je tvoja ćerka obukla? – Alba je mrzela kad govore o njoj kao o Tomasovoj ćerki, iako se trudila da što više udalji svoju maćehu od sebe.

– Mislim da baš lepo izgleda – rekao je Tomas. Alba nije mogla da sakrije zadovoljstvo. Reakcija njenog oca bila je krajnje neočekivana. Nije se često događalo da stane na njenu stranu.

– Je li tebi dobro, Tomase? – odvrati Margo. – Nekako si čudan u licu.

– Možda bi bilo dovoljno da obuče kaput preko, zbog prečasnog Vítborna – rekao je, ne odgovorivši ženi, jer se zaista loše osećao. Pomislio je na portret u

sefu. Valentina ga je i dalje posmatrala s tog mračnog mesta, očima njihove ćerke.

– O, dobro, obući ću kaput – popustljivo će Alba. – Možda bi ti mogla da mi pozajmiš neki, Margo. Bojim se da onaj koji sam ponela nije nimalo prikladniji od ove suknje. – Stavila je poslednji zalogaj tosta u usta. – Baš je ukusno! – uzviknula je.

Okupili su se u holu, Miranda i Karolina u smeđima kaputima i sa šeširima, a Margo u kostimu od tvida s velikim brošem u obliku cveta na grudima. Tomas je obukao odelo, a Fic, koji je odrastao na selu, izgledao je veoma prikladno u zagasitozelenom sakou, sa jednostavnom kravatom i fedora šeširom. Alba je doskakutala niza stepenice u bezobličnom kaputu od kamilje dlake, koji joj je Margo pozajmila. Zakopčala ga je pred Kravom, ali je rešila da ga otkopča kad stignu u crkvu. – Dok me budeš gledala kako se molim, znaj da ću u tom trenutku zamišljati kako vodimo ljubav! – Fic joj je prošaputao. Margo je bila sva kisela; ako nešto nije podnosila, onda je to došaptavanje u društvu.

Tomas je povezao ženu i dve ćerke, a Fic, Alba i Spraut su pošli Ficovim volvom.

– Nadam se da se prečasní Vitborn neće iznenaditi kad vidi Albu – reče Margo, trudeći se da zvuči nehajno.

– Čak i u tvom kaputu deluje nepristojno, mama – zagraktala je Karolina sa zadnjeg sedišta.

– Fic je tako naočit – uzdahnula je Miranda. – Lepo mu stoji šešir.

– Šta li je video u Albi? – upita Karolina. – Tako su različiti.

– Treba da budemo zahvalni što je voljan da se brine o njoj – zaključí Margo, pa krišom pogleda muža i taktičnije dodade: – Malo je na svoju ruku, ali je puna života. Kladim se da s njom nikad nije dosadno.

– Ja se kladim da on još nije osetio njenu narav! – dodade Miranda.

– Jadnik, neka mu je bog u pomoći – u po glasa će Margo. Ponovo krišom pogleda u muža, ali on je bio kilometrima daleko.

Bičfildska crkva bila je baš onakva kako se i očekivalo: dopadljiva, živopisna i veoma stara. Sagrađena je od cigala i kremena, s drvenim zvonikom, a Fred Timbl, Hana Galovej i Veriti Fortrajt starali su se o tom zvoniku preko trideset godina. Margo je veoma savesno preuzela ulogu prve dame u selu. Jednom mesečno je ukrašavala crkvu cvećem i trudila se da njeni cvetni aranžmani budu zapaženi. Bio je to ozbiljan izazov, budući da je Mejbel Henkok imala božanstven vrt i rado se upuštala u smele kreacije. Kad bi došao red na Mejbel da ukrasi crkvu, Margo bi mučili grčevi u stomak sve dok ne bi ušla u bogomolju i uverila se da je suparnica nije nadmašila.

Kad su njih šestoro došli, oglasila su se zvona, pozivajući seljane koji su

pristizali u svojoj najboljoj odeći. Druženje ispred crkve ostavljali su za kasnije, pošto se pomole i olakšaju savest. Alba je uhvatila Fica za ruku i zaputila se za ocem i maćehom. Onda je otkopčala kaput. – Šta to radiš? – zabrinuto ju je upitao Fic. Nije imao živaca za još jednu turu Marginih pridika.

– Hoću da održim prečasnom čas iz mode – odvratila je.

– Zar ne misliš da bi...?

– Ne – odbrusila je. – Ne zanima me šta Krava misli. Skoro mi je trideset godina, zaboga. – Nije mogao da se prepire s njom. – Ovako možeš da mi vidiš noge – dodala je i namignula mu. – Želim da osetim tvoj pogled.

Uputila mu je očaravajuć osmeh, a on nije mogao da joj ne uzvрати. Bila je neodoljiva. Srce mu je poskočilo i pokušao je da zaboravi prazninu koju je tog jutra osetio. Možda će biti drugačije ako budu ponovo vodili ljubav. Možda je bila nervozna te joj je sve ono stenjanje i čavrljanje služilo samo da prikrije tremu.

– Ne brini. Misliću samo na tvoje noge – odgovorio joj je kad su ušli kroz velika drvena vrata i kročili na prolaz između klupa.

Crkva je bila puna. Prazan je bio samo prvi red, rezervisan za Arbaklove kao i svake nedelje. Tomas je zastao da propusti ženu i ćerke, koje su prošle pored njega i sele. Onda je klimnuo glavom ka Ficu u znak prećutnog razumevanja i dva preostala mesta ostavio za njega i Albu.

Alba je sela, a rubovi kaputa su joj skliznuli niz butine. Zadivljeno je gledala šare na čarapama boje prženog badema, koje je kupila za četrdeset penija u radnji s mornaričkom i vojnom opremom. Osetila je Ficov pogled i setila se kako su vodili ljubav. Ipak, najupečatljivije joj se ureza njegov poljubac. Nikad nije osetila tako nežan poljubac. Bilo joj je neprijatno. Bilo je previše prisno. To ju je uplašilo. Ali svidelo joj se. Možda će je opet tako poljubiti. Ako ponovi to, možda će uspeti da obuzda nepodnošljiv osećaj prepuštanja u stomaku, koji ju je obuzimao kad god bi prebrzo vozila preko mosta nadomak Kings Vortija.

Izenada, prečasní Vitborn dojezdi crkvenim brodom. Bukvalno je dojezdio, jer su rubovi odore lepršali za njim kao da ga je naneo jak vetar. Kosa mu je bila seda, neposlušna i poduža; plesala je kao da je nosi onaj isti vetar. Lice mu je odisalo poletom, oči su mu blistale, a na usnama mu je igrao širok osmeh. Alba je zapamtila strogog i nadmenog paroha Bolta iz svog detinjstva. Nije očekivala da će njegov naslednik ličiti na ludog naučnika. Glas mu je bio moćan, odzvanjao je o zidove crkve. Niko se nije pomerio. Kao da ih je sve omađijao svojom upečatljivom pojavom. Alba je brzo navukla rubove kaputa preko kolena. On ju je u tom trenutku pogledao, a ona je promucala pod težinom njegovog pogleda. – O, bože! – uzviknula je.

– Hvala vam, gospodice Arbakl, na unapređenju – rekao je, a među pastvom se razlegao slabašan, nervozan kikot. Alba je pocrvenela kao bulka i spustila pogled.

Progutala je pljuvačku i krišom pogledala maćehu.

Margo je zurila u paroha s istinskim, безусловnim divljenjem. *Evo ga gde stoji pred ovim dobrim seljanima*, gordo je mislila, *a onda će ručati u našoj kući!* Moraće da napomene Mejbel da će im prečasni biti gost za trpezom. *Krajnje bezazleno, naravno*, ubeđivala je sebe, setivši se da je u crkvi. *Detinjasto nadmetanje nije greh.*

Alba je pošla u crkvu samo da bi najedila Kravu svojom kratkom suknjom i pokazala svog „dečka”. Nije nameravala da sluša propoved. Ni slučajno. U njenom životu nije bilo mesta za Boga. Ako bi katkad i pomislila na njega, nikad ne bi osetila krivicu. Rasla je s Njim, kao i svi ostali u toj maloj seoskoj zajednici u Bičfildu. Ali onda ga je prerasla. Naravno, znala je ona da postoji neka viša sila. Njena majka je tamo negde gore. Svakako nije umrla da bi je crvi jeli u nekom kovčegu spuštenom u zemlju. Sigurno postoji i nekakav duhovni život, ali ona nikada nije previše razmišljala o tome, uglavnom stoga što njena majka, ako zaista može da je vidi, bez sumnje ne bi odobravala njen raskalašan i malodušan način života; pomisao na to istog trena bi ozlovoljila Albu i ona bi se prepustila samoprekorevanju. Ne, bolje je živeti u sadošnjosti. Ipak, prečasni Vitborn je zaokupio njenu pažnju. Ni za trenutak nije odvojila pogled od njega. Špartao je crkvenim brodom, mahao rukama, odora mu je letela, kosa mu je lepršala i bio je tako harizmatičan da je i ona, najveći skeptik među vernicima, poverovala da joj se to Bog obraća u njegovom obličju.

Nije mislila na seks. Nije čeznula za Ficovim poljupcem. Prvi put u životu, Alba Arbakl je mislila na Boga.

12.

Posle službe, prečasni Vitborn je stajao u porti rukujući se s pastvom. Margo se obrela iza Mejbel Henkok. Osetila se ugroženom kad je paroh čestitao Mejbel na prošlonedeljnom cvetnom aranžmanu i morala je da se umeša, žudeći da Mejbel sazna da će paroh ručati u Bičfild parku. – U pravu ste, ne bez nje ne bismo uspeli.

– Kao ni bez vas, gospođo Arbakl – diplomatski će paroh.

– Odžali ste nadahnjujuću propoved – uzvratiti ona pohvalom.

– Drago mi je što je Alba došla.

– Da, provodi ovde vikend sa svojim novim dečkom. Svi se nadamo da će ovaj potrajati. Meni je drago što ćete moći da popričate s njom za vreme ručka. Dođite kad god vam odgovara. – Povednički se osmehnula gledajući u Mejbel.

– Zavrti mi se u glavi kad vidim šta današnja mladež nosi – reče Mejbel, udaljavajući se i vrteći glavom.

Margo se okrenu pa vide kako se Alba pozdravlja s parohom; kaput joj je bio otkopčan, rubovi su mu lepršali na vetru, otkrivajući suknjicu i čarape sa šarom. Pojurila je da se umeša. Trebalo bi da se našali na račun Albine odeće. Zašto ta šašava devojka nije zakopčala kaput? Na Margino zaprepašćenje, njih dvoje su razgovarali upravo o tom parčencetu materijala umesto suknje, a paroh je veoma glasno izražavao svoje odobravanje.

Albina suknjica pobudila je i zanimanje nevidljivih zvonara: Freda Timbla, Hane Galovej i Veriti Fortrajt. Kad su obavili veoma zahtevan posao, koji, kako su se žalili, većina seljana nije cenila, posedali su na drvene klupe da udahnu vazduh i prokomentarišu službu. Nisu traćili vreme u detaljnoj analizi propovedi niti u divljenju cveću, već su se zagledali pravo u Albu Arbakl.

– Vidi se da gospođa Arbakl nije zadovoljna – primeti Veriti, koja nikad nije imala ništa lepo da kaže. – I pored tog dugačkog kaputa, ne možeš da joj ne vidiš suknju i te čizme. U crkvu da dođe takva!

Fred je godinama čeznuo za Margo. Smatrao ju je pravom damom, ljupkom, sposobnom, dostojanstvenom i vrlo otmenom. Sviđalo mu se kako ona govori, to njeno starinsko naglašavanje reči, po kojem se umnogome razlikovala od svih u Bičfildu. Jednom ili dvaput ga je udostojila svoje pažnje. Pohvalila je njegovu zvonjavu, rekla mu da sjajno obavlja svoj posao. „Njome pripremate um vernika za propoved”, rekla je tad. On je to zapamtio, od reči do reči. Ali ona je promenila mišljenje o njemu kad je otkrila da je jednom prilikom u pabu *Hens legs* kupio piće i cigarete tada četrnaestogodišnjoj Albi. Umarširala je u pab, zajapurena i besna, i

odvukla devojčicu. „Gospodine Timbl, razočarali ste me!”, uzviknula je potom. Još ga boli sećanje na to. „Mislila sam da ste častan čovek. Ona je dete, a vi je odvlačite na stranputicu.” Odvukla je Albu za uvo. Otprilike mesec dana kasnije, Alba je ponovo krišom došla u pab i rekla mu da su joj ukinute sve povlastice: nema slatkiša, nema izlazaka i svaki dan, tokom celog raspusta, mora da jaše Mirandinog plašljivog ponija. Dodala je uz zlurad osmeh da su joj se noge toliko iskrivile da jedva može da ih sastavi. „Matora krava kao da me sprema da postanem Tatarka!”, rekla je kroz promukli osmeh. Posle one nezgode, morali su da se kriju iza ugla paba.

– Alba je uvek bila sklona preterivanju – rekao je sad. – Muke zadaje gospođi Arbakl.

– O, Alba je samo mlada. Uživa u svojoj mladosti, siroto jagnješce – dodala je Hana, koja je u svakom videla samo dobro. – Mislim da predivno izgleda. Ona je lepa devojka i ima naočitog momka. – Bila je uredno odevena punačka žena koja je nedeljom volela da se dotera. Zaključila je da je previše stara da bii dalje zvonila; još godinu-dve i više neće moći da se penje uz uske stepenice zvonika. – Verovatno će se udati za tog zlatnog mladića i skrasiće se. Svi se na kraju skrase. Moja unuka...

Veriti nije zanimala Hanina unuka. Bila je ogorčena zato što nije imala dece, već samo džangrizavog matorog muža, koji joj je zadavao više posla od najzahtevnijeg deteta.

– O, ništa on tu neće moći – jetko reče. – Poznajem ja takve kao što je Alba. Imala je više ljubavnika nego što sam ja spremila večera!

– Veriti! – uzviknu Hana, zgranuta.

– Veriti! – ponovi Fred. Njih dve bi ponekad zaboravile da imaju i jednog muškarca u društvu.

– Ružno je govoriti tako o njoj, i to još na ovakvom mestu! – šapatom će Hana. – Ti ne znaš ništa o tome!

– Znam – odvrati Veriti, pa ustade i poravna svoju suknju na preklop. – Idit čuje sve šta se događa gore Parku. Daj joj malo šerija i jezik joj se razveže. Nisam morala ni da je ispitujem. – Napućila je usne, razdražena što je morala da izneveri Idit, koja već pedeset dve godine kuva u Bičfild parku. Sad, naravno, nije mogla da se zaustavi. – Gadno umeju da se posvađaju njih dve. Idit kaže da su Alba i gospođa Arbakl stalno na ratnoj nozi, a kapetan Arbakl zabija glavu u pesak kao noj. Oseća se krivim, kaže Idit, što je Alba odrasla bez majke. Naravno, nije on kriv za to, ali opet ga muči. Izgleda mnogo starije, zar ne? Gospođa Arbakl se daleko više posvećuje svojim kćerima. Na kraju krajeva, krv nije voda. A njene ćerke ne zadaju joj glavobolje. Nisu kao Alba.

– Idit bi trebalo da začepi gubicu, ako je pamtna! – obrecnu se Hana neobično oštro.

- Veoma je diskretna. Samo meni je to ispričala.
- A ti si rekla svima ostalima! – odvrati Hana, pa zavuče šake u rukave kaputa. – Dobro, odoh ja na ručak.
- A ja idem u Hens legs – dodade Fred, pa slegnu ramenima u svom starom kaputu od ovčije kože.
- Prečasni Vitborn će danas ručati u Bičfild parku. Pitam se kako će mu se svideti Alba. Mislim da ju je danas prvi put video.
- Tja – prezrivo će Hana, pa se zaputi ka kapiji. – Ako iko sazna, to ćeš biti ti, Veriti!

Kad su se Arbaklovi vratili u Bičfild park, Margo ih je sve smestila za sto da ručaju. Kuvarica se celo jutro znojila nad rostbifom, jorkširskim pudingom, pečenim krompirom, koji je spremala tako da ima hrskavu opnu i nad barenim povrćem skuvanim *al dente*. Sos od moče bio je gust i tamnosmeđ, pravila ga je po sopstevnom receptu koji ni sa kim nije htela da podeli, čak ni s Veriti Forttrajt, koja ju je stalno moljakala.

Kuvarica je bila prilično flegmatična. Više od polovine svog života provela je s Arbaklovima i svašta je videla, od Albinih izliva besa do njenog ljubakanja s dečacima iza ograde u vrtu. Ipak, ona tračica koju je Alba za doručkom nosila umesto suknje zaprepastila ju je. U toj nazovisuknji, s nogama na izvol'te, delovala je prilično vulgarno. Nije ni čudo što joj gospođa Arbakl nije dozvolila da ide u crkvu dok se ne pokrije. Još veći šok je bio kad je dobri paroh stigao na ručak, pa stao da zbija šale na račun Albine odeće. Pa zar on nije božji čovek?!

Istini za volju, dok je služila za stolom, kuvarica nije mogla da prečuje čudan razgovor koji se vodio za ručkom, dok su ukućani i gosti sipali pasulj i krompir. Paroh je sedeo između gospođe Arbakl i Albe, što je, po kuvaričinom mišljenju, bila neoprostiva greška domaćice, jer se ta nesrećna suknja, kad je Alba sela, više nije ni videla. Mogla je komotno da sedne za sto i u gaćama. Nije lepo da božji čovek zuri u ženske butine, a kamoli da priča o tome.

– Kad sam ja bio mlad, muškarac svakako nije mogao da vidi ženske butine dok se ne oženi – rekao je prečasni Vitbor. Alba se zakikotala onako provokativno, kako to samo ona ume. Duboko i promuklo, kao pušač. Kuvaricu je zgranulo njeno koketiranje.

– Ja ne bih mogla da podnesem takva ograničenja. Osim toga, u ovim čizmama osećam se kao da sam na vrhu sveta. Hodam unaokolo kao da je ceo svet moj. – Italijanske su, od antilopa, znate.

– Voleo bih da imam takve. Šta mislite, kako bi izgledale ispod moje odore?

– Mislim da za vas nije važno šta nosite ispod odore. Mogli biste i bez ičega na sebi da izađete i niko ne bi primetio. – Oboje su se nasmejali.

Kuvarica je pogledala u gospođu Arbakl, koja je razgovarala s Ficom. E, to je šarmantan momak. Obziran, učtiv, ljubazan. Sinoć je čak sišao u kuhinju da joj zahvali za tako „raskošnu gozbu”, kako je to lepo rekao. Primetila je da je prečasní Vitborn uzeo četiri krompira. Ne samo da voli da gleda žene nego voli i dobro da se najede. U njeno vreme, parosi su bili umereni i skromni ljudi. Prekorno je frknula i izmakla mu tanjir pre no što je posegnuo za petim.

Kapetan Arbakl je pohvalio kuvaričin ručak. Bila je veoma naklonjena kapetanu, jer ga poznaje gotovo ceo život. Kad se vratio iz rata s tim detešcetom u naručju, srce ju je zbolelo. Pitala se kako će se on izboriti, sasvim sam, s tim božjim stvorenjem? Bio se izobličio od bola. Izgledao je kao starac, a ne kao onaj jogunast i blistav mlad momak. Uvek je bio spreman za nepodopštine, ali bio je neodoljiv kao majmunče. Uvek se osmehivao njihov Tomi, kako su ga tada zvali, ali ne i po povratku iz rata. Promenio se. Da nije bilo te devojčice koju je tako ljubomorno držao u naručju, sigurno bi izgubio volju da živi i iskopnio bi. Kuvarica je čula šta se dogodilo. O Valentini se razgovaralo šapatom, kao da bi je na neki način ukaljali kad bi joj u tim tužnim danima glasno izgovorili ime. Bila je prelepa. Kao anđeo, govorili su. Onda je nova gospođa Arbakl stupila na scenu, a Valentinino blaženo ime nikada se više nije izgovorilo u toj kući. Ne direktno. Nije ni čudo što se Alba pobunila. Kuvarica ponovo prekorno frknu, a kapetan, pomislivši da je to na njegov račun, jer je uzeo previše krompira, diskretno vrati jedan na oval.

Kuvarica priđe Ficu. Mirisao je na sandalovinu. Osetila je taj miris među mirisima svojih jela. Svideo joj se Fic. Mada su on i Alba neobičan par. Bilo je jasno da su naklonjeni jedno drugom. Alba se smejala Ficovim šalama. To je put do njenog srca, pomislila je kuvarica, iako nije bila sigurna da je on dopro tako daleko. Znao je on kako će i ciljao joj je pravo u srce, ali kao i mnogi drugi momci s kojima se Alba zabavljala, nije prodro duboko. Videla je to u Albinim očima. Fic ima izgleda, ako bude uporan, iako Alba nije dugoprugaš kao on, kako je njen otac primetio. Čula ga je jedne večeri kako razgovara sa ženom, žaleći se zbog Albinih ljubavnika, njenog načina života i žudeo je da se ona skrasi. Na kraju krajeva, godine joj prolaze. Kad je Fic uzeo poslednji krompir, nimalo joj nije bilo krivo.

Kasnije tog popodneva, dok je kuvarica prlazila kroz kuću kako bi obavestila poslugu da u frižideru imaju hladnog pečenja i salate za večeru, naletela je na Albu kako pretura po očevoj radnoj sobi. Kuvarica je zastala ispred, krišom posmatrajući Albu kroz prorez između dovratka i odškrinutih vrata. Nije mogla da savlada radoznalost, iako je znala da to nije lepo.

Alba je pažljivo otvarala fioke očevog stola, podizala papire, listala ih, ljutito ih vraćala na mesto. Očigledno nije mogla da nađe to što traži. Budno je motrila na vrata, plašeći se da neko ne naiđe i zatekne je. Povremeno bi zastala, pa se nakostrešila kao mačka, a onda bi nastavila s olakšanjem. Kuvarica je bila

zapanjena. Šta li to Alba traži?

Odjednom, kuvarica se ukoči, jer je ugledala nečiju senku u sobi. Gospođa Arbakl je stajala u dovratku, zaklanjajući svetlo koje je dopiralo iz hola. Alba je naglo zastala i viknula. Njih dve su načas samo gledale jedna u drugu. Lice gospođe Arbakl odavalo je gnev, koji je ipak uspela da savlada. Sad kuvarica nije mogla da ode sve i da je htela. I najmanji pokret bi je odao. Naježila se od strepnje.

Napokon je gospođa Arbakl progovorila, vrlo tiho: – Tražiš nešto, Alba? – Kuvarica je mogla da vidi samo Albin profil, ali je nazrela prepređen osmeh na njenim usnama. Nagla se preko očevog stola i uzela olovku iz kutije.

– Našla sam je – šaljivo je rekla. – Baš sam šašava. Sve vreme mi je bila ispred nosa.

Gospođa Arbakl je s nevericom gledala pastorku kao prolazi pored nje i izlazi iz sobe.

Napokon se i gospođa Arbakl pomerila. Polako je prišla radnom stolu i počela da ga posprema. Zatvorila je fioke i vratila muževljevu poštu na urednu gomilu. Polako je i pažljivo poslovala svojim spretnim rukama i nije se zaustavila sve dok nije zaključila da je sve onako kako treba da bude. Kapetan je nezgodan čovek. Godine provedene u mornarici naučile su ga da sve drži uredno. Onda je gospođa Arbakl zastala ispred jedne fioke. Ugrizla se za usnu, kao da se premišlja. Kao da ju je nešto teralo da je otvori. Da ne traži ona isto ono što je i Alba tražila? Ipak se okrenula i izašla, tiho zatvorivši vrata za sobom.

Kad je kuvarica kasnije ušla u dnevnu sobu, zatekla je gospođu Arbakl na klupi kraj kamina kako razgovara s Karolinom kao da se ništa nije desilo. Osmehnula se kuvarici, zahvalila joj na ručku i poželeva joj laku noć. Kuvarica je bila znatiželjna. Netrpeljivost između Albe i gospođe Arbakl nije bila tajna, ali ona je sad shvatila da zapravo niko ne zna koliko je ta netrpeljivost duboka.

Kad je stigla kući, kuvarica je zatekla Veritinu poruku. Zamolila ju je da joj telefonira. Kuvarica je nadmeno frknula. *Ta Veriti*, netrpeljivo je pomislila. *Ponovo će da mi kuka za recept. Ne mogu da joj ga dam. Ni po koju cenu.*

Alba i Fic su krenuli nedugo posle kuvarice. Tomas je poljubio kćer u čelo i čvrsto se rukovao s Ficom. – Nadam se da ćemo te ponovo videti – rekao je.

– I ja se nadam – odvratio je Fic. – Uživao sam u vašem društvu. Sad kad sam upoznao Albinu porodicu, jasno mi je od koga je nasledila svoj šarm.

Tomas se zakikota. Načas se osetio kao mladi poručnik koji se smeje u otežalom telu starog kapetana. Zaboravio je kako je to dobar osećaj. Potapšao je Fica po leđima i odjednom mu se ukaza Džekovo lice, kako mu se osmehuje. Trepnuo je da bi oterao prikazu. Sa Džekom nije razgovarao otkad se rat završio. Nije znao gde je on i da li je još živ. Okrenuo se ka tremu i setio se kako je uz te

stepenice nosio malu Albu, dok mu se ceo svet rušio. Ipak, zar nije taj mali zavežljaj u njegovom naručju predstavljao tračak nade i svetlosti kad je sve oko njega postalo beznadežno i mračno? Gledao ju je kako ulazi u kola. Mahnuli su mu i otišli.

U kolima je Alba pobesnula. – Sakrio ju je! – uzviknula je. – Tražila sam u svim fiokama njegovog stola. Sakrio ju je ili ju je uništio. Kamo sreće da mu je nisam ni dala. Baš sam blesava!

– Ne bih rekao da ju je uništio, Alba, naročito posle sinoćnog razgovora. – Fic je pokušao da je umiri. Osim toga, iskreno mu se svideo njen otac. Taj čovek uopšte nije matora kornjača. Sredovečan je. *Trebalo* bi da je u najboljim godinama. Ipak, kao i mnogi koji su preživeli rat, i njemu su ta iskustva oduzela mladost. – Jesi li ga pitala za sliku?

Alba je delovala iznenađeno. – Nisam – odgovorila je. – Nas dvoje ne razgovaramo o njoj. Kad god je pomene, gadno se posvađamo, i sve to zbog Krave. Podozrevam da ju je dobro sakrio kako bi mogao da je gleda kad ostane sam. Teško da ju je ostavio u stolu. Margo bi je očas našla. To je nešto što bi nas dvoje trebalo da podelimo – tiho je dodala. – To pripada meni i tati, a ne Kravi, Karolini, Mirandi ili Henriju. To je nešto o čemu bi trebalo da pričamo pored vatre, uz čašu vina. Trebalo bi da bude nešto posebno. Ali zbog Krave, to je samo prljava tajna, a ja se osećam bezvredno jer sam plod te tajne.

Ćutke su se vozili, oboje se trudeći da nađu izlaz iz teške patnje koju je Valentina nesvesno ostavila posle svoje smrti. Sunce je zalazilo iza njih na zlaćanom nebu premreženom bledoružičastim oblacima. Spraut je mirno spavao na zadnjem sedištu.

– Otići ću da je nađem – rekla je Alba, skliznuvši u sedištu i prekrstivši ruke. – Naći ću Inkantelariju.

– Dobro – odvratio je Fic. – Pomoći ću ti...

– Hoćeš li? – prekinula ga je. – Hoćeš da kažeš da ćeš poći sa mnom? – radosno se uspravila.

Fic se zakikotao. – Hteo sam da ti ponudim pomoć da je nađeš na mapi!

– Oh! – razočarano je uzvratila.

Kad su stigli na Šetalište Čejni, Fic je zaustavio kola ispod ulične svetiljke. Nije znao šta da očekuje. Više nisu morali da glume. Mogli su da se vrata u stvarnost. Da li da ode na partiju bridža s Viv, da čežnjivo zuri kroz Albine prozore i pati gledajući njene udvarače kako silaze mostićem s pregršti ruža i samozadovoljnim osmehom?

– Ako ga tu parkiraš, platićeš kaznu – rekla je.

– Neću ostati – odgovorio je.

Namrštila se. – Zašto?

Fic je uzdahnuo. – Ne želim da te delim, Alba.

– Da me deliš?

– Da, ne želim da te delim s Rupertom ili s Ridom s Reke, niti s bilo kojim od tvojih muških prijatelja. Ako budeš sa mnom, želim da budeš isključivo sa mnom.

Razdragano se nasmejala. – Onda ti ustupam ekskluzivno pravo, dragi Fice. Imaćeš me samo za sebe.

Fic je opet osetio nelagodu i prazninu. Njen ton je bio šaljiv. Sve je delovalo previše lako. – Hoćeš da kažeš da se više nećeš viđati s drugima?

– Pa naravno. Šta ti misliš da sam ja? – Delovala je uvređeno. – Nisi ni pomislio da možda ni ja ne želim tebe da delim?

– Pa, nisam – odgovorio je, zatečen.

– Onda parkiraj kola pa idemo da se okupamo zajedno. Spraut može da nas gleda ako bude dobar. Ništa ne može da me razgali kao kupanje uz čašu vina i za slučaj da si se zapitao, moj odgovor je ne; nikad se dosad nisam kupala s muškarcem. Spraut i ti ste prvi.

Fica obuze osećaj krivice. – Izvini – reče i poljubi je u obraz.

– Izvinjenje prihvaćeno. – Onda se nasmeja onim zaraznim smehom iz stomaka. – Pomisli samo, ceo vikend smo glumili da smo par, a sad smo zaista par. Zar život nije zabavan?

13.

Alba je održala obećanje i ostalim muškarcima koji su uživali u vrelim uzbuđenjima deleći s njom posetlju rekla je da ima dečka te da više ne može da se viđa s njima. Rupert je bio očajan. Ponovo je došao na njen brod s velikim buketom cveća i nesrećnim licem i preklinjao je da se uda za njega. Tim je urlao na nju preko telefona, spustio joj slušalicu, a onda joj, umesto izvinjenja, poslao poklon iz *Tifanija*, nadajući se da će ga ona prihvatiti i da će se udati za njega. Obično dobroćudni i nežni Džejms svako veče je dolazio pijan i puškom, koju je uzeo od oca, gađao veverice na krovu njene kućice na brodu, sve dok Viv nije pozvala policiju. Alba je na to nehajno slegnula ramenima, sipala sebi još jednu čašu vina i pozvala Fica u spavaću sobu da vode ljubav.

Fic se oglušio o Vivina upozorenja i slepo je sledio zaljubljeno srce. Noći je uglavnom provodio na *Valentini* jer Alba nije volela da bude sama. Uživala je i u onim večerima kad nisu vodili ljubav, kad bi se sklopčala pored njega, a on je grlio i šaputao joj na uvo. Bio joj je više od ljubavnika; uostalom, ljubavnika je mogla da ima koliko god hoće. On joj je bio prijatelj. Nikad nije imala prijatelja kao što je Fic.

Alba ga je odvela u kupovinu u *Mister Fiš* u Ulici Bošan i ubedila ga da kupi nove košulje. – Oblačiš se kao da živiš u srednjem veku – rekla je kad je obukao jednu novu košulju za ručak u *Drounsu*. – Ozbiljno, potpuno se uklapaš u Bičfild park. Kladim se da te je Krava bezecovala za Karolinu. Da sam na tvom mestu, ne bih spalila stare košulje, za svaki slučaj. – Ficu se nije svidelo njeno zadirkivanje. Zar nije svesna da on želi da se oženi njome?

Trudeći se da prate pomodne događaje, otišli su na pop-art izložbu Endija Vorhola u *Tejtu*, a Fic joj je kupio novi LP Cepelina s njenom omiljenom pesmom: *Stairway to Heaven*. Uveče su išli u *Tramp* ili *Kod Anabel* i do zore plesali. Jedino što ga je moglo naterati da igra do sitnih sati bio je Albin novi šorts. Njoj je takav život odgovarao; nije morala rano da ustaje, iako ju je Rid s Reke često dozivao u zoru, poslušno stojeći ispred vrata. Fic je, s druge strane, morao da radi. Viv ga je proganjala da joj organizuje turneju povodom izlaska nove knjige, i naizgled je želela da obiđe mnogo više od Francuske. Morao je da ustaje rano i da bi izvodio Sprautu u šetnju Hajd parkom.

– Deluješ umorno, Ficroje – primetila je Viv, dok je delila karte.

– Slomljen sam – odvratio je. Viv nije mogla da ne primeti da je iskrivio uglove

usana u samozadovoljan osmeh.

– Neće to potrajati – jetko je rekla, pa istresla pepeo u zeleni tanjirić.

– Šta ćeš da odigraš? – upita Vilfrid. – Slabu, jaku ili adut?

– Slabu – reče Viv uz uzdah. – Rid s Reke i dalje navraća izjutra.

– Imam poverenja u nju – uverljivo će Fic. – Ima pravo da se druži s ljudima. –

Fic je želeo da joj objasni kako je Alba spavala s mnogim muškarcima samo zato što je bila usamljena. Sad ima njega i više nije usamljena.

– Ja imam mnogo prijateljica i Džordžiji to nimalo ne smeta, jelda, ljubavi? – umeša se Vilfrid, vukući karte i trljajući bradu.

– Kladim se da nijedna nije kao Alba – reče Viv. Džordžija se uvredila; koliko god se trudila da ih ubedi u suprotno, i sama je želela da ima prijateljicu kao što je Alba.

– Ne želim da razgovaram o Albi uz partiju bridža. To je uvredljivo – reče Fic kao da se brani.

– Promenio si ploču – naglasi Viv. – Dalje.

– Herc – reče Džordžija.

– Dalje – odvrati Vilfrid uz uzdah.

– Tri bez aduta. Ja je poštujem – reče Fic.

Viv frknu. – Nisu svi ljudi onakvi kakvi izgledaju, Ficroje. Ja sam pisac i stalno posmatram ljude. Alba se prema svakome drugačije ponaša. Ona je glumica. Kladim se da i ne zna kakva je u stvari ispod tog glumatanja.

– Hoće li Alba ići u Italiju da pronade rodbinu svoje majke? – upita Džordžija.

– Mislim da hoće – odvrati Fic.

– Šta očekuje da nađe? – upita Vilfrid, koji nije bio upućen u celu priču.

– To je dobro pitanje. Rekao bih da Alba nije temeljno promislila o tome. To se dogodilo pre trideset godina, a za trideset godina mnogo toga može da se dogodi. Možda se rodbina njene majke preselila. Ali ja podozrevam da ona traga za uspomenama, za anegdotama, za dokazima da ju je majka volela. Nikad se nije osećala delom porodice svoje maćehe. Potreban joj je taj osećaj pripadanja, želi da vidi te ljude i da otkrije da liči na njih.

– Nepopravljivo si romantičan, Ficroje. Ići ćeš s njom? – upita Viv začkiljivši kad je Džordžija osvojila gem.

– Neću – odvratio je. – To je nešto što mora sama da uradi.

– Ne mogu ni da zamislim da je ona ikad išta uradila bez nečije pomoći – dodade Viv.

– Gde je to? – upita Vilfrid, koji je laskao sebi da zna Italiju, jer je studirao istoriju umetnosti na *Oksfordu*.

– Na sat vremena južno od Napulja, na amalfitanskoj obali. Već smo ga našli na mapi. Za vikend će otići da saopšti ocu.

- Znači li to da ti i dalje imaš ulogu u toj predstavi? – upita Viv.
- To više nije predstava, Viv – odvrati Fic. – To je život.

Te večeri u Bičfild parku Margo i Tomas su se spremali za počinak. Napolju je pljuštalo, krupne ledene kapi tukle su kao kamenčići po prozorskim oknima. – Prokleta prolećno zahlađenje – reče Tomas, zureći kroz zavese u svojoj garderobi. Kad je na svetlucavom mokrom tlu vrta načas ugledao svoj odraz, iznenada se setio one večeri kad se vratio ovamo s Albom. I tada je padala kiša.

– Nadam se da neće biti mraza, da mi se ne smrznju svi pupoljci – odgovori Margo. – Donedavno je bilo tako toplo, a gledaj sad ovo. Vreme nam je baš nepredvidivo. – Iskoračila je iz suknje i stajala tako u podsuknji dok je otkopčavala ogrlicu. – Jesi li se setio da kažeš Piteru da se pobrine za Borisovu hranu? Primetila sam da hramlje.

Tomas se sklonio s prozora i navukao zavese.

– Verovatno se povredio jureći kрмаče po ceo dan – rekao je, odlažući pantalone na stolicu. Odjednom mu se u mislima ukaza Džekovo lice i Brendan kako pažljivo motri s njegovog ramena. Džek se smejao, od srca i zarazno.

– Šta si rekao – Margo pusti da joj podsuknja sklizne na pod.

– Ništa, dušo – odvrati Tomas, otkopčavajući košulju.

– Znaš li da mi je Mejbel telefonirala da me podseti da ukrasim crkvu za nedelju? Kao da bih ja to mogla da zaboravim! – Skinula je gaćice i grudnjak i navukla spavaćicu. Onda je sela ispred ogledala i očetkala kosu, gotovo potpuno sedu. Margo kao da nije marila za to. Uzela je malo kreme *ponds* pa namazala ruke, a višak je utrljala u lice. – Mejbel zaista voli svuda da zabada nos. Trebalo bi da se kandiduje za opštinski odbor ili nešto slično. Da tu svoju nametljivost upotrebi na nešto korisno. Alba dolazi s Ficom – dodade. – To je treći put za mesec dana – nastavila je, jer Tomas ništa nije rekao. Rekla bih da je Fic zauzdao bujicu, jelda?

Kad je Tomas ušao u spavaću sobu, lice mu je bilo zažareno, a oči grozničave. – Jesi li dobro, dragi? – upita Margo, mršteći se. – Kako se osećaš? – U poslednje vreme nije ličio na sebe.

– Odlično – odgovorio je. – Hajde da vodimo ljubav.

Margo je bila zatečena. Ne pamti kad su poslednji put vodili ljubav. Uvek je nešto drugo bilo preče; morala je da rešava probleme sa Samer, s Borisom, s decom, Albom, da priprema seoske priredbe, ukrašava crkvu, imala je obaveza u Ženskom klubu. Jednostavno nije imala vremena za to.

Zavukli su se među čaršave. Margo je želela da čita knjigu. Prebrodila je teška prva poglavlja, likovi su oživali. Uzdahnula je pomirena sa sudbinom pa ugasila svetlo i legla, spremna. Tomas je ugasio svoju lampu i okrenuo se da je poljubi.

– Da nismo malo prestari za to? – upita ona, obuzeta nelagodnom.

– Ostarila su samo naša tela, Margo – šapnuo joj je. – Duh nam je još mlad.

Iz glasa mu je izbijalo očajanje, kao da žudi da mu ona to potvrdi. Margo oseti zloslutan nemir u duši. Tomas se promenio otkako je Alba donela onaj majčin portret. Te uspomene fino su se bile slegle kao pesak na dnu bistrog jezerca. Sad je Alba gurnula prste i zamutila vodu. Dok je Tomas vodio ljubav s njom, Margo nije mogla da se ne zapita da li on u tim trenucima misli na Valentinu.

Alba je slušala kišu kako udara o krovne prozore. Za razliku od Fica, bila je srećna i zadovoljna. On je i dalje smatrao da nisu dovoljno prisni. – Može li prisnije od ovoga? – usprotivila bi se ona, privijajući se uz njega. Ali on nije na to mislio niti je očekivao da Alba to razume. Možda je jednostavna takva, razmišljao je, ali znao je da se negde duboko u njoj krije nešto što mu ona nikad neće otkriti. Jednostavno nije mogao a da ne se pita da li se Alba samo pretvara. Znao je da ona nije površna, znao je da čuva neke tajne duboko u srcu, samo nije znao kako da dopre do njih. *Sve u svoje vreme*, hrabrio je sebe.

– Ljubavi, pođi sa mnom, molim te – moljakala ga je, prelazeći mu dlanom preko grudi.

– Naravno – odgovorio je, ubeđen da ona misli na vikend.

– Ne, mislila sam na Italiju. – Fic je ćutao.

Onda je duboko udahnuo, predviđajući njenu reakciju. – Znaš da ne mogu.

– Zbog Sprauta?

– Ne.

– Zbog posla?

– Ne baš.

– Viv neće imati ništa protiv. Možeš da joj kažeš da joj ugovaraš turneju. Sigurna sam da u Inkantelariji postoji knjižara.

– Ja ne bih bio tako siguran u to.

– Zar me ne voliš? – zvučala je uvređeno.

– Znaš da te volim, Alba, ali to je nešto što moraš sama da uradiš. Samo bih ti smetao.

– Nimalo mi ne bi smetao. Trebaš mi – nije odustajala.

Fic je uzdahnuo. – Ljubavi, ja čak i ne govorim italijanski.

– To je najbedniji izgovor koji sam ikad čula. Očekivala sam da ćeš mi biti odaniji. – Uspravila se namrgođena i pripalila cigaretu.

– To nema nikakve veze s odanošću. Potpuno sam ti odan. Posmatraj to kao avanturu.

Pogledala ga je kao da je uradio nešto krajnje nedostojno. – Tako si me razočarao, Fice. Mislila sam da si drugačiji.

Sad se on naljutio. – Zar da ostavim sve kako bih ti pravio društvo po Italiji? Ja

imam obaveze i mada si ti središte mog života, postoji nešto što ne mogu da prepustim drugima da urade. Voleo bih da odemo nekud na dug odmor. Ali sad nije zgodno.

Ustala je, odmarširala u kupatilo i zalupila vrata za sobom. Fic je zurio u krovni prozor; kiša je i dalje zapljuskivala staklo poput bujice. Otkako su se upoznali, trudio se da je ne uznemiri. Bio je svedok njenih izliva besa i svesno je nastojao da je ne razgnevi. Previše se plašio da će je izgubiti. Sad je shvatio, dok se ona durila u kupatilu, da je ta nemoć da joj se približi možda povezana s tim strahom. Nisu bili iskreni jedno prema drugom; on je nju jednostavno ohrabrivao da manipuliše njime i da se ponaša razmaženo. Ako želi da njihova veza uspe, moraće da budu iskreni.

Izašla je iz kupatila u ružičastoj kućnoj haljini i krznenim ružičastim papučama. – Nisam navikla da se tako ponašaju prema meni – rekla je, pa stisnula usne. Prekrstila je ruke pa ga mrko pogledala. – Ako nećeš da me podržiš, zašto si onda sa mnom?

– To što sam odbio da idem s tobom u Italiju ne znači da te ne volim – objasnio je, ali ona ga nije slušala. Kad je ljuta, Alba ne čuje nikoga do sebe.

– Ovo mi je nešto najvažnije u životu. Ne mogu da verujem da čovek koji tvrdi da me voli ne želi to da podeli sa mnom. Mislim da ti i ja više ne treba da budemo zajedno – rekla je plačnim glasom.

– Nećemo valjda da raskinemo zbog te sitnice – razborito je odvratio, i istog trena zažalio.

– Eto vidiš. Ti misliš da je to sitnica. Za mene je moja majka nešto najvažnije na svetu. Ako pronađem njene korene, biće to nešto najveće što što sam dosad uradila. Za mene to nije sitnica.

– Ali glupo je razići se zbog toga. Alba, moraš razumeti da se svet ne okreće oko tebe. Prelepa si i predivna, ali si i najsebičnija osoba koju sam sreo. Ako ti udovoljim, neću biti pošten prema sebi, pa ni prema tebi. Ako želiš da raskinemo, ovog trenutka ću otići, mada teška srca.

Albi zadrhtaše usne i ona ga pogleda ispod trepavica. Preterala je, ali neće napraviti prvi korak. To *uvek* muškarci urade. – Da, hoću da odeš.

Tužno je zavrteo glavom. – Znam da ne misliš ozbiljno. Ali to je pitanje ponosa, zar ne?

– Samo idi!

Obukao se i spakovao svoje stvari dok ga je ona gledala. Nisu razgovarali. Brod se ljuljao i škripao na uzburkanoj Temzi, svaki čas udarajući u gumene bokobrane, koji su štitili Vivin brod od *Valentine*. Ficu odjednom pripade muka. Nadao se da će se ona predomisli ako bude odugovlačio. Koliko god da je žudeo da se Alba predomisli, i sam je bio previše ponosan da bi je molio; bio je principijelan čovek i nije želeo da se povinuje njenoj želji. Miris parafina iz peći prožeo je sobu, a kiša

je i dalje pljuštala. Nije mu se svidela pomisao da izađe po takvom vremenu. Došao je taksijem i nije poneo kišobran. Spraut se udobno smestio u Albinoj kuhinji i Ficu će biti teško da ga izvede na kišu.

– Dobro, mislim da je ovo zbogom – rekao je, pruživši joj poslednju priliku da se predomisli, ali ona je odlučno stisnula usne. – Sam ću izaći.

Alba je čula kako se vrata zatvaraju za njim, onda je zavládala tišina; čulo se samo škripanje broda i njeno tiho jecanje. Sručila se na krevet i zagnjurila lice u šake.

Pažnju joj je privukao zvuk kapanja vode, glasnije i sporije od kiše. Podigla je glavu i videla da krov prokišjava. Odozgo su se odvajale krupne kapi i padale su na tepih. Jedva je ustala s kreveta, telo joj je bilo teško kao da ima oklop na sebi. Uzela je lavor iz kupatila i stavila ga na pod. Najpre se čulo glasno udaranje vodenih kapi o metal, a onda i pljuskanje, kako se lavor sve više punio vodom. Zažalila je što je Fic otišao. On bi znao šta sad da uradi. Popravke u kući obično su joj obavljali Rupert ili Rid, ili čak Les Pringl iz Jaht-kluba *Čelsi*, koji je dolazio svakog dana da joj napuni rezervoar za vodu. Ali ona više nije želela Rida ili Ruperta. Želela je Fica.

Tužno se sklupčala u krevetu i uključila električno ćebe, koje se pušilo na vlažnom vazduhu. Ubedila je sebe da će joj on možda poslati cveće ili neki poklon iz *Tifanija*. Ona će mu dopustiti da se vrati i sve će opet biti kao dosad. Neće biti usamljena. Zaspala je s upaljenim svetlom.

Fic je zakoračio na mostić i osetio kako mu kapi padaju za vrat. Podigao je kragu i uvukao ramena. Spraut je žalobno zavijao. Nasip je bio pust. Kola su prolazila tamo-amo, ali nije ugledao nijedan taksi. Nije mogao da pešači kilometrima do kuće. Ništa mu nije preostalo do da pokuca na Vivina vrata. Dugo je čekao dok se svetla nisu upalila. Te večeri nije ostala budna da piše. Kad se pojavila na vratima, delovala je iznenađeno.

– Oh, mislila sam da je Alba – pospano je rekla. Izgledala je sasvim drugačije bez šminke. Ali pre nego što je Fic stigao da joj objasni šta se dogodilo, uvukla ga je u kuću pa dodala: – Neću reći „jesam li ti rekla”, nisam ja zlurada i... da, možeš da prespavaš ovde. Spraut može da spava u kuhinji. Samo nešto. Molim te, nemoj joj ujutru slati cveće, to je jeziv kliše, a ja znam da si ti u pravu.

Kad je ujutru shvatila da joj ništa od Fica neće stići, Alba se isprva razočarala, a onda se razbesnela. Nije joj poslao cveće, nije joj poslao poklon, nije joj telefonirao. Čekala je u kućnoj haljini, ne potrudivši se da se obuče. Ne želi nikoga da vidi, a ako Fic dođe, lakše će joj biti da se skine. Sedela je u postelji i mazala nokte crvenim lakom ne bi li se razveselila. Na kraju je, posle tri dana, shvatila da je on neće pozvati, bar ne još neko vreme. Moraće sama da ide u Bičfild park.

Njeni otac i maćeha reagovali su na njenu odluku da otputuje u Italiju baš onako kako je očekivala. Ovoga puta je odlučila da ih iznenadi za večerom. Lavander je sišla u svilenoj haljini, s bisernom ogrlicom koju joj je Hjubert poklonio za godišnjicu braka. Kratkoročno pamćenje bilo joj je sve gore, ali sećala se svega iz daleke prošlosti, kao da je juče bilo, i sa uživanjem je ispričala svima za stolom priču o toj ogrlici. Kuvarica je napravila pastirsku pitu kojoj je dodala grašak i šargarepu, a Tomas je otvorio bocu vina. Kad je upitao Albu za Fica, ona ga je slagala.

– Otputovao je poslom u Francusku. Organizuje Vivinu turneju. Veoma je poznata u Francuskoj. – Margo je naslutila da su se njih dvoje posvađali, jer Alba nije bila nasmejana kao obično.

Dok su jeli pitu, ne čekajući da kuvarica izađe, Alba je odlučila da unese malo živosti u razgovor. – Idem u Italiju da nađem majčinu rodbinu – rekla je. Margo je delovala užasnuto. Henri, Karolina i Miranda su zadržali dah.

– Razumem – rekao je Tomas.

– Pošto ti nećeš da mi kažeš ništa o njoj, sama ću saznati. Kao što Viv kaže: „Pomozi sebi da bi ti i bog pomogao”. Zato ću se uzdati i u njegovu pomoć. Sigurna sam da bi se prečasni Vitborn saglasio sa mnom. – Zvučala je veselo.

– Dušo – obratila joj se Margo, trudeći se da prikrije uzrujanost – jesi li sigurna da je pametno kopati po prošlosti?

– Više nego sigurna – odvratila je Alba.

– Bolje bi bilo ostaviti sve onako kako jeste.

– Zašto? – Postavila je to pitanje neuobičajeno mirno i Margo se osećala kao budala što joj ga je uopšte postavila.

– Zato što... – zamuckivala je.

– Zato, draga moja – umešao se Tomas – što se sve to dogodilo veoma davno. Ali ako ti to želiš da učiniš, mi te ne možemo sprečiti. Možemo te samo posavetovati da odustaneš. Zarad svoje sreće.

– Ja ne mogu da budem srećna dok ne pronađem svoje korene – objasnila je Alba, i sama iznenađena svojom pribranošću.

– A znaš li gde leže ti koreni? – upita je otac.

– U Inkantelariji – odvrati ona. Odjednom je obuze vrtoglavica.

– U Inkantelariji – ponovi Lavander. Svi za stolom okrenuše se ka starici. – U Inkantelariji možeš da nađeš samo smrt i nesreću.

– Hoćeš li još jedno parče pite? – upita je Margo, pa joj pruži tanjir. Onda iznenada primeti da je kuvarica još tu, pa joj reče: – Idit, donesite nam, molim vas, još malo krema. – Videla je ona da je mala srebrna činija puna krema, ali nije stigla da smisli ništa drugo. – Mislim da ne bi trebalo da razgovaramo o tome pred poslugom – reče ona mužu. – Zapravo, mislim da uopšte ne bi trebalo da

razgovaramo o tome. Alba zna šta mi osećamo prema njoj. Tvoja porodica je ovde, dušo. Zašto bi išla čak u Italiju da kopa po prošlosti punoj aveti?

Alba je bila umorna. – Idem da legnem – rekla je, pa ustala. – Otiću ću uz vašu podršku ili bez nje. Jednostavno sam smatrala da je pošteno da vas obavestim. Na kraju krajeva, tata, ona ti je bila žena!

Tomas je gledao za svojom ćerkom dok je izlazila iz trpezarije. Umesto one jezive beznadežnosti, sada ga obuze olakšanje. On više nije odgovoran za to. Ona više nije dete. Ako hoće da ide, ne može je zaustaviti.

Posle večere Tomas je otišao u radnu sobu da zapali cigaru i popije čašu konjaka. Sedeo je u kožnoj fotelji i zurio u očev portret dok mu se njegov lik nije zamaglio, a oči mu zasuzile. Iza dostojanstvene poze Hjuberta Arbakla počivao je Valentinin portret, slika mračne tajne.

Ipak, nije je zaboravio. Trudio se, ali nije mogao da je zaboravi. Ponovo je osetio miris smokava, kao da se Valentina naginje k njemu da ga poljubi u čelo. Kula osmatračnica pomolila se iz izmaglice njegovog nostalgičnog uma i on napokon odjezdi u Inkantelariju.

14.

Italija, maj 1945.

Tomas je osetio navalu uzbuđenja dok je njegov mali brod uplovljavao u Inkantelariju. Pogledao je ka vrhu brežuljka na kojem se stara kula osmatračnica isticala naspram neba. Setio se Valentine tog dana na brdu. Kosa joj je lepršala na vetru, iz očiju joj je izbijala tuga, obrazi su joj se zažarili od vođenja ljubavi. Takva mu je i u snove dolazila. Očaravajuća, tajanstvena, kao zrak svetlosti koji je nemoguće zadržati.

Posle njihovog rastanka, Tomas se borio na Elbi, a onda je prebačen na Jadran. Petnaestog avgusta 1944. komandovao je svojim torpednim čamcem tokom invazije na južnu Francusku, događaj manje poznat od čuvenog iskrcavanja u Normandiji – Dana de. Posle bratovljeve smrti, Tomas nije mario da li će poginuti ili preživeti. Borio se neustrašivo kao valjani ljudi kojima sopstveni život ne znači mnogo. Onda je upoznao Valentinu i život mu je odjednom ponovo postao dragocen. Svaki sukob ispunjavao ga je strahom. Kad god bi krenuo u napad na neprijateljski brod, prekrstio bi se i zahvalio Bogu što mu je podario još jedan dan, jer ga je svaki novi dan vodio bliže njoj. Toliko je želeo da živi da je postao još hrabriji, mada više nije bio nesmotren.

Posle južne Francuske, Tomasa su poslali u Đenovljanski zaliv da patrolira obalom. Pisao je Valentini kad god je mogao. Nije sasvim savladao pisanje na italijanskom, no uprkos gramatičkim i pravopisnim greškama, uspeo je da izrazi svoju žudnju. Pisao joj je kako zuri u njen portret koji je naslikao na brdu, pored oronule osmatračnice, kako su se vezali jedno za drugo neraskidivim vezama dok su vodili ljubav. Pisao joj je o zajedničkoj budućnosti. Pisao joj je kako će se venčati u ljupkoj Kapeli San Paskvale i kako će je potom odvesti u Englesku gde će živeti kao kraljica i imaće sve što poželi. Ni na jedno pismo mu nije odgovorila. Stizala su mu samo namirisana pisma i paketi s hranom od Širli. Onda je jedne septembarske večeri, po povratku u bazu u Livornu, zatekao pismo. Rukopis na koverti bio je gotovo dečji, a poštanska marka italijanska.

Načas se zagledao u tu kovertu sa zebnjom u srcu. Očajnički se nadao da je to pismo od Valentine. Ko bi drugi mogao da mu piše iz Italije? Onda je nada splasnula. Šta ako ga ona tim pismom odbija? Kako će njegovo jadno srce podneti takav gubitak? Zabrinuto je zurio u ime na koverti. Onda je seo, duboko udahnuo i otvorio je.

Samo jedna ispisana stranica papira prozirnog kao leptirova krila i datum:

avgust 1944. *Najdraži Tomi. I moje srce čezne za tobom. Svakog dana stojim i čekam na brdu pored osmatračnice, nadajući se da ću ugledati tvoj brod kako uplovljava u našu malu luku. Svakog dana doživim razočaranje. Imam novosti. Htela sam da sačekam da se vidimo, ali strahujem za tebe. Plašim se da ćeš umreti ne saznajući. Zato ću ti to napisati u ovom pismu koje ćeš, nadam se, dobiti. Trudna sam. Srce mi peva od radosti što nosim dete koje je plod naše ljubavi. Mama kaže da će biti blagosloveno jer je začeto na Dan Svete Benedete, kad je naš Gospod pokazao svoju ljubav prema nama, prolivajući krvave suze. Molim se da se vratiš živ i zdrav iz ovog rata i da mi te Bog dovede, kako bi saznao da li ćemo dobiti sina ili ćerku. Čekaću te, ljubavi moja. Tvoja verna Valentina.*

Tomas je nekoliko puta pročitao pismo, gotovo ne verujući da će dobiti dete. Zamislio je Valentinu sa stomakom i majčinskim sjajem u očima. Onda ga obuze strah: ona je bespomoćna u onom malom zalivu. Ustao je i uzrujano se ushodao po sobi, zamišljajući sve strahote koje bi mogle da snađu Valentinu bez njegove zaštite. Žudeo je da joj se pridruži, ali nije mogao. Morao je da ostane na severu, a rat je i dalje besneo kao šumski požar. Saveznici su nizali pobede, ali ratna sreća mogla je preko noći da se preokrene.

Onda je pomislio na nevinost uništenu tim ratom, na decu što su gledala užase koje nisu mogla da razumeju i zebnja mu se uvukla u srce. Njegovo dete rodiće se usred tih strahota. Ima li smisla doneti ga na tako okrutan svet?

- Što si tako potonuo? – upita ga Džek, pa sede pored njega.
- Dobio sam pismo od Valentine – odgovorio je, vrteći glavom u neverici.
- Šta je bilo?
- Ona nosi moje dete, Džek.

Džek se zagrcnu. – Gospode! – Onda se načas zamisli pa dodade: – Šta ćeš, dođavola, da uradiš?

- Oženiću se njome – bez oklevanja je odvratio.

Džek ga je prekorno pogledao. – Da nije to malo nepromišljeno? Pa ti je ljudski i ne poznaješ!

– Znam o njoj sve što treba da znam. Voli limunove, more, ljubičastu boju. – Osmehnuo se preplavljen nežnošću kad se setio nenog detinjastog monologa. – Bože, pogodilo me je pravo u glavu; prvo ljubav, a sad i ovo!

- Ne mogu da zamislim da će je Lavander i Hjubert prihvatiti!
- Bolje ona nego Širli!
- Ne znam. Tvoj otac je snob i zazire od stranaca, naročito od Italijana...
- Neće imati izbora.
- Sad kad više nema Fredija, ti si naslednik.

Tomas slegnu ramenima. – Čega? Kuće? Titulu svakako nema da bi je ostavio u nasledstvo!

– Ipak, veoma je posvećen Bičfild parku. Nije šala upravljati tolikim imanjem.

– Naučiće ona. Ja ću je naučiti.

– Jebem ti! Postaćeš otac! – Džek s nevericom odmahnu glavom. Onda se prodorno zagleda u Tomasa, ne više kao njegov podređeni, već kao drug iz detinjstva. – Rat te je promenio, Tomi. Nekada smo nas dvojica bili tako slični. Pravili smo gluposti u *Itonu*, podbunjivali razred, razmetali se kao da to mesto pripada nama. Nismo bili mnogo bolji ni na fakultetu, samo što na *Oksfordu* ne vladaju tako stroga pravila. Onda je izbio ovaj prokleti rat. Odrasli smo, zar ne? Mislili smo da nam se to nikad neće dogoditi. Hjubert bi bio đavolski ponosan na tebe kad bi te video. Kad se sve ovo završi, ja ću mu ispričati.

Tomas je duboko uzdahnuo i uzeo cigaretu koju mu je Džek ponudio. – Ali uvek si ti odvajao najlepše devojke. Ja sam morao da se zadovoljim mrvicama s kraljevske trpeze!

– Ali ti si dobio onu do koje ti je stalo, Tomi.

– Jesam, ovoga puta.

– I zaslužio si je – rekao je Džek, iako je bio zabrinut. Valentina nije znala engleski, odrasla je u maloj lučkoj varoši, u kojoj nema više od nekoliko stotina duša. Kako Tomi zamišlja da će se ona snaći u kući koja nije ništa manja od markiževe palate? Kako će se snaći među hladnim Britancima, snobovima koji su deset puta strašniji od Imakolate kad je reč o klasnim razlikama. U mašti je sve to veoma romantično, ali stvarnost će iznedriti svakojake nevolje, o kojima Tomas nije razmišljao. U svakom slučaju, sad nije bio trenutak za taj razgovor. Tomasova devojka je ostala u drugom stanju, a on je častan čovek. Ispravno će postupiti. – Sličniji se Frediju nego što sam mislio, Tomi – reče na kraju, pogleda zamagljenog od umora, koji je često prikrivao duhovitošću. Tomas je bio previše ganut da bi išta rekao; grlo mu se steglo. Ispravio se i nakašljao se.

– Obraćajte mi se s gospodine poručniče Harvi – šaljivo reče, kako bi prikrio uzbuđenje.

Džek odagna uspomene na detinjstvo koje su neočekivano probile njegovu slabu odbranu. – Razumem, gospodine – odvrati. No i dalje su se njih dvojica gledala očima dva dečaka.

Dok je tog proleća uplovljavao u malu luku, više nije bio zapovednik torpednog čamca. Rat se završio. Demobilisan je i dobio je kancelarijski posao u Ministarstvu odbrane. Džek, Rigs i ostali momci otišli su kući. Brendan je nekim čudom preživeo, i to ne samo rat već i Džekov mračni džep i Rigsovo izvođenje *Pajaca*. Tomas je planirao da se vrati u Englesku s Valentinom i njihovim detetom, čim se njih venčaju.

Mesecima je zamišljao taj trenutak. Valentina mu je javila da je rodila zdravu

devojčicu. Nije pomenula da li joj je dala ime. Tomas je tiho proslavio sa Džekom. Popili su piće, zapalili cigaretu, a on je zaplakao, ne stideći se svojih suza pred prijateljem. Napisao joj je pismo, izražavajući svoj ponos i ljubav na lošem italijanskom, brkajući glagolska vremena. Čak su mu se i slova, obično lepa i čitka, nakrivila svako na svoju stranu.

Sad je zamišljao njihovu kćer u Valentininom naručju i žudeo je da ih obe zagrlji. U ruci je držao nekoliko pisama koje mu je poslala, pohabana i iskrzana kao omiljeno ćebence kakvog deteta. Mirisala su na smokve, na onaj njen neizbrisiv miris koji je potisnuo jedak vonj smrti. Udisao je miris borovine i eukaliptusa koji su rasli u Inkantelariji i sa čežnjom se setio svog prvog pogleda na tu čarobnu varoš; Džek je stajao pored njega, a on nije mogao ni da nasluti da će mu se to mestašće zavući pod kožu. Postao je drugi čovek i nije ga samo rat promenio. Valentina je probudila u njemu nagon da je štiti i da se brine za nju. Sad ima i dete i biće odgovorniji nego ranije.

Brod je pristao uz dok i Tomas je sišao s palube noseći malu torbu. I dalje je na sebi imao sada već iznošenu tamnoplavu mornaričku uniformu. Pogledao je ispod kape u pospanu luku, koja se kupala na toplom prolećnom suncu. Isprva ga niko nije primetio. Neopažen je prošao pored niza belih kuća s balkonima, kao nekad ukrašenih svetlocrvenim geranijumima i stigao do gostionice *Fjoreli*. Istrgnut je iz uspomena kao ribarska mreža koju ribari izvuk na brod. Žene su izlazile iz senki noseći decu u naručju, sumnjičavo čkiljeći u njega. Onda ga je prepoznao starac koji je svirao vergl. Uperio je u njega koščati prst, a lice mu se iskrivilo kad je razvukao usne u bezubi osmeh. – *C'è L'Inglese!*¹¹ – uzviknuo je. Tomasu poskoči srce od radosti. Setili su ga se.

Starčeve reči odjeknule su sve do obale i vest o njegovom dolasku pronela se gradićem. „*È tornato L'Inglese!*”¹² Nedugo zatim, prašnjave ulice vrvele su od ljudi. Tapšali su i mahali mu. Onaj mališan koji ga je prošli put dočekaio fašističkim pozdravom sad mu je salutirao kao što to Latarulo čini, i Tomas mu se osmehnulo, otpozdravivši. Ovoga puta majka ga nije ćušnula, već ga je ponosno potapšala po glavi. Dečak je pocrveneo kao bulka i stao da se izvija, jer mu se od uzbuđenja pripiškilo.

Onda je Tomas opet pogledao ka gostionici *Fjoreli*. Konobari su stajali ispred lokala, usta razjapljenih u neverici, s poslužavnicama u rukama u kojima su nedugo pre toga držali oružje. Starci su se nostalgичno smeškali, prisećajući se pevanja i male riđe veverice. Vladala je tišina dok su se ljudi tiskali oko njega. Kao da je mala skromna gostionica zadržala dah, čekajući neki ćudesan događaj. Onda se pojavila ona. Tomasu je srce zastalo od išćekivanja i nije se pomerio iz straha da će i najmanji pokret razbiti ćaroliju, da će ona nestati kao duga pred suncem.

Konobari su se pomerili u stranu. Valentina nije podigla pogled ka voljenom čoveku, već je krenula ka njemu svojim neobičnim, ljupkim korakom. U naručju je držala tromesečnu bebu, umotanu u tanak beli čaršav i čvrsto je privijala na grudi. Blistala je od ponosa, a usne su joj se izvile u jedva primetan osmejak. Tek kad mu je prišla, podigla je pogled; suze su joj svetlucale u očima.

Tomas je skinuo kapu i primetio da mu ruke drhte. Valentina je stajala ispred njega. Osetio je neizmernu zahvalnost pri pogledu na detence koje je žmirkalo k njemu. Usred svih onih strahota i krvoprolića, to dete bilo je čista nevina duša. Kao da je Bog obasjao neko veoma mračno mesto. Bebino lišće bilo je odraz majčinog, samo su joj oči bile svetlosive kao njegove i ljupko su odudarale od njene tamne kose i maslinaste puti. Podigla je svoju tananu ručicu. Tomas ju je uhvatio i pustio je da mu stegne šaku oko prsta. Osmehnuo se. Onda je pogledao Valentinu.

Varošani su kao hipnotisani gledali Tomasa kako saginje glavu da bi poljubio Valentinu u čelo. Udisao je njen neponovljivi miris i uživao u slankastom ukusu njene kože.

Odjednom se, između tapšanja i klicanja razlegao gromki glas. – Razidite se. Nije vam ovo cirkus. Ovo je porodično okupljanje. Hajde, dosta je bilo. Razlaz. Razlaz. – Bio je to prepoznatljiv Latarulov glas. Ljudi su se polako i nevoljno razilazili. Svi su oni gledali Valentinu kako raste i bili su svedoci njene čežnje, a ponekad i očajanja. Kad su se varošani vratili popodnevnom odmoru, ribari svojim mrežama, a deca igri, pred njima se ukazao Latarulo. Pregrejan i oznojen, češkao je stomak.

– Sinjor Arbakl – reče, kad je Tomas teška srca odvojio usne od Valentininog čela. – Mnogi su sumnjali da ćete se vratiti. Drago mi je što mogu da kažem da nisam bio među tom većinom. Ne. Ja nikad nisam sumnjao u vas. A to nije samo kompliment vašem karakteru, već i gospođičinoj lepoti. Jelena Trojanska joj nije ravna, a pomislite samo na šta je ona sve naterala muškarce! Zaprepastio bih se, ali i ražalostio, da se niste vratili zbog sinjorine Fjoreli. – Tomas ih je zamislio kako sede u gostionici i ulažu novac, kladeći se na to da li će on doći po nju ili neće doći.

Ušli su u gostionicu. Unutra je sedela Imakolata. Bila je sva u crnom od marama na glavi do cipela na nogama i hladila se velikom crnom lepezom s izvezenim cvetićima.

Kad je ugledala Tomasa, spustila je lepezu na sto pa mu krenula u susret pružajući ruke kao slepi čovek koji traži milostinju. – Znala sam da će te Bog poštediti zarad Valentine – rekla je, a u sitnim očima zaiskrile su joj suze. – Neka je blagosloven današnji dan. – Blagonaklono ga je pljesnula po obrazima. – Sedi, Tomazino. Sigurno si umoran. Popij nešto i sve mi ispričaj. Trojica sinova su mi se vratila. Bog je hteo da mi uzme Ernesta, pokoj mu duši. Ali sad više ništa ne može da mi pokvari sreću.

Tomas je seo. Nemoguće je bilo ne poslušati Imakolatu. Bila je zastrašujuća kao i kad ju je prvi put video. Osim toga, Tomas nije bio u poziciji da joj se suprotstavi. Bila je istinski religiozna žena, a on je njenoj kćeri, devojci, napravio dete. Drhtao je pitajući se šta će ona reći na to. Na njegovo iznenađenje, srdačno ga je dočekala. Ipak, prvo njeno pitanje odnosilo se na njegove namere.

– Dakle – rekla je, gledajući konobara kako sipa vino. – Vratio si se da se oženiš mojom kćeri?

Tomas je delovao postićeno. – Hteo sam zvanično da je zaprosim od vas – odvratio je.

Imakolata saosećajno iskrivi lice. – Kad je to božja volja, onda nikog ne moraš da pitaš za dopuštenje. – Glas joj je bio mek, glas mlade devojke.

Tomas je uhvatio Valentinu za ruku. – Čim sam je prvi put ugledao, znao sam da nam je suđeno da budemo zajedno.

– Znam – rekla je Imakolata, značajno klimajući glavom. – Moja kći je veoma lepa i podarila je i tebi kćer. Albu.

– Alba? Lepo ime – odvratio je, potisnuvši pomisao na reakciju svojih roditelja. Možda bi drugo ime moglo da joj bude Lavander.

– Alba Imakolata – dodala je Valentina. *Možda i ne bi*, zaključio Tomas. Laknulo mu je što Džek nije tu da čuje ovaj razgovor.

– To dete je za mene nešto posebno – rekla je Imakolata, prinevši ruke grudima. – Zauzima veoma posebno mesto u mom srcu.

– Liči na majku – reče Tomas.

– Ali ima očeve oči. Nema sumnje u to čija je. – Imakolata pređe prstima preko bebinog lica. – Jel' vidiš, oči su joj svetle, plavosive. Kao mirno more. Uzmi je – dodade, pa klimnu glavom ćerki. Valentina mu dade dete. Nikada nije držao u naručju tako malo dete i nije bio siguran kako se to radi. Na svoje iznenađenje, otkrio je da to i nije tako teško, a mala Alba se nije rasplakala. – Vidiš – reče Imakolata. – Zna da si joj otac.

Tomas je zurio u detinje obrisce, ne mogavši da veruje da su u to malo biće utkani njegovi geni, geni cele njegove porodice, uključujući i Fredija. Nimalo nije ličila na njega. Nije imala ništa od Arbaklovih, ako se izuzmu njene oči, koje su uistinu bile iste kao njegove. Bila je tako bespomoćna. Tako nejaka. Ali zavoleo ju je pre svega zato što je mnogo ličila na svoju majku. Bila je deo Valentine i stoga dragoenija od bilo čega na svetu.

– Venčaćete se u Kapeli San Paskvale – nastavila je Imakolata. Sutra ću pozvati oca Dina na ručak, da se upoznate. Ti nisi katolik? – Tomas je odmahnuo glavom. – Ne mari. Kad je nešto božja volja, onda ništa drugo nije važno. Vas je spojila ljubav, to je jedino važno. Odsešćeš ovde u gostionici dok se ne venčate. Gore imam udobne sobe. – Tomas je pogledao Valentinu, a njene nežne mahovinastosmeđe oči

su mu se osmehnule. Čutke su jedno drugom rekli sve što je trebalo reći.

Latarulo je sedeo napolju kao pas čuvar, spreman da ujede svakog ko pokuša da uđe. Uskoro će se u gostionici *Fjoreli* sve oriti od muzike i veselja, razmišljao je. Ceta varoš će biti pozvana, biće i plesa. Valentina voli da pleše. Skučena gostionica neće biti dovoljna da primi sve koji će želeti da zaigraju tu, ispod punog meseca. Imakolata će izabrati povoljan dan za venčanje nadomak obale mora koje ih je spojilo.

Valentina je spustila Albu u nosiljku od pruća, a Tomas ju je odneo u kola koja su ih čekala u hladu lipe. U kola je bio upregnut krupan dobroćudan konj. Latarulo je ponudio da ih odveze, ponosno objavivši da sad ima svoja kola, ali Tomas je učtivo odbio. Ni sa kim nije želeo da deli Valentinu, ponajmanje s Latarulom, koji je smrdeo na znoj. – Možete da svratite posle večere – reče on znojavom karabinijeru, koji zbunjeno klimnu glavom.

Mahnuše mu kad je konj krenuo. Nisu žurili. Ceo dan je bio pred njima. Kopita su tiho odzvanjala kroz topao nepomičan vazduh, privlačeći radoznale poglede varošana. Čak su i deca prestala da se igraju i gledala za kolima koja su iščezavala na senovitom putu ka brdima. Latarulo je tapkao čelo već vlažnom maramicom. Nije mogao da shvati zašto su odbili da ih preveze kolima. Nadao se da niko nije čuo Engleza kad ga je odbio. *Che figura di merda!*¹³ To je bilo pitanje ponosa.

Valentina je uhvatila Tomasa za ruku pa ju je prislonila na svoj obraz i nežno poljubila. – Napokon smo sami.

Posle nekog vremena, tišinu zapara tiho predenje motora. Tomas istog trenu razočarano pomisli da je to Latarulo. Ali onda shvati da brujanje motora dopire s druge strane. Valentina potera konja u stranu i njihova zaprega stade. Brujanje motora čulo se sve glasnije a onda se iza okuke ukazala i markiževa blistavobela lagonda. Maska na hladnjaku presijavala se na suncu, a okrugli farovi treptali su kao žablje oči. Nemoguće je bilo ne diviti se majstorskoj izradi tog otmenog automobila. Motor je radio tako savršeno da je njegov zvuk više podsećao na pesmu nego na mehaničko kuckanje: tik-a-tak-tik-a-tak-tik-a-tak. Lagonda uspori. Za volanom je sedeo mršavi Alberto, lice mu je bilo zaklonjeno senom. Platneni krov bio je spušten i automobil se ukazao u svojoj svojoj raskošnoj lepoti. Albertova siva uniforma bila je čista baš kao i kola, a ruke u belim rukavicama stezale su volan kao da drže uzde veličanstvene i moćne životinje. Toliko je digao nos da mu se brada bezmalo nije videla. Nije se osmehnuo niti je mahnuo, ali je po iznenadnom bledilu koje mu je spralo boju s ionako sivog lica bilo jasno da je prepoznao Tomasa i umalo je izgubio kontrolu nad kolima. Englez se vratio.

15.

Tomas nije bio spreman za susret s ostalim članovima Valentinine porodice. Želeo je da je odvede do stare osmatračnice gde su vodili ljubav. Zato su poterali konja ka polju sa zasadima limuna. Životinja, koja je gotovo celim putem dremuckala, sad se trgla i živahno pogledala oko sebe. Mirisi čempresa, ruzmarina i majčine dušice kao da su i njemu oživali čula i on odjednom poletno zakaska, zadovoljno frkćući. Tomas nije mogao da obuzda žudnju. Ljubio je Valentini vrat i grudi uz rub haljine, ispod kojeg su se nazirale njene dojke boje meda. Provukao joj je prste kroz dugu talasastu kosu, udišući topao miris smokava. Ona se tiho nasmejala i odgurnula ga, plašeći se da ih neko ne vidi.

– Može da nas vidi samo stari markiz – rekao je, zagnjurivši joj lice u prevoj između ramena i vrata. Istog trena mu se pred očima ukazao ženskasti markiz s nauljenom zalizanom kosom i vodnjikavim očima, kako zuri kroz teleskop, ali već sledećeg trena Tomas potisnu tu sliku. Godinu dana ranije izašao je iz oronule palate s izvesnom nelagodom; slika starčevog lica bila je dovoljna da oseti istu nelagodu. Valentina se ukoči i uozbilji.

– Ne želim da me iko vidi, Tomi – reče, pa se osvrnu da pogleda usnulu kćer. – Odvešćeš me odavde, jelda? – Oči joj se iznenada ispuniše strahom.

On je pomilova po obrazu, klimnu glavom i namršti se. – Naravno da ću te odvesti. Kad se venčamo, otići ćemo u Englesku. Čega se to plašiš?

– Da ću te ponovo izgubiti – promuklo odvrati.

– Dok sam živ, neću te napustiti – ozbiljno joj reče. – Preživeo sam ovaj rat samo zato što sam zbog tebe hteo da živim. Imam tebe i Albu i moj život je dragoceniji nego ikad. Čuvaću te, obećavam ti.

Osmehnula mu se i svetlost joj je ponovo obasjala oči. – Znam da hoćeš. Ne znaš koliko te volim. Ne znaš koliko me to boli.

– I mene boli – odvratio je, a pred njima se ukazalo brdo sa starom osmatračnicom. *Kako se moj život promenio, pomisli Tomas. I kako sam se ja promenio. Džek je u pravu. Nas dvojica više nismo isti. Moj život ima svrhu. Nikad nisam žudeo za odgovornostima, dogodilo se samo od sebe i sada sam zahavalan na tome.*

Poneo je malu Albu uz brdo ka trošnom tornju. I dalje je spavala, s ručicama pored glave okrenute na stranu. Ličila je na anđelka, jednog od Rafaelovih usnulih heruvima. Kao da je lebdela na oblaku i Tomas se nimalo ne bi iznenadio kad bi joj na leđima ugledao krila.

– Tvoja slika i prilika – rekao je Valentini kad su seli u hlad. Vetar je odneo svež miris mora koji se izmešao s raskošnim miomirisima brda i Tomas pomisli kako nikad nije tako srećan i ispunjen.

– Nadam se da neće ličiti na mene kad odraste – odvrati ona, ali Tomas odmahnu glavom.

– Kamo sreće da bude kao ti, kad odraste, Valentina.

– Ne bih volela da Alba napravi iste greške.

– Ali ti si tako mlada. Kakve si greške to mogla da napraviš? – Nasmejao se, a ona se stidljivo osmehnula.

– Svi grešimo, zar ne?

– Tako je. Ali...

– Susret s tobom bio je nešto najbolje u mom životu. – Zagrlila ga je i njih dvoje legoše u travu, ljubeći se. Koliko god da je želeo da vodi ljubav s njom, osećao je da to ne bi bilo ispravno, budući da je pored njih spavala njihova devojčica. Znao je da i Valentina to želi, po kapima znoja koje su joj se skupile na obrvama i po njenom teškom disanju, ali nije ga ohrabrila.

Ležali su zagrljeni dok se dan polako primicao kraju. Alba je probudila Valentinu, koja ustade da je podoji. Tomas je bio ganut. Nikad do tada nije video bebu kak osisa. Valentina je bila ozarena, spokojna, nekako nedokučiva. Dok je hranila svoje dete više nije pripadala njemu, već Albi. Ponovo je osetio njenu neuhvatljivu prirodu. I godinu dana ranije pomislio je kako ne može da dopre do nje. Načas ga obuze posesivnost. Bez obzira na to što mu je rekla da ga voli i što je dete koja hrani njegovo dete, osećao se kao da ga je neko stegao za srce.

– Bože, Valentina – rekao je na engleskom. – Šta si napravila od mene! – Ona je okrenula glavu i upitno ga pogledala. – Tako si lepa – nastavio je na italijanskom. – Samo želim da te zauvek držim u naručju.

Sad se ona njemu nasmejala. – Ali ti me i ne poznaješ, Tomi.

– Znam da voliš limun, noć, more, ljubičastu boju. Kad si bila mala, želela si da postaneš plesačica. Jel' vidiš – zakikotao se. – Sve sam zapamtio.

– Ipak me ne poznaješ.

– Upoznavaćemo se celog života. – Prebacio joj je kosu preko ramena kako joj ne bi zaklanjala lice. – To će biti smisao mog života.

– Imaćemo još dece – rekla je, milujući Albino čelo. – Hoću da Alba ima braću i sestre. Ne želim da ostane sama. Ja sam bila sama za vreme rata. Nadam se da će ona odrasti u miru – iznenada je rekla, a oči joj se napunile suzama. – U ratu se muškarci pretvaraju u životinje, a žene u besramnice. Želim da Alba vidi samo dobro u ljudima. Da ne bude cinična. Da niko ne izneveri njeno poverenje. Želim da bude sigurna u sebe. Da ne mora ni na koga da se oslanja. Da bude nezavisna i slobodna. Sve će ona to postići u Engleskoj, jelda?

Tomas je bio zbunjen. – Naravno. Za to smo se borili, Valentina. Za mir. Da deca kao što je Alba mogu da rastu bez straha, u slobodnom demokratskom društvu.

– Tako si hrabar, Tomi. Volela bih da sam i ja tako hrabra.

– Ti ne moraš da budeš hrabra. Ja sam tu da te zaštitim. – Obrisao joj je obraze izbrazdane suzama. – Alba neće saznati šta su to ratne strahote. Ali mi ćemo joj ispričati kako su hrabri ljudi dali svoje živote, kako bi naučila da ceni ono što ima. – Onda joj je tiho pričao o Frediju, o uspomena koje je samo sa Džekom delio. – Moj brat je poginuo, Valentina. Bio je pilot borbenog aviona. Niko nije mogao zamisliti da će on otići. Fredi je bio neukrotiv, neustrašiv. Ipak, mnogi su tada poginuli na Malti, a on je na kraju bio samo još jedan broj. Nisam mogao da se oprostim s njim. U smrti je čovek usamljen, Valentina. Svako umire sam. Voleo bih da verujem u raj. Voleo bih da verujem da je Fredi sad s Bogom. Ali činjenica je da je njegovo telo na dnu mora i da ja nisam mogao da mu odam počast.

Valentina ga je uhvatila za ruku. – Znam kako ti je, ljubavi. I moj otac i Ernesto su poginuli. Mnogo ljudi je poginulo, ali to saznanje nam ne pruža utehu, zar ne? Mama je napravila svetilište za mog oca, a sad ga pravi i za Ernesta. Sveće gore po ceo dan i celu noć; kao i njihov dug, nikad neće zgasnuti. Oni žive u našem sećanju. To je sve što možemo da učinimo. Ti si odao počast svom bratu time što ga nisi zaboravio, Tomi. Moraš mi pričati o njemu. Moraš da mi ispričaš sve čega se sećaš, jer ćemo mu sećanjem udahnuti život. – Lice joj je odisalo mudrošću i ozbiljnošću koje Tomas dotad nije video u njoj. Začudo, njegove reči su mu pružile utehu; Džek to nikad nije mogao.

Tomas je ogladneo, a Valentina je želela da odvedu Albu kući. Popeli su se na kola, a konj, koji je zaspao u hladu eukaliptusa, nevoljno se vratio na prašnjavi drum.

Valentina je upozorila Tomasa da su se njena braća nedavno vratila iz rata. Ludoviko i Paolo su bili u britanskom zarobljeništvu, ali neće biti netrpeljivi njemu, jer je rat završen, a Britanci nisu bili grubi prema njima. Ali s Falkom će ići teže. On je bio u partizanima, objasnila je, i oduvek je mračan i problematičan.

– S njim nikad nije bilo lako – rekla je. – Od malih nogu je tako. Mama kaže da je on, kao prvenac, očekivao da ga ona i tata vole više od ostale dece, te da je bio razočaran i ljubomorán što je morao da deli njihovu ljubav. Ima ženu Beatu i dečaka po imenu Toto. Čovek bi pomislio da će ga ženina ljubav i divno dete omekšati, ali tu nema pomoći. I dalje je hladan i sumnjičav.

Tomas je strepeo od susreta s Falkom. Pošto im je otac poginuo, on je sad bio glava porodice. Ipak, razmišljao je, ne može valjda da bude baš toliko netrpeljiv. Borili su se na istoj strani. Ako neko od njih i bude neprijatan prema njemu, onda bi to trebalo da budu ona dvojica koji su se borili na strani Nemaca.

Kad su se približili kući, miris smokava ponovo ga zapahnu i on se priseti svoje

prve posete godinu dana ranije. Imakolata izlete iz kuće kao slepi miš žmirkajući na suncu i zaklanjajući oči rukama. – Gde ste dvoje? Zabrinula sam se.

– Mama! – namrštila se Valentina. – Samo smo odveli Albu na osmatračnicu.

– I Falko se zabrinuo. Napunio mi je glavu svakojakim glupostima.

– Izvinjavam se, sinjora – reče Tomas, pomažući Valentini da siđe s kola. – Hteli smo da provedemo zajedno ovo popodne.

Uto izađe i Falko i stade pored majke. Ogrubeo od godina ratovanja, Falko je ipak bio zgodan muškarac. Imao je podužu kovrdžavu kosu, tamnosmeđe duboko usađene oči i smrkuto čelo, kožu ogrubelu od vetra i sunca. Tomas je primetio i da je Falko visok i plećat; hramao je, što je verovatno bilo posledica ranjavanja i svakako je izgledao kao da mu je više od trideset godina. Pokušao je da mu se osmehne, ali Falko se samo namrštio.

– Moraš da budeš oprezan – rekao je dubokim promuklim glasom. – Rat jeste gotov, ali brda su puna razbojnika. Ljudi i dalje gladuju. Nisi ni svestan koliko imamo sreće mi u Inkantelariji. U zaleđu živi mračan i opasan svet.

Tomas se odmah iznervirao što ga je Falko smatrao naivnim. – Uveravam te da smo bili potpuno bezbedni – hladno je odvratio.

Falko mu se nasmejao u lice. – Ne poznaješ ti ova brda. Ja ih poznajem kao svoj džep. Poznajem svaki kamen i žbun. Iznenadio bi se kad bi video kakvi se demoni skrivaju tamo. A ponekad i ne izgledaju kao demoni.

Valentina uhvati Tomasa za mišicu i reče: – Ne slušaj ga. Tamo gde smo mi bili nema nikakvih demona. Demoni postoje samo u Falkovoj glavi. – Tomas se nagnu preko stranice kola i uze nosiljku. Valentina prođe pored majke i brata i ode pravo u kuću.

– Valentina zna o čemu ja govorim, ali tvrdoglava je kao mazga. – Tomas htjede da kaže nešto u Valentininu odbranu, ali primeti bolan izraz na Imakolatinom licu pa se odluči za pomirljiv nastup. Pružio je ruku Falku.

– Rat je završen – reče. – Hajde da ne započinjemo novi.

Falko stisnu usne, ali prihvati pruženu ruku. Bilo je nečeg pouzdanog u stisku njegove grube žuljevite šake. Ipak, nije se osmehnuo, a pogled mu je bio tako mrk i nedokučiv da Tomas nije mogao ni da nasluti njegove misli. U prisustvu najstarijeg sina Imakolata nije više delovala svemoćno kao dotad. Bilo je jasno da oseća strahopoštovanje prema njemu, a možda i istinski strah. Ipak, bilo joj je drago što su njih dvojica zakopali ratnu sekiru.

– Bog vas je spojio zahvaljujući Valentini. Hajde da jedemo.

Nedugo zatim pojavili su se i ostali. Ludoviko i Paolo, koji su još živeli s majkom, bili su sušta suprotnost starijem bratu. Dok je partizan umoran od borbe bio mračan i hladan kao zimska noć, njih dvojica su bili kao zraci letnjeg sunca. Teško je bilo

izdvojiti nešto posebno na svakom od njih, jer su obojica bili niski, žilavi i sportski građeni, smeđih očiju kao i njihova sestra. Imali su vragolast, obešenjački osmeh. Nisu bili upečatljivi kao Falko, nisu bili ni naočiti kao on, ali bili su zabavni, a lica bi im sinula i prolepšala bi se kad bi ih ozario njihov zvonki smeh. Iako su se u ratu borili protiv saveznika, rukovali su se s Tomasom i zbijali šale, zadirkujući ga kako im je oteo sestru, ili kako ju je spasao bednih italijanskih momaka za ženidbu.

Beata je došla s Totom na večeru. Bila je krotka žena koja očigledno ništa nije znala o ratnim aktivnostima svog muža. Bila je jednostavna seljančica koja je mislila samo na dete i kućne poslove. Zazirala je od stranaca i nije se čak ni rukovala s Tomasom, već je oborila pogled i sela za dugačak sto ispod vinove loze, gde ga je Imakolata bila ugostila godinu dana ranije. Njen sinčić je seo pored nje i naslonio glavu na majčinu zaštitničku ruku. Kao krotka oprezna životinjsica, slušala je razgovor za stolom, ali nije učestvovala u njemu. Falko jedva da ju je pogledao i ni reč joj nije uputio. Beatu je prekrila prašina koja se dizala za tim strogim i svezajućim čovekom. Tomasu je laknulo što je stigao na vreme da spase Valentinu slične sudbimu.

Imakolata je usmeravala razgovor na religiozne teme. Zvučala je kao da joj se bog lično ispoveda jer je tačno znala kakve su njegove namere, zašto je dozvolio da se to i to desi, čak i zašto joj je uzeo muža i sina. Jedino je Bog mogao da pruži smisao svemu što se oko nje događa. Možda životne nedaće manje bole ako čovek veruje u božju volju, kao što dete veruje u odgovore svojih roditelja, ne dovodeći ih u pitanje. Tomasu je teško bilo da u toj ženi tihog glasa, u toj potčinjenoj majci koja kao da se smanjila u senci najstarijeg sina, prepozna ženu koja je uterivala strah u kosti osoblju u gostionici *Fjoreli*. *Kad bi Latarulo sad mogao da je vidi*, pomislio je uz osmeh, *ni on je se više ne bi plašio*.

Posle večere Valentina i Beata su pospremile sto i odnele tanjire u kuhinju. Toto je pratio majku u stopu, noseći sitnice koje nisu bile mnogo teške. Bio je lepo dete smeđih očiju i punih čulnih usana, koje je vragolasto izvijao. Bilo je očigledno da voli baku, koja ga je s ljubavlju mazila i ljubila.

Smrklo se. Noćni leptiri su leteli oko petrolejke, a hor cvrčaka oglasio se iz žbunja i drveća. Tomas je pripalio cigaretu i gledao je dim kako lebdi kroz svež vazduh, izvijajući se nestajući nošen vetrom koji je duvao s mora. Čuo je Beatu i Valentinu kako se smeju u kuhinji. Za stolom nije bilo smeha, a Imakolata kao da je odavno izgubila smisao za humor. Lepo je bilo slušati ih tako vesele. Zamišljao ih je kako je razgovaraju o deci, razmenjujući iskustva ili se možda šale na račun muškaraca. Primetio je da je Valentina zbog nečega ljuta na Falka. On je nju gledao čkiljeći i među njima je očigledno vladala netrpeljivost, koja se gotovo graničila s mržnjom. Valentina na njega uglavnom nije ni obraćala pažnju. Kad je on pokušao da je ismeje, ona je odvratila smehom i prevrnula očima. Tomas je bio ponosan na nju.

Setio se kako je plesala na proslavi Dana Svete Benedete; i tada je pokazala da ima duha. Zurio je u nju kroz dim, pospanim pogledom i shvatio je da je bila u pravu; zaista je ne poznaje.

Napokon se porodica povukla na počinak. Imakolata je kleknula ispred malih svetišta koja je posvetila sinu i mužu i nerazgovetno promrmrljala molitvu. Onda se žustro prekrstila i poževela im laku noć, pa uhvatila Tomasa za ruku i zahvalila mu što se vratio. – Odvešćeš moju Valentinu u bolji svet – svečano je rekla, lupkajući ga mekim punačkim prstima. – Sutra ćeš upoznati oca Dina. Što pre se venčate, to bolje.

Valentina je smerno poljubila verenika u obraz, ali po sjaju u njenim očima jasno mu je bilo da ona žudi da vode ljubav. – Do sutra, ljubavi moja – prošaputala je, pa nestala u mraku. Učini mu se da je čuo Latarulova kola pa se nagnu kroz prozor da pogleda. Falko je sedeo sam na terasi i pušio. Delovao je uznemireno onako poguren nad stolom pod treparivim svetlom petrolejke. Beata je otišla kući kratkom stazom preko maslinjaka, jarko osvetljenom mesečinom. Tomas se zapitao zašto Falko nije otišao kući sa ženom i sinom.

Od Latarula nije bilo ni traga ni glasa. Sigurno je ono što je maločas čuo bilo hućanje mora ili čak odjek eksplozija koji mu je još uvek ponekad odzvanjao u ušima. Sklonio se s prozora. Nije želeo da se pridruži Falku pa je seo i pripalio cigaretu. Gledao je pozlaćene ikone koje su blistale pod treperavom svetlošću sveća na Imakolatinim svetištima. Uskoro su s terase doprli isprekidani glasovi. Neko se očigledno prepirao. Prepoznao je Valentinin glas. Skriven u senci, pogledao je na terasu. Valentina je stajala naspram brata, gestikulirajući i besno sikćući. Govorili su tako brzo i tiho da Tomas nije mogao da razume ni jednu jedinu reč. Napregao se toliko da ga je gotovo glava zbolela, ali i dalje nije mogao da dokuči smisao njihove svađe. Odjednom, Falko skoči na noge, nagnu se preko stola pa gnevno odbrusi Valentini. Krupne šake ličile su mu na lavlje šape. Ona se razgoropadi kao demon, isturi bradu, dok su joj iz očiju sevale varnice. Tomas se ponovo priseti njenog plesa na Dan Svete Benedete. I tada su joj oči tako plamtele.

Obično krotka Valentina zapravo je odisala strašću, ali ju je retko ispoljavala. Tako gnevna bila je još lepša i Tomasu krv jurnu venama pri pogledu na njene usplamtele oči, koje su pod avetinjskim svetlom umirućih sveća izgledale čarobno. Pitao se da li se njih dvoje zbog njega svađaju. Možda je Falko ljut što mu se sestra zaljubila u stranca. Tomas je bio dovoljno mudar da ne otkriva svoje prisustvo. Ionako će njih dvoje uskoro biti daleko od Inkantelarije i njenog ogorčenog brata.

Napokon se oglasi brujanje Latarulovih kola. On tiho požuri kroz vrata. Nije želeo da Valentina i njen brat otkriju da je načuo njihovu svađu.

Latarulo mu je usput s velikim zadovoljstvom pričao o svom venčanju. – Nažalost – rekao je, mada nije zvučao nimalo ožalošćeno – žena me je napustila.

Lična tragedija koja nije pogodila nikoga osim mene. – Tomas ga nije slušao. – Rat me je naučio da postoje mnogo važnije i uzvišenije stvari od žena.

Kad se vratio u gostionicu, Tomas se spremio za spavanje. Imakolata mu je ostavila veliki bokal vode pored lavana. Uzeo je mali sapun i setio se kako su on i Džek uživali u kupanju u onom potoku. Zamislio je Valentinu onakvu kakva je bila kad ju je prvi put video, u devičanski belo haljini koja je ljupko padala niz njeno vitko mlado telo. Prisećao se kako ju je sunce obasjavalo s leđa, otkrivajući obrise njenih nogu.

Ležao je budan i zurio u tavanicu, premišljajući o sceni kojoj je malo pre toga prisustvovao. Napolju, povetarac je plesao u krošnjama eukaliptusa, nestašno udarajući o njegov prozor. Bilo mu je toplo i neudobno, osećao je zebnju i potrebu da zaštiti Valentinu i njihovo dete. *Niko me neće sprečiti da ih odvedem u Englesku, ljutito pomisli. Čak i ako budem morao da se iskradem i odvedem ih usred noći kao lopov.*

16.

Otac Dino je imao dubok medveđi glas, koji je odjekivao iz njegovog pozamašnog stomaka kao iz bureta. Gotovo celo lice mu je bilo zaraslo u tršavu sedu bradu koja mu se spuštala na grudi i završavala se umršenim čvorovima nalik malim šapama. Dok je govorio, brada mu je poigravala kao uznemirena životinja. Delovao je prljavo i Tomas je imao osećaj da bi ga zapahnuo vrlo neprijatan vonj ako bi morao da mu priđe bliže. Začudo, iznad neuredne bradurine ugnezdile su se krupne i bistre oči lepe zelene boje nalik podvodnom stenju obraslom mahovinom.

Sveštenik je došao biciklom. Bilo je pravo čudo što mu se rubovi odore nisu zapetljali u žbice točkova i izazvale gadnu nezgodu. Popeo se na terasu uzdišući i hukćući posle napornog pedalanja uzbrdo. Ipak, kad ga je Imakolata ponudila vinom, ozario se. – Blagoslovena bila Bogorodica i svi sveci – reče on pa načini krst u vazduhu. Tomas uhvati Valentinin pogled, ali ona je s poštovanjem gledala u sveštenika.

Onda Tomas pogleda u Falka, prisativši se njegove žestoke svađe sa sestrom. U prisustvu oca Dina Falko je bio ćutljiv i popustljiv, mada je i dalje bio namrgođen. Beata je stajala pored Tota, a Tomas pomisli kako bi rado čuo dečakovo mišljenje o starčevoj bradi. Deca umeju da uoče sve što je groteskno i da se smeju tome. Uživaju da se podmsevaju drugima, sve dok ih roditelji ne nauče da je to nepristojno, kao i pokazivanje prstom i zurenje u nekoga. Paolo i Ludoviko su bili neuobičajeno ozbiljni. Dolazak oca Dina sve ih je promenio. Tomas iznenada oseti krivicu zbog pomanjkanja poštovanja. Na kraju krajeva taj čovek će ih venčati.

– Sećam vas se s proslave Dana Svete Benedete – reče otac Dino Tomasu, pružajući mu ruku.

– To je bio izuzetan događaj – odgovori Tomas, trudeći se da podesi glas. – Čast mi je što sam mogao da mu prisustvujem.

– Čudesan događaj – reče otac Dino – a čudesni događaji nas podsećaju na božju moć. U ratnim vremenima važno je prisetiti se da je Bog moćniji od nas, koliko god da je naše oružje delotvorno, a naše vojske jake. Bog nam se ukazao kroz krvave suze Hristove i ponovo će nam se ukazati dok budemo slavili to čudo nad čudima.

– Uskoro će praznik? – upita Tomas, okrenuvši se ka Valentini. Otac Dino odgovori umesto nje, kao što je odgovarao i na sva ostala pitanja u vezi s Gospodom.

– Sledećeg utorka. Možda će Bog odlučiti da blagoslovi vaše venčanje i vašu

zajedničku budućnost – svečano reče. Onda se načas smrknu. – Doneli ste dete na svet.

– Sva deca su blagoslovena, oče Dino – umeša se Imakolata, isturivši bradu. Zbog njene krvne veze sa Svetom Benedetom, koja je pre dvesta pedeset četiri godine prva videla taj čudesni događaj, otac Dino ju je izuzetno cenio.

– Zaista jesu. Ipak – on se ponovo namršti i pogleda pravo u Tomasa. – Bog mora da blagoslovi vašu zajednicu kako bi vaše dete bilo plod svetog braka, a ne bogohulnog, iz nepromišljenosti. Ali Bog prašta, zar ne? U ratna vremena ponekad je nemoguće pratiti božju stazu. – Onda se nasmeja, a vazduh oko njega zatreperi. – Nije uvek lako pratiti božji put. Da je lako, svi bismo otišli pravo u raj, a ja bih ostao bez posla.

– Tomazino je mlad i častan čovek, znala sam to čim sam ga videla. Ne mogu isto da kažem i za njegovog prijatelja.

– Onog s vevericom? – upita Valentina kroz smeh. Otac Dino je delovao zbunjeno.

– Onog s vevericom – ponovi Imakolata. – Hajde da jedemo i pijemo za njihovu budućnost i da zahvalimo Gospodu što se nije zaljubila u *onog drugog*.

Pošto je otac Dino izgovorio nepotrebno dugačku molitvu zahvalnicu, Tomas sede pored verenice, a naspram sveštenika. Razmišljao je o Džeku, nadajući se da nije zaboravio da prosledi njegovim roditeljima pismo u kojem im je Tomas objasnio zašto se vratio u Italiju i izvestio ih o svom planu da dovede ženu i dete u Bičfild park čim se venča. Nimalo ga nije brinula mogućnost da njegovi roditelji ne prihvate njegovu odluku. To što je preživeo rat svakako je bio dovoljno dobar izgovor za neprikladan izbor neveste.

Tomas je uhvatio Valentinu za ruku. Isprva je pokušala da je povuče, rastrzana između poštovanja prema svešteniku i želje da udovolji Tomasu. Onda je popustila i dozvolila mu da je čvrsto drži za ruku ispod stola, što niko nije mogao da vidi.

Izenada se iz sveštenikovog trbuha razlegnu zavijanje. Otac Dino je nastavio da jede kao da ništa nije bilo, ali Imakolata je iskrivila lice trudeći se da potisne smeh. Ali zavijanje se ponovi. Počelo je tiho, postajalo sve glasnije, a završilo se kлокotavim zvukom rada creva. Imakolata mu ponudi vina. Normalno bi bilo da je odbio. Dan je bio vreo, sunce je upeklo, popodnevna žega već mu je pomutila um. Ali on pruži čašu, a Imakolata je napuni. Kad je zavijanje postalo češće i sve glasnije, siroti sveštenik naiskap popi ono vino. Graške znoje izbiše mu na obrvama i nosu i zasijaše na suncu. Govorio je glasno, a brada mu je poigravala, dok su umršeni krajevi poskakivali i odbijali mu se o odoru kako je okretao glavu na jednu pa na drugu stranu. Počeo je od snage i moći Svevišnjeg, a završio zemaljskim temama kao što su pršuta i šljive. Stomak mu je uporno zavijao sve dok Totov bezazleni glasić nije uobličio ono što su svi želeli da kažu. – Oče Dino? – reče

mališa uz vragolasti osmeh.

– Kaži, dete moje – odvрати mu sveštenik kroz stisnute zube.

– Jeste li vi to progutali žabu?

Tomas se iznenadio kad je Falko prasnuo u smeh.

Otac Dino se izvini pa nestade u kući, gde se dugo zadržao.

Imakolata duboko uzdahnu. – Jadni otac Dino – reče. – Previše radi.

– I previše jede – dodade Ludoviko.

– Nije pametno jesti žabe – nadoveza se Paolo. – Teško se vare! – Braća prasnuse u smeh. Folko iskapi čašu vina, pa obrisu usta nadlanicom.

– Žao mi je tog nesrećnika koji će posle njega ući u klozet – reče, a Ludoviko i Paolo ponovo prasnuse u smeh.

– Dosta! – reče Imakolata i podseti na onu strogu ženu koju je pre godinu dana upoznao u gostionici *Fjoreli*. – On je božji čovek. Treba da ga poštujete! – Ali ništa nije moglo da zaustavi smeh njenih sinova.

Posle ručka otac Dino je žurno otišao svojim biciklom, iako mu je Imakolata obzirno ponudila da sedne u hlad i provede popodne u tišini posmatrajući more. Nesigurno je odjezdio prašnjavim drumom, a Tomas i Valentina su se nadali da će sveštenik bezbedno stići u varoš te da će se oporaviti kako bi mogao da ih venča naredne nedelje, posle Dana Svete Benedete.

Kasnije, dok je Valentina došla Albu, Tomas je uzeo papir i voštane bojice i naslikao ih. Popodnevna vreline je malo popustila, a smiraj dana doneo je prigušenu svetlost. Povetarac je šaputao s mora, donoseći im priče o budućnosti na nekoj drugoj dalekoj obali. Alba je, u beloj tankoj haljinici ležela u majčinom naručju i sisala. Valentina ju je privijala uza se i svaki čas saginjala glavu da pogleda svoje voljeno dete. Lice joj je odisalo nežnošću i ljubavlju prema tom malom biću koje je donela na svet. Oči su joj ponosno blistale, u njima više nije bilo tuge koju je Tomas preneo na njen portret. Pijedestal na koji ju je postavio bio je toliko visok da joj je glava nestajala u oblacima.

Tomas joj je pričao o njihovoj budoćnosti. Opisao joj je selo i kuću u kojoj će živeti. – Ljudi iz Bičfilda će te zavoleti – rekao je, zamišljajući zadivljene poglede svojih prijatelja i rođaka. – Mislim da nikad nisu videli pravog Italijana, to jest Italijanku. Pomisliće da su svi lepi kao ti. Ali prevариće se. Ti si jedinstvena.

– Oh, čeznem da odem daleko odavde – odvratila je uz uzdah. – Ovde je postalo pretesno za mene. Jedva mogu noge da protegnem koliko je skućeno.

– Neće ti nedostajati porodica? – upitao je, skicirajući obrise njene brade, iznenađujuće jake za tako nežno lice.

– Falko mi svakako neće nedostajati! – nasmejala se. – Šašavi Falko. Pitam se šta će biti s njim. Mislim da će se teško privići na život u miru. Rekla bih da je srećniji bio dok je ratovao protiv sopstvenog naroda i skrivao se po šumama nego

danas dok sedi za trpezom sa svojom porodicom.

– Nije mu lako. Pokušaj da ga razumeš – diplomatski je odvratio, bojeći sene na njenom vratu.

– Zašto bih? – jogunasto je uzvratila. – Ni on ne pokušava mene da razume. – Odjednom se smrkla. Tomas je pretpostavio da se setila njihove svađe.

– Hrabro se borio za pravedne ciljeve. Nije sramota ratovati protiv sopstvenog naroda ako će to pomoći da se postigne mir.

– Umišlja da vredi više od svih ostalih, da ima pravo da se meša u moj život. Ali on ne zna više ništa o meni. Rat menja ljude, te je i mene promenio. Nisam bila u borbi, ali to ne znači da je nisam osetila. Na svoj način sam se borila da preživim i ne ponosim se time, ali preživela sam i starala sam se o mami kako sam znala i umela. Ne zna on kroz šta sam ja prošla. – Nabrala je čelo dok joj je crtao obrve. – On je bio daleko, skrivao se u šumi. Kako može da očekuje da se vrati i zauzme očevo mesto kao glava porodice? Nije bio tu kad nam je bio potreban.

Tomasu nije bilo sasvim jasno o čemu ona govori. Osećao se kao da je banuo usred nečijeg razgovora i propustio najvažniji deo. – Ne brini – rekao je, usredsređujući se na Albino lepo lice. – Uskoro ćeš biti daleko i niko ti više neće govoriti šta treba da radiš.

– Čak ni ti? – osmehnula se.

– Ne bih se usudio! – Nasmejao se i laknulo mu je što Valentina više nije smrknuta i zabrinuta.

Kad je završio sliku, podigao je da je i ona vidi. U dnu papira je napisao: *Valentina i Alba, 1945. Tomas Arbakl. Sada imam dve ljubavi.* Lice joj je sinulo kao suncokret koji je upravo obasjalo sunce, i u neverici je pokrila usta rukama. – Prelepa je – rekla je. – Veoma si darovit, Tomi.

– Ne nego ste vi inspirativne, Valentina. Ti i Alba. Mislim da Džeka nikad nisam naslikao ovako dobro, ni njega ni Brendana!

– Savršena je. Zauvek ću je čuvati. Voštane boje neće izbledeti, zar ne?

– Nadam se da neće.

– Hoću da je pokažem Albi jednog dana. Treba da zna koliko je voljena.

Podigla je Albu i nežno je lupkala po leđima. Tomas se sagnuo da je poljubi, a ona je isturila bradu, nudeći mu svoje usne. Poželeo je da to veče provedu u krevetu, zagrljeni. Uz uzdah se uspravio.

– Uskoro ćemo se venčati – rekla je, čitajući mu misli. – Onda ćemo svako veče ići zajedno u krevet.

– Daj bože – odvratio je, ne želeći da iskušava sudbinu.

– Bog će nas blagosloviti. Videćeš. Isplakaće krvave suze na Dan Svete Benedete, a mi ćemo onda početi novi život daleko odavde. – Pogledala je ka svojoj kući. – Neće mi nedostajati. Ali možda ću ja njoj nedostajati.

Samo jednom su uspeli da legnu jedno pored drugog, nagi, među limunovim zasadima u zoru, dok je varoš podno brda još spavala. Tamo je, pod izlazećim suncem, Tomas treći put naslikao Valentinu; treći i poslednji put. Bila je to slika samo za njegove oči i znao je da je nikad nikome neće pokazati osim njoj. Kad ju je Valentina videla, pocrvenela je, ali iskrice u njenim očima govorile su mu da joj se sviđa. – To je *moja* Valentina – ponosno je rekao. – Moja tajna Valentina. – A Valentina je urolala sliku, da je niko ne vidi.

Tomas je svaki trenutak provodio s Valentinom i njihovom ćerkom. Ipak, morao je nekako da ispuni vreme koje je Valentina provodila s majkom i gospođom Čipreco, koja joj je šila venčanicu. Tokom tih dugih vrelih sati sedeo bi ispred gostionice i gledao decu kako se igraju na obali, ribare kako krpe mreže ili isplovljavaju na pučinu. Vратиće se s bačvama punim ribe koju će prodati lokalnim ribarnicama ili negde u zaleđu, gde je još vladala glad. Deca će se okupiti oko njih i gledaće ih kako istovaruju ulov, poneka sitna riba skliznuće na stranu, a oni će je uzeti i otrčati pre no što ribari primete i zaustave ih. Ponekad bi popio piće s Latarulom ili s gradonačelnikom, koji bi prekrstio noge kako bi pokazao izglancane cipele i besprekorno ispeglane pantalone.

Kad bi ostao sam, Tomas bi posmatrao plimu kako nežno zapljuskuje šljunkovitu obalu.

Zamišljao je kako je ta obala izgledala hiljadu godina ranije. Prvi put se zamislio nad krhkošću ljudskog života i činjenicom da su svi oni tu samo privremeno. *Jednog dana, pomislio je, biću samo pesak na plaži, a vreme će i dalje teći, plima će nadolaziti i povlačiti se, dok će je neki drugi ljudi posmatrati.*

Napokon je osvanuo Dan Svete Benedete. Jutro je bilo prelepo. Tomas nikad nije video tako plavo nebo, u vazduhu kao da su plesale čestice vilinskog praha obasjane suncem. Zadivljeno je gledao tu lepotu, siguran da je i Bog gleda, ako postoji. Vazduh je bio svež i slatkast, prožet mirisom karanfila koji je vetar donosio s mora. Kad je pogledao ka obali, ukazao mu se veličanstven prizor. Plima se povukla, a šljunkovita plaža je, kao nekim čudom, bila prekrivena ružičastim karanfilima. Krunice su blistale i svetlucale a vetar je raznosio latice koje su lebdele poput tananih krila. Brodovi usidreni u luci bili su uokvireni tim nežnim mirisnim cvećem.

Tomas se na brzinu obukao pa sišao da posmatra s varošanima taj nestvaran prizor. Svi su ćutali, strahovali su da će se čarolija raspršiti ako progovore. Niko nije znao kako je to cveće dospelo tu. Kad plima bude odnela tu sliku, pitaće se da li je ona zaista postojala ili je to bilo priviđenje.

Tomas se široko osmehnuo. *Ako gledaš ovo, Fredi, nadam se da te ispunjava*

istom radošću koja i mene prožima, pomislio je, srećan. *Danas je Dan Svete Benedete, a ovo je svakako božji znak. Sutra ćemo se Valentina i ja venčati. Posle krvavog rata, napokon možemo da izgradimo dugotrajan mir. Naša budućnost zapisana je u cveću.*

Ali stari Lorenzo je protrljao bradu i odmahnuo glavom. – Karanfili su simbol smrti – zloslutno je rekao, tako da ga samo Tomas čuje. – Ako svaki predstavlja jednu dušu, uskoro ćemo svi zajedno umreti.

Tomas je odbacio starčevu zlokobnu slutnju i držao se svog tumačenja. Uskoro se proneo glas o tom čudesnom događaju. Otac Dino je došao da se lično uveri, pa ga svrstao u red manjih čudesnih događaja zabeleženih u Inkantelariji. Latarulo se u neverici češkao po stomaku, dok se gradonačelnik premišljao da li da uzme nekoliko cvetova i odnese ih ženi. Imakolata i njena porodica sišli su s brda čim su čuli novost. Valentina je uhvatila Tomasa za ruku pa su se zajedno, presrećni, zagledali preda se kao da gledaju u svoju budućnost. Onda Tomasu privuče pažnju neko svetlucanje s vrha brda. Zapita se šta bi to moglo da bude, a onda se priseti da ih to markiz posmatra kroz teleskop sa svoje terase. Da li posmatra njih ili se jednostavno, kao i oni, divi tom nestvarnom prizoru?

Te večeri, dok je sedeo pored Valentine u maloj Kapeli San Paskvale, Tomasa je prožeo snažan osećaj da je sve to već doživeo. Čekao je, sa ostalim članovima njene porodice, da niz Hrisove obraze poteku krvave suze. Imakolata je, u crnini koju nije skidala od muževljeve smrti, ponosno i dostojanstveno stajala izdvojena od ostalih varošana. Kao da se smanjila, kao da joj je teret silne nade pritisnuo ramena. Tomasa preplavi sažaljenje prema toj ženi koja je izgubila sina i muža, a sada će izgubiti i kćer i unuku. Ranije je delovala snažno, neustrašivo, ali dok ju je gledao tako pogurenu, tu u kapeli, s dvema rođakama koje su ponizno stajale iza nje, učini mu se da je ranjiva i usamljena.

Tomas nije mario za Hristove krvave suze. Bio je ubeđen da je to lukava smicalica oca Dina ili nekog od njegovih kompanjona. Stalo mu je bilo do Valentine i njene majke, kojima je to bilo mnogo važno, kao da taj događaj odlučuje o njihovoj budućnosti. *Ne shvataju*, pomislio je, *da je budućnost u njihovim rukama. Čudo nema nikakve veze s tim.* Ali to, naravno, nije mogao da im kaže. Mogao je samo da se nada da će niz Hristovo lice poteći krvave suze, guste i grimizne kao sirup od višanja. Čekali su, i što su duže čekali, u kapeli je postajalo sve toplije i zagušljivije od omamljujućeg mirisa tamjana. Tišina je postala zaglušujuća, kao da im zvuk koji samo pas može da čuje para uši iako ga ne čuju, prodire im u mozak i izaziva bol. Valentinina ruka se znojila u njegovoj. Ohrabrujuće ju je stegao, no ona mu nije uzvratila. Samo je zurila u statuu Hristosa, od sveg srca žudeći da mu poteknu suze. Zbog nje je i Tomasa počela da muči neizvesnost. *Cveće na plaži svakako je bilo dobar znak?*, s nadom je pomislio. Ali ni snažna želja svih žitelja Inkantelarije nije

bila dovoljna da natera krvave suze na te oči. Prošao je ceo sat i Imakolata je pala na kolena.

Dok su izlazili, razočarani, Valentina se osmehnula Tomasu. – Ne brini, ljubavi – rekla je. – Nas dvoje ćemo se sutra venčati, a onda ćemo ostaviti zlu kob iza sebe.

– Zar oni karanfili na plaži nisu bili simbol naše sreće? – prošaputao je.

– Jesu. Ali treba nam Hristov blagoslov. A ja znam kako ćemo da ga dobijemo. Udesiću ja to, videćeš.

Tomas je pomislio kako je njeno praznoverje ljupko i bezazleno. Ali kasnije će duboko zažaliti što ju je tako malo poznavao.

London 1971.

Alba je spakovala kofer. Nije znala šta da ponese i nije bila sasvim sigurna kako da stigne tamo. S Ficom nije razgovarala otkako je poslednji put izašao iz njene kuće na vodi, pre više od mesec dana. Pošto joj nije ni telefonirao, ostalo joj je da se nada kako će naleteti na njega na nasipu. Nije bilo ni traga ni glasa od njega. Ništa. Njena pusta soba neutešno je odjekivala od usamljenosti. Uprkos Rupertu, Timu, Džejmsu i Ridu s Reke, Ficov miris se zadržao u vazduhu i ponekad, kada bi ga osetila u trenutku slabosti, toliko je plakala da su je oči pekle. Nedostajao joj je i njegov luckasti stari pas. Bilo je nečega vrlo dirljivog u njihovom prijateljstvu. Zašto nije mogao da je prati u njenoj avanturi? Da mu je stalo do nje, bez pogovora bi krenuo. Možda je tražila previše. Oduvek je takva. Ako nije mogao da drži ritam, onda je dobro što je odustao od trke. Ipak, nedostajao joj je. Sada joj je preostao samo seks, a duša je žudela za onim što je samo nakratko spoznala.

Naravno, Viv je bila na njegovoj strani. Alba je oduvek slutila da je Viv žena koja uživa u muškom društvu. Sada je umislila da ga je Viv želela za sebe, mada je to odavno prevazišla. Isprva, Alba se osećala napušteno i usamljeno. Navikla je da računa na Viv. Zavolela je Fica. Postali su porodica za kakvom je žudela. S nostalgijom se prisećala one večeri kada su njih troje ležali pod zvezdama. To je bilo savršeno veče.

Poslednjih nekoliko nedelja Viv ju je izbegavala. Kad god bi im se putevi slučajno ukrstili na nasipu, starija žena bi stisnula usne i frknula, prošavši pored nje isturene brade, kao da je Alba za sve kriva. Fic je očigledno bio veoma škrt na rečima kada je trebalo reći istinu. Pa, ako je Viv toliko glupa da poveruje njemu umesto njoj, onda neka sami kusaju ono što su zakuvali. Ona ide u Italiju i kada bude pronašla svoju porodicu, možda se više nikad neće vratiti. Onda će njih dvoje zažalili što su se tako poneli prema njoj, zar ne, što su je oterali od sebe.

Rupert, Tim i Džejms su jedva dočekali da joj se vrate u krevet, srećni što priča s Ficom nije dugo potrajala.

– Slab je on igrač – rekao je Rupert zadovoljno, ubeđen da je bolji od njega. Rid s Reke ponovo ju je zvao, a ona je pristala da ode s njim u Voping, krijući se na podu njegovog čamca kada je narednik prokrstario pored njih. Družila se s momcima u *Staru i Garteru*, pila pivo i zbijala šale s njima, uživajući u njihovoj pažnji.

Les Pringl iz Jaht-kluba *Čelsi* redovno je svraćao da joj dostavi poštu i napuni

rezervoare za vodu. Bio je isuviše star da bi je odveo u krevet, ali je zato sedeo za njenim kuhinjskim stolom, pio kafu i tračario o čudnim ljudima koje je upozano, priznajući, na njeno zadovoljstvo, da niko nije tako ćudljiv kao Vivijen Armitidž.

– Čudna je to sorta, pisci – zamislio se. – Znete li da njena septička jama nikada nije puna? Mislim da je to zato što tera svoje muške prijatelje da piške preko brodske ograde.

– Sjajna ideja – odgovorila je Alba. – Žao mi je što se ja toga nisam setila. Samo da znate – dodala je pakosno – ona jeste pametna, no da li ste je videli bez šminke? Mislila sam da je Frankenštajn jeziv dok nisam videla Viv u dva ujutra s papilotnama na glavi.

Kako je moguće da neko bude usamljen kada ima toliko prijatelja? Zamislila se, pa sela na kofer kako bi ga zatvorila. Bio je početak juna. U Londonu je bilo toplo, te je pretpostavila da će u Napulju biti još toplije. Spakovala je dobar deo letnje odeće od prošle sezone i bila je sigurna da će se u malom, provincijskom gradiću na moru za njom podići velika prašina. Zaista je usamljena!

Sedela je na palubi, natmurena, posmatrajući veverice i hraneći patke ostacima hleba. Potražila je pogledom Vivinu kuću na vodi. Bila je besprekorna. Geranijumi su visili preko ograda, dugački slapovi crvenih cvetova spuštali su se niz strane broda. U velikim crnim kutijama rasla su stabla limuna i savršeno okrugli žbunovi šimšira. Čak su i prozori bili blistavo uglancani. Alba je preletela pogledom preko svoje palube. I ona je imala saksije sa cvećem, mnogo cveća, ali valjalo je počupati suve cvetove i ponekad ga zaliti. Kiša nije pala već dobre dve nedelje. Palubu nije oprala već mesecima. Veverice su volele da se igraju na njoj, ostavljajući za sobom orahe i izmet, koje bi vetar oduvao, a kiša sprala, ali samo donekle. Nije bila čista kao Vivina. Ni unutra nije bilo pospremljeno, a niko nije zakrpio krov koji je prokišnjavao. Taj posao je namenila Ficu. Ali Fic se nije vratio. I njeno srce je napuklo, ali Ficu nije stalo da ga zaceli. Ponovo je pogledala Vivin savršen dom kada joj je nešto sinulo.

Na krovu kućice Viv je gajila travu. Otišla je do rasadnika i kupila četvrtasto busenje, zeleno i bujno. Savršeno. Pošteno se naradila ceo jedan vikend, mažući krov i praveći odvode kako tavanica ne bi zardala i voda prodrla u spavaću sobu. Potom je pažljivo poredala četvrtasto busenje.

Paluba je izgledala kao da se upravo vratila iz skupog frizerskog salona. Viv je bila veoma ponosna. Gajila je bele rade i ljutić, a sada je eksperimentisala sa bulkama. Alba je zurila u travnati krov i smešila se. *Kladim se da Viv nema pojma koliko sam ja dobar baštovan*, pomislila je vragolasto. *Pokazaću joj koliko sam kreativna.*

Alba je kupila lepu ružičastu vespu za vozikanje po gradu. Lakše je bilo naći mesto za parkiranje za skuter nego za automobil. Do večernjeg leta imala je vremena

napretek. Ručak sa Rupertom u Mejferu delovao je primamljivo. Rekla mu je da putuje u Italiju, ali ne i da planira da se odande ne vrati.

Pre ručka će telefonirati starom prijatelju Lesu Pringlu. On bi sve učinio za nju. A ona je nameravala da ga zamoli za uslugu koju mu, u to je bila sigurna, još niko nije tražio.

Viv je sedela s Ficom u malom kafeu nadomak njegove kuće, u koji je redovno svraćao. Bio je tih i starovremenski, sa odličnom kafom. Spraut je ležao na podu nezainteresovano gledajući cipele prolaznika. Viv je otpuhнула dim, očiju skrivenih iza velikih, tamnih naočara, ispod kojih su joj virili samo nos i brada. Kada joj je udelio komplement, nazvavši ih modernim, ljutito mu je uzvratila.

– Ja ne pratim modu, Ficroje, to bi trebalo da znaš. Ja sam iznad toga. Prevazišla sam to. Nemoj tako da me gledaš. Rekla sam ti da ne želim da gledam tvoje lepe smeđe okice kako se pune suzama.

– Ona odlazi večeras, zar ne? – upitao je uz uzdah.

Viv je iskrivila usta i otpuhнула dim.

– Da. Šteta što nije bilo nekog ranijeg leta.

– Trebalo bi da odem da se oprostim.

Viv se zgrozila.

– Da se oprostiš? – zakašljala se. – Bože sačuvaj. Nije ti donela ništa sem patnje.

– I nekoliko vrlo lepih košulja iz *Mister Fiša*.

– Ne budi blesav, dragi. Ako je rešila da raskine zbog takve sitnice, to znači da te nije ni volela. Oduvek sam predviđala da će se to završiti u suzama i bila sam u pravu. Nije joj dugo trebalo da ponovo pozove Ruperta u svoj krevet, zar ne? Ne verujem da je pustila jednu jedinu suzicu. Luckasta koketa. Koliko god to bilo tužno, mislim da bi trebalo da prihvatiš da je među vama sasvim i istinski svršeni i da odeš svojim putem. Ima mnogo devojaka koje bi se polomile da se propisno postaraju za tebe.

– Ne želim nijednu drugu. Trebalo je više da se potrudim da je shvatim – pokajnički je rekao, spuštajući pogled.

– Oh, zaboga, Ficroje. Trgni se već jednom. Teško da je ona neka tajanstvena žena. Zapravo, nju je veoma lako razumeti. Razmažena, previše lepa na svoju štetu i previše voljna da deli postelju sa bilo kojim Tomom, Dikom ili Harijem koji se potruđi da joj udeli kompliment. Sve je to tako tužno. Ona traga za očinskom figurom. Ne treba ti fakultetska diploma da bi to shvatio. Možda si ti samo *previše* ličio na njenog oca.

– *Pretvarao* sam se! – bio je uporan.

– Ne, nisi – rekla je uz samouveren osmeh. – Dragi, ti nisi davež, nisi ni mator, ali si previše obziran, pristojan, drag, duhovit i nisi uobražen. Ti ne talasaš, ne

trešeš zemlju kojom hodaš. Nisi pozer. Alba želi živu vatru od čoveka. Naći će ga u Italiji, sigurna sam. Italija je puna vatrenih muškaraca koji štipkaju žene za guzu.

– Znaš, nisi u pravu. Nas dvoje smo bili veoma srećni. Stalno smo se smejali. Bilo nam je sjajno u krevetu, a ja sam tek sticao ime kao modna ikona. – Dečački se iskezio, a Viv je ugasila cigaretu. Zagledala se u njega, a onda joj se lice raznežilo. Srdačno ga je, majčinski pomazila po ruci.

– Tako je, dragi. Samo se ti šali. Možda je moglo da ispadne dobro, ali se završilo. Pusti je neka ide u Italiju. Ako budeš imao sreće, spavaće sa svim vatrenim muškarcima na koje naleti i na kraju će shvatiti da je nijedan od njih nije usrećio. Ako ste jedno za drugo, vratiće se. Ako niste, onda ćeš jednostavno morati da se oženiš mnome.

– Mogao sam i mnogo gore da prođem – odgovorio je, uhvativši je za ruku.

– Mogla sam i ja. – Skinula je naočare kako bi otkrila vodnjikave crvene oči sa debelim slojem crne maskare na trepavicama. – Znaš, nije bilo lako ignorisati je.

– Ne bi trebalo da zauzimaš stranu.

– Uvek ću stati na tvoju stranu, Ficroje. Čak i da ubiješ nekoga, ja ću misliti sve najlepše o tebi.

– Ne samo zato što ti sklapam najbolje ugovore?

– I zbog toga, naravno. Ali ti si jedan u milion. Ona je površna. Nije uvidela koliko vrediš. Ne želim da te gledam kako tračiš život sa ženom koja misli samo na sebe. Zašto bi se zadovoljio nekom koja će uvek videti samo deo tebe, i to onaj najbolji? Što dublje neko prodre u tvoje srce, Ficroje, više će te ceniti.

Nasmejao joj se tužno.

– To je veoma lepo od tebe, Viv. Ne znam da li zaslužujem tolike hvalospeve. Kako god bilo, ne mogu prestati da je volim.

– I ja je volim, ludice. To je Albin dar.

Fic je popodne proveo u kancelariji. Razgovarao je telefonom, sređivao dokumenta, preleteo preko nekoliko novih rukopisa, ali na kraju radnog dana nije mogao da se priseti s kim je razgovarao, koja pisma je napisao i da li su novi rukopisi bili dobri ili nisu. Zakazao je partiju bridža kod Viv u sedam. Nekoliko prethodnih nedelja su namerno igrali kod Vilfrida ili Džordžije kako bi izbegao makar i letmičan pogled na Albu ili njen brod. Ali i tada je bio rasejan. Čak ni čitulje, koje bi obično mogle da ga prenu iz najdubljih misli, nisu uspele da ga trgnu iz sanjarenja. Spraut ga je sada svuda pratio, oduševljen što ga Fic ne ostavlja u kuhinji ili na zadnjem sedištu automobila. Zapravo, ponovo je mogao da sedi na suvozačevom sedištu i ponekad bi, kada je bilo mesta, legao preko zadnjeg sedišta kao kakav rimski car i gledao krovove kako promiču pored prozora. Bio je dobro društvo, naravno, ali to nije bilo dovoljno.

Ficu je nedostajala Alba. Nedostajalo mu je sve u vezi s njom i najteže mu je bilo noću, dok je ležao u mraku, prisećajući se dobrih vremena. Uživao je da vodi ljubav sa njom, ali bilo je nečeg dirljivog u noćima koje su provodili jednostavno ležeći jedno pored drugog, uživajući u svojoj bliskosti. Svestan je bio da je takva prisnost za nju novina. Nije znala šta da radi s muškarcem u krevetu ako ne vode ljubav. Onda je malo-pomalo naučila i smislila je ime za takve večeri. To joj je dobro išlo. Nazvala ih je „mahunastim večerima” zato što su ležali jedno uz drugo kao zrna graška u mahuni, toliko blizu da su se skoro stapali.

Spraut je osećao da mu je prijatelj ispao iz koloseka i mahao je repom kao da pokušava da to nadomesti. Fic je zagrlio psa i zaronio lice u njegovo krzno. Nije hteo da zaplače, čak ni pred Sprautom. To nije dostojanstveno, a svakako nije muževno. Ali jednom ili dvaput, posle nekoliko čaša vina, ispod neobično lepog neba, dao bi sebi oduška.

Pošto je izašao iz kancelarije poveo je Sprautu u šetnju oko jezera Serpentajn. Bilo je prerano da ode do Viv, koja je izašla na piće u *Ric* sa novom urednicom. Bio je lep suton. Bledoplavo nebo bilo je prošarano ružičastom tamo gde se sunce spuštalo iza obzorja. Bilo je toplo, vazduh je mirisao na pokošenu travu. Veverice su skakutale, sakupljajući mrvice hrane zaostale iza turista. Razmišljao je o Albi, prisativši se koliko je mrzela ta mala stvorenja, strahujući da će joj se uvući u spavaću sobu i sakriti se ispod čaršava, ili joj izgrickati prste na nogama. Upravo zato ju je voleo, jer su joj na pamet padale krajnje originalne zamisli. Živela je u svom svetu. Nevolja je u tome što, ma koliko se trudio, on nije bio u stanju da ga podeli s njom.

Pogledao je na sat. Nije znao kad je avion trebalo da poleti, ali odlučio je da požuri do Šetališta Čejni, pre nego što Alba krene na aerodrom. Trebalo je da krene ranije. Trebalo je bar da joj telefonira, da čuje kako je. Šta ako je i ona nesrećna kao on? Šta ako je samo čekala da joj pruži maslinovu grančicu? Da li je bio previše povređen i besan da pređe preko toga? Viv ga je savetovala da je ne zove, ali on nije morao da posluša njen savet. Voleo je Albu. Jednostavno ju je voleo.

Izjurio je na kolovoz i zaustavio taksi. – Do Šetališta Čejni – rekao je, zatvarajući vrata za sobom. – Što brže, molim vas.

Taksista nezainteresovano klimnu glavom. – Niko ne kaže što sporije, zar ne?

Fic se namršti. – Verovatno.

– Ja uvek vozim onoliko brzo koliko mi to zakon dozvoljava – rekao je, spuštajući se sporo ka Kvinsgejtu.

– Znam da većina taksista uživa u kršenju zakona – rekao je Fic, želeći da podstakne taksistu da malo nagazi gas. Alba možda upravo odlazi sa svog broda.

– Možebiti, ali zakoni se ne donose tek tako, a ja ih uvek poštujem.

– Šta je sa jedanaestom zapovesti? – upita Fic.

– Mislio sam da ih ima samo deset. – Taksista šmrknu i obrisa nos o dlan.

– Ne, ima još jedna koja se često zaboravlja. Gledaj da te ne uhvate. – Uspeo je da izmami osmeh taksisti.

– Dobro, druže, daću sve od sebe – rekao je, a Fic je pogledao u kazaljku brzinomera, koja se podigla pokazujući da je taksista ubrzao za trideset kilometara.

Viv se pozdravila sa urednicom, bila je zadovoljna što joj se dopalo kako knjiga odmiče. Ros Holms je sjajna žena, pomislila je. Neposredna, razborita, govori jednostavno i srdačna je na onaj pravi britanski način. Viv nije trpela osobe koje je lako oduševiti. Ros nije bila takva i nikad se neće preterano oduševljavati, koliko god Viv mislila da je knjiga sjajna, a na trenutke joj je zaista delovala sjajno. Zaustavila je taksi na Pikadiliju. Bilo je pet do sedam, malo će zakasniti, mogli bi da je sačekaju na njenoj terasi, da se dive njenom krovnom vrtu i stablima limuna. Tada je pomislila na Albu i osetila grižu savesti. Možda je pogrešila što ju je tako isključila. Na kraju krajeva, Alba je provela mnoge večeri u njenoj kuhinji, jadajući joj se nakon beskrajnih čaša vina. Iza njenih oštih reči skrivala se veoma mila devojka. Viv je bila suviše stara da bi se ponašala tako detinjasto. Alba nije mogla da razgovara sa roditeljima i više nije imala Fica. – Sramota! – prosiktala je u po glasa. Trebalo je budem mudrija.

– Da li biste mogli malo brže? – uziknula je nadjačavajući zujanje radija. – Nisam turista, zato bolje požurite! – Taksista je bio toliko zatečen da je brže-bolje dao gas.

Viv je pomislila kako je neverovatna slučajnost to što su ona i Fic stigli na Šetalište Čejni u isto vreme. Ni reč nisu progovorili, oboje su znali da je mnogo važnije da stignu do Albe nego da objašnjavaju jedno drugome zašto žure niz nasip ka *Valentini*. Fic je pokucao na vrata Albine kuće, koja je delovala pusto. Jedino su se veverice igrale na krovu.

– Prokletstvo! – prasnula je Viv. – Jesmo li zakasnili?

– Mislim da jesmo – odgovorio je Fic.

– Pokušaj ponovo! – ohrabrila ga je.

– A šta misliš da radim?! – uzviknuo je ljutito, lupajući na vrata pesnicom. Odgovora nije bilo, ostale su samo veverice, koje su grebuckale krov oštrim kandžicama.

– E pa, eto. Otišla je. Ne mogu da verujem. Baš sam budala! – Viv mu je spustila ruku na rame.

– Dragi, kako si mogao da znaš.

– Mogao sam da dođem bilo kad u poslednjih mesec dana, ali nisam. Ostavio sam je kada sam joj bio potreban. Nisam je ni pozvao da joj poželim sreću.

– Vратиće se ona – rekla je, kako bi ga smirila. Fic se okrenu pa je ošinu pogledom.

– Hoće li?

– Pa, nema smisla da stojimo ovde i lupamo na vrata. Idemo da popijemo nešto.

– Odvuče ga od vrata.

Onako potišteni, pogledaše ka Vivinom brodu i ugledaše nešto krajnje neočekivano na brižljivo uređenom krovu Vivine kuće. Viv je zgrožena rukom pokrila usta. Fic je razvukao usta u širok osmeh.

– Alba! – uzviknuli su uglas.

– Da li je moguće? – zapitala se Viv. Glas joj je zamro i ona ostade bez reči.

– Nimalo me ne čudi! – uzvratila Fic, kao da je malo živnuo.

– Pa, pretpostavljam da sam to zaslužila – dodade Viv i uzdahnula, odmahujući glavom. Na njenoj savršeno pokošenoj travi, stajala je koza i pasla ljutić, bele rade i verovatno brstila i mak.

Alba je već bila u taksiju na putu ka *Hitrou*. Setila se koze na Vivinoj kući nadajući se da joj je do sada popasla svu travu. Uz malo sreće, propala joj je u spavaću sobu i prešla na njeno donje rublje. *Dobri stari Les!* Ali, šalu na stranu, osećala se jadno. Fic se nije ni setio da joj se javi i poželi joj sreću, i nikada se neće ni javiti, jer ni sama nije bila sigurna kuda je krenula. Znala je da treba da se ukrca u avion za Napulj, da vozom ode do Sorenta, a zatim brodom do Inkantelarije. Agent u turističkoj agenciji joj je rekao da su putevi uski i vijugavi, te sigurno neće rizikovati i dopustiti nekom Italijanu da je vozi. Vozili su na pogrešnoj strani puta, za početak. Ne, mnogo je bolje da iznajmi brod. To je avantura. Fic joj je rekao da mora da ide sama. Bila je nadomak otkrića o svojoj majci. To saznanje donelo joj je olakšanje ali i strah.

DRUGI PORTRET

Čim je utonula u avionsko sedište, osetila je da su joj presušile rezerve energije i zevnula je pospano. Bila je umorna. Umorna od iste stare praznine, umorna od nade da će je Fic ispuniti. Dobro je što odlazi, što ostavlja sve iza sebe, što će početi od početka na novom mestu sa novim ljudima.

Namerno je izabrala mesto pored prozora kako ne bi morala ni sa kim da razgovara. U autobusu je bar mogla da sedne gde god je htela i da se pomeri ukoliko neko nepoželjan sedne pored nje. U avionu je drugačije. Mogao je da joj zapadne bilo ko kome je sudbina namenila sedište 13 B. Broj trinaest nije slutio na dobro. U avion je ušao zgodni Italijan, kome je očigledno dojadilo da mili iza spore kolone ljudi što se vrzmala u prolazu i svaki čas zaustavljala kako bi neko stavio svoje stvari u kasetu iznad sedišta. Uhvatio je njen pogled. Alba nije bila iznenađena što nije okrenuo glavu. Malo ko bi to uradio. Ona je samouvereno zurila u njega dok ga njena smelost nije naterala da spusti pogled ka karti koju je držao u ruci. Nadala se da je njemu dodeljen taj nesrećan broj, što ne bi bilo nimalo loše, naravno. Koliko je mogla da proceni, bio je jedini pristojan muškarac u avionu i mogla bi baš lepo da popriča s njim, kako bi odagnala nervozu izazvanu putovanjem u nepoznato.

Nastavila je da ga gleda. Njene blede oči su ga uznemirile. Sudeći po iznenadnoj stidljivosti na njegovom licu, jasno je da nije zavodnik, pomislila je veselo. Nije bila raspoložena za zavodnika. Još jednom ju je brzo pogledao pre nego što je otišao prema repu aviona. Frknula je namrgođeno i prekrstila ruke. Pre nego što je stigla da pogleda i ostale putnike, krupan podbuli muškarac građen kao piramida, utonuo je u sedište pored nje.

– Pazite – rekla je nadmeno.

Izvinio joj se tankim i piskutavim glasom, bezuspešno se trudeći da zauzme što manje mesta.

Alba je frknula. – Trebalo bi da izrađuju posebna sedišta za ljude poput vas – rekla je, bez osmeha.

– Pretpostavljam da bi trebalo.

Izvadio je belu maramicu iz džepa pantalona i obrisao čelo. *Još je i znojav,* pomislila je s gađenjem. *Izem ti sreću.* Vezao se, a Alba je pomislila da je pravo čudo što proizvođači aviona prave tako dugačke pojaseve. *Baš neuljudno od njega što je tako debeo,* zlobno je pomislila. Očigledno je veoma pohlepan. Pitala se da li zgodni Italijan još uvek misli na nju. Kamo sreće da je seo pored nje. Ko god da je seo pored nje, bio bi bolji od debeljka, razmišljala je srdito. Okrenula se ka

prozoru, kako bi mu stavila do znanja da ne želi da zapodene razgovor. Kada je otvorio knjigu, zaključila je da može mirno da se posveti listanju *Voga*.

Zaronila je u modne stranice omiljenog časopisa, bar nakratko zaboravivši na Fica i Italiju i usredsredila se na fotografije devojaka u šortsevima i čizmicama. Zapalila je cigaretu, iako je debeljko pored nje počeo da krklja poput stare parne mašine. Kad su počeli da ih služe, njen saputnik je uzeo poslužavnik s hranom, a ona se zgrozila kad je zagrizao parče hleba ne razmišljajući o kilogramima koje će nagomilati.

– Znete, ne bi trebalo da jedete toliko – rekla je, potapšavši ga po ruci.

– Još više ćete se ugojiti, a onda će vam sedište u avionu biti najmanja briga.

Debeljko se pokunjio i tužno je pogledao u hleb i puter u ruci, a Alba se vratila svojoj hrani i Vogu. On je spustio hleb i progutao knedlu.

Napokon su sleteli u Napulj. Učinilo joj se da je aerodrom mali, ali bilo je isuviše mračno da bi mogla dobro da vidi. Agent iz turističke agencije joj je rezervisao hotel u gradu. Ujutru je trebalo da krene vozom u Sorrento, a zatim brodom do Inkantelarije. Laknulo joj je što može da ustane i ispruži noge. Debeljko joj se sklonio s puta, a ona mu se nije zahvalila, jer je bila prezauzeta; pogledom je tražila lepog Italijana.

Videla ga je u aerodromskoj zgradi, dok su čekali prtljag. Nekoliko puta je uhvatila njegov pogled i odlučila da ga malo ohrabri. Nasmešila se pa zavodljivo spustila glavu. Nije mu trebalo mnogo da shvati poruku i pride joj. Pažljivo ga je odmerila. Bio je visok, širokih ramena i svetlosmeđe kose koja mu je uokvirivala koščato lice. Imao je duboko usađene svetlozelene oči. Kad se nasmešio, ugledala je sitne bore oko očiju s kojima je izgledao vedro i duhovito.

– Vidim da ste sami – rekao je na engleskom. Svideo joj se njegov akcenat, zvučao je divno i egzotično posle svih onih Engleza.

– Da, jesam – odgovorila je, smešeći se.

– Prvi put sam u Italiji.

– Onda, dobro došli u moju zemlju.

– Hvala. – Nakrivila je glavu. – Živite u Napulju?

– Ne, došao sam poslom. Živim u Milanu. – Odmerio ju je. Nije ni pokušao da sakrije divljenje. Odsešćete u hotelu?

– Da, *Miramare*.

– Kakva slučajnost. I ja.

– Stvarno?

– Uvek odsedam tamo. To je jedan od najlepših hotela u gradu. Možemo zajedno taksijem. Pošto ste prvi put u Italiji, dozvolite mi, molim vas, da budem vaš domaćin i da vas izvedem na večeru.

Alba nije mogla da poveruje. – Vrlo rado. Uostalom, šta bih radila sama u

Napulju?

– Ja sam Alesandro Favioli. – Pružio joj je ruku.

– Alba Arbakl – odgovorila je. – Nije melodično kao vaše. Moji roditelji očigledno nisu razmišljali o tome. Moja majka je Italijanka.

– Mora da je veoma lepa.

Alba se nasmešila, prisećajući se portreta. – Bila je.

– A šta je vas donelo ovamo? Ne izgledate kao turista.

– I nisam! Krenula sam u Inkantelariju.

– Oh?

– Nemojte mi reći. I vi idete tamo?

Nasmejao se.

– Ne. Ali mnogo sam slušao o toj varoši. Čarobno mesto, tako su mi rekli. Puno čudesa i natprirodnih pojava.

– Stvarno? Na primer?

– Pa, samo dan nakon završetka rata, kada su se meštani probudili, videli su plažu prekrivenu ružičastim karanfilima. Onda je došla plima i odnela ih.

– Vi verujete u tu priču?

– Verujem. Ali ne verujem da ih je more nanelo. Neki šaljivdžija je verovatno umirao od smeha. Smešno je to što je lokalni sveštenik ceo događaj proglasio čudesnim događajem. To vam je Italija. Posebno Napulj. Prepun je statua svetaca koje krvare. Kod nas je sve prenaduvano kada je u pitanju religija.

– Ja nisam pobožna, što znači da će me verovatno baciti u more.

Još jednom ju je lenjim pogledom odmerio od glave do pete.

– Ne bih rekao, Alba. Verovatno će vas proglasiti sveticom i isklesati vašu stauu od mermera.

Zajedno su se dovezli taksijem do hotela. Albi se dopalo što joj je otvorio vrata i pomogao joj da uđe u kola i da izađe. Kad se smestila, istuširala se i obukla jednostavnu crnu haljinu, pa sišla u hol da se sastane s njim. Nasmejala se kada joj je poljubio ruku. Osetila je snažan miris limuna iz njegove kolonjske vode; kosa mu je još uvek bila mokra.

– Prelepi ste – rekao je.

– Hvala – ljupko je odgovorila, najednom shvativši da nije razmišljala o Ficu otkako su poleteli iz Londona. *Mislim da će mi se svideti Italija*, pomislila je. – Jesu li svi Italijani tako šarmantni? – upita.

– Ne, naravno da nisu. Da jesu, sve žene iz Evrope živele bi u Italiji.

– Sva sreća. Volim da se osetim posebnom.

– I ja, zato sam vas i primetio u avionu.

– Šteta što nismo sedeli zajedno. Krupni, alavi debeljko me je prignječio uz prozor.

– Trinaest nije srećan broj.

– Da, ali posle toga mi se baš posrećilo, zar ne? – Nasmešila mu se uobičajeno nadmeno, a on ja naizgled pao, kao i svi ostali, na njene neobične, blede oči.

Večerali su u malom restoranu na obali, sa pogledom na more i zamak Sant Elmo. Nije želeo da priča o sebi. Raspitivao se o njenom životu u Engleskoj.

– Moj otac je bogat i načisto me je razmazio – kazala je. – Ali imam užasnu maćehu, koja hrani divlje svinje i jaše konje. Ima veliku zadnjicu i snažan glas kojim naređuje svima oko sebe. Moj polubrat i moje polusestre nisu loši i srdačni su, što je rezultat, plašim se, neinspirativne zajednice.

Bila mu je zabavna i smeja se gotovo svemu što bi rekla. Primetila je, dok je pušio uz šoljicu kafe, da nosi jednostavnu zlatnu burmu na domalom prstu leve ruke. Nije joj to smetalo. U stvari, naslađivala se time. Svidela joj se pomisao da ima moć da odvuče muškarca od njegove žene.

Rešili su da se vrate peške do hotela kako bi Alba mogla da vidi Napulj. Bila je topla, vlažna noć. Vazduh je bio težak i ustajao. Alba se oduševljavala uskim ulicama, lepim belim kućama sa kopcima i balkonima s gvozdanim ogradama i živopisnim ornamentima. Grad je oživeo od muzike, smeha, automobila, sirena i mirisa dobre italijanske kuhinje. Oštar, odsečan glas majke koja grdi dete probijao se iznad buke motora koji su ubrzavali i usporavali, poput ptičjeg krika nasuprot hujanja mora. Tamnopusi muškarci su stajali i pričali u prolazima između zgrada, ispraćajući pogledom prolaznice. Iako nisu zviždali za njom, osetila je kako je skidaju pogledima, do gole kože. Znala je da bi je Alesandro zaštitio i bila je zahvalna što nije morala sama da hoda gradom. Londonom je prolazila kao da jaše pitomog ponija. Napulj je, s druge strane, bio poput neukrotivog ždrepcu za rodeo i to ju je unervozilo.

Stigli su u hotel i Alesandro nije sačekao poziv kako bi došao u njenu sobu. Ušao je za njom u lift i pratio je hodnikom.

– Prilično si samouveren – rekla je. Njen osmeh mu je govorio da nimalo ne greši.

– Želim da vodim ljubav sa tobom – prošaputao je. – Na kraju krajeva, ja sam samo muškarac.

– Nadam se da jesi. – Uzdahnula i okrenula ključ u bravi.

Pre nego što je stigla da upali svetlo, on ju je već zgrabio, okrenuo prema sebi i još nespremno strasno poljubio u usta. Prvi put od raskida sa Ficcom bila je previše usredsređena na ono što radi da bi ga upoređivala s drugim muškarcem. Obuzet požudom, Alesandro ju je pritisnuo uza zid i zagnjurio lice u njen vrat. Osetila je njegove oštre malje i parfem s mirisom limuna koji se stopio s mirisom njegove kože.

Klizio joj je rukama duž nogu sve do kukova. Šake su mu bile snažne i vešte,

oduzimao joj je dah svakim pokretom. Spustio se na kolena i zadigao joj haljinu do struka, ljubio je po stomaku, jezikom joj prelazio preko nežne kože. Kad god bi pokušala malo da se uključi, on bi sklonio njene ruke i sve dublje zaranjao u njeno telo. Osećala je žmarce od zadovoljstva te je brzo odustala od borbe i prepustila se.

Vodili su ljubav pet puta i završili iscrpljeni na krevetu. Spavali su isprepletani, jedno preko drugog, mada više nije bilo bliskosti među njima. Uzbudjenje je prošlo i Alba je znala, čak i u snu, da će ujutru morati da ga odbaci.

Nije sanjala Fica. Ništa nije sanjala. Ali kada se probudila, bila je sigurna da je i dalje u carstvu mašte jer nije mogla da prepozna sobu. Zraci svetla su se probijali kroz proreze na kopcima. Udaljeni zvuci grada parali su snenu tišinu. Treptala je i pokušala da se pribere. Kao i obično, popila je malo previše. U glavi joj je tutnjilo, a ruke i noge su je bolele kao da se upravo vratila sa izuzetno napornog treninga. Onda se setila Alesandra i osmehnula se pri pomisli na vragolastog Italijana kojeg je upoznala na aerodromu. Okrenula se, uverena da će ga zateći u krevetu, ali mesto pored nje je bilo prazno. Oslušnula je, očekujući da čuje šum iz kupatila, ali vrata su bila odškrinuta, a svetlo ugašeno. Nije ga bilo. *Odlično*, pomislila je. Misko joj je bilo kad ostanu duže no što treba. Bila je premorena. Poslednje što bi joj trebalo jeste da ponovo vodi ljubav.

Pogledala je na sat pored kreveta. Još je bilo rano. Na stanici je trebalo da bude u deset. Imala je vremena da se istušira i doručkuje. Onda je odlučila da naruči doručak u sobi. Nije želela da naleti na Alesandra u trpezariji.

Istuširala se, spirajući sa sebe miris limuna, obukla se i spakovala kofer. Dok je posmatrala svoj odraz u ogledalu, prisetila se sinoćnjeg uzbuđenja. Prijalo joj je druženje s Alesandrom. Ako ništa drugo, privremeno je zalećio njeno slomljeno srce. Skrenuo joj je misli s Fica na mnogo egzotičniji svet avantura, gde je, među nepoznatim ljudima, mogla da radi šta god poželi. U trenutku zanosa odlučila je da telefonira Alesandru u njegovu sobu i da mu zahvali. Na kraju krajeva, ipak joj je pružio neizmerno zadovoljstvo. Možda bi mogli da doručkuju zajedno. Ako ništa drugo, tako neće morati da jede sama.

Pozvala je recepciju.

– Dajte mi sobu Alesandra Faviolija – nadmeno je rekla. Nastala je tišina dok je recepcionerka tražila njegovo ime u knjizi gostiju.

– Alesandro Favioli – ponovila je Alba. *Gospode bože, ne razumeju ni sopstveni jezik*, pomislila je razdraženo.

– Pašim se da nemamo nikakvog Faviolija.

– Naravno da imate. Večerala sam s njim sinoć.

– Nema gospodina Faviolija.

– Pogledajte ponovo. Sinoć smo zajedno stigli i zajedno se vratili u hotel posle večere. Sigurno ste ga videli.

– Nisam sinoć bila u smeni – obavestila ju je recepcionerka hladno.
– Pa pitajte kolegu. Nisam ga sanjala, znate.
– Znate li u kojoj sobi je odseo? – recepcionerka je postajala nestrpljiva.
– Naravno da ne znam, zato vas i zovem! – odbrusila je Alba. – Možda se odjavio.

Žena je sa usiljenom ljubaznošću ponovila.

– U ovom hotelu nije odseo niko s prezimenom Favioli. Žao mi je.

Albi je najednom pozlilo. Kada bolje razmisli, jeste delovalo kao prevelika slučajnost to što je i on odseo u istom hotelu. I nije je ni pozvao u svoju sobu. Sinoć joj sve to nije delovalo nimalo čudno, ali sada joj je bilo malo sumnjivo. Sa zebnjom u srcu, otvorila je tašnu i počela da pretura tražeći novčanik. *Ovo mora da je neka šala*, pomislila je, osećajući se kao da pliva protiv snažne struje. Novčanika nije bilo. Progutala je knedlu, u očaju prevrnuła tašnu naopačke istresavši na krevet sve što je bilo u njoj. Lakulo joj je kada je ugledala pasoš, ali novca nije bilo. Uzeo joj je novčanik sa svim putnim čekovima i lirama koje je imala. Kako će, dođavola da plati hotel, voz, pa još i brod kojim je trebalo da stigne do Inkantelarije?

Srušila se na krevet. *Bednik. Prvo me je iskoristio, a onda i opljačkao. Sve je lepo smislio, govno jedno. A ja sam nasela, glupača.* Bila je previše ljuta da bi plakala i previše posramljena da bi telefonirala bilo kome u Engleskoj kako bi priznala da je ispala glupa. Jednostavno će morati da se snađe.

Kako nije nameravala da plati račun, pomislila je da bi bar mogla da uživa u dobrom doručku. Osim toga, morala je sada da se najede koliko god može jer nije imala para ni za hranu. Ukrašće nekoliko zemički sa švedskog stola.

Kad je sišla, srdačno se pozdravila s recepcionerkom i samouvereno produžila u trpezariju. Sela je za mali sto u sredini i naručila kafu, sok od pomorandže, kroasane, tost i voćnu salatu. Dok je posmatrala goste, sve više ju je obuzimala usamljenost. Nije imala prijatelja u Italiji. Nikog živog. Šta ako se njena porodica iselila iz Inkantelarije? Šta ako traga za nečim čega više nema? Nije imala prebijene pare. Potrajaće nekoliko dana dok joj novac ne stigne iz banke u Engleskoj u banku u Inkantelariji. Nije bila spremna da se vrzma po Napulju kako ne bi ponovo naletela na Alesandra. Prisetila se opakih muškaraca koji su je opasno odmeravali iz mračnih uličica prethodne noći i najednom se osetila ogoljeno i ranjivo. Osećala se ranjivo kao da joj joj je odneo svu odeću i ostavio je голу.

Izenada, na njeno veliko olakšanje, ugledala je debeljka kako sedi usamljen na drugom kraju trpezarije. Osetivši naklonost prema osobi koju je dan ranije prezirala, sela je za njegov sto. Nije primetila užasnuti izraz na njegovom licu kad ju je ugledao. Spustio je pogled na zemičku namazanu puterom i džemom od jagoda, pa pokušao da je sakrije ispod dežmekaste ruke. Alba je sela i nalaktila se na sto.

– Nadam se da vam neće smetati da vam se pridružim – umilno je rekla. Pogledala ga je krupnim očima kao u košute. – Opljačkana sam. Neki Italijan mi je ukrao sve. Novac, odeću, pasoš, povratnu kartu. Sve. Vi ste jedina osoba u Italiji koju poznajem. U celoj Evropi, zapravo. Mogu li da vas zamolim za jednu ogromnu uslugu? Da li biste mogli da mi pozajmite nešto novca? Samo onoliko koliko mi je potrebno da stignem do Inkantelarije? Zapišaću vašu adresu kako bih mogla da vam ga vratim, i to s kamatom. Bila bih vam beskrajno zahvalna. – Osmehnula mu se i dodala: – Nemojte prekidati jelo zbog mene.

Debeljko se zamislio. A onda je odjednom, toliko neočekivano da se Alba trgla od straha, gurnuo celu zemičku sebi u usta. Zadržavala je dah, trudeći se da ne pokaže gađenje, a on je žvakao lagano i odmereno, dok mu se puter slivao između usana i curio mu niz bradu. Napokon je obrisao usta salvetom.

– Izvrsno! – uzviknuo je. – Moram da naručim još!

Albine nade su lagano tonule. Postiđena, priseti se da u avionu nije bila samo neučtiva prema njemu već i da ga je izvređala. Zašto bi on bilo šta učinio za nju?

– Ne mari – promuca, spremna da zaplače. – Žao mi je što sam vas uznemirila.

– Ne bi trebalo da se petljaš s nepoznatim muškarcima na aerodromima – rekao je, povrativši samopouzdanje. – To što si opljačkana najmanja ti je briga.

Alba zinu.

– Molim?

– Čula si me. Šta očekuješ? Imaš li ikakvog osećaja za pristojnost ili legneš sa svakim muškarcem koji ti plati večeru? U stvari – nastavio je, očigledno uživajući što je ponižava – ako mi popušiš, platiću ti kartu do kuće!

Alba se trgla, i jedva ustavši od stola požurila da izađe iz trpezarije dok su joj noge klecale.

Kad se vratila u sobu, iz nje je provalio bes. Šutirala je krevet i ormarić i sve ostalo što joj se našlo na putu. Kakav divljak! Kakav primitivac! Kako se samo *usuđuje*? Samosažaljenje joj nije pristajalo. Pribrala se i namestila odeću. Uvek je pribegavala izlivima besa i osveti. Nije mogla da plati račun i nije imala nikoga ko bi joj ga platio. Ostalo joj je samo jedno. Kada si u nedoumici, beži.

Odvukla je kofer niz hodnik, sišla liftom na prvi sprat i potražila neki zaklonjen prozor. Našavši jedan u mračnom ćošku, izbacila je kofer u sporednu ulicu, a onda iskočila za njim. Trčala je sve do stanice.

19.

Alba je na stanicu stigla zadihana, ali osećala se kao pobednik, kao da je počinila ubistvo i uspela da se izvuče. Pitala se šta će direktor hotela da uradi kada otkrije da nije platila račun i da je polomila nameštaj. Dok joj oni uđu u trag, ona će već biti daleko. Jedno od hiljada nepoznatih lica. Osvrnula se oko sebe. Italijanke su uglavnom imale maslinastu kožu i smeđu kosu kao ona. Plavuša nije bilo nigde na vidiku. Uklapala se. Niko nije zurio u nju kao da je vanzemaljac. Zapravo, niko nije zurio u nju. Strah od poludivljih muškaraca, koji su se skrivali u mračnim prolazima i gluvarili ispred barova, iščezao je. Jedan ili dvojica su joj se srdačno osmehnuli, dok su sa divljenjem posmatrali njene duge preplanule noge i žutu letnju haljinicu. Nisu delovali preteće. Delovali su zadivljeno. Navikla je na tu bezazlenu zainteresovanost i uživala u njoj. Ipak, bila je u ozbiljnoj neprilici. Nameravala je da otputuje vozom do Sorenta, a onda brodom do Inkantelarije, ali nije imala novca. Upravo se spremala da uzvratu na jedan od muških osmeha u nadi da će pozajmiti novac od nekog zadivljenog muškarca, ali debeljkove grube reči kao da su joj se utisnule u dušu. *Ako mi popušiš, platiću ti kartu do kuće.* Pocrvenela je od stida i odvratila pogled, pa žurno produžila.

Voz za Sorento trebalo je da krene za četrnaest minuta. Pronašla je peron, a zatim osmotrila ulaz poput pljačkaša vozova. Kondukter je bio sitan, mršav mladić sa tikovima. Lice mu se nekontrolisano grčilo. Albu obuze sažaljenje. Nenaivnuta na taj osećaj, stresla se, kao zmija kad odbacuje košuljicu. Mladog konduktera je bilo isuviše lako preplašiti. Zažalila je što nije visok, snažan i vispren, kako je ne bi mučila griza savesti što će ga nasamariti. Putnici su mu prilazili, ćaskajući, dok im je on overavao karte. Trgli bi se preplašeni kad bi primetili njegov facijalni grč ili bi rukom zaklonili usne kako se ne bi videli da se kikoću. Nisu se trudili da mu uzvrate ljubazan pozdrav. Neki ni hvala ne bi promrmljali. Alba je pripalila cigaretu i sela na kofer. Smislila je šta da uradi. Obično bi je ovakva šarada zabavila. Ali ne i danas. Podrugljivo lice Alesandra Faviolija ukazalo joj se pred očima, a debeljkov bestidan predlog odzvanjao joj je u ušima i uzdrmao njenu već poljuljanu savest. Potonula je, obuzeta samoprezirom.

Dobro, došlo je tvojih pet minuta, Alba. Nemoj sad da plačeš, iskoristi to kasnije! Ugasila je cigaretu i zakoračila prema kondukteru.

Dok je Alba prilazila, mladom kondukteru lice se nekontrolisano zgrčilo. Nije ga toliko pogodila njena lepota, koliko njena tuga. Bila je neutešna. Njeno lepo lice bilo je crveno i podbulo, a povijena ramena su joj podrhtavala sa svakim jecajem.

– Toliko mi je žao – šmrcala je, tapkajući obraze vlažnom maramicom. Onda je podigla pogled, a on je ustuknuo. Bile su svetlosive poput retkih, očaravajućih kristala, i toliko neobično lepe da mu se zavrtele u glavi. – Ostavio me je ljubavnik – jadovala je. Kondukter je delovao užasnuto, a lice je prestalo da mu se trza. – Ne voli me više, zato i odlazim iz Napulja. Ne mogu da živim u ovom gradu znajući da i onaj ko mi je slomio srce živi ovde, da udiše isti vazduh, korača istim pločnicima. Razumete me, zar ne? – spustila je ruku preko njegove. Bila je to besprekorna predstava. Lice mu se saosećajno ukočilo i ona se načas zaboravila. Prestala je da plače i osmehnula mu se. – Imate lepo lice – rekla je iskreno zato što je, sada je to lepo videla, shvatila da je on samo momčić, i to iznenađujuće zgodan. Pocrveneo je, ali nije odvratio pogled.

– *Grazie, signora* – konačno je progovorio, tiho i stidljivo.

Obavila je prste oko njegove ruke.

– Hvala *tebi* – iskreno je rekla pa požurila niz peron, vesela što se provukla bez karte, ali i zbog toga što ga svojom malom prevarom nije ponizila. Usrećila ga je. Iznenadilo ju je što je njegova očigledna radost usrećila i nju.

Alba je naučila važnu lekciju: ljudi su osetljivi na svoj izgled. Bilo da su ružni ili lepi, debeli ili mršavi, smireni ili sa tikovima, sve su to ranjiva ljudska bića koja zaslužuju poštovanje. Onda se setila nečega što je Fic rekao jednom prilikom. *Ako se dovoljno potrudiš, pronaći ćeš lepotu i svetlost na najružnijim i najmračnijim mestima*. Alba je shvatila da je to retko kad pokušala.

Stavila je kofer na rešetku za prtljag iznad sedišta na kraju vagona, a potom se smestila pored prozora. Kada kondukter bude prolazio, jednostavno će mu objasniti da joj je karta sigurno ispala na peronu. Ne bi je ni pustili da uđe na peron bez karte, zar ne?

Nekoliko privlačnih mladića zauzelo je sedišta prekoputa nje, a onda su izneli sendviče i pice na sto koji ih je razdvajao. Kamo sreće da je ponela knjigu. Poslednji put je čitala knjigu dok je išla u školu: *Emu* od Džejn Ostin, s kojom se toliko borila da je i deset godina kasnije osećala posledice. Nevoljno je izvukla očuvani *Vog*, koji je već pročitala u avionu, besciljno zureći u stranice.

Nedugo zatim oni mladići pokušaše da zapodenu razgovor. U drugačijim okolnostima bilo bi joj drago da popriča s njima, ali sada joj je njihova pažnja smetala. Zar je delovala toliko pristupačno? Toliko nepromišljeno?

– Hoćete li keks? – upitao je jedan među njima.

– Ne, hvala – odgovorila je bez smeška. Ovaj pogleda drugara tražeći ohrabrenje. Prijatelj mu klimnu glavom.

– Odakle ste? – nastavio je. Znala je da ju je akcenat odao. Onda joj je nešto sinulo i osmeh joj zaigra na licu.

– Ja sam Engleskinja, udata za Italijana – rekla je, pa se nagnu k njima i pogleda

ih ispod oka. – Tako je lepo razgovarati sa zgodnim mladićima. Zna, moj muž je star. Oh, vrlo je bogat i moćan i pruža mi sve što poželim. Živim u ogromnom zamku. Imam kuće širom sveta, posluge kao na brodu za krstarenje i mnogo nakita. Ali kad je reč o ljubavi, pa, kao što sam već rekla, on je star.

Smeli mladić uzbuđeno ćušnu drugara. Obojica se uzvrpoljiše, jedva su obuzdavali požudu dok su razmišljali o toj nestašnoj mladoj ženi čiji je muž suviše star da bi vodio ljubav sa njom.

Prisetivši se da se vozi drugom klasom, dodade: – Ponekad volim da prođem neopaženo. Volim da se vozim sa običnim ljudima. Ostavila sam automobil i vozača na stanici i krenula vozom, jer to mi je prilika da upoznam zanimljive ljude i, naravno, da se udaljim od muža.

– Vama treba nekoliko mladića koji bi mogli da vam pruže ono što vaš muž ne može – obratio joj se sada prvi, smelije, u po glasa, dok su mu oči grozničavo i nedvosmisleno sijale. Polako ih je odmerila, izvukla cigaretu iz paklice, stavila je između usana i pripalila. Otpuhnula je dim, ponovo se nagnula, stavivši laktove na sto.

– U poslednje vreme sam opreznija – rekla je nemarno. Mom poslednjem ljubavniku su odsekli jaja. – Njih dvojica su prebledeli. – Kao što sam rekla, moj muž je moćan – veoma moćan. A uz moć ide i posesivnost. On želi da zadrži za sebe sve što je njegovo. Ali ja volim da rizikujem. Volim izazove. Sviđa mi se kada mu se suprotstavljam. To mi pruža zadovoljstvo. Da li me razumete?

Oni zinuše i klimnuše glavom. Albi je laknulo kad su sišli na sledećoj stanici; usta su im bila previše suva da bi se oprostili. Kada je naišao kondukter, potrudila se da bude što šarmantnija. – Moram da priznam da sam izgubila kartu – rekla je, uz bojažljiv smešak. – Žao mi je, osećam se tako bespomoćno, ali onaj dečak sa tikovima – kondukter saosećajno klimnu glavom – baš sam se zbunila dok sam razgovarala s njim, a on je bio tako drag da sam se sažalila na njega. Bilo kako bilo, dok mi je vraćao kartu, verovatno je ispala na peronu. Naravno, rado ću kupiti drugu. – Počela je da pretura po torbi, nadajući se da će je kondukter zaustaviti pre nego što bude morala da izmisli i priču o tome kako je izgubila novčanik, čime bi možda prešla granicu simpatičnog.

– Molim vas, gospođo – rekao je ljubazno. – Mikele je dobar momak, ali je malo usporen. Verovatno je zaboravio da vam vrati kartu. – Onda se, kao i većina muškaraca na koje je nailazila, potudio da se ne zaustavi na tome. – Ako vam je torba teška, dozvolite mi da vam pomognem da je iznesete iz voza.

– Hvala vam – rekla je, znajući da bi mu odbijanjem povredila ponos. – Veoma ste ljubazni. Kao i obično, kofer mi je težak, a kao što vidite nisam baš snažna.

Kondukter se zadržao duže nego što je bilo potrebno, a onda se udaljio, uveravajući Albu da će se vratiti da joj pomogne. Kada je otišao, pogledala je kroz

prozor.

Razmišljala je o Ficu. Pocrvenela je kad se prisetila njegovog prsnog poljupca. Ličio je na spori ples nakon brzog tvista. Skoro da je bilo previše sporo i nežno. Probudio joj je svaki nerv u telu, nateravši je da ga oseti, da ga istinski *oseti*, a ne da se pretvara. Njemu je taj osećaj bio sasvim prirodan, dok je njoj najpre bilo neprijatno, potom zabavno i na kraju gotovo bolno.

Seoski predeo je svetlucao u izmaglici na kasnom jutarnjem suncu. Visoka stabla čempresa uzdizala su se pod vrelinim suncem, nizale su se kuće boje peska, smeštene u hladovini borova i kedra. Alba je želela da proviri kroz prozor i oseti vazduh, baš kao što bi to uradio Spraut na zadnjem sedištu Ficovog volvoa. Maštala je o ovim mirisima celog života. Italiju je videla samo u filmovima, ali ništa nije moglo da je pripremi za dirljivu lepotu te zemlje. Bilo je jasno da je njena majka morala poteći iz ovog raja na zemlji, jer je u Albinim mislila ona predstavljala otelotvorenje svih tih lepota; njen duh se preselio u izobilje cvetova bugenvileja, maslinjaka i vinove loze.

Voz se uz škripu kočnica zaustavio u Sorentu. Kao što je obećao, kondukter se vratio da pomogne Albi. Odgurao je njen kofer preko perona pa sve do ulice, a zatim se oprostio od nje.

U gradu je vladao metež. Ljudi su bili obuzeti svojim mislima, niko nije obraćao pažnju na mladu ženu koja je zbunjeno stajala, dok joj se stomak grčio od gladi. Zgrade su bile bele, žute i crvene, kapci navučeni kako se kuće ne bi pregrejale, prozori u prizemlju zaštićeni gvozdenim rešetkama, velika vrata su bila zatvorena i delovala su negostoljubivo. Grad je bio lep, ali nešto u njemu nije odavalo utisak dobrodošlice.

Konačno je zašla u ulicu iz koje se pružao pogled na obalu. Čamci su se ljuljuškali na vodi, neki su bili izvučeni na plažu. Ljudi su se lagano šetali obalom, po smeđem mokrom pesku, uživajući na suncu. Nekoliko restorana i prodavnica proširile su se na pločnik, povetarac je raznosio miris prženog paradajza i luka. Stomak joj je krčao, a voda joj je krenula na usta. Žudela je da popije čašu vode. Onako besna, nije se setila da ukrade nešto iz hotelskog mini-bara da joj se nađe. Što je više mislila na hranu i piće, bila je sve gladnija i žednija.

Nije dopustila da je obuzme samosažaljenje, kao što joj se inače događalo kad joj volja popusti. Samosažaljenje nikoga nikud nije dovelo, a osim toga, prezirala je plačljive žene u filmovima. Stigla je dovde; uz malo šarma mogla bi da se domogne Inkantelarije. Ostavila je kofer na keju, skupila hrabrost, pa se uputila ka izbornom starom ribaru koji je petljao nešto oko svog broda. Čim mu je prišla, zapahnuo ju je miris ribe, koji joj izazva mučninu. – Oprostite – reče ona uz osmeh. Starac podiže pogled. Nije joj uzvratio osmehom. U stvari, više je izgledalo da ga je razdražila nego da ga je prekinula u nekom poslu. – Treba da stignem do Inkantelarije – kazala

je. Pogledao ju je ravnodušno.

– Ne mogu da vas odvezem – odgovori on, odmahujući glavom, kao da je Alba dosadna muva koje želi da se otarasi.

– Zna li nekoga ko bi mogao?

Nezainteresovano je slegnuo ramenima, podižući dlanove ka nebu.

– Nani Baroni će vas odvesti – odgovorio je nakon kraćeg razmišljanja.

– Gde da ga nađem?

– Neće se vratiti do zalaska sunca.

– Ali to je odmah iza zaliva? Zar ne prolaze svi brodovi tuda?

– Zašto bi bilo ko išao u Inkantelariju?

Alba je bila zbunjena. – Zar to nije veliki grad, kao i ovaj?

Cinično se nasmejao.

– To je zaboravljeno mestašće. Uspavano. Oduvek je bilo takvo. Zašto bi bilo ko išao u Inkantelariju? – ponovio je.

Agent iz turističke agencije izričito je rekao da bi trebalo da ode čamcem. Ona je mislila da čamci sve vreme saobraćaju tuda, kao što vozovi svaki čas idu iz Bazingstoka za London. Ljutito je gundala sebi u bradu. Na trenutak je zaboravila na svoj kofer. Bila je ubeđena da ga je ostavila pored stubića za vezivanje. Sva smetena, osvrtna se unaokolo. Nigde ga nije bilo. U poslednja dvadeset četiri sata već drugi put je osetila kako joj je krv jurnula u glavu, tutnji joj u ušima i steže je u stomaku jer je užasnuta i zaprepašćena shvatila da je opet opljačkana. Sada nije imala ništa osim tašne s karminom, rokovnikom, prilično izgužvanim *Vogom* i, bogu hvala, pasošem.

– Neko me je opljačkao! – ciknula je na engleskom, parajući težak popodnevni vazduh. Besno je udarala nogama i mlatarala rukama. – Uf! Mrzim ovu prokletu zemlju. Mrzim proklete Italijane. Vi niste nacija, vi ste lopovi. Svi do poslednjeg. Zašto sam, dođavola i dolazila? Ovo je prokleta propast, proketo gubljenje vremena! Uf! – Iznenada je začula smiren, strpljiv muški glas i osetila toplu ruku na ramenu.

– Dobro je što psujete na engleskom – rekao je sa osmehom. – U suprotnom biste ostatak popodneva proveli u pritvoru!

Besno je zurila u njega.

– Upravo sam opljačkana – pušila se od besa. Borila se sa suzama. – Neko mi je ukrado kofer. Prvo su mi u Napulju ukrali sav novac, a sad sam ostala i bez kofera u ovom malom ustajalom rukavcu koji je i bog zaboravio!

– Očigledno je da dosad nikad niste bili ovde – rekao je ljubazno, ali i ozbiljno, kako je ne bi uvredio. – Morate dobro da čuvate stvari. Vi ste Engleskinja?

– Da. U Londonu možete da ostavite kraljevske dragulje nasred Trga Pikadili, da ručate, odete malo u kupovinu u Bond strit, prošetate se Hajd parkom, popijete čaj u

Ricu, zatim popijete piće u prokletom *Konotu* i oni će vas i čekati na istom mestu u šest sati. – To nije bilo sasvim istinito, ali je dobro zvučalo. – Sada nemam ni pare ni odeću! – Srce joj se cepalo pri pomisli na svu onu prelepu odeću bez koje je ostala. – Moram da stignem do Inkantelarije i ne mogu da nađem nikog živog ko bi me tamo odveo. Prokleti Nani Baroni tuca svoju žensku ili šta god da radi i neće doći do šest. A šta bi ja trebalo da radim do šest? A? Ne mogu da kupim ni usrani sendvič!

– Zašto, zaboga, idete u Inkantelariju?

Ošinula ga je pogledom, a bledosive oči su joj se pretvorile u led.

– Ako me još samo neko to bude upitao, kunem se da ću ga udariti!

– Slušajte – rekao je sa osmehom. – Zašto ne biste pošli sa mnom na ručak, a potom ću vas odvesti do Inkantelarije? Imam čamac.

– Zašto bih vam verovala?

– Zato što nemate šta da izgubite – odgovorio je slegnuvši ramenima, spustio joj ruku na leđa i uputio je ka restoranu.

Gabrijele Riči joj je uz čašu rozea objasnio da živi u Napulju, ali da leto provodi sa porodicom na obali, gde imaju kuću.

– Svaki odmor sam provodio ovde još od malih nogu, ali nikada nisam sreo tako zanosnu ženu kao što ste vi.

Alba je prevrnula očima.

– Ne želim da slušam kako sam lepa, ili zanosna. Dovde mi je vas Italijana! – prislonila je šaku uz vrat.

– Zar se Englezi ne dive ženama?

– Dive im se. I te kako.

– Ili ih oni internati u koje šalju sinove ohrabruju da vole dečake?

– Gluposti. Englezi su sjajni i poštuju žene.

Pomislila je na Fica. Nikada se ne bi uvalila u ovakvu zbrku da je on imao obzira i krenuo sa njom.

– Jedva da ste nogom kročili u moju zemlju, a već ste cinični.

– Opljačkao me je zgodni Italijan baš kao što ste i vi. Kud god da krenem, muškarci me muvaju. Smučilo mi se da me tako gledaju! Smučilo mi se da me pljačkaju!

– Bar ste vi nepovređeni – reče ohrabrujući je.

– Ne znate ni deo onoga kroz šta sam prošla.

– Pa kako ste uspeli da stignete ovamo bez para?

– Duga je to priča.

– Imamo na raspolaganju čitavo popodne.

– Pa, ako mi sipate još jednu čašu vina, prestanete da mi laskate i obećate da mi

se nećete nabacivati, opljačkati me ili me ubiti na putu do Inkantelarije, ispričaću vam.

Šaljivo je protrljao bradu, razmatrajući njene uslove.

– Ne mogu poreći da ste lepi, ali ste vrlo nepristojni. Osim toga, mnogo psujete za jednu damu. Neću vas opljačkati jer vam nije preostalo ništa vredno truda. Ubica nisam. Međutim, ne mogu vam obećati da vam se neću nabacivati, Italijan sam!

– O, bože! – uzdahnula je teatralno. – Samo mi dozvolite da povratim snagu kako bih mogla snažnije da se branim. – Alba bi u uobičajenim okolnostima primetila privlačne bore oko njegovih usana kada se nasmeje i vragolaste svetlozelene oči iz kojih su izbijali srdačnost i ljubaznost, ali više joj nije bilo ni do čega.

Pojeli su jednostavan obrok pod suncem, a vino joj je ublažilo ljutnju i ulilo lažni osećaj optimizma. Prepričala mu je svoju avanturu, izostavivši debeljka i njegovu nepristojnu ponudu kao i strastvenu noć sa strancem kojeg je upoznala na aerodromu; strašno se stidela te epizode. Gabrijele je očigledno uživao u priči, što ju je ohrabrilo da je obogati, da bi se i Vivijen Armitadž ponosila.

Na kraju, dok su pijuckali liker od limuna, ponovo ju je upitao zašto ide u Inkantelariju.

– Zato što je tu živela moja majka, živela i umrla – odgovorila je. – Ja je ne pamtim, jer je umrla nekoliko meseci posle mog rođenja. Želim da pronađem njenu porodicu.

– Mislim da to neće biti teško, pod uslovom da njena porodica i dalje živi tamo. To je mala varoš s nekoliko hiljada ljudi.

– Zašto niko ne ide tamo?

– Zato što tamo nema šta da se radi. Uspavano je. Mali zaboravljeni kutak Italije. Ali vrlo lep. Sasvim drugačiji od ostatka obale. Smatraju ga začaranim.

– Crveni karanfili – rekla je uz osmeh. – Pričali su mi o tome.

– I statue koje plaču. Često idem tamo, kad god želim da se osamim. To mesto je melem za dušu. Tamo idem i kad ne želim da me iko pronađe – dodao je uz osmeh. – Nadam se da vi nećete nestati.

– Ne zaboravite svoje obećanje – hladno je rekla.

– Ako vam kada stignete tamo zatreba novac, rado ću vam ga pozajmiti. Čak bih vam ga i poklonio, ali znam da vi to nećete prihvatiti. Smatrajte me prijateljem kojeg ste stekli pod neobičnim okolnostima. Možete da imate povrenja u mene. – Dodirnuo je njenu ruku. Dodir mu je bio topao i neočekivano ohrabrujuć.

– Samo me odvedite u Inkantelariju – rekla je dok je ustajala sa stolice. Ruka mu je pala na sto. Onda se okrenula ka njemu i nešto blaže dodala: – Prijatelju.

20.

Sjajno se osećala na krmi brzog glisera. Vetar joj je mrsio kosu, odnoseći sa sobom njeno očajanje. Gliser je poskakivao dok je sekao talase, te je Alba morala da se drži da ne bi ispala. Obasjana suncem i ohrabrena optimizmom, bila je potpuno bezbrižna.

Gabriele joj se smešio, uživao je u društvu ljupke strankinje koja je izgubila sve na njegovoj obali. Pokazao joj je strme litice koje su se uzdizale iz mora poput zidova neosvojive tvrđave i objasnio joj da je Inkantelarija veoma neobično mesto, kao delić raja koji je bog spustio usred tog surovog krajolika.

– Prilično će vas iznenaditi njena lepota – rekao je dok je čamac prolazio pored uvala izdubljenih u tvrdim, sivim stenama.

Inkantelarija je bila dalje nego što je Alba zamišljala. Mislila je da se rodna varoš njene majke nalazi nadomak Sorenta.

– Ako nešto krene po zlu – uzviknu Gabrijele nadjačavajući hujanje vetra, kao da joj je čitao misli: – doći ću po tebe. Treba samo da mi telefoniraš.

– Hvala ti – odgovorila je.

Ponovo ju je obuzela nelagoda. Inkantelarija je očigledno bila odsečena ne samo od Italije već i od celog sveta. Sunce se zaklonilo iza usamljenog oblaka, a more se zlokobno smračilo, odražavajući njen strahove. Šta ako nema više živih među njenom rodbinom ili su se odselili? Nije mogla da podnese pomisao na to da će se kući vratiti praznih ruku.

Gabrijele je ohrabrujući spustio ruku preko njene, oblak se pomerio, a sunce je ponovo jarko zasijalo. Čamac je projurio pored veličanstvenog zida od crnih stena iza kojeg se neočekivano ukazala obala poput bisera u školjki. Blistavi zaliv bio je obrastao zelenilom.

Alba se u taj prizor zaljubila na prvi pogled. Opčinio ju je i ispunio joj je dušu. Obrisi obale ličili su na nežne konture violončela. Bele kuće presijavale su se na bleštavoj svetlosti, dok su se preko balkonskih ograda od kovanog gvožđa prelivali slapovi crvenih i ružičastih geranijuma. Kupola crkvice nadvisila je krovove od sivog crepa s kojih su golubovi posmatrali ribare. Albu prožeše žmarci od uzbuđenja. Sigurno su se tamo, u toj maloj crkvi, njeni roditelji venčali. Pre nego što je i kročila na obalu, osetila je kako njihova ljubav napokon postaje opipljiva.

Podigla je pogled ka smaragdnom brdima obraslim borovom šumom i ka razrušenoj staroj kuli osmatračnici koja je i dalje stajala ponosno i dostojanstveno, iako je odavno bila napuštena. Udahnula je aromatični miris ruzmarina i majčine

dušice izmešan s daškom misterije i avanture.

– Prelepo je, zar ne? – reče Gabrijele, usporavajući čamac kako bi lagano uplovio u luku.

– U pravu si. Potpuno se razlikuje od ostatka obale. Tako je zeleno. Tako živopisno.

– Tek kad vidiš varoš, shvatićeš da meštani verovatno nisu mnogo premišljali nad čudesnim događajem s karanfilima. Svugde u svetu to bi bilo krajnje začuđujuće, ali ovde, čovek bi pomislio da se takve stvari događaju svakoga dana.

– Već se osećam kao kod kuće – tiho je rekla. – Osećam to *ovde* – dodala je, spuštajući ruku na srce.

– Zaista je pravo čudo što se ova varoš nije pretvorila u zamku za turiste s restoranima, barovima i klubovima. Naravno, ima i toga, ali svakako nije kao u San Tropeu.

– Drago mi je što nije San Trope, zato što će ovo postati *moje* tajno mesto. – Oči su joj zasuzile. Nije ni čudo što je otac i Krava nikada nisu doveli ovamo. Znali su da bi je zauvek izgubili.

Gabrijele je uplovio u luku. Dok je prilazio doku, neki dečak je pritrčao da pričvrsti konopac za stub. Okruglo lice sijalo mu je od uzbuđenja. Gabrijele mu je dobacio konopac, koji on uhvati uz pobednički uzvik, dovikujući drugarima da mu se pridruže.

– Očigledno nemaju mnogo posetilaca – rekao je Gabrijele. – Mislim da ćemo izazvati malu pometnju.

Alba se iskrcala i podbočila se, zadovoljno posmatrajući oko sebe. Izbliza je varoš bila još ljupkija, kao da je zakoračila u neko sporije, davno doba. Ribari su sedeli u čamcima i ćaskali dok su krpili mreže i prebacivali ulov u bačvice. Obazrivo su je gledali ispod izbrazdanih veđa. Grupa dečaka se okupila oko nje, vukući noge, ćuškajući jedan drugog laktovima, kliberili se pokrivajući usta prljavim rukama. Žene su tračarile ispred radnji, a nekoliko muškaraca pilo je kafu ispod prugastih tendi koje su zaklanjale barove i restorane od sunca. Svi su znatiželjno posmatrali mladi par.

Gabrijele je iskočio na kej i spustio joj ruku na leđa.

– Hajdemo na piće. Potom ćemo ti naći smeštaj. Ne mogu te ostaviti da spavaš na plaži.

– Sigurno imaju hotel – rekla je, osvrćući se unaokolo.

– Mali *pansion*. To je sve.

Jedno po jedno, lica ribara su se skamenila od pogleda na prepoznatljivu lepotu mlade žene koja je upravo kročila na njihovu obalu. Izdužili su vratove poput starih kornjača, vilice su im u čudu padale otkrivajući bezuba usta. Albi nije dugo trebalo da to primeti. Čak je i Gabrijelu bilo nelagodno. Bešumni potres kao da je protutnjio

varošicom.

Izenada, iz mračne gostionice *Fjoreli* izronio je punački starac, naduven kao žaba, i stao na dovratku, češući se po preponama. Pogled ispod teških kapaka spustio mu se na Albu, a skrama prouzrokovana kataraktom neprimodno je zasijala. Iz dubine grudi otelo mu se tiho brektanje. Prestao je da se češe. Sada već uplašena čudnom tišinom koja se spustila na grad, Alba je uhvatila Gabrijela za ruku.

– Valentina! – uzviknuo je muškarac, boreći se za vazduh.

Alba se okrenula i zastala zureći pravo u njega, kao da je upravo udahnuo život duhu. Muškarac od šezdesetak godina, zamišljenog lica i krupnog stasa, iskoračio je iza njega. Zaputio se ka Albi, a njoj su noge klecnule. Gotovo neprimetno je hramao, ali to ga nije usporilo. Bio je smrknut i odjednom, kao da su oblaci zaklonili sunce.

Kada joj je prišao, njoj se učini da on ne zna šta da kaže, a onda se oglasi Gabrijele.

– Gde bismo mogli da popijemo nešto? – upitao je. Pogled mu je sa muškrca skliznuo na ribare koji su izašli iz čamaca i okružili ih.

– Ja sam Falko Fjoreli – rekao je neznanac dubokim glasom. – Vi... vi... – nije znao kako to da kaže. U čudu je zanemeo.

– Piće, naravno. – Odmahnuo je glavom, u nadi da će odagnati priviđenje koje se poigrava njegovim umom.

– Ja sam Alba – odvrtila je, lica bleđa poput golubova na krovovima od sivog crepa. – Alba Arbakl. Valentina je moja majka.

Falkovo vetrom išibano lice se ozari i on gotovo zaječa od olakšanja i sreće.

– Onda sam ja tvoj ujak – rekao je. – Mislili smo da smo te zauvek izgubili.

– Ja sam mislila da vas nikada neću pronaći – odgovorila je. Okupljeni ribari zažamoriše.

– Pomislili su da si Valentinin duh – objasnio je Falko. – Piće za sve – od srca je uzviknuo, pa podigao ruke otpozdravljajući okupljenima koji su klicali. – Alba se vratila kući. Ne mareći za Gabrijela, Falko je ponosno uhvatio sestričinu za ruku i poveo je uza stepenice u gostionicu. – Dođi, moraš da upoznaš svoju baku.

Alba je bila bespomoćna. Njen ujak je delovao kao moćni lav, šaka joj se gotovo izgubila u njegovoj, krupnoj i nezgrapnoj. Gabrijele bespomoćno slegnu ramenima i pođe za njima.

Imakolata Fjoreli je ostarila. Mnogo. Kad je prešla devedesetu, više nije ni računala koliko joj je godina. Devedeset jedna? Devedeset dve? Nije mogla sa sigurnošću da kaže. Što se nje tiče, mogla je da ima i sto, bilo joj je svejedno. Srce joj je prepuklo kada je izgubila voljenu Valentinu. Bez srca koje bi je održavalo mladom polako je kopnila, doslovno se sparušila. No i dalje je bila živa, iako se molila bogu da je uzme, kako bi mogla da bude sa svojom ćerkom.

Prišla je oslanjajući se na štap, slična slepom mišu, nenaviklom na svetlo. Sedu

kosu je skupila u visoku punđu, a lice joj je prekrivao prozirni crni veo.

Alba je stajala pred njom, slika i prilika Valentine, ako se izuzmu neprirodno svetle oči, oči jednog stranca. Imakolatine oči se ispuniše suzama. Podigla je ruku, uzdrhtalu zbog godina i uzbuđenja, pa dodirnula lice mlade žene. Bez reči je dodirivala delić svoje ćerke koji je još uvek živeo. Onaj delić koji je ostavila za sobom. Unuku koju su odveli nekud preko mora, koja je za njih bila izgubljena baš kao da je mrtva. Tomas je nikada nije doveo, iako je obećao. Oni su se nadali. Bezmalo su umrli nadajući se.

Kad je videla staričine suze, Albine oči se zamagliše. Bakino lice zračilo je snažnom i dirljivom ljubavlju i ona požele da je zagrlji, no Imakolata je bila previše krhka i sitna.

– Bog je blagoslovio današnji dan – rekla je nežnim, dečjim glasom. – Valentinina ćerka se vratila. Više nisam sama. Srce mi je puno. Kad umrem, Gospod će primiti srećnu, zahvalnu dušu koja će ozariti nebesa.

– Hajdemo unutra, svežije je – predložio je Falko. Setivši se Albinog pratioca, okrenuo se i klimnuo mu glavom. – Oprosti – dodao je.

– Gabrijele Riči – rekao je on. – Alba je prevalila dalek put da bi vas pronašla. Ja se neću zadržavati. Samo joj dajte ovo. – Iz džepa je izvadio belu vizitkartu i predao je Falku. – Neka me pozove ako joj bilo šta zatreba, mada mislim da joj ništa neće nedostajati.

Iako je bio radoznao, Gabrijele je shvatio da je suvišan na tom porodičnom okupljanju. Tiho se udaljio, čeznući da poljubi Albu za rastanak, da je ohrabri da mu se javi kako bi se ponovo videli. Okrenuo se, nadajući se da će ona istrčati da mu zahvali, ali gostionica je vrvela od ljudi, a on je ostao sam na keju. Samo je onaj dečak priskočio da mu pomogne oko konopca.

U gostionici se slavilo, vino je teklo u potocima. Latarulo je sedeo sa Imakolatom poput karikature dvorske dame, zadovoljan što je baš on dočekao Albu, a ne gradonačelnik. *Sindaco* je ubrzo stigao. Izgledao je kao da nema više od pedeset godina. Uredno začešljana zift-crna kosa podeljena na razdeljak, bila mu je prošarana sa svega nekoliko sedih vlasi na zaliscima. Bio je doteran, imao je maslinastozelene pantalone, opasane kaišem i besprekorno ispeglanu svetloplavu košulju. Kada je ušao u gostionicu, njegov parfem je ispunio vazduh, te su svi znali da je najvažniji čovek u gradu stigao i razmakli se da ga propuste.

Kada je ugledao Albu kako sedi sa Imakolatom, Latarulom i Falkom, oteo mu se uzvik: – *Madonna!* – uzviknuo je. – Mrtvi zaista vaskrsavaju! Za varoš naviklu na čudesne događaje Valentinino vaskrsenje nije prevazilazilo granice mogućeg. Privukao je stolicu i seo pored njih. Falko ih je upoznao.

– Jeste li slučajno nabasali ovamo? – upitao je. – Tek tako zalutali u Inkantelariju?

– Bog mi ju je doveo – odgovorila je Imakolata.

– Došla je da nas nađe – Falko se umešao.

– Želela sam da vas pronađem, još odmalena – rekla je Alba, oduševljena tolikom pažnjom. Zaboravila je sva poniženja koja je pretrpela u Napulju, izgubljen kofer, pa čak i Gabrijela.

– Vidiš – umilno će Imakolata, vesela kao i kći što joj je bila kada se Tomi vratio po završetku rata. – Nije nas zaboravila. Čak govori italijanski! Vidiš – okrenula se ka svom sinu. – Krv nije voda.

– Smestićeš se kod nas – reče Falko dubokim promuklim glasom. On se posle Valentinine smrti preselio sa ženom i sinom u kuću svoje majke. Toto je porastao, imao je šestogodišnju ćerku, Kozimu; njih dvoje su se preselili u kuću Totove bake kada je Kozimina majka pobjegla s argentinskim plesačem tanga.

– Može da uzme Valentininu sobu – ozbiljno je kazala Imakolata. Prisutnima kao da je zastao dah. Svi su znali da Imakolata čuva Valentinu sobu kao svetilište. Dvadeset šest godina ju je brižljivo čistila i spremala, ali niko nije smeo da je koristi. Nikada. Čak ni Kozima.

Alba je shvatila značaj tog gesta i zahvalila baki. – Biće mi čast da spavam u sobi svoje majke – iskreno je rekla. – Zahvaljući vama, saznaću mnogo o njoj. Celog života sam čeznula za tim.

Imakolata je, iscrpljena od uzbuđenja, naredila Latarulu da je odveze kući. – Ja sam meštanima Inkantelarije priredila slavlje, ali ovo bih radije proslavila u krugu porodice. – Alba je bila uzbuđena što će videti kuću u kojoj je njena majka živela, što će spavati u njenom krevetu. Da je znala da će biti ovako, došla bi mnogo ranije.

– Gde ti je kofer? – upita je Falko kad su izašli na večernje sunce.

– Izgubila sam ga – odgovori ona nehajno. – To jest ukrali su mi ga, ali to više nije važno.

– Ukrali?

– Bože mili, pa gde je Gabrijele? – okrenula se, postidjena što je zaboravila na njega.

– On je otišao.

– Otišao? Nisam mu ni zahvalila! – uzviknula je razočarano. – Ni pozdravio se nije. – Okrenula se da još jednom pogleda luku kao da se nada da je on još uvek тамо i da je čeka pored svog čamca.

– Rekao mi je da ti dam ovo. – Falko joj pruži belu vizitkartu. Na njoj je bilo odštampano Gabrijelovo ime i broj telefona.

– Veoma domišljato! – rekla je, spustivši vizitkartu u torbu.

– Znači, ništa nemaš? – upita Falko s nevericom.

– Nemam. Da nije bilo Gabrijelove velikodušnosti i nesvesne velikodušnosti italijanskih železničara, ne bih ni stigla ovamo! – spustila se na zadnje sedište i

utonula u kožu, toplu od sunca. Falko je seo pored nje. Imakolata je sela napred, žudeći da se vrati u mir i tišinu svog doma i uspomeni na pokojnu kćer. Latarulo je vozio.

Vožnja strmim prašnjavim drumom nije bila prijatna. – Pokušali su da ga asfaltiraju pre deset godina, ali nije bilo dovoljno novca, te je asfaltirano svega pola kilometra – objasnio je Falko.

– Ja mislim da je baš ljupko – odgovorila je Alba. Za nju je sve u Inkantelariji bilo ljupko.

– Ne biste to mislili da morate da se vozite ovuda svakog dana! – Alba je spustila prozor automobila i mahala meštanima, koji su se radovali njenom povratku. Nadomak kuće provirila je kroz prozor kako bi udahnula miris drveća. Odatle s brda videlo se more, plavetnilo koje je svetlucalo pod blagim večernjim svetlom. Pitala se da li je i njena majka posmatrala taj prizor. Možda ga je gledala dok je njen voljeni uplovljavao u zaliv torpednim čamcem.

Izašli su iz kola i prošli travnatom stazom koja je vodila do kuće. Staza je proširena nekoliko godina ranije, tako da je sada dosezala skoro do vrata. Iznenada, Alba je osetila sočan slatkast miris. – Šta je to? – upita ona, njušeći vazduh kao Spraut. – Božanstveno! – Latarulo je pogleda.

– I tvoj otac me je to pitao kada je prvi put došao ovamo.

– Zaista? – upita ona, sva ozarena.

– Smokve – ozbiljno će Imakolata. – Ali čik pronađi drvo smokve. – Alba upitno pogleda Falka.

Njen ujak slegnu ramenima. – U pravu je. Ovde oduvek miriše na smokve.

– Tako je opojno – rekla je uzdahnuvši. – Čarobno.

Pratila ih je do kuće boje peska, gotovo sasvim zaklonjene velikim žbunovima glicinije. Baka ju je uvela u dnevni boravak kroz popločan hodnik. Tamo, u uglu, gorela su tri kandila. Jedno za Imakolatinog muža, drugo za sina kojeg je izgubila i treće, blistavijeg plamena, za Valentinu. Kada se Alba približila, ugledala je crno-belu fotografiju svog ponosnog dede u uniformi. Iz pogleda mu je izbijala istrajnost, a usne je iskrivio u odlučnu grimasu. Falkova fotografija, takođe crno-bela, otkrila joj je ujaka u uniformi, s kapom. Bio je zgodan, odvažan sa šeretskim osmehom. Kada je spustila pogled na svetilište posvećeno njenoj majci, zastao joj je dah. Tu je, umesto fotografije, stajao portret, gotovo istih pastelnih boja kao i onaj koji je pronašla ispod kreveta u kućici na vodi. *Valentina i Alba. Tomas Arbakl 1945. Sada imam dve ljubavi.*

Uzela je portret i prišla prozoru kako bi ga bolje videla na svetlosti. Bio je još lepši i prikazivao je njenu majku kako s ljubavlju posmatra bebu koju doji. Ta beba je bila Alba i nije imala više od nekoliko meseci. Valentino lice bilo je blago i nežno, zračila je snažnom, zaštitničkom ljubavlju koja ju je dotakla s tog papira, baš

tu pokraj prozora, dvadeset šest godina kasnije.

– Mnogo te je volela – rekla je Imakolata pozvavši je da sedne pored nje. – Ti si bila simbol novog početka. Rat se bio završio. Htela je da počne život iznova, da bude neko drugi. Alba, ti si bila preko potreban oslonac. – Alba je nije razumela, ali joj je to zvučalo lepo.

– Oduvek sam se pitala kakva je bila – rekla je tiho.

– Bila je dobra majka. Bog joj je podario dete kako bi je naučio saosećajnosti, nesebičnosti i ponosu. Uvek si joj bila na prvom mestu, preča od svega, čak i od nje same. Možda ju je zato bog i uzeo, jer je naučila ono zbog čega ju je i poslao među nas.

– Baš je lep portret.

– Reći ću Falku da napravi kopiju. Pravo je čudo šta sve danas može da se uradi.

– To bi bilo divno. I moj otac ima jedan portret. A ja nemam ništa. – Imakolata je uze za ruku.

– Ti sada imaš nas, Alba, a ja ću podeliti sve svoje uspomene s tobom. Znam da bi to i Valentina želela. Ličiš na nju. Mnogo – prošaputala je.

– Ne, ne ličim – odgovorila je Alba tužno, s gorčinom se prisativši svog raskalašnog, ispraznog života.

– Nimalo nisam kao ona, ali mogla bih da budem. Biću. Promeniću se i postaću bolja. Biću onakva kakva bi ona želela da budem.

– Alba, dete moje, ti već jesi takva.

Miris smokava iznenada je nahrupio kroz prozor, snažniji nego ranije. Imakolata uze portret i pažljivo ga vrati iza razigranog plamena sveće tako da osvetli Valentinino lice. – Dođi – pozvala ju je. – Pokazaću ti tvoju sobu.

21.

Imakolata je povela Albu uz uske kamene stepenice. Kuća je bila stara, daleko starija i od Imakolate. Sve je mirisalo na starost, na vreme uzidano u temelje kuće. Imakolata se pela tromo, a Alba je morala da obuzda nestrpljenje, jer ju je svaki korak vodio bliže majci.

Konačno su stigle pred vrata od hrastovine. Imakolata je ispod crnog šala izvukla alku sa teškim ključevima, što zazvečашe na lancu koji joj je opasao struk, kao da je bila tamničar iz srednjeg veka.

– Evo nas – reče tiho.

Soba je bila mala, s belim zidovima i zatvorenim prozorskim kopcima. Blagi sunčevi zraci probijali su se između drvenih letvica, stvarajući avetinjsku izmaglicu. Vazduh je treperio, kao da je Valentinin duh i dalje bio tu, sebično se i grčevito držeći izgubljenog sveta. Imakolata je zapalila sveću na toaletnom stočiću od borovog drveta. Osvetlila je vezeno platno na kojem su stajali Valentinina četka i češalj, bočice parfema, teglice sa kremama i masivna kristalna posuda za puder. Sve je to bilo uredno poredano ispred velikog ogledala. Alba je primetila da su majčine vlasi i dalje bile upletene u čekinjе četke. Imakolata je prišla belom ormanu sa naslikanim listovima vinove loze. Otvorila je vrata i otkrila poredane haljine.

– Valentina je imala jednostavan ukus – ponosno je rekla njena majka. – Bio je rat, a mi nismo imali mnogo. – Izvukla je belu haljinu i visoko je podigla kako bi njena unuka mogla da je vidi. – Nosila je ovu haljinu kada je prvi put srela tvog oca. – Alba je pružila ruku i prešla prstima preko mekog pamuka. – Tvoj otac se zaljubio u nju kada ju je video u njoj. Izgledala je kao anđeo. Toliko lepa. Nestvarno, nevino lepa. Rekla sam joj da ga odvede na potok da se okupa. Bilo je vruće, a njima je trebalo malo ohrabrenja. Znala sam da neće imati vremena da se bolje upoznaju. Shvatila sam da žele da budu sami. – Prekrstila se. – Oprosti mi, Bože.

– Bila je sitna. Uvek sam je zamišljala kao visoku.

Imakolata je odmahнула glavom.

– Bila je Italijanka. Naravno da nije bila visoka. – Njene čvornovate ruke su prebirale po haljinama dok nije naišla na jednu crnu s belim izvezenim cvetovima. – Ah – uzdahnula je setno. – Ovu je nosila na Dan Svete Benedete. Tvoj otac joj je bio pratilac. Pomogla sam joj da uplete bele rade u kosu i utrlja ulje u kožu. Prosto je blistala. Bila je zaljubljena. Ni slutila nije šta će se dogoditi. Činilo se da je čeka blistava budućnost.

– Šta je to Dan Svete Benedete? – upitala je Alba, gledajući kako Imakolata

pažljivo vraća haljinu u orman.

– Ti si potomak Svete Benedete, seljančice koja je prva prisustvovala čudesnom događaju. Mermerna statua Hristova iz Kapele San Paskvale prolivala je krvave suze. Bilo je to čudo, kojim nam je Svevišnji pokazao da je Njegova moć beskrajna. Svake godine statua je prolivala krvave suze. Ponekada bi to bila samo jedna kap. Tada bi ribari ulovili malo ribe, ili bi voda postala kisela, ili bi grožđe slabo rodilo. Kad bi krv tekla u izobilju, godina koja bi usledila bila bi zlatna. Grožđe je bilo sočno, a bačve pune. Limunovi su bili teški i puni soka, cveće je cvetalo bujnije nego ikada. Bile su to dobre godine. A onda je došla godina kada statua Hristova ni suzu nije pustila, ni jednu jedinu kap. Čekali smo, posmatrali smo, ali On nam je već odredio sudbinu i kaznio nas uzevši nam našu najdražu Valentinu. – Ponovo se prekrstila. – Nije krvario već dvadeset i šest godina.

Albu je pomalo prepala bakina pobožnost. Sama je retko pominjala boga, osim kad je psovala, tako da joj je Imakolatino prostodušno sujeverje delovalo besmisleno. Pogled joj je skliznuo pokraj kreveta gde je na postolju stajala nosiljka za bebu ispletena od pruća. Sela je na krevet, zavirila u nju i ugledala beli čaršav i vuneno ćebe.

– Ovo je bilo moje? – upitala je u čudu, uzimajući ćebe i prinoseći ga licu kako bi ga pomirisala.

Imakolata je klimnula glavom.

– Sve sam sačuvala – rekla je. – Trebalo mi je nešto po čemu bih je pamtila. – Dve žene su se pogledale. – Mnogo si me usrećila. Moja mala Alba. – Palcem je pomilovala unukin obraz. – Hajde da ti pokažem gde možeš da se okupaš. Večeras će ti poslužiti Valentinina spavaćica, a sutra ćemo ti kupiti neku odeću, *va bene?* – Alba je klimnula glavom. – Dođi. Da prezalogajimo nešto.

Kad su izašle na terasu, začuo se piskutav dečji glasić praćen horom cvrčaka. – Ah, Kozima – rekla je Imakolata, topeći se kao sneg na suncu. Devojčica iskoči iz žbunja u pratnji psetanceta riđe dlake. Ugledala je prababu i požurila ka njoj, gotovo se zagrenuvši od kikitanja. Tamni uvojci poskakivali su joj oko okruglog, rumenog lica, a svetloplava haljinica lepršala joj je oko kolena.

– *Nonnina! Nonnina!* – Namah se zaustavila znajući da bi oborila staricu ako bi joj se bacila u naručje. Imakolata joj je spustila ruku na glavu i sagnula se da je poljubi. Okrenula se ka Albi.

– Bog mi je uzeo moju Valentinu, ali mi je podario Kozimu. – Devojčica je zurila u Albu radoznalim smeđim očima. – Kozima, ovo je Alba. Ona je tvoja... – Imakolata je zastala, ne mogavši da se seti u kakvom su srodstvu njih dve. – Tetka. Alba je tvoja tetka.

Alba nije volela decu. A činilo se da ni deca ne vole nju. Ali Kozimin ranjiv pogled i dirljiva potreba za ljubavlju kao u šteneta ili laneta, potpuno ju je očarala.

Imala je vragolasto lice s lepim, izraženim usnama. Gornja usna joj je bila punija od donje, a nos pomalo prćast. Imala je šarma, kao Alba. No za razliku od Albe, ona nije bila svesna toga. Primitivši da je tetka pomno posmatra, stidljivo se osmehnula i pocrvenela.

– Ko je ovo? – upitala je Alba, saginjući se da pomazi psa.

– *Kučolo*¹⁴ – odgovorila je devojčica, privijajući se uz baka. – On je zmaj.

– Stvarno zastrašujuće izgleda – rekla je Alba, prihvatajući igru. Kozima se zakikotala i pogledala je ispod gustih crnih trepavica.

– Ne plaši se, neće te povrediti. On je dobrodušan zmaj.

– Sva sreća. Baš sam se bila uplašila. Nikad nisam videla pravog zmaja.

– On plaši kokoške i Bruna.

– Ko je Bruno?

– Magarac.

– Imaš mnogo životinja.

– Volim životinje – rekla je, a lišce joj zadovoljno sinu. Onda je na vrhovima prstiju odskakutala ka privezanom magarencetu, lakim korakom bezbrižnog deteta.

Nije prošlo mnogo a Falko je stigao s Beatom i njihovim sinom Totom, čija je žena pobegla s argentinskim plesačem tanga. Bio je naočit mladić, pet godina stariji od Albe, smeđe kovrdžave kose i širokog iskrenog lica kao i njegova ćerka. Kad je ugledala oca, Kozima ga je čvrsto zagrlila oko struka.

– Alba se plaši zmaja! – ciknula je uzbuđeno, zagnjurivši lice u Totov stomak kako bi prigušila kikotanje. Otac ju je uzeo u naručje.

– Onda bi bolje bilo da mu kažeš da bude pristojan, inače bi ona mogla da pobegne.

– Alba nikud ne ide – rekla je Imakolata, pa sela u čelo stola. – Sada je kod kuće.

Toto se rukovao s njom i srdačno joj se osmehnuo.

– Koliko se sećam tvoje majke, mnogo ličiš na nju – rekao je. Alba se iznenadila što u njegovom glasu nema ono bolnog prizvuka s kojim baka i njegov otac izgovaraju Valentinino ime.

– Hvala – odgovorila je.

– Sećam se i tvog oca, zahvaljujući njegovoj uniformi. Bio je najprivlačniji muškarac kojega su moje oči videle. Nisam mogao da prestanem da zurim u njega. Bio je duhovit, samo se on smeškao kada je stari otac Dino prdeo za trpezom.

– Zaboga, Toto! – ljutnu se Beata. Međutim, Alba je bila oduševljena svojim bratom od ujaka. Njegov vedar duh razvejavao je bolne uspomene na Valentinu.

Imakolata je žarko želela da priča o svojoj ćerki. Neočekivano je našla izgovor da prepričava razne priče i uspomene. Spominjanje Valentine i dalje ju je bolelo,

kao rane koje nikad ne zacele. Alba ju je naterala da se vrati u prošlost i Imakolata je na to rado pristala. Dok je ona pričala o ćerkinim vrlinama, njenoj mudrosti i nenadmašnoj dobroti, Falko je sedeo smrknut, čvrsto stisnutih usana.

Kada su žene otišle na spavanje, Falko je ostao za stolom, sa čašicom likera od limuna, pušio i bezizrazno zurio u umirući plamen petrolejke. Albin povratak bio je blagoslov koji nisu očekivali. Nije mogla ni da nasluti koliko im je radosti donela, no ujedno im je budila bolna sećanja na vreme o kojem je bilo isuviše teško razmišljati.

Alba se okupala, a sa znojem kao da se sprala i sva uzbuđenja koja je doživela tog dana, verovatno najdužeg u svom životu. Bilo je opojno, očaravajuće, ali na izvestan način i zastrašujuće. Ako je duh njene majke pohodio njenu kuću na brodu, šta li je tek mogao da uradi u ovoj kući. Imakolata joj je dala šibice da zapali sveću na toaletnom stočiću i onu pored kreveta. Kada su renovirali kuću, nije dozvolila da uvedu struju u Valentininu sobu, jer nije htela ništa da menja u njoj. Želela je da je sačuva onakvu kakva je bila za njenog života. Kada je Alba sela ispred ogledala, u beloj spavaćici svoje majke, raspuštene kose koja joj je padala preko ramena, bledog lica pod razigranom svetlošću sveće, odraz u ogledalu uplašio ju je skoro koliko i teskoba kojom je sobica odisala.

Uzela je tešku srebrnu četku za kosu. Sporim, pažljivim pokretima, četkala je kosu, posmatrajući svoj odraz u ogledalu. Nigde neće naći verniju sliku majčinog lika nego u tom odrazu. Možda ju je zaprepastio čak i više od portreta, jer je bio živ i disao je. Oči su joj se napunile suzama, jer je znala da su njenu majku krasile vrline koje ona nikada neće dosegnuti. Da je živa, pomisli Alba, dok ju je nagrizao crv sumnje, bila bi razočarana. Nesvakidašnjom ljupkošću, Valentina je bez imalo truda osvojila ljudska srca. Kad bi Alba iznenada umrla, po čemu bi je ljudi pamtili?

Te noći se često budila. Ni sanjala nije da će je potraga za majkom naterati da se i sama preispita. Nadala se da će to prevazići, ali Valentinin duh ju je progonio kao nikada ranije.

Kada je konačno zaspala, sanjala je čudne snove, nejasne, uznemirujuće. Kad se probudila, osetila je olakšanje što je svanulo, što je nebo plavo i vedro. Sunce je obasjalo mračne uglove sobe.

Izašla je na terasu u žutoj haljini koju je nosila prethodnog dana, i zatekla samo Tota i Kozimu. Doručkovali su. Devojčica je razvukla lepe lepe usne u širok osmeh, otkrivajući bisernobeke zube.

– Alba! – uzviknula je, pa skočila sa stolice da je zagrlji. – Nisi valjda sanjala zmajeve? – upitala je, obgrlivši je oko struka, kao što je prethodne večeri zagrlila oca.

– Ne, nisam.

– Izgledaš umorno – rekao je Toto, žvaćući zalogaj kroasana.
– Nisam dobro spavala. Mislim da sam bila previše iscrpljena.
– Pojedi nešto, pa ćemo te Kozima i ja odvesti u varoš, ako hoćeš. Čuo sam da su ti ukrali kofer.

– Moram da odem u banku – rekla je, pa sela pored Kozime, koja joj je izvukla stolicu.

– Naravno. Ali možeš da kupiš šta god ti treba i da platiš kad ti stigne novac. Ovde može da se kupuje na crtu.

Bilo je lepo napolju, uz miris eukaliptusa koji je dolepršao s mora na krilima povetarca. – Predivno je ovde – rekla je. – Melem za dušu, zar ne?

– Ne bih nigde drugde mogao da živim. Ovde je mirno, a meni ništa više ne treba. – Nesmešio se ćerki. – I za decu je dobro. Imaš mnogo drugova, zar ne, Kozima?

– Kostanca je moja najbolja drugarica – ozbiljno je rekla. – Evgenija bi htela da mi bude najbolja drugarica, ali ja sam joj ja rekla da to ne može, zato što mi je Kostanca najbolja drugarica. – Duboko je uzdahnula. – Kostanca ne voli Evgeniju. – Iskrivila je lišce i nabrala nosić, a onda zaboravila svoju muku kada je Kučolo izjurio iz kuće pored Falka. Falko se osmehnulo, ali mu je pogled ostao hladan kao kamen. Pomalo ju je podsećao na njenog oca.

– Idem u varoš sa Kozimom i Totom – rekla je ujaku kad je seo i sipao šoljicu kafe. – Možda biste mogli da mi pokažete Kapelu San Paskvale – dodala je. – Volela bih da vidim gde su se moji roditelji venčali. – Falko je spustio ibrik s kafom i pogledao je zgranuto, kao da ga je ošamarila. – Imakolata mi je pričala o Danu Svete Benedete. To se dešavalo u kapeli, zar ne? – nastavila je, ne obraćajući pažnju na njega.

– To čudo se odavno nije dogodilo – rekao je Toto uz smešak. Bilo je očigledno da ni on ne mari mnogo za taj srednjovekovni ritual.

– Jeste li tamo sahranili moju majku? – upitala je Falka, koji je prebledeo.

– Nismo – bezvoljno joj je odgovorio. – Sahranjena je na brdu koje gleda na more. To je samotno mesto gde može da počiva u miru. Nema ni nadgrobnog spomenika.

– Nema nadgrobni spomenik?

– Nismo želeli da je bilo šta uznemirava – rekao je. – Odvešću te tamo po podne.

Dok je Toto vozio ćerku i sestru od tetke niz krivudavi put ka varoši, Alba se zamislila nad velom misterije koji je obavijao smrt njene majke. Htela je da pita Tota šta zna o tome, ali pomislila je da ne bi trebalo da razgovaraju pred Kozimom. Umesto toga, zapitkivala je Kozimu o njenim životinjama, kako onim pravim, tako i

o izmišljenim. Kozima se nagnula između sedišta i cvrkutala radosno kao slavuj u prolećno jutro.

Toto je odveo Albu u banku kod poslovođe, svog školskog druga, koji joj je otvorio račun. Posle provere s njenom bankom u Londonu, glatko su joj odobrili pozajmicu. Kozima je bila oduševljena što će joj praviti društvo u kupovini. Budući da je odrastala bez majke, nije navikla da gleda žene kako isprobavaju haljine i cipele. Njena prababa je oduvek nosila crninu. Nadahnuta Koziminim poletom, Alba je isprobala sve što je bilo u radnji, tražeći od nje da oceni sve što obuče ocenom od jedan do deset. Kozima je cičala od zadovoljstva, kikoćući se kad joj se nešto ne bi svidelo i iz sve glasa uzvikujući „nula”. Toto ih je ostavio da obilaze radnje i otišao u gostionicu na kafu. Svi su poznavali Kozimu, a malo je bilo onih koji nisu čuli za Albin jučerašnji teatralni dolazak. Njih dve su se šetale pločnicima držeći se za ruke, zastajkivale ispred svake radnje i smejale se svojim odrazima u staklima izloga. Albi nije promakla činjenica da bi Kozima mogla da joj bude ćerka. Bile su veoma slične.

– Sada ću te upoznati s patuljcima – veselo je objavila Kozima.

– S patuljcima? – ponovila je Alba, pomislivši da je nije dobro razumela.

– *Si, i nani!* – reče Kozima, kao da je to nešto najprirodnije na svetu. Uvela je tetku u mračnu radnju koja je izgledala kao pećina; unutra je, naoko, bilo svega, od pribora za čišćenje kuće i namirnica do odeće i igračaka. Žena za kasom srdačno se osmehnula Kozimi. Nimalo nije ličila na kepeca. Tek kada je izašla iza kase, Alba je shvatila da je žena do tada stajala na posebno izrađenoj kutiji, tako da je izgledala viša. Kad je sišla sa postolja, Alba je shvatila da žena nema više od metar i dvadesetak centimetara.

– Ja sam Marija. Vi ste Valentinina ćerka – živahno reče žena. – Kažu da mnogo ličite na nju.

Pre nego što je Alba stigla da joj odgovori, kroz vrata skrivena između rafova ušao je ostatak Marijine porodice. Bilo ih je barem šestoro, svi su bili niski, vedrih rumenih lica i s veselim osmehom. Alba je pomislila kako bi svi oni dražesno izgledali u vrtu, sa štapovima za pecanje i smešnim kapama. Potisnula je tu nestašnu misao, podsetivši sebe da treba da se promeni.

– Imate li dečju odeću? – upitala je.

– Oooh! Imaju! – uzviknu Kozima, pa nestade u jednom prolazu, dok su joj blistavi uvojci poskakivali poput opruga. Alba je u pratnji cele svite malih ljudi pošla za njom. Devojčica je izvlačila lepe haljinice i podizala ih kako bi ih Alba videla. U smeđim očima plamtela joj je nada.

– Dobro, Kozima, od jedan do deset. Koja ti se najviše sviđa? – rekla je, prekrstivši ruke i glumeći ozbiljnost. Isprva Kozima nije znala šta bi. Niko joj nikada nije ponudio da bira. Uzbuđena, skinula je svoju haljinicu i stajala tako u

belim gaćicama, držeći tri nove, ne znajući koju prvo da proba. Uz pomoć Marije i njenih ćerki, devojčica je kao mala princeza paradirala u haljinama, koračala je prolazima, hitro se okrećući kako bi se haljine odigle i otvorile poput lepih cvetova. Nijedna nije dobila nulu. Znajući da mora da izabere, Kozima nije bila u stanju da donese odluku.

– Ne znam – jadikovala je dok su joj se oči punile suzama, a grudi širile kako joj se dah ubrzavao. – Ne znam koju da izaberem!

– Onda ćemo jednostavno morati sve da ih kupimo – nehajno je odgovorila Alba. Devojčica je zurila u nju iskolačenih očiju, velikih poput meseca. Potom je briznula u plač. Marija ju je obgrlila, ali se Kozima otrgla i privila uz Albu grcajući.

– Šta je bilo? – upitala je Alba, mazeći je po kosi.

– Niko mi nikada nije kupio toliko haljina – rekla je, teško gutajući. Alba je pomislila na Koziminu majku, koja je napustila svoje dete zbog plesača tanga, i srce ju je zbolelo.

– Čekaj samo da te otac vidi u njima. Možemo večeras da napravimo modnu reviju. Sve ćemo tajno da organizujemo, pa ćemo da ga iznenadimo.

Kozima je nadlanicama obrisala oči.

– Oh, da, možemo li?

– Pomisliće da si se pretvorila u princezu.

– Hoće, stvarno.

– Možeš li nešto da mi učiniš?

– Mogu.

– Hoću da te nacrtam. – Alba od detinjstva nije crtala. Nije čak bila sigurna ni da li još uvek *ume* da crta. – Kupićemo papir i olovku, a ti ćeš sesti i poziraćeš. Važi? – Devojčica je oduševljeno klimnula glavom. – Možeš da me odvedeš na neko lepo mesto. Napravićemo piknik i možeš da mi ispričaš sve o Kostanci i Evgeniji i ostalim drugarima iz škole.

Kada su ušle u gostionicu sa rukama punim kesa, Toto zinu u čudu.

– Trgovci su danas verovatno zaradili više nego što inače zarade za mesec dana – rekao je. Kozima se nasmešila i isprсила. Otac ju je pronicljivo pogledao. – Otkud takvo lice? – upitao je, podižući je na kolena.

– Iznenadenje – rekla je, kikoćući se. Pogledao je u Albu, a onda u kese.

– Ah, shvatam.

– Sve su mi ukrali. Moram nešto da obučem – objasnila je Alba.

– Zaista – složila se Kozima, a njeno anđeosko lice je sijalo od radosti.

Pre povratka kući na ručak, Toto i Kozima su odveli Albu u Kapelu San Paskvale. Nalazila se u centru varoši, u uličici iz koje se ulazilo u malu portu. Zidovi skladne i stamene građevine bili su beli i plavi, a kupola ukrašena mozaikom

uzdizala se okružena svežim morskim vazduhom kao spokojna osmatračnica golubica i galebova. Alba je prošla kroz teška drvena vrata i stala tamo gde je njena majka stajala pre gotovo tri decenije, u beloј čipkanoј haljini, kose ukrašene belim radama. Zastala je na trenutak gledajući prolaz koji vodi do oltara i zamišljala ga ukrašenog cvećem. Zidove su krasile svetlucave ikone i freske, a uglačani zlatni svećnjak treperio je pod svetlošću. Oltar se nalazio u podnožju složenog ikonostasa koji je prikazivao scenu raspeća. Na uštirkanom belom platnu stajali su zlatni svećnjaci i prelepo izrađeni obredni predmeti. U poređenju sa jednostavnošću varoši, raskoš kapele delovalo je veličanstveno. No njoj je pažnju privukla mala mermerna statua Hristova koja je nekada, navodno, prolivala krvave suze. Prišla joj je. Meko je gazila po kamenom podu.

Bila je manja nego što ju je zamišljala, bez ikakvog traga suza ili krvi. Izvila je vrat kako bi pogledala iza nje, tragajući za nekakvim objašnjenjem, dokazom da je reč o prevari.

– Nema ničega tamo – reče Toto, pojavivši se pored nje, dok je Kozima sedela pozadi, predano čuvajući kese sa kupljenim stvarima.

– Da li se to zaista događalo? – upita Alba.

– Nimalo ne sumnjam da se nešto događalo. Samo ne verujem da je to bilo božje delo.

– Ali nije se dogodilo već godinama?

– Od Valentinine smrti. – Izgovorio je to kao da iznosi puke činjenice.

– Imakolata kaže da je zbog nje „čudo presušilo”. – Alba je prešla prstima preko hladnog i beživotnog Hristovog lica od kamena.

– Imakolata je veoma pobožna. Izgubila je muža, sina i ćerku. Nije ni čudo što sve pokušava da objasni na taj način. Za nju je Valentina svetica, ali i ona je bila samo čovek. Grešno ljudsko biće kao svi mi.

– Nisam znala da je toliko uticala na život u Inkantelariji.

– Bila je prelepa i tajanstvena i umrla je mlada. Ovo je malo mesto, a ljudi su sujeverni. Njena priča je bila romantična i tragična. Ništa ne može toliko da pogodi ljude kao mešavina romanse i tragedije – uzmi za primer Romea i Juliju. Onda je na sve to tvoj otac odveo Valentininu bebu preko mora. To je zaplet za roman. – Alba je pomislila kako bi se Viv dokopala toga i ovekovečila ga rečima.

– A onda se posle dvadeset šest godina njena ćerka vratila – dodala je Alba.

Toto klimnu glavom.

– I ponovo se digla prašina.

– Tvoj otac je vrlo tužan, zar ne? – upitala je.

– Nikada nije preboleo njenu smrt. Kao ni Imakolata. Ali Imakolatina tuga je prirodna žalost majke koja je ostala bez deteta. Kada je u pitanju moj otac, to je pravo mučenje.

– Zašto? – upitala je, prožeta čudnim osećajem da je već i sama to iskusila, prisećajući se neutešnog oćevog lica one večeri kada mu je dala portret.

Slegnuo je ramenima.

– Ne znam.

Bilo je prilično uzbudljivo dok je Alba pomagala Kozimi da obuče prvu od njene tri nove haljine. Imakolata je sedela u čelu stola sa ostatkom porodice, nagađajući kakvo je iznenađenje posredi.

– Zanameće – rekla je Alba, pokušavajući da se elegantno pokloni. – Izgledaš kao anđeo. – Osećala je potrebu da spomene Koziminu majku. Otkad je stigla, niko nije izustio njeno ime. Kozima se ponašala kao da ta žena ne postoji, ali je Alba znala istinu, jer je u njenom prećutkivanju prepoznala sebe. Neka pitanja ključaju ispod površine sve dok ne izbiju na površinu i svima nanesu bol, ukoliko se na njih na vreme ne odgovori, iskreno i mudro. – Idi sada i pokaži svima koliko si lepa.

Kozima je odskakutala na sunce, plešući koracima laganim kao u baštenske vile. Njen nastup je dočekan gromoglasnim aplauzom i Koziminim povicima: – Ima još... – dok se vraćala u kuću da obuče sledeću haljinu.

Alba se veselila zbog Kozime. Posmatrala je lica njene porodice. Nikome to nije pružilo više zadovoljstva nego njenom ocu. Alba je duboko uzdahnula i u mislima se vratila svome ocu. Nije imala običaj da se prepušta uspomenama, radije je živela u sadašnjosti. Ipak začudila se kad se setila kako ju je otac vodio u šumu iza kuće u Bičfildu da love zečeve. Išli su uzbrdo držeći se za ruke, a on je hodao dugim i snažnim koracima, s puškom pebačenom preko ramena. Zatim su legli na stomak a vlažna trava ih je zagolicala po vratu. Miris tek obranog polja kukuruza iz maglovite prošlosti dopro je do nje i u glavi joj se zaleljalo od nostalgije. Njen otac je odstreljio zeca, odrao ga i očistio, a onda su naložili vatru i ispekli ga, dok je sunce rasipalo zrake po krajoliku, bojeći ga u ružičasto. Bili su sami, samo njih dvoje. Sada se svega setila.

Kozima je ponovo utrčala da se presvuče i Alba se trгла iz misli. Pomogla joj je da obuče poslednju haljinu. Alba je pokupila haljinice koje je devojčica u žurbi ostavila na podu i uredno ih složila preko naslona stolice. Primetila je da je neuobičajeno uredna, gotovo majčinski revnosna, i iznenadila se što to doživljava kao nešto prirodno. Na kraju revije izašla je iz senke i pridružila se aplauzu. Toto joj je zahvaljivao, a ona je znala šta se krije iza njegovih isprekidanih reči. Sad kad je Alba bila tu, još više se osećalo odsustvo Kozimine majke.

Posle ručka Imakolata je ušla u kuću da odrema. Falko je ponudio da odvede Albu na Valentinin grob. Kozima je skočila sa stolice u želji da i ona pođe. Čeznjivo je pogledala u Albu. Ali Alba je želela da porazgovara nasamo sa Falkom. Predložila je da kasnije njih dve odu na izlet na neko lepo mesto. To je umirilo

devojčicu, koja ih je posmatrala kako odlaze kroz maslinjak, a zatim se okrenula na petama i otišla da se igra s magarencetom.

– Predivna je – rekla je Alba u nadi da će ga odvratiti od misli o mrtvoj sestri.

Falko je klimnuo glavom.

– Veoma je ljupka. Moj sin je dobar otac. Nije mu bilo lako.

– On je sjajan otac. Pruža joj sve što joj je potrebno.

– Ne može sve da joj pruži – rekao je žalobno. – Morao bi ponovo da se oženi, kako bi dete imalo majku.

– Niko ne može da zameni Koziminu majku – rekla je pomalo nepromišljeno, misleći na sebe.

– Naravno da ne može – odgovorio je, pa se ozbiljno zagledao u nju. – Ali pogledaj kako je živnula otkako si ti stigla.

– Samo sam joj kupila nekoliko haljina – rekla je sležući ramenima.

– Nije samo to. Ti si mlada. Njoj je potrebna mlada žena koja će joj biti uzor.

– Ima Beatu, ona je njena *nonna* – odvratila je Alba, mada je znala da prisustvo te tihe žene nije bilo dovoljno.

– Znaš da tvoj prijatelj, Gabrijele, može da dođe kad god poželiš – rekao je, a Alba se osmehnula. Zнала je da se svi nadaju da će ona ostati tu.

– Hvala ti. Možda ću ga i pozvati – odgovorila je, prisećajući se Gabrijelovog lepog lica.

Spuštali su se niz brdo, niz prašnjavu stazu koja je presecala šumu. Zvuk cvrčaka je odzvanjao kroz popodnevni vazduh bez daška vetra, koji je prijatno mirisao na ruzmarin i borovinu. Albi je bilo neprijatno u Falkovom društvu. Nije joj smetala njegova nezgodna, preka narav, već njegova potištenost; kao da sve vreme hoda među senama. Osetila je kako je ispunjavaju zle slutnje. Otkrila je da je teško razgovarati s njim. U prvi mah mu je bilo drago što je vidi, neopisivo drago. Njegova sreća je prerasla u bujicu suza, a onda se pretvorila u promukli smeh. Bio je u stanju da plače da bi u sledećem trenutku klicao od radosti, potpuno nepredvidivo. Sada je delovalo da ga i sam pogled na nju previše podseća na Valentinu. Ona nije bila Valentina. Njeno prisustvo nije moglo da je vrati. Nije bila kao ona. Možda ga je to razočaralo. Možda se nadao da je Alba nasledila i Valentininu narav. Sudeći po Imakolatinim pričama, Alba je bila samo bleđa kopija svoje majke. Laknulo joj je što ne znaju ništa o njoj.

Falko je bio istih godina kao i njen otac, u kasnim pedesetim, manje-više, a ipak su obojca izgledala mnogo starije. Obojica su bili pogureni, opterećeni nevidljivim bremenom koje im je pritiskalo ramena. Obojica su se osmehivala, ali im se u očima nazirao nedokučivi nespokoj.

Staza ih je izvela iz šume i otvorila se ka polju zasada limunova. Visoko, s leve strane, na vrhu strmog brda, prkoseći vremenu, stajala je oronula kula osmatračnica

koju je videla s mora.

– Volela je ovo mesto – rekao je, gurnuvši ruke u džepove. – Volela je miris limuna, a naravno i pogled na more, koji je veličanstven. – Poveo ju je kroz šumarak pa uz liticu, gde je stajalo usamljeno drvo masline, čvornovato i izvitopereno. – Ovde smo je sahranili. – Ispod stabla se nalazio jednostavan drveni krst s njenim imenom. Pogledao je preko mora, ravnog i svetlucavog poput stakla. – Videla je brod tvog oca kako dolazi mnogo pre nego što ga je iko drugi video i otrčala dole do luke. Ako presečeš put pravo niz stene, možeš da stigneš tamo iznenađujuće brzo. Kada bi Valentina nešto poželeva, ništa joj nije moglo stati na put.

– Sigurna sam da joj je ovde dobro. Veoma je spokojno.

– I kula joj je bila omiljeno mesto. Provodila je mnoge sate tamo, čekajući da se tvoj otac vrati po završetku rata.

– To je veoma romantično. – Alba je želela da oseti prisustvo svoje majke, tu, u hladu tog drveta, ali sve što je mogla da oseti bio je težak oblak koji se nadvio nad Falka. – Hoćeš li mi pokazati kulu osmatračnicu? – upitala je, okrenuvši se kako bi krenula uzbrdo. Falko ju je bez reči pratio.

– Au! Pogled se prostire kilometrima – uzviknula je oduševljeno, punim plućima udišući čist morski vazduh.

Pogledala je Falkov bolni izraz lica.

– Da li te podsećam na nju? – smelo je upitala, nakrivivši glavu i mršteći se. – Vidiš li nju svaki put kada me pogledaš? Da li si zbog toga toliko uznemiren?

Odmahnuo je glavom i slegnuo ramenima, pa okrenuo dlanove ka nebu.

– Naravno da ličiš na nju, ti si joj ćerka.

– Ali ipak ti je teško, Falko? Da li ti je moj dolazak prizvao uspomene? – Njeno pitanje ga je uhvatilo nespremnog.

– Verovatno – odgovorio je tiho. Iznenada ju je obuzelo saosećanje prema tom krupnom čoveku i poželeva je da ga uteši.

– Ona je sada uz Boga – rekla je nevešto.

– Jeste, ali smo mi ostali u paklu.

Snaga njegovih reči ju je pogodila i ona ustuknu. Zbunjeno je žmirkala. Kao da joj je nešto prećutkivao. Možda su se njih dvoje posvađali na dan njene smrti. Možda je umrla pre nego što je imao prilike da joj se izvini. Nije li to bilo uobičajeno?

Okrenula se i pogledala unaokolo. Iznad njih, zaklonjene gustom šumom, nazirale su se udaljene kule i grudobrani neke palate.

– Ko živi tamo? – upitala je, promenivši temu.

– Niko. To je ruševina.

– Mora da je nekada bila veličanstvena.

– Jeste, ali zavada je rasturila porodicu i *palazzo* je ostavljen da istruli. – Glas

mu je bio bezizrazan.

– Znači, nema skrivenog blaga?

– Ne bi mogla ni da stigneš tamo – dodao je. – Šuma je sve progutala.

– Kako je to tužno.

Falko je odmahnuo glavom.

– Idemo. Kozima te čeka.

– Hvala što si me doveo ovamo – rekla je, osmehnuvši mu se. – Jasno mi je da ti sve ovo teško pada. Kada izgubiš nekoga koga voliš, bol nikada ne umine, zar ne? – Odsečno je klimnuo glavom i pošao nizbrdo.

Kao što je Falko i rekao, Kozima ju je čekala u maslinjaku, s korpom punom hrane u ruci. Alba se oraspoložila kada je ugledala malu priliku, prilično udaljenu, kako strpljivo stoji na suncu. Čim ju je spazila, Kozima joj je uzbuđeno mahnula, a Alba je uzvratila pa požurila ka njoj, s olakšanjem ostavivši zamišljenog Falka samog među senama.

Alba je predložila da odu do kule osmatračnice. Ne samo zato što je bila neizmerno lepa već i zato što je želela da bude blizu čvornovatog drveta masline gde joj je majka sahranjena. Kozima je sačekala da Alba uzme papir i olovke iz kuće. Kada se vratila, malena ju je uhvatila za ruku.

– Šta to imaš u korpi? – upitala je Alba, zavirujući.

– Jabuke, mocarelu i paradajz, sendviče i kolačiće.

– Izvrsno – rekla je. – Prava gozba.

– Zar vi to u Engleskoj nemate? – nevino je upitala Kozima.

– Naravno da imamo, ali nije tako lepo. Italija je poznata po dobroj hrani, kao i po lepoti prirode, arhitekture i jezika.

– Zaista? – počela je nosić. – Jezika?

– Nesumnjivo, trebalo bi da čuješ neke druge jezike. Užasni su, kao raštimovani akordi. Italijanski je poput prelepo odsvirane muzike.

– Ja ne volim da slušam Evgeniju kada svira na svojoj blok flauti. Zabole me uši.

– Onda budi zahvalna što govoriš italijanski kada ona ne svira!

Sele su pored osmatračnice i Kozima je zagrizla jabuku. Alba je otvorila blok za crtanje i uzela olovku. Nije znala odakle da počne, od glave, kose, očiju. Sedela je i zagledala se u dete. Nije joj bilo važno da verno prenese crte njenog lica, jer je želela da dočara njeno raspoloženje i osećanja. Kozima je izgledala anđeoski, ujedno i vragolasto, ali i pomalo nabusito. Mada su joj, sa ustima punim jabuke, obrazi bili naduveni kao u veverice.

– Umeš li ti uopšte da crtaš? – upitala je devojčica prigušenim glasom, žvaćući zadovoljno.

– Ne znam. Nikada se nisam ozbiljno bavila time.

– Ako ispadne dobro, mogu li da ga zadržim?
– Samo ako bude dobro. Ako ne bude valjalo, leti pravo na dno mora.
– Kao ovaj ogrizak jabuke – reče Kozima, pa ga baci najdalje što je mogla. Pao je na stenu.

– Dobar pokušaj.
– Ne volim da stojim blizu ivice. Mogla bih da padnem.
– To bi bila velika šteta.
– Zašto ti govoriš italijanski? – Kozima je izvadila sendvič iz korpe.
– Zato što je moja majka bila Italijanka.
– Tvoja mama je bila moja baba-tetka. Tata mi je rekao.
– Da, bila je.
– Mlada je umrla.
– Da, nažalost, umrla je, a ja je nisam zapamtila. Moj otac se ponovo oženio.
– Jel' voliš svoju novu majku?
– Ne baš. Niko ne može da se poredi s pravom majkom. Uvek je bila dobra prema meni, ali ja sam htela oca samo za sebe.

– Ja imam svog oca samo za sebe – rekla je Kozima ponosno, ispravljajući novu ružičastu haljinu.

– Baš imaš sreće. Dobar je čovek tvoj otac. Mnogo te voli.
Dok su pričale, Alba je crtala. Nije se usredsredila, jednostavno je pustila da joj olovka klizi po papiru.

– Sigurno ti nedostaje majka – rekla je. Kozima se najednom uozbilji.
– Mislim da se nikada neće vratiti – rekla je uz uzdah. Potom je vedro dodala: – Nije ni važno, zar ne?

– Znaš, kada sam ja bila mala, niko nikada nije pričao o mojoj majci. Bila sam veoma tužna, jer mi nisu dopuštali da je se sećam. Razgovori odraslih često mogu da deluje zbunjujuće. Barem su meni tako zvučali. Želela sam da me neko uveri kako me je volela i kako njena smrt nema nikakve veze sa mnom. Nisam želela da se osećam kao da me je napustila. Tvoja majka je imala dobar razlog da ode, ali to nije zato što je želela do ode *od tebe*. Verovatno nije mogla da te povede sa sobom. Bilo je bolje za tebe da ostaneš ovde sa svojom porodicom. Sigurno joj strašno nedostaješ.

Kozima je razmislila o tome, ozbiljna. Taj izraz lica nije bio dobar za portret.

Alba je prestala da crta.

– Kakva je tvoja majka?

Kozimino lice se ponovo ozarilo i Alba je opet spustila olovku na papir.

– Veoma je lepa. Voli da podigne kosu, a dugačka joj je, sjajna. I ja tako volim. Mislim da ličim na nju. Tako kažu. Pričala mi je priče pre nego spavanja da se ne bih plašila. Nisam volela kad viče na tatu. Ni tata to nije voleo. Ali na mene nikada

nije vikala.

– Naravno da nije. Odrasli često viču jedni na druge iz najbezveznijih razloga, pogotovo Italijani – rekla je Alba, crtajući oči. Kozimine su bile široko razmaknute, kao Totove. Bile su lepe smeđe boje kao med.

– Dobra je kuvarica – nastavila je Kozima. Onda se nasmejala. – Tata je rekao da ona kuva najbolji rižoto sa pečurkama u Italiji. – Zastala je na trenutak, a onda nehajno dodala: – Nikada mi nije kupila tri haljine.

Alba je podigla pogled sa crteža.

– Ove tri bi je oduševile, zar ne?

– Češljala me je i umivala.

– Nema svrhe nositi lepe stvari ako su ti lice i kosa neuredni.

– Imaš li ti dece?

Alba se osmehnula i odmahнула glavom.

– Nisam udata, Kozima.

– Mogla bi da se udaš za Gabrijela onda. – Kozima se vragolasto zakikotala.

Alba je bila zatečena.

– Ko ti je ispričao za Gabrijela?

– Čula sam kako deda priča sa tatom.

– Ja ga zapravo jedva poznajem – rekla je. – Upoznala sam ga u Sorentu, a onda me je doveo ovamo svojim čamcem.

– Tata je rekao da ćeš ga možda pozvati da dođe ovamo.

– Tako, znači?

– Jel' zgodan?

– Vrlo.

– Jel' ga voliš?

Alba se zagrcnula na njeno nevino pitanje.

– Ne, ne volim ga. – Kozima je delovala razočarano. – Volim momka koji se zove Fic – reče – ali on mene ne voli.

– Ja bih zaboravila tog Fica. Kladim se da te Gabriele voli.

– Ljubav dolazi postepeno, Kozima. Om me skoro i ne poznaje – zamišljeno joj je senčila kosu.

– Može da pođe s nama na piknik ukoliko želiš. Onda možeš da se udaš za njega.

– Kamo sreće da je život tako jednostavan – reče Alba uzdahnuvši. Nedostajao joj je Fic.

– Znaš, uskoro ću napuniti sedam godina – zacvrkutala je Kozima, uzvrpoljivši se od dugog poziranja.

– Ti si već velika!

– Za rođendan ću obući jednu od novih haljina – reče radosno. – Podići ću kosu kao mama.

Kada je Alba završila portret, pažljivo ga je proučila odmaknuvši ga u ruci. Bio je prilično dobar. Iznenadila se, nikada ništa nije umela osim da kupuje. Kozima je stajala iza nje i disala joj za vrat. – Ovo je sjajno! – uzviknula je.

– Sjajno je, zar ne?

– Nećeš ga baciti u more?

– Neću.

– Mogu li da ga zadržim?

Albi je teško palo da se rastane od njega. – Pa dobro – popustila je. – Samo ako mi doneseš sendvič.

Spustile su se niz brdo do maslinovog drveta. – Ovde je sahranjena moja majka – kazala je Kozimi. Čudna joj je bila sama pomisao na to da Valentinino telo počiva tu ispod nje i da joj je tako blizu.

– Ona nije tu – uzviknula je Kozima. – Ona je u *raju*.

– I ja se nadam da je tamo – reče, ali je pomislila kako Valentinin duh i dalje obitava u kući među svećama u svetilištu koje je Imakolata napravila od njene sobe.

Dok se Alba spuštala stazom do varoši, ostavivši pre toga Kozimu kod kuće sa životinjama i portretom da ga pokaže porodici, ponovo se setila Fica. Pomislila je da bi mogla da mu telefonira. Bila je raspoložena nakon prijatnog piknika sa Kozimom, koja joj je postajala sve draža. Lepota krajolika oduzimala joj je dah. Večernje nebo bilo je ružičasto i budilo je setu, a njeno srce je žudelo za ljubavlju. Poželela je da je on pored nje, da je zagrli i poljubi onako prisno kako to samo on zna. Nije ni pomišljala da će se postideti zbog onog što je učinila. Možda će mu kasnije telefonirati; uostalom, šta još može da se desi?

Kada je stigla do gostionice, zatekla je Latarula, koji je sedeo sam i pio jaku kafu. Košulja mu je bila zamazana, kosa neuredna, razdeljena na sive pramenove. Pozvao ju je da mu se pridruži.

– Dozvolite mi da vam ponudim piće u znak dobrodošlice u Inkantelariju – reče i pozva konobara.

– Šta ćete da popijete? – Iako je Alba želela da bude sama i da luta po varoši u kojoj je njena majka odrasla, nije imala drugog izbora osim da prihvati njegovu ponudu.

– Ja ću šolju čaja – odgovori dok se smeštala na stolicu.

– U engleskom stilu – nasmejao se, obrisavši nos nadlanicom.

– Pa, ja sam Engleskinja, na kraju krajeva – odgovorila je hladno.

– Ne izgledate kao Engleskinja, možda malo zbog očiju, veoma su neobične. – Nije znala da li da to shvati kao kompliment. Latarulo je uživao da sluša sebe, te je nastavio: – Veoma su svetle. Čudne su, sive. Skoro plave. – Nagnuo se prema njoj zapahnuvši je neprijatnim zadahom pomešanim s mirisom kafe. – Rekao bih da su ljubičaste. Vaša majka je imala smeđe oči. Ličite na majku.

– Jeste li je poznavali? – Alba upita; ako već mora da trpi njegov zadah i nametljiva zapažanja, mogla bi bar da dobije nešto zauzvrat.

– Poznavao sam je otkad je bila devojčica – ponosno reče.

– I kakva je bila?

– Kao zrak sunca. – *Baš si mi pomogao*, pomisli Alba. On i Imakolata imaju običaj da govore o Valentini koristeći se klišeima.

– Kakvo je bilo venčanje? – upitala je. Bilo je to jedino pitanje koje još nije nikome postavila. Latarulo se namršti.

– Venčanje? – ponovio je, posmatrajući je zbunjeno.

– Da, njeno venčanje. – Za trenutak je pomislila da je možda upotrebila pogrešnu reč. – Zna, kada se udala za mog oca?

– Nije bilo venčanja – odgovorio je šapatom. Albi je srce zastalo.

– Nije bilo venčanja? Zašto? – Zadržao je pogled na njoj, a njegov zblanut izraz lica podsetio ju je na preparirane ribe koje su visile na zidovima u pabovima u Engleskoj.

– Zato što je ona preminula.

Alba je prebledela. Valentina se nije ni udala za njenog oca?

– Saobraćajna nesreća se dogodila pre venčanja? – upita obazrivo. Nije ni čudo što njen otac nije hteo da dođe u Italiju.

– Nije bilo saobraćajne nesreće, Alba – rekao je. – Valentina je ubijena.

Bičfild park, 1971.

Posle Valentinog ubistva, Tomas se zavetovao da će sve što ga je podsećalo na te užasne dane zaključati u kovčeg i pustiti da potone na dno mora, kao što su se potapali brodovi sa telima preminulih. Godinama je odolevao zloslutnom iskušenju da ga pronađe, da obije bravu i saspe rafal po prašnjavim ostacima. Margo ga je spasla od mračnih senki među kojima je živeo i povelala ga, tako pometenog, u svet svetlosti i ljubavi. Doduše, drugačije ljubavi. Nikada nije zaboravio na zaključan kovčeg, sećanje na njega proganjalo ga je u snovima. Margo je bila tu da ga umirujuće pomiluje po čelu, a kovčeg su ostavili da potone u mulj koji se neumitno taložio na dnu mora. Nadao se da će nakon njegove smrti kovčeg još dublje utonuti u mulj i da ga niko više nikada neće videti.

Nije očekivao da će Alba odlučiti da zaroni u te vode. Godinama je nastojao da je zadrži čvrsto na kopnu. Ali ona je pronašla portret, ključ kovčega, znala je da negde postoji brava u koju se taj ključ savršeno uklapa. Ponosio se njenom pameću i pomalo joj se divio zbog nepokolebljive odlučnosti; Alba je prvi put imala neki cilj. Ipak, strahovao je za nju. Ona ni slutila nije šta leži u tom kovčegu, koji, kada se jednom otvori, više neće moći da zatvori. Saznaće istinu i naučiće da živi s njom, čak i da prepravi svoju prošlost.

Sada Tomasu nije preostalo ništa drugo nego da izvuče taj kovčeg iz mora, ukloni sa njega mulj i korale i ponovo ga otvori. Od same pomisli na to podilazila ga je jeza. Zapalio je cigaru i sipao čašu konjaka. Pitao se da li je Alba pronašla Imakolatu. Da li je Imakolata još živa? Možda je Latarulo tamo, možda je u penziji, da i dalje laprda kao što je nekada, ne mareći da li ga iko sluša. Pomislio je na Falka i Beatu. Toto je odrastao, možda ima i decu. Možda su posle Valentinine smrti zaključili da će im život u tom neobičnom mestu doneti samo nesreću. Alba ih možda neće ni naći. Nadao se, za njeno dobro, da joj se neće raspršiti iluzije; on je nikada nije lagao, ali nije ni ispravljao njenu detinjastu verziju istine. Nije joj rekao da se nije oženio njenom majkom, niti da je ona ubijena noć pred venčanje. Štitio je bezbedan svet koji je izgradio za nju. Ako je otkrila istinu, da li će imati razumevanja za njega? Da li će mu ikada oprostiti?

Sedeo je u kožnoj fotelji i pušio. Margo je izašla na jahanje, a on je bio sam. Kovčeg je stajao ispred njega, ključ je bio u njegovim rukama. Dovoljno je bilo da otključa bravu i podigne poklopac. Nije morao da pogleda portret, njeno lice je bilo upečatljivo kao da je stajala pred njim. Još jednom ga je obavio sladak miris

smokava, poneo ga u Inkantelariju. Bilo je večer. Ujutru je trebalo da se venčaju. Srce mu je bilo puno i bio je srećan. Zaboravio je na Dan Svete Benedete, na strašan trenutak kada su shvatili da statua Hristosa neće pustiti krvave suze. Nije obratio pažnju na Valentinine čudne reči. Stavio je ključ u bravu, podigao poklopac i setio se tih reči, razmišljajući sada o njihovom značenju.

Treba nam Hristov blagoslov. A ja znam kako ćemo da ga dobijemo. Udesiću ja to, videćeš.

Italija, 1945.

Te noći je Tomas treperio od uzbuđenja. Nije mogao da zaspi u gostionici, vazduh je bio vreo i vlažan, uprkos vetru koji je duvao s mora. Navukao je pantalone i košulju i šetao se plažom, sa rukama u džepovima, razmišljajući o budućnosti. Varoš je učitala. Mačka se vešto prikradala kroz senke u potrazi za miševima, vukući stomak po zemlji. Plavi čamci izvučeni na plažu potamnili su kao mastilo u polutami. Mesec je bio pun, nebo tamnoplavo, posuto svetlucavim zvezdama koje su se poput dragog kamenja ogledale u blagim talasima. Prisetio se ratnih avantura, koje su mu sada delovale tako daleko i načas osetio grizu savesti što nije uključio svoju porodicu u venčanje. Ali zato će ih iznenaditi, dovešće im Valentinu i Albu. Bio je ubeđen da će ih njegovi zavoleti.

Sa osmehom je razmišljao o Valentini. Pokazaće joj svoj grad. U nedelju će, kao što je red, odvesti ženu i dete u crkvu. Svi će se diviti njenoj lepoti i pribranosti. Posmatraće je kako prilazi oltaru onim neobičnim korakom, polako, kao da nikud ne žuri. Pozvaće Džeka za vikend, njih dvojica će posle večere zapaliti cigaru uz čašu viskija u radnoj sobi. Smejaće se ratnim dogodovštinama, prepričavaće avanture, razgovaraće o sudbini koja ih je dovela na obalu Inkantelarije. Prisetiće se Rigsovog izvođenja opere *Pajaci*, pohotnih prijateljica noći i Valentine, onakve kakva je tada bila, kako okupana suncem stoji na pragu Imakolatine kuće u belojoj poluprozirnoj haljini. Džek će mu se diviti i zavideće mu. *Džek*, pomislio je dok je lutao plažom, *kako bih voleo da si pored mene.*

Tomas je prepustio Imakolati i Valentini planiranje venčanja. Znao je da će Kapela San Paskvale biti ukrašena ljiljanima, Valentininim omiljenim cvećem. Znao je da će čuvena gospođa Čipraco svojim veštim rukama s dugim noktima požutelim kao sir, sašiti njenu venčanicu. Nakon venčanja će se plesati u gostionici. Verovatno će biti pozvani svi iz varoši. Lorenzo će svirati, deca će služiti vino, smeh će odzvanjati, ljudi će zaboraviti, okrenuti svetloj i vedroj budućnosti. Imakolata, Beata i Valentina danima su pripremale posluženje i Tomas jedva da je i viđao

verenicu. Ostavila bi ga sa Albom i otišla u varoš na probu venčаницe. Veselo je poskakivala po prašnjavom drumu dok mu je mahala i davala uputstva za Albu, koja je bila izbirljiva i razmažena.

Radovao se noćima koje će provoditi sa svojom ženom, kada će ponovo osetiti slast njene slankaste kože. Kada će moći da joj ljubi usne, znajući da imaju vremena, da ih niko neće prekidati. Radovao se što će voditi ljubav, držati je u naručju kao svoju ženu. Radovao se što će pred Bogom pripasti jedno drugome.

Da je Fredi živ, šta li bi on mislio o njoj? On bi verovatno bio sumnjičav prema toj lepotici. Fredi nije bio romantičan, bio je razborit. On bi se oženio nekom koju odmalena poznaje, veselom i razboritom, koja će biti dobra supruga i majka. Nije verovao u ljubav kakvu su imali Tomas i Valentina. Smatrao je da je to snažno omamljujuće osećanje opasno. Tomas više nije drhtao od bola kada bi pomislio na Fredija. Prihvatio je bratovljevku smrt i mada niko nije mogao da ga zameni, Tomasova ljubav prema Valentini ispunila mu je srce, u kojem je dugo vladala praznina. Verovao je da bi je Fredi na kraju zavoleo. Ne bi moglo biti drugačije. Potapšao bi brata po ramenu i priznao da mu je brat blagosloven, da ima ono što običan čovek ne može ni da zamisli.

Bilo je tri posle ponoći. Nije želeo da bude umoran na dan venčanja. U Italiji su proslave trajale daniima, te mu je trebalo mnogo snage. Sišao je nadomak plaže, do niza kuća koje su gledale na more. Uskoro je trebalo da svane, plavi kapci otvoriće se ka suncu. Žene će zalivati geranijume klonule od vreline koji su ukrašavali balkone, mačke će se vratiti iz noćnog lova da dremaju na suncu. Na povratku u gostionicu čuo je u daljini muziku i prepoznao je harmoniku. Zatim se razlegao Lorencov dubok setan glas; kroz sparan vazduh razlegla se tužna pesma o bolu i gubitku. Stihovi koji su govorili o smrti zamrli su odjekujući, a Tomas ih je brzo zaboravio.

Večeras poslednji put spavam kao neženja, radosno je pomislio. Sutra se ženim. Spustio je glavu na jastuk i zadovoljno utonuo u san.

Nekoliko sati kasnije probudilo ga je snažno lupanje na vratima. – Tomi, Tomi! – čuo je Latarula. Uspravio se u krevetu, presekla ga je ledena jeza. Otvorio je vrata i ugledao karabinijera. – Valentina je mrtva – zadihano je rekao.

Tomas ga je dugo gledao netremice, pokušavajući da shvati te reči. Možda je to košmar. Možda još spava. Zatvorio je oči i odmahnuo glavom. – Šta?

Latarulo je ponovio i dodao: – Moraš da pođeš sa mnom.

– Mrtva? Valentina je mrtva? Kako? – Tomasu se ceo svet rušio pred očima, srce mu je zastalo a potom počelo divlje da udara, zastrašujuće brzo. Pridržao se za dovratnik kako se ne bi srušio. – Nemoguće!

– U kolima je, na putu koji vodi iz Napulja. Moramo da odemo tamo, pre nego što... – zakašljao se.

- Pre nego šta?
- Pre nego što nastane cirkus – odgovori Latarulo.
- O čemu ti to?
- Samo pođi sa mnom. Shvatićeš. – Latarulov glas je zvučao kao molba.

Tomas je u žurbi navukao pantalone i majicu koju je nosio prethodne noći, obuo se i krenuo za Latarulom napolje gde ga je čekao Falko u kolima. Falkovo lice je bilo bledo i usahlo. Oči su mu bile uokvirene tamnim podočnjacima koji su mu prekrili gotovo pola lica. Pogled mu je bio mračan i nasilnički. Tomas nije imao poverenja u njega. Pogledali su se, ćutke. Falko je prvi sklonio pogled, dok je Tomas nastavio da zuri u neverici. Tomas je ušao u automobil i seo na zadnje sedište, Latarulo je upalio kola. Motor se zakašljao i zahriptao i konačno se pokrenuo. Svitalo je. Bledo sunce bezazleno je najavilo novi dan ne mareći za brutalno ubistvo koje je osvetlilo.

Tomasu su se rojila mnoga pitanja, ali znao je da mora da sačeka. U glavi mu je pulsiralo kao da mu neko steže slepoočnice hladnom metalnom stegom. Hteo je da se prepusti suzama kao onda kada su mu rekli da mu je brat poginuo, ali ni to nije mogao zbog Latarula i Falka. Zato je stegao zube i trudio se da diše ujednačeno. Otkud Valentina na putu iz Napulja, usred noći? U noći uoči venčanja? Prisetio se njenih reči: – *Treba nam Hristov blagoslov. A ja znam kako da ga dobijemo. Udesiću ja to, videćeš.* – Šta je time mislila? Kuda je otišla? Osetio je kako mu se stomak steže od kajanja. Trebalo je da je pita. Trebalo je da bude obrazriviji.

Nije više mogao da podnese napetost.

– Kako se to dogodilo?

Falko je zastenjao i protrljao čelo.

– Ne znam.

Tomas se iznervirao.

– Zaboga, pričamo o mojoj verenici! – povikao je. – Sigurno znate nešto! Jel' automobil sleteo s puta? Tamo nema zaštitnih ograda...

– Nije imala saobraćajnu nesreću – Falko je tiho rekao. – Ubijena je.

Kada su stigli na mesto nesreće, prvo što je Tomas primetio bio je automobil. Bio je to zagasitocrveni alfa romeo kabriolet s kabinom u skupocenoj koži i orahovini. Uredno je bio parkiran na odmorištu, s kojeg se pružao pogled na more. Kada je ugledao presamićeno žensko telo na suvozačevom sedištu, srce mu je zaigralo od radosti. To nije Valentina. Naravno da nije ona. To je neka žena s punđom. Ruke, prsti i uši svetlucali su joj prekriveni dijamantima. Bila je našminkana kao kurva, crnim krejonom i krvavocrvenim ružem. Vrat joj je bio prerezan nožem. Večernja haljina sa šljokicama spreda je bila umrljana krvlju, kao i beli krzneni ogrtač koji joj je padao preko ramena i ličio na zaklanu zver. Obrazi su joj bili bledi kao to krzno. Pored nje je sedeo nepoznat čovek, elegantan, sedokos, tankih prosedih

brkova. Krv mu je kapala iz usta. Već se bila sasušila na svilenoj ešarpi boje slonovače, vezanoj oko njegovog vrata. Tomas je pogledao Falka i namrštio se.

– To nije Valentina – procedio je, a onda mu se učini da mu je neko iščupao srce iz grudi. Falko mu je samo uzvratio pogled.

Tomas je ponovo pogledao u automobil. Prevario se. To jeste bila Valentina, ali ne ona koju je on poznavao.

Moj omiljeni kamen je dijamant. Volela bih da nosim ogrlicu od najfinijih dijamanta, samo da bih gledala kako svetlucaju u noći, da bih osetila kako je to biti dama.

Tek tada je otvorio vrata automobila i pao preko njenog tela, jecajući od tuge i neverice, oplakujući ženu koju je poznavao, oplakujući sebe, tako svirepo izdanog. Grčevito ju je stegao u zagrljaj. Još uvek je bila topla i mekana i mirisala je na neki nepoznat parfem. Kako je Valentina mogla tako de se obuče? Šta je tražila u tom automobilu s tim nepoznatim muškarcem? Noć uoči venčanja? Ništa mu nije bilo jasno. Protresao ju je, kao da je mogao da je probudi. Zar joj njegova ljubav nije bila dovoljna.

Osetio je kako ga nečije grube ruke odvajaju od nje i odvlače u stranu. Najednom je automobil bio okružen muškarcima u plavim uniformama i kapama. Policijska kola su pristizala, praćena zavijanjem sirena. Iz Napulja su stigli i novinari. Mesto su preplavili foto-aparati, blicevi i povici. Usred tog meteža počela je kiša i istražitelji su požurili da zaklone mesto zločina kako voda ne bi sprala dokaze.

Tomas je bio skrajnut, poput statiste u nekom filmu. Zbunjeno je posmatrao policajce okupljene oko tela nepoznatog muškarca. Kao da niko nije ni primetio Valentinu. Zatim je spazio dvojicu muškaraca kako nepristojno pokazuju na nju pre nego što su prasnuli u promukli smeh. Dok je on, skrhan bolom, bio na paklenim mukama, ostali su slavili. Šalili su se, tapšali jedan drugog ramenima, osmehivali se. Debeli istražitelj sa šeširom i u dugačkom mantilu trljao je ruke pre nego što je zapalio cigaretu, kao da je hteo a kaže: *Dobro, ovde je sve jasno, slučaj je rešen.*

Tomas se odgegao do njega. – Učinite nešto! – uzviknuo je, iz pogleda su mu sevale varnice.

– A vi ste? – upitao je istražitelj, pronicljivo ga odmeravajući sitnim očima.

– Valentina je moja verenica – zamuckivao je.

– *Bila* je vaša verenica. Ta žena više ni za koga ne može da se uda. – Tomas je zinuo pa zatvorio usta poput davljenika, ništa ne rekavši. – Vi ste stranac, zar ne *signore*? – nastavio je. – Žena nas se ne tiče.

– Kako? Ubijena je, zaboga!

Istražitelj je slegnuo ramenima. – Jednostavno se našla na pogrešnom mestu u

pogrešno vreme – reče. – Lepa devojka. *Che peccato!*¹⁵

Kiša mu se slivala niz kosu i upadala mu u oči. Tomas se oteturio do Falka i zgrabio ga za majicu.

– Ti znaš ko je ovo uradio! – prosiktao je.

Falkova široka ramena su počela da se tresu. Čelična volja koja ga je dotad održavala počela je da se topi. Sagnuo se i obgrlio svoja ramena. Tomas se zaprepastio kad je video tog snažnog muškarca kako plače, i začudo, osetio je olakšanje te je i sam zajecao kao dete. Zagrlili su se na kiši.

– Pokušao sam da je odvratim, da je ubedim da ne ide – grcao je. – Nije me poslušala.

Tomas nije mogao da govori, zanemio je. Bio je neutешan. Žena kojom je želeo da se oženi sve vreme je volela drugog i zbog toga je platila glavom. Izvukao se iz Falkovog zagrljaja i ispovraćao se. Neko je nožem preklao Valentinin nežni vrat. Mučili su ga brutalnost i hladnokrvnost tog ubistva. Ko god da je Valentinu lišio budućnosti, i njegovu je uništio.

Pokušao je da zamisli njeno ljupko lice, ali video je samo masku koja je ležala pored alfa romea, masku tuđinke koja je vodila dvostruki život. Dok je stajao tako povijen nad mokrim tlom, razbistrilo mu se:

U ratu se muškarci pretvaraju u životinje, a žene u besramnice... Ne bih volela da Alba napravi iste greške... Ne poznaješ me, Tomi.

Očajnički je želela da ode iz Inkantelarije. Da li je on samo za to trebalo da joj posluži? Da joj otvori vrata u bolji život, kako bi počela iz početka i ostavila za sobom svoje prljave, besprizorne tajne?

Osetio je nečiju ruku na ramenu, okrenuo se i u gledao Latarula, koji je stajao pored njega na kiši. – Nikada je nisam zaista poznavao, zar ne? – reče, gledajući u ucveljenog karabinjera.

Latarulo je slegnuo ramenima. – Niste jedini, *signor* Arbakl. Niko od nas je nije poznavao.

– Zašto se ponašaju kao da njena smrt nije važna? – Policajci su se i dalje rojili oko muškarčevog tela kao pčele oko košnice.

– Vi ga, gospodine, ne prepoznajete?

– Ko je on? – Tomas zbunjeno trepnu. – Ko je on, đavo ga odneo?

– On je *đavo*, prijatelju, glavom i bradom. Beli Vuk.

Kasnije, kada se Tomas poput mesečara vratio u gostionicu, pokupio je sve Valentinine portrete koje je nacrtao. Prvi je prikazivao njene vrline i tajnovitost – nacrtao ga je nakon praznika posvećenog Svetoj Benedeti, na stenama pored osmatračnice; bila je lepša od svitanja, ali jednako neuhvatljiva. Ovekovečio je njeno savršeno krotko lice, dok je posmatrala svoju bebu kako sisa. Ljubav prema

njihovoj ćerki bila je istinska, čista, nije bila lažna. Možda je i Valentinu iznenadila snaga te ljubavi. Sve je ispreturao kako bi našao treći portret, a onda se setio da ga je Valentina odnela kući.

Imakolatina kuća je bila tiha poput grobnice. Stara udovica je sedela u senci, pravila svetilište u slavu svoje ćerke, pored ona dva koja je napravila za muža i sina. Kada joj je Tomas prišao, tiho mu se obratila: – Zovu me udovicom jer sam izgubila muža, ali šta sam sada kad sam izgubila dvoje dece? Nema reči za to, jer ju je teško izustiti. – Prekrstila se. – Oni su sad zajedno, s Bogom. – Tomas je želeo da je upita da li je išta znala o Valentininom dvostrukom životu, ali starica je delovala toliko krhko dok je sedela u sopstvenom paklu da prosto nije imao srca za to.

– Želim da vidim Valentininu sobu – reče.

Imakolata je klimnula glavom. – Gore, stepenicama, pa levo. – Ostavio ju je njenim svećama i molitvi i popeo se do sobe u kojoj je do te noći živela Valentina.

Kada je ušao, video je zatvorene kapke, navučene zavese i njenu spavaćicu koja ju je čekala za počinak. Na toaletnom stočiću stajale su njene četke i bočice. U grlu ga je steglo, nije mogao da diše, kad je osetio miris smokava u sobi. Seo je na krevet i prineo spavaćicu licu, udišući njen miris.

Opsesivno je tražio portret koji je nedostajao. Otvorio je svaku fioku, pretražio ceo Valentinin orman, zavirivao ispod kreveta, pod tepih, ispod posteljine, svuda. Nije bilo stvari u sobi koju nije prevrnuo. Slike nije bilo.

Italija 1971.

Alba se izvinila Latarulu i ustala, jedva da je pipnula čaj. Penzionisani karabinijer ju je posmatrao kako se udaljava zapanjen otkrićem da ona ne zna ništa o užasnim okolnostima pod kojima je njena majka umrla. Okrutnost tog čina i dan-danas ga je pratila. Često je razmišljao o tome. Uprkos tajanstvenom svetu u kojem je živela, Valentina je bila oličenje ljupkosti i lepote. Bilo je samo pitanje vremena kada će neki radoznali novinar da pronjuška i objavi sve u dnevnom listu *Mecođorno*. Lorenzo je dopisao još jedan stih balade koju je komponovao, o slutnjama, ubistvu i podzemlju, o ženi ljupkoj poput polja divljih ljubičica. Pevao ju je noću, a njegov tužan glas odjekivao je kroz varoš dok meštani nisu napamet naučili tu baladu. Valentina se iz pukog sećanja preselila u legendu. Njena nežna stopala ostavila su trag u celoj varoši. Malo toga se promenilo od njene smrti. Sve ga je podsećalo na nju i ponekad bi mu se pod srebrnim sjajem punog meseca učinilo da ju je ugledao kako je krišom zašla za ugao. Njena bela haljina presijavala se na mesečini i raspaljivala mu maštu. Valentina je bila kao duga, jasno se videla samo iz daljine, ali bi nestala čim joj se približiš. Neuhvatljiv duh, predivna duga, a njeno ubistvo samo ju je učinilo još misterioznijom.

Albi je tuklo srce dok je žurila stazom ka Imakolatinoj kući. Otac ju je lagao, maćeha je bila u dosluhu sa njim, čak su i Falko i Imakolata prećutkivali istinu. Zar je smatraju budalom? Ona ima pravo da sazna sve o svojoj majci. Pomislila je na Fica i Viv; čak ni njih dvoje, ni u najluđim snovima, ne bi sanjali ovako nešto.

Spotakla se o kamen i raskrvarila koleno. Glasno je opsovala, otrešla prašinu sa sebe i produžila. Odlučila je da sazna istinu od Falka. Kada je stigla, zatekla je Beatu u hladu drveća kako čita Kozimi. Devojčica je ležala u bakinom naručju i sisala palac.

– Gde je Falko? – Alba je upitala. Beata podiže pogled sa knjige. Kada je ugledala Albino crveno lice i suzne oči, smrkla se i ukočila poput životinje koja predoseća opasnost. Kozima je ozbiljno posmatrala tetku.

– U limunovom gaju – rekla je, posmatrajući Albu kako žuri niz stazu i nestaje među drvećem.

– Jel' Alba ljuta? – upitala je Kozima.

Beata je poljubi u čelo. – Mislim da jeste, dušo. Ali ne brini, smejaće se ona ponovo, videćeš.

Alba je trčala kroz limunov gaj sve dok nije našla Falka. Čim ju je ugledao,

pustio je kolica i pripremio se za ono što će uslediti. Plašio se tog trenutka otkako je stigla.

– Zašto mi nisi rekao da je moja majka ubijena? – uzviknula je, pa se podbočila. Kad si nameravao da mi kažeš? Ili si hteo da prečutiš, kao moj otac?

– Tvoj otac samo želi da te zaštiti, Alba – kratko je rekao pa se zaputio ka liticama. Alba ga je sledila.

– I, ko ju je ubio?

– Duga je to duga priča.

– Dobro. Ja imam dovoljno vremena da je saslušam.

– Hajde da sednemo negde gde je mirno.

– Kaži mi istinu, Falko. Imam pravo da znam.

Falko je stavio ruke u džepove. – Imaš pravo da znaš. Ali to saznanje neće biti prijatno. Videćeš. Nije nimalo jednostavno. Tvoja majka nije doživela da se uda za tvog oca. Život joj je surovo oduzet. Ali to je samo vrh ledenog brega. Hajde, da sednemo ovde. – Seo je ispod drveta gde je sahranjena Valentinina. Alba je sela pored njega, prekrstila noge i pogledala ga, iščekujući nastavak.

– Zašto je ubijena? – upitala je. Glas joj je zvučao kao da govori o liku iz nekog romana, a ne o stvarnoj osobi, i to svojoj majci. Rane na Falkovom srcu koje nikada nisu zecelile ponovo su se otvorile i zbolele.

– Grkljan su joj prerezali, nožem – prstom je prešao preko vrata i pogledao Albu, koja je posivela. – Bila je u Napulju s ljubavnikom, zloglasnim vođom mafije, Belim Vukom.

– Beli Vuk? Ko je on? – Alba ga prekinu. – Ne mogu da verujem da je bila sa ljubavnikom noć pre nego što je trebalo da se uda za mog oca.

– Već neko vreme je bila ljubavnica Belog Vuka.

– Ali ko je on?

– Verovatno najmoćniji čovek na jugu. Poznavao sam Belog još kao dečak. Pecalili smo zajedno. Uživao je da gleda patnju drugih, čak i tada. Prvo riba, a kasnije i ljudi. Nije mario život. Policija je tragala za njim zbog jezivih zločina. Uvek bi im se izmigoljio, kao jegulja, jer ništa nisu mogli da mu prikače. I od rata se dobrobrano okoristio. Zaradio je milione iznuđivanjem, reketiranjem, čak i ubistvima. Sve je to prebacio na tajni bankovni račun koji do dan-danas nije pronađen. Ko god da ga je ubio, učinio je uslugu policiji, iako je to izazvalo krvav rat između Vukovog naslednika Antonija Marokanca i napuljske Kamore. Rat oko cena tunjevine koji i dan-danas traje.

– Da li je moj otac to znao?

– Saznao je te noći kad je ubijena.

– Jadni tata! – uzdahnula je. – Nisam to znala.

– Ležala je u kolima Belog Vuka, krv joj je kapala po krznenom ogrtaču i

dijamantima. Bio je to strašan šok za njega. Ali mene nije iznenadilo. Poznavao sam Valentinu bolje od bilo koga. Nije ona bila loša, samo je bila slaba. Bila je lepa i volela je lepe stvari. Žudela je za pažnjom, volela je intrige i avanture. Želela je da ode iz Inkantelarije. Bila je previše pametna za ovako malo mesto, kao ptica kojoj nikada ne dopuštaju da uzleti. Ovde nije mogla da se iskaže, mogla je da zasiya u Rimu, Milanu ili Parizu, čak i u Americi. Bila je isuviše posebna da bi je ovaj prost narod shvatio. I čeznula je za ljubavlju, iznad svega. Bila je usamljena. Kao cvet kojem treba pčela. Bila je lukava kao lisica i umela je da se snađe. Ne zaboravi da je to bilo ratno doba. – On odmahnu glavom, a gusta kovrdžava kosa pade mu preko očiju. – Možda je trebalo da je zaustavim, ali previše sam bio udubljen u rešavanje sopstvenih nevolja.

– Da li je uopšte volela mog oca? – upitala je tiho.

Falko joj nežno dodirnu ruku. – Mislim da je to shvatila tek kada je on je otišao. Tada je otkrila da je trudna, a ti si Alba, bila njena najveća sreća. – Alba je spustila pogled i zagledala se u travu ispred sebe. – Trudila se da se zdravo hrani, koliko se to moglo za vreme rata. Zahvaljujući Belom Vuku nabavljala je hranu na crnom tržištu, a jedan Amerikanac joj je donosio lekove.

– Jel' nastavila tu vezu s Belim dok me je nosila? – Čutao je. Ugrizla se za palac, zamišljena.

– Rodila si se, porodile su je mama i babica. Od tog trenutka, čuvala se za tvog oca. Imala je planove, znaš. Želela je da živi u Engleskoj, da je poštuju, da postane dama. Tvoj otac joj je pričao o toj velikoj kući u kojoj je trebalo da žive. Bila je uzbuđena. Kad si se ti rodila, ništa joj više nije bilo važno, osim tebe i tvog oca. Onda se on vratio i njih dvoje su bili obuzeti jedno drugim i tobom, naravno. Seli bi ispod drveta u vrtu i gledali te kako spavaš. Obožavali su te. Zagrlio bi je, pa bi razgovarali. Nije mu otkrila svoje tajne. Nije želela da sve pokvari. Nagovorio sam je da mu kaže istinu. Bio sam ubeđen da će je Tomas, ako je zaista voli, odvesti daleko odavde, tamo gde će biti sigurni.

– Ali zašto je ubijena? – Falko je načas zastao i zagledao se u more. Lice mu je na trenutak ogrubelo, a oči su mu potamnele, kao da ga proganjaju utvare.

– Često smo se svađali poslednjih nekoliko dana. Rekao sam joj da mu mora reći istinu. Nije me slušala. Valentina je umela da bude tvrdoglava kao mazga. Bila je jaka i odlučna, ali i dobrodušna, ni mrava ne bi zgazila. Ipak, ispod tog anđeoskog lica ponekad se krila preka i sebična žena. Onda je smislila da sve isprika svom ljubavniku. Kao da će se time što će mu otkriti svoje planove nekako iskupiti pred Bogom. Naime, pred njihovo venčanje, Hristove suze su presušile.

– Čuveni Dan Svete Benedete, znam sve o tome – rekla je. – Moja majka je to shvatila kao loš predznak?

– Bila je veoma sujeverna. Verovala je da je to loš predznak pred venčanje.

Otišla je u Napulj da kaže Belom Vuku da odlazi iz Italije.

– Onako s dijamantima i krznanim ogrtačem?

– Recimo samo da se obukla za tu predstavu, Alba. Ona je bila glumica. – Gorko se osmehnuo. – Ponekad se pitam da li je samo želela da poslednji put izađe na pozornicu. Možda je na izvestan način i volela Belog Vuka. Možda ta poslednja avantura nije imala nikakve veze sa sujeverjem.

– Zar bi rizikovala sve samo zbog toga? – Alba je bila zaprepašćena.

– Valentina? Naravno. To je bila još jedna u nizu njenih uloga, jedna od onih u kojima je najviše uživala. Znala je da više nikada neće moći da bude takva. Htela je da postane dama. Možda je to bilo preveliko iskušenje za nju da bi mu se oduprla.

– Znači li to da je ubijena jer je bila na pogrešnom mestu u pogrešno vreme?

– Tako je rekla policija. Ubijena je jer je videla ubicu Belog Vuka. Znala je previše. Jednostavno.

Alba odmahnu glavom u neverici. – Da nije izašla te večeri, još bi bila živa.

– Sada kada si saznala istinu, sigurno ti je jasno zašto ju je tvoj otac krio od tebe? Zakleo se, tada kada je ubijena, da će te zaštititi od njene užasne prošlosti. – Čvrsto ju je stegao za ruku. – Dobro je učinio.

Alba je sela ispred ogledala u Valentinoj maloj sobi. Posmatrala je svoj odraz, sliku i priliku svoje majke. Saznavši istinu, shvatila je koliko se razlikuje od nje. Ne samo fizički. Verovala je da je njena majka bila oličenje vrline, anđeo, i da se ona, njena ćerka, ne može porediti s njom. Prezirala je svoj isprazan, besciljni život i moral ulične mačke. Što je više razmišljala o tome kako je njena majka bila savršena, sve više je uviđala svoje mane. I za sve to vreme njen otac je gledao kakav život oni vodi, verovatno misleći da je ista kao njena majka. Sigurno je bio očajan.

A Margo? Alba se postidela. Margo je znala istinu i želela je da je zaštititi od gnusnih detalja iz majčine prošlosti. Samo je želela da joj pruži dom i porodicu. Alba zagnjuri lice u šake, setivši se kako je netaktna bila kad je ocu dala Valentinin portret, očekujući od njega da sedi pored vatre i priča joj lepe priče o ženi u čijem tajnom životu nije bilo ničeg lepog. Zapakala je prisativši se koliko mu je bola zadavala svih ovih godina, čeprkajući po živoj rani koju mu je Valentina ostavila na srcu.

Šta bi Fic sada pomislio o njoj? Nije bila bolja od svoje majke. Fic zaslužuje nekog boljeg, nekog nesebičnog, sasvim drugačijeg od njih dve. Uzela je makaze i počela da seče kosu.

Gledala je kao opčinjena kako vlasi kao perje padaju na toaletni stočić. Prvo tanki pramenovi a potom sve veći i deblji. Imala je gustu kosu. Kada se ošišala, krenula je da izravnavu pramenove koji su štrčali. Nije je bilo briga kako će izgledati. Više nije želela da bude lepa. Više nije želela da manipuliše i vara, da

namamljuje muškarce u zamku. Htela je da je procenjuju na osnovu njenog karaktera, a ne na osnovu površne i nezaslužene lepote. Želela je da počne iz početka, kao Valentina. Za razliku od Valentine, ona je imala priliku da to i ostvari.

Debeljkove reči ponovo su je progonile. – *Ako mi popušiš, platiću ti let do kuće.* Pocrvenela je kao da ga upravo sluša kako joj to govori. Tokom poslednjih nekoliko dana život joj se okrenuo naglavačke. Ispostavilo se da ono u šta je verovala nije istina. Pogledala je sebe drugim očima. Okrenula je glavu posmatrajući svoj odraz u ogledalu i ugledala nešto novo. Poput zmije je odbacila košuljicu i osetila se preporođenom, oslobođenom. Niko više ne može reći da liči na majku. Niko više neće komentarisati njenu lepotu. Nasmejala se svom odrazu, obrisala lice peškirom, pa sišla da nađe Imakolatu.

Kada ju je Kozima ugledala, ciknula je u čudu. – Alba se ošišala, bako! – Beata je došla iz vrta, a Imakolata je pohitala iz dnevne sobe. Alba je stajala u dnu stepenica s kratkom neravno ošišanom kosom, ali nikada nije bila tako pribrana.

– Šta si to uradila sa svojom lepom kosom, dete moje? – upitala je Imakolata, vukući noge. – Meni se sviđa – rekla je Kozima sa osmehom. – Liči na Zvončicu.

Imakolata se izvila preko Valentininog svetilišta i uzela njen portret. Polako je sela, pa lupnula po sofi, pokazujući Albi da joj se pridruži. – Razgovarala si s Falkom – ozbiljno će ona. – Slušaj, Alba, tvoja majka je bila protivrečna devojka. Uprkos svemu, imala je veliko srce i mnogo je volela tebe i tvog oca.

– Ali ona ga je prevarila. Imala je ljubavnika.

Imakolata uhvati unuku za ruku. – Dete moje – reče tiho – kako bi ti mogla da razumeš život za vreme rata? Sve je bilo sasvim drugačije u to doba gladi, smrti, varvarstva, beznađa, bezbožnosti, svakojakih zala. Valentina je bila ranjiva. Njena ljupkost ju je učinila ranjivom. Nisam mogla da je zaštitim od vojnika, niti sam mogla da je sakrijem. To što je delila krevet s moćnim čovekom bio je jedini način da opstane, pokušaj da razumeš. Kada razmišljaš o njoj, imaj u vidu okolnosti u kojima je živela. – Alba je zurila u portret koji je nacrtao njen otac.

– Falko mi je rekao da je volela mog oca.

– Jeste, Alba. No nije to bila ljubav na prvi pogled. Ja sam je podsticala. Rekla sam joj da može da prođe mnogo gore, ohrabrila je da se uda za zgodnog engleskog oficira. Ali ona onda se i sama zaljubila u njega.

– Dakle, ti si sve vreme znala?

– Naravno da sam znala. Poznavala sam Valentinu bolje nego sebe. Majčinska ljubav je bezuslovna, Alba. I Valentina je tebe bezuslovno volela. Da je doživela da te gleda kako rasteš, volela bi te bez obzira na tvoje mane. Možda bi te zbog njih i više volela. Valentina nije bila anđeo, nije bila svetica, bila je grešno ljudsko biće kao svi mi. Ali, za razliku od drugih, ona je bila spremna da se promeni. Ako je iko uspeo istinski da se zbliži s njom, to je bio tvoj otac, jer je zahvaljujući njemu

postala majka. Tada se promenila. Njena ljubav prema vama bila je čista i iskrena.

– Ja nisam ništa bolja od nje, *nonna* – rekla je Alba. Zato sam i odsekla kosu. Ne želim da budem kao ona. Ne želim da budem lepa kao ona. Hoću da budem drugačija. – Imakolata je drhtavom rukom prešla preko Albinog obraza, zagledavši joj se u lice. Oči su joj zasuzile.

– I dalje si lepa, Alba, jer tvoja lepota dolazi odavde – prislonila je stisnutu pesnicu na grudi. – Kao lepota tvoje majke.

– Moj nesrećni otac samo se trudio da me zaštititi.

– Svi smo to želeli. Tvoj otac je dobro učinio što te je odveo u Englesku. Koliko god da nas je to povredilo, znam da je dobro učinio. Ne bi valjalo za tebe da rasteš s tako mračnim teretom na plećima. Svi su znali za ubistvo, samo se o tome pričalo. Novine su bile pune članaka o Valentininoj vezi. Prikazali su je kao kurvu. Niko nije spomenuo njeno veliko srce. Niko se nije ni osvrnuo na sve ono što je Valentina pružala ljudima, nabrajali su samo ono što im je uzela. Ne bi bilo dobro da i ti živiš s time. Rasla si ne znajući ništa o tome. Sada si dovoljno odrasla da se izboriš s time. Propustila sam dvadeset šest godina tvog života, ali sam ih dobrovoljno žrtvovala znajući da si bezbedna.

Sada je Alba uhvatila bazu za ruku. – Vreme je da je pustiš – rekla je, suznih očiju. – Vreme je da je oslobodimo. Osećam njen duh u ovoj kući, nadvio se nad nas kao tamna senka tuge.

Imakolata se načas zamisli. – Ne mogu da se lišim Valentininog svetilišta – pobunila se.

– Možeš. Moraš. Hajde da pogasimo sveće, otvorimo prozore i da je sećamo sa radošću. Predlažem da održimo pomen u kapeli. A posle ćemo da napravimo proslavu. Da je ispratimo kako dolikuje.

Uprkos suzama, Imakolatu je obuzeo polet. – Falko bi mogao da kaže nešto o njoj. O njenoj dobroti. Ludoviko i Paolo bi mogli da dođu sa ženama i decom. Ješćemo u bašti, napravićemo gozbu.

– Hajde da joj postavimo lep nadgrobni spomenik i posadimo cveće.

– Obožavala je ljiljane.

– I ljubičice bi bile lepe. Divlje. Mnogo ljubičica. Da bude lepo.

Imakolata se razvedrila. – Tako si pametna, Alba. Nisam mogla ni da pomislim da će tvoj dolazak promeniti toliko toga.

Te večeri se porodica okupila u dnevnoj sobi. Kozima je držala Albu za ruku, Beata je uzela sinovljevu, a Falko je bio zaokupljen mislima. Imakolata je u drhtavim rukama držala sveću upaljenu za Valentininu dušu. Plamen je stalno goreo, od one noći kad je umrla, pre dvadeset šest godina. Kada bi se vosak istopio sve do fitilja, zapalila bi drugu sveću i postavila je na isto mesto. Imakolata nikada nije dozvolila da se sveća ugasi.

Promrmljala je dugačku molitvu i prekrstila se. Hitrim pogledom je prešla preko ukućana i zadržala ga na najstarijem sinu. – Vreme je da se oprostimo od prošlosti – rekla je, ne skidajući pogled s njega. – Vreme je da pustimo Valentinu da ode. Potom je ugasila sveću.

Svi su stajali mirno i zurili u fitilj koji se dimio. Čutali su. Hladan vetar dunuo je kroz otvoren prozor, odigavši od zida Valentin portret, koji je pao licem prema podu. Vazduh je bez sumnje bio ispunjen slatkastim mirisom smokava. Imakolata se osmehnu, a miris se rasprši pred miomirisom morskog vazduha.

– Otišla je prateći svetlost – reče Imakolata – počiva u miru.

Te večeri kada je otišla na spavanje, Alba više nije osećala u sobi Valentin nemiran duh i miris njenog parfema. Prozor je bio otvoren, a hladan noćni vazduh donosio je hućanje mora iz daljine. Sada se ta soba gotovo ni po čemu nije razlikovala od bilo koje druge sobe bez uspomena. Albu preplavi ushićenje. Sela je na krevet i pročela da pretura po fioci tražeći papir i olovku, a zatim počela da piše pismo svom ocu.

Potpisivala se u dnu papira kada su se vrata uz škripu otvorila. Kozima je stajala u beloј spavaćici, držeći staru krpenu lutku u rukama. – Jesi li dobro? – upitala je Alba, primetivši nemir na njenom licu.

– Mogu li da spavam s tobom? – Taj mali obred koji su održali za Valentinu uplašio je malenu, pomislila je Alba. Smestila ju je u krevet, a onda je i sama počela da se sprema za spavanje.

– Ponekad bih se ušunjala ovamo da gledam Valentine haljine – rekla je Kozima, srećna što neće morati da spava sama.

– Stvarno? – Alba je bila iznenađena. Nije ni pomislila da to dete zna nešto o Valentini.

– Nisu mi dozvoljavali da ulazim ovamo. Baka mi je kazala da je to sveto mesto. Ali ja sam želela da dodirnem njene haljine, tako su lepe, jelda?

– Jesu, zaista. Mora da je divno u izgledala njima.

– Meni se sviđa kutija sa pismima, ali napisana su na engleskom, pa ništa ne razumem. – Alba je zapanjeno pogledala brataniću.

– Kakva pisma? – Srce joj je zaigralo pri pomisli da će naći majčina pisma napisana ocu.

– Tu su, u ormanu.

Alba se namršti. Temeljno je pretresla orman. – Nisam ih videla u ormanu.

Kozimi je bilo drago što može da joj otkrije tajnu. Otvorila je orman, brzim pokretom sklonila cipele u stranu i podigla jednu drvenu letvicu sa poda. Alba je kleknula i posmatrala u neverici kako Kozima izvlači malu kartonsku kutiju. Nestrpljivo su sele na krevet kako bi je što pre otvorile.

– Pravi si đavolak, Kozima – uzviknula je Alba ljubeći je. – Zato te i volim.

Kozima pocrvene od zadovoljstva. – *Nonnina* će se baš naljutiti! Zakikotala se.

– Zato joj nećemo ništa reći. – Albu prože uzbuđenje, kao onda kad je našla portret ispod kreveta. Izvadila je pismo napisano na krtom belom papiru. U vrhu stranice stajala je adresa odštampana crnom bojom. To nije bila adresa u Engleskoj. Niti je pismo, napisano čitkim rukopisom, bilo na engleskom jeziku. Alba je prebledela.

– I? – Kozima je bila nestrpljiva.

– Napisano je na nemačkom, Kozima – smireno će Alba.

– Valentina je volela nemačke uniforme – reče Kozima veselo.

– Otkud ti to znaš?

Slegnula je ramenima. – Tata mi je rekao.

Alba spusti pogled na pismo. Bila je dovoljno pametna da shvati da je u pitanju ljubavno pismo. Sudeći po datumu, bilo je napisano pre nego što je njen otac prvi put došao u Inkantelariju. Okrenula je stranicu. U potpisu je stajalo *in ewiger liebe* – sa večnom ljubavlju. U gornjem uglu pisma pisalo je *Oberst Hajnc Vajrman*.

Valentina nije imala samo jednog ljubavnika, već dvojicu. Možda i više. Kada su saveznici ušli u zemlju, Nemci su se povukli na sever. Više nisu imali moć, a Valentina nije više imala koristi od pukovnika Hajnca Vajrmana. Alba je vratila pisma. Nije mogla da ih gleda.

– Mislim da ne bi trebalo da čitamo njenu privatnu prepisku. Osim toga, ne govorim nemački. – Kozima je bila razočarana. – Umorna sam. Hajde da spavamo. Imaš li još iznenađenja za mene? – upitala je.

– Nemam – odgovorila je Kozima. – Jednom sam se našminkala njenom šminkom. To je sve.

Alba je obukla spavaćicu i legla pored bratanice. Zažmurila je, pokušavajući da zaspi, obuzeta sumnjom da je samo zagrebala po površini mnogo veće misterije. Da li je njena majka bila samo nevini posmatrač mafijiaškog ubistva zbog tunjevine? Ništa je ne bi začudilo u mestu u kojem statue krvare, a plima ispunjava plažu karanfilima.

Ali, ako Valentina nije bila nevini posmatrač, ko ju je onda ubio, i zašto?

London 1971.

Fic je najviše voleo rano leto. Listovi na stablima još su bili sveži i mladi, pupoljci su se razvili u bele latice gloga koje su se presijavale na jutarnjem suncu. Raznobojne cvetne leje su se razbokorile, iz parka je dopirao ptičji poj, a dani su bili prijatno topli. Sve je odisalo životom posle zimskog mrtvila i hladnoće. To mu je ulivalo polet, te je više skakutao nego hodao. Ipak, posle Albinog odlaska, prestao je da skakuće. Šetao se kroz Hajd park, ne mareći za drveće i cveće. Za njega je još uvek bila zima; uvukla mu se u kosti i u srce.

Često ju je zamišljao među čempresima i cvetovima zanovetka, njeno lice okupano zalazećim suncem, koje je poprimilo nežnu boju ćilibara. Zamišljao ju je okruženu njenom italijanskom porodicom, kako uživa u dugim gozbama, jede pastu s paradajzom i mocarelom, kako provodi tiha popodneva među stablima maslina, kako je jedino one blede blistave oči odaju odaju, otkrivajući da je ona stranac među njima. Znao je da uživa što govori italijanski, kao što uživa u ukusnoj hrani, mirisu eukaliptusa i borovine, u sunčanju na vrelom mediteranskom suncu. Nadao se da će se na kraju njen duh zaželeći doma. Možda čak i njega.

Pokušao je da se usresredi na posao. Organizovao je promociju Vivine knjige u Francuskoj i te dve nedelje koliko je Viv bila odsutna proveo je sa Sprautom na obali Temze, čežnjivo gledajući Albin brod, zahvalan što Viv nije tu da mu se ruga. Viv je tvrdila da je Alba preka, sebična, bezobzirna, egocentrična – spisak je bio prilično dugačak, kao da je želela da pokaže svu raskoš svog bogatog rečnika.

Možda je Alba zaista takva. Fic nije bio slep za njene mane, no ipak ju je voleo. Smeh joj je bio zvonak, a pogled nestašan, kao u deteta koje izaziva samo da bi videlo koliko daleko može da ide. Njeno samopouzdanje bilo je samo paravan. Kada se setio kako su vodili ljubav, osetio je čežnju u stomaku. Razmišljao je o njihovim strasnim noćima, o vragolijama u gustoj bičfildskoj šumi, o trenucima nežnosti kojoj se teško prepuštala, opirala joj se. U tim trenucima bliskosti plašila se sopstvenog šapata, strahovala je da će čuti odjeke usamljenosti u svom srcu. Viv nije znala da on razume Albu.

Viv se vratila iz Francuske preporođena i đavolski dobro raspoložena. Podmladila se. Oči su joj blistale kao čajnik kad se sa njega ukloni kamenac. Godinama nije izgledala tako zdravo. Kada je Fic to primetio, samo se tajanstveno nasmešila, rekavši da je u Parizu kupila novu kremu za lice, a zatim je nestala. Nije bilo telefonskih poziva, večeri na brodu, večera uz jeftino francusko vino, ostala je

samo tišina. Postojalo je samo jedno objašnjenje: našla je ljubavnika u Francuskoj. Fic je bio ljubomoran, ne zato što ju je želeo, već zbog toga što je ona našla ljubav, koju je on izgubio. Bio je usamljeniji no ikad.

Jedne vrele večeri krajem avgusta dok je sedeo ispred paba u Bejsvoteru, za stolom pored žardinjere sa crvenim muškatlama, i polako se opijao, prišla mu je lepa mlada žena.

– Da li bi vam smetalo da sednem s vama? – upitala je. – Čekam prijateljicu, a svi stolovi su zauzeti.

– Samo izvolite – odgovorio je, spustivši kriglu piva.

– Oh, je li to vaš pas? – upitala je, ugledavši Sprauta pod stolom.

– Jeste – rekao je. – Zove se Spraut.

Njene bademaste oči boje šerija su zasijale. – Kakvo slatko ime. Ja sam Luiz.

– Fic – rekao je, pruživši joj ruku. Oboje su se nasmejali toj formalnosti. Luiz je sela, spustila čašu vina na sto pa se sagnula da pomazi Sprauta, koji je zadovoljno mahao repom o pločnik, podižući oblačiće prašine.

– Baš je sladak – rekla je kad se ispravila. Imala je smeđu kosu skupljenu u rep žutom gumicom. Fic je prešao pogledom niz njen vrat i ramena; bila je lepa, imala je bujne grudi i svetlu, svilenkastu kožu.

– Mator je – dodao je Fic s nežnim osmehom. – Šezdeset mu je, ako računamo u psećim godinama.

– Ipak je lep – odgovorila je. Spraut je načuljio uši kao da zna da se o njemu priča. – Psi lepo stare, kao muškarci.

– Ali i kao neke žene – odgovori Fic, svestan da flertuje. Još uvek nije ispao iz štos.

Luiz pocrvene i široko se osmehnu. Osvrnula se oko sebe, verovatno tražeći prijateljicu, a zatim se okrenula ka Fic.

– Jeste li sami došli?

– Ne baš.

– Naravno, Spraut je tu.

– Ali živim sam, nedaleko odavde i često siđem u ovaj pab. – Nije želeo da pomisli kako je on je jedan od onih tužnih pijanaca koji sede sami u pabu i teturaju se prljavi do svog zapuštenog stana.

– Baš je lepo živeti ovde, u blizini parka.

– Dobro je za Sprauta.

– Ja živim u Čelsiju. Čekam cimerku. – Pogledala je na sat. – Uvek kasni. Mislim da se sa zakašnjenjem i rodila. – Nasmeja se i obori pogled.

Fic je njenu stidljivost protumačio kao znak da joj se dopada. – Imao sam devojk, ali mi je slomila srce – rekao je sa uzdahom, svestan da je započeo nepoštenu igru.

– Žao mi je – rekla je saosećajno.

– Nema razloga. Zaceliće. – Postoje neke stvari koje su za žene poput Luiz neodoljive: muškarac slomljenog srca, dete, pas. U Ficovom slučaju: dva od tri. Luiz je gledala unaokolo tražeći prijateljicu. Fic joj je rekao sve što mu je na duši, tešeći se činjenicom da se njih dvoje ne poznaju i da ona ne zna ništa o njegovom životu. Slušala ga je, zagolicana, a što ga je više slušala, to ju je više privlačio, kao da stoji na rubu vulkana i ne može da odoli iskušenju da se nagne preko ruba i posmatra crvenozlatnu lavu kako ključa. Naručio im je još po jedno piće, a onda i večeru. Laknulo mu je što njena prijateljica nije došla. Sa svakom ispijenom kriglom piva Luiz je postajala sve privlačnija. Pao mu je kamen sa srca što mu se neko svideo uprkos Albi.

U deset sati se skoro sasvim smrklo. – Čime se baviš, Luiz? – upitao je shvativši da mu nije rekla ništa o sebi.

– Radim u marketinškoj agenciji – rekla je.

– Zvuči uzbudljivo – odgovorio je, praveći se da je zainteresovan.

– I nije baš. Radim kao sekretarica, ali se nadam da ću uskoro raditi samostalno s nekim klijentom. Nisam glupa, pa bih volela to da iskoristim.

– I treba. Gde radiš?

– U Oksfordskoj ulici. Ovaj pab je bezmalo i moj lokalni pab!

– Onda bi mogla da prespavaš kod mene – predložio je odjednom, potpuno ozbiljno. – Ujutru možeš peške da odeš na posao. To je mnogo bolje nego da se klackaš autobusom.

– Mogla bih – odgovorila je, a Fica je zapanjila lakoća s kojom se predala. Nije ispao iz štosa. – Sprautu će biti drago – odgovorio je sa osmehom. – Odavno nije bio u društvu tako lepe devojke.

Prošetali su se do njegove kuće. Vazduh je bio težak i vlažan, spremala se kiša. Uhvatio ju je za ruku i njen dodir mu je prijao. Ona se nervozno zakikotala, uvrćući pramen duge kose.

– Nemam baš običaj ovo da radim – rekla je – da idem u kuću nepoznatih muškaraca.

– Ja nisam nepoznat. Nas dvoje se sada poznajemo. Osim toga, možeš da imaš poverenja u čoveka sa psom.

– Samo ne bih da pomisliš da sam nepromišljena. Spavala sam sa vrlo malo muškaraca. Nisam od onih devojaka koje nižu ljubavnike. – Fic se setio Albe i ponovo mu je bilo teško. Kada ju je upoznao, imala je vojsku ljubavnika. Brodske stepenice ispred njenih vrata istanjile su se od paradiiranja njenih udvarača. Tragovi njegovih koraka sada su nestali pod tragovima drugih muškaraca.

– Ne mislim da si nepromišljena, a ne bih ti zamerio ni da jesi.

– To svi kažu.

– Možda, ali ja to i mislim. – Slegnuo je ramenima. – Zašto žene ne bi mogle da švrljaju kao muškarci?

– Zato što smo mi drugačije. Trebalo bi da budemo uzorne. Da se skrasimo pored jednog čoveka i da mu rađamo decu. Da li se muškarci žene devojkama koje su imale mnogo ljubavnika?

– Što da ne?! Meni to ne bi smetalo ako je volim. Sa koliko god muškaraca da je spavala.

– Ti zaista nemaš predrasude – rekla je, zadivljeno ga pogledavši. – Većina muškaraca iz mog okruženja želi da se oženi devicom.

– Vrlo sebično. Ne verujem da se i sami trude da sačuvaju devojkama nevinost, zar ne?

Kad su stigli, sipao im je vino, a onda su se popeli u dnevnu sobu. U njegovom malom momačkom stanu sa brodskim podom i belim zidovima isticali su se crni i svetlosmeđi detalji. Pustio je ploču i seo pored nje na sofu. Opet je bio potišten. Požalio je što ju je doveo. Čak je i Spraut znao da to nije pametno.

Ali sad nema nazad. Spustio je čašu i poljubio je. Ona je poletno uzvratila. Malo ga je uzбудila pomisao na to da ljubi neku drugu devojku. Raskopčao joj je bluzu, koja joj je skliznula preko ramena. Nosila je veliki beli grudnjak. Otkopčala mu je pantalone i zavukla mu ruku ispod pojasa. Brzo se uzбудio, i uživao je u njenom dodiru, zaboravivši na njene bujne grudi.

Zavalili su se u udobnu sofu. Luiz je izvukla ruku, čučnula i stavila ga u usta. Zažmurio je, preplavljen nadražujućom toplinom i uzbuđenjem, koji su ga naterali da zaboravi na Albu. Luiz možda i nije spavala s mnogo muškaraca, ali svakako je bila iskusna. Fic je pronašao staru kutiju prezervativa u polici u kupatilu. Iako nije bio ljubitelj prezervativa, ubeđen da mu ta stvarčica uskraćuje potpuni užitek, znao je da ne bi bilo pametno da ga ne upotrebi. Luiz je otvorila paketić zubima, zavodljivo ga gledajući, a onda mu stavila prezervativ kao da mu navlači čarapu.

Opkoračila ga je, zadigavši suknju, a bele i bujne grudi sinule su joj pod prigušenim svetlom dnevne sobe. Primakao je lice smeđim bradavicama koje u se njihale ispred njega, dodirujući ih nosom i usnama, i pokušao da se usredsredi kako mu uzbuđenje ne bi splasnulo. *Mora da je zbog piva*, pomislio je, osećajući kako mu ud polako pada. Koliko god da se trudila, Luiz nije uspela da ga nadraži. Prožeta nelagodnom, nakašljala se i skliznula s njega kao crv.

– Ne mari – ljubazno je rekla.

– Žao mi je, mora da je zbog piva – objasnio je, posramljen. To mu se nikad dosad nije dogodilo.

– Naravno. Ne smeta mi. Dobro se ljubiš.

Usiljeno se osmehnuo, gledajući je kako vraća grudi u grudnjak. – Da ti pozovem taksi? – upitao je, svestan da je trebalo da joj ponudi da je odveze nazad u Čelsi. Na

svoju sramotu, osetio je da ne može da ostane više ni trenutka s njom. Želeo je da Luiz što pre izađe iz njegove kuće. Želeo je da zaboravi da ju je ikad sreo. *Zašto se uopšte trudim?*, zapitao se, snužen, dok je navlačio pantalone, pa seo da obuče cipele. *Nijedna ne može da se uporedi s Albom.*

Petnaest minuta kasnije taksi je stigao i taksista je pozvonio na vrata. tih petnaest minuta bili su prava agonija. Luiz je komentarisala knjige na njegovoj polici. On nije imao snage ni da joj objasni da se bavi knjigama. Zašto da se trudi kad se ta veza okončala i pre no što je počela? Otpratio ju je niza stepenice i nagnuo se da je poljubi u obraz; ona se u tom trenutku okrenula, tako da ju je poljubio u uvo. Onda je otišla. Zaključao je vrata pa se popeo uza stepenice, upalio svetlo i isključio muziku. Kakav krah.

Spraut je spavao na tepihu; izgledao je veoma milo tako usnuo i opušten. Fic se sagnuo i prislonio lice na njegovu glavu. – Nedostaje nam Alba, jelda? – prošaputao je. Spraut se nije pomerao. – Ali život ide dalje. Nemamo izbora. Moramo da je zaboravimo. Pojaviće se neka druga. – Sprautov nos se trzao u snu, kao da juri zeca preko polja. Fic ga je nežno potapšao po leđima, pa otišao na spavanje.

Kad se ujutru probudio, laknulo mu je dok je zurio u svoj penis, čvrst i ponosan.

Kad je stigao u kancelariju, zazvonio je telefon. Bilo mu je teško da se usredsredi na posao. Polica mu je bila zatrpana dokumentima koji su zahtevali njegovu pažnju: trebalo je pročitati ugovore, rukopise pisaca koje je zastupao i onih koji su se nadali da će ih Fic zastupati, da napiše pisma, da potpiše papire, da pročešlja spisak telefonskih poziva i da odluči kome da uzvрати. Gledao je tu hrpu kako raste, a misli su mu bile kilometrima daleko, među čempresima na Amalfitanskoj obali. Spustio je olovku i podigao slušalicu.

– Ficroj Devenport.

– Dragi, Viv ovde. – Zvučala je pospano.

– Zdravo, neznanko.

– Ne ljuti se, Fice. Hoćeš li da oprostiš svojoj staroj prijateljici?

– Samo ako se vidimo.

– Zato te i zovem. Večera kod mene?

– Može.

– Divno, dragi. Ne trudi se da kupuješ vino. Upravo sam dobila sanduk najskupljeg bordoa. Sinoć sam sama slistila pola boce. Sjajan je. Napisala sam najsočniju scenu seksa zahvaljujući tom vinu, misli su mi samo navirale. Odlično je.

Fic se namrštio. Viv je zvučala poletnije nego obično. – Videćemo se kasnije – rekao je, da skрати razgovor. Kad je spustio slušalicu, i sam je živnuo. Viv se vratila; nedostajala mu je. Poletno je dograbio dokument s vrha gomile i stavio ga preda se na sto.

Fic i Spraut su došli na Vivin brod malo pre osam sati. Na krovu njene kućice sad su bujali cveće i trava. Presađeni grimizni makovi bili su u punom cvatu, a bele rade i ljutići povijali su nežne krunice pod povetaracem koji je duvao sa Temze. S osmehom se setio one koze koja je brstila nežne mladice na tom krovu. Alba je maštovita, to čak ni Viv ne može da porekne. *Valentina* je sada ličila na mrtvu praznu školjku. Cveće je uvenulo, paluba je žudela za pranjem, farba je počela da se ljušti. Sušila se, kao da joj očajnički treba voda. Alba je otišla, a jesen je rano stigla na njen brod.

Kad je Viv otvorila vrata, ugledala ga je kako čežnjivo zuri u Albin dom. – O, dušo – rekla je uz uzdah, mašući cigaretom. – I dalje isto?

– Kako si ti? – rekao joj je, prešavši preko njenog pitanja, jer mu je bilo teško da joj odgovori.

– Toliko toga imam da ti pričam. Uđi! – Prošao je s njom kroz kuću pa izašao na palubu. Ona se sručila na stolicu i proturila ruke ispod glave.

– Dakle? Gde si bila i kakva je to priča o seksu? – Bilo mu je drago što je vidi. Delovala je sveže, kao tek ubrana breskva, i bila je stidljivo zadovoljna sobom.

– Zaljubljena sam, dušo. Zamisli, baš ja da se zaljubim. Izgubila sam glavu, nema je više! – Odmahnula je rukom. – Opčinjena sam, Ficroje, kao neka od mojih junakinja.

– Vidim da prilično dobro izgledaš. Ko je on? Hoće li mi se svideti?

– Hoće, dušo. On je Francuz.

– Otud ono vino.

– Upravo tako.

– Hvala bogu. Sad mogu da ti kažem da je tvoje vino bilo jezivo.

– Znam, ali uvek sam bila previše sebična da bih kupovala kvalitetne stvari. Mislila sam da je sve to isto. Naravno, nisam bila u pravu. Hoćeš li mi oprostiti ako ti dam malo bordoa? – Sipala mu je čašu vina i ponosno mu pružila čašu. – Pjer ima *šato* u Provansi. Tamo ću da pišem. Tako je mirno. Uz paštetu od gušćije džigerice i kroasane.

– Ovo je sjajno, Viv – iznenađeno će Fic. – Svaka čast. Ima nos za vina.

– I za žene – vragolasto je dodala.

– Naravno. Čime se bavi?

– On je gospodin, dragi. Ničim se ne *bavi*.

– Koliko ima godina?

– Moj vršnjak, što je za tebe duboka starost. Ali mlad je u duši baš kao ja i vodi ljubav kao dečkić s dugogodišnjim iskustvom. – Fic joj se blagonaklono osmehnuo. Bilo je nečeg mladalačkog u njoj, čime se ranije nije mogla pohvaliti. – Mnogo sam srećna, Ficroje – rekla je pomalo snebivljivo. – I želim da i ti budeš srećan.

Fic je udahnuo topao letnji vazduh i odvratio pogled. – Napredujem.

– Nešto sam razmišljala. Zašto ne bi uradio nešto impulsivno? Idi u Inkantelariju. Idi i dovedi je.

– Ali ti si bila izričito protiv toga. Rekla si...

– Nije važno šta sam ja rekla, dragi. Pogledaj se. U tebi nema više sjaja i ne mogu da podnesem takav pogled.

– Kakav? – upitao je uz osmeh.

– Tužan, očajan, kao u zečića.

– O, zaboga!

– Šta možeš da izgubiš?

– Ništa.

– Upravo tako. Ništa. Pomozi da bi ti i bog pomogao. Otkud znaš da ona sad ne sedi tamo na plaži i čezne za tobom? Kaje se zbog raskida, do kojeg je, to ne poričem, došlo iz krajnje banalnog razloga. Kad bih pisala scenario, što bih vrlo rado učinila, odmah bih poslala svog junaka u Inkantelariju. Stigao bi tamo prožet strepnjom, sa srcem pod grlom, moleći se da se ona nije udala za nekog italijanskog princa. Zatekao bi je samu, kako sedi na litici i zuri u more, žudeći za čovekom kojeg je volela i još uvek ga voli. Kad bi ga ugledala, toliko bi se obradovala da bi potisnula ponos. Bacila bi mu se u naručje i poljubila ga. Mislim da bi se dugo ljubili, jer u takvim trenucim reči su suvišne. – Povukla je dim. – Strahovito romantično, zar ne?

– Voleo bih da je i istinito.

– Moglo bi da bude.

– Vredelo bi pokušati, zar ne? Uostalom, kao što si rekla, šta mogu da izgubim?

Podigla je čašu ka njemu. – Znaš da mi je Alba vreoma draga. Izluđuje me, ali niko nije zabavan i šarmantan kao ona. Možda bi ti mogao da izbrusiš te oštre ivice. Biće prava srećnica ako se uda za tebe. I ti si jedinstven, znaš to. Zaljubljena sam i zato sam velikodušna. Moram da se postaram da knjiga ima srećan kraj.

TREĆI PORTRET

26.

Italija, 1971.

Kad se Valentinin duh konačno smirio, u kući su se osetile promene. Ali najupečatljivija je bila Imakolatina promena. Iz ormana je izvadila haljine iz svoje prošlosti, ružičaste, tamnoplave i crvene, sa cvetnim šarama. Iako se predratna moda promenila, Imakolata se nije povodila za novinama. I dalje je nosila cipele koje joj je nosila kad je išla s mužem na ples u Sorrento. Bile su crne, s kaišićem preko gležnjeva. Ona se popunila, ali stopala joj nisu porasla; i dalje su bila mala i fina, kakva je nekad i sama bila. Oživljavanje starog načina odevanja izazvalo je bujicu zadirkivanja njenih sinova Ludovika i Paola, koji su s porodicama došli sa severa povodom postavljanja spomenika na Valentinin grob. Imakolata se široko i iskreno osmehivala, kao neko ko je ponovo osetio radost posle mnogo godina i začudila se, kao i ostali, kad je shvatila da se smeškanje, kad se jednom nauči, nikad ne zaboravi, baš kao vožnja bicikla.

I Alba je uživala u promenama. Skraćivanje kose bilo je dramatičan odraz njene unutrašnje borbe, ali na kraju je poslužilo kao vidljivi znak njenog emotivnog sazrevanja. Sad je morala da osmisli svoj besciljni život. Želela je da postane deo zajednice. Želela je da bude korisna.

Kad je služba za Valentinu okončana a rodbina se razila, Alba je pitala Falka da li može da mu pomaže u gostionici. – Želim da radim – objasnila mu je za ručkom, dok su gledali ribarske brodice kako pristaju i isplovljavaju.

Falko je pijuckao liker od limuna. I dalje je delovao ganuto posle službe.

– Dobro bi mi došla pomoć, ako si ozbiljna – odgovorio je.

– Jesam. Hoću da ostanem ovde s vama. Ne želim da budem onakva kakva sam nekad bila i ne želim da se vratim starom životu.

Pogledao ju je. – Za čime tragaš. Alba? – Bila je zatečena njegovim rečima.

Ukočila se. – Ni za čim. Samo sam zadovoljna svojom promenom. Osećam da mi je ovde mesto.

– Zar tvoje mesto nije u Engleskoj?

Pognula je glavu. – Ne mogu sad da se suočim s tatom, posle svega što sam otkrila. I svakako ne mogu da se suočim s Margo, koju sam optužila da je ljubomorna na Valentinu. Ni s Ficom ne mogu da se suočim.

– S Ficom?

– Sa čovekom koji me voli, ili me je bar nekad voleo. Ne zaslužuje nekog kao što sam ja. Nisam baš cvečka, Falko.

– Onda nas je dvoje.

– Troje – ispravi ga Alba. – Ni Valentina nije bila cvečka. – Pomislila je na pukovnika Hajnca Vajrmana, ali ništa nije rekla.

– Ona je bila poput oluje, Alba. Poput prirodne nepogode. Ali ti si dovoljno mlada da možeš da se promeniš.

– A ti?

– Starog psa ne možeš naučiti novim trikovima.

– Mogu li jednom da te naslikam? – izletelo joj je.

– Ne možeš.

– Zašto?

Izgledao je kao da mu je neprijatno, kao da mu je tesno u toj maloj stolici. – Tvoj otac je bio umetnik. Veoma dobar.

– Znam. Našla sam majčin crtež u svojoj kući na brodu. Mora da ga je odavno sakrio tamo. A Imakolata ima jedan na kojem je nacrtao majku i mene.

– Mislim da je bio još jedan – rekao je Falko, zagledavši se u more. – Sećam se da ga je tvoj otac očajnički tražio u Valnetininoj sobi posle njene smrti.

– Nije ga našao?

Falko je odmahnuo glavom. – Mislim da nije. Pre no što te je odveo, dao je jedan mojoj majci, da joj ostane neka uspomena na tebe.

– Zašto me nikad nije doveo ovamo da je vidim? Sigurno je znao da će joj nedostajati unuka?

– Mislim da to moraš da pitaš svog oca. – Iskapio je čašu.

– Pitaću ga, jednog dana. Ali zasad ostajem ovde. Onda, jesam li dobila posao?

Naterala ga je da se osmehne. Albin šarm bio je razoružavajuć. – Dobila si posao i imaćeš ga dokle god budeš želela.

Tako je za Albu počelo novo poglavlje. Preko dana je radila u gostionici s Totom i Falkom, a u slobodno vreme je crtala. Kozima, kojoj je bila duboko privržena, uvek joj je rado pozirala. U suton su sedele na brdu pored stare osmartačnice ili na šljunkovitoj plaži na kojoj su istraživale pećine.

Meseci su prolazili, a Kozima se malo-pomalo vezivala za Albu kao da joj je ona majka, i spontano bi je uhvatila za ruku kad bi se vraćale kući stazom između stenja. Ujutru bi uskočila u njen krevet i mazila se, ugnezdivši glavicu na njeno rame. Alba joj je pričala priče, pa ih zapisivala i ilustrovala. Otkrila je dar kojeg dotad nije bila svesna. Ujedno je otkrila da je i te kako sposobna da voli.

– Želim da ti zahvalim što si tako nežna prema Kozimi – rekao joj je Toto jedne večeri.

– Trebalo bi ja tebi da zahvalim – odgovorila je, primetivši da je on neobično

ozbiljan.

– Svakom detetu je potrebna majka. Kozima nikad nije rekla da joj majka nedostaje. Nikad nismo razgovarali o tome. Ali znam da joj je teško, a tvoja privrženost ublažava joj bol.

– Naravno da joj nedostaje majka. Verovatno ne želi da priča o tome, da ne bi povredila tvoja osećanja. Ili je prezauzeta igrom da bi razmišljala o tome. To ne možemo znati. Ali možda bi povremeno trebalo da joj je pomeneš. Mene je bolelo što moju majku niko nije pominjao. Kozima mora da zna da je majka nije odbacila, da nije ona kriva za ono što se desilo. Samo treba da oseti da je voljena.

– U pravu si – uzdahnuo je. – Teško je dokučiti koliko tako mala deca mogu da razumeju.

– Mnogo više nego što mi mislimo.

– Onda, ostaćeš ovde još neko vreme?

– Ne nameravam da odem. Ikad.

Alba je bila zadovoljna. Bila je zadovoljna što s večeri sama leže u krevet, što sluša ptičji poj i zričanje zrikavaca. Više se nije plašila mraka i samoće. Osećala se sigurnom. Ali često je mislila na Fica, pitajući se šta on radi, prisećajući se s gorkoslatkom nostalgijom vremena koje su proveli zajedno. Ali onda bi uzela Gabrijelovu posetnicu, prelazeći prstima preko odštampanog imena i broja telefona, pitajući se da li je vreme da isproba nešto novo. Gabrijel je bio naočit i učtiv. Uspeo je da je nasmeje uprkos neprilici koja ju je zadesila po dolasku u Italiju. Njih dvoje su se nekako uklopili, kao da su istesani od istog komada drveta. Dugo je bila sama i sad je osetila da je spremna za ljubav.

Onda je sudbina odlučila umesto nje. Bila je prva nedelja oktobra, još je bilo toplo, ako se izuzme prohladan vetar koji je duvao s mora. Gostionica je bila puna ljudi: turizam je cvetao, novine su pisale o skrivenim lepotama varoši, te su turisti svraćali u Inkantelariju na putu za poznatija mesta na Amalfitanskoj obali Pozitano i Kapri. Alba je uzimala narudžbine i prinosila gostima tanjire s hranom koja se pušila. Uživala je u ćaskanju s meštanima i gostima koji su sa zadovoljstvom razgovarali s lepom devojkom kratke kose i neobičnih svetlih očiju. Dok je služila piće, čula je motorni čamac i podigla pogled. Pre nego što je prepoznala putnika, srce je počelo divlje da joj tuče. Spustila je poslužavnik i iskoračila ispod tende. Jednom rukom se podbočila, a drugom je zaklonila oči da bi bolje videla. Kad je čamac usporio približavajući se doku, zaboravila je na goste i svoje obaveze i otrčala ka obali, osećajući peckanje u očima. – Fice! Fice! – vikala je, mašući mu.

Fic je sišao na dok s koferom u jednoj ruci i panama šeširom u drugoj. Nije prepoznao mladu ženu koja mu je trčala u susret, dozivajući ga. – Fice, to sam ja, Alba! – uzviknula je, primetivši zbunjenost na njegovom licu.

– Ošišala si se! – rekao je, mršteći se. – I baš si preplanula. – Zurio je u njen

haljetak sa cvetnom šarom i u jednostavne crne espadrile na nogama. Mnogo se promenila. Zapitao se da li je trebalo da dođe. Ali onda je ugledao osmeh na njenom licu, njene ozarene oči i prepoznao je onu staru Albu.

– Nedostajao si mi, Fice – rekla je, dodirnuvši ga po ruci, zureći u njega. – Mnogo si mi nedostajao. – Spustio je kofer i zagrlio je.

– I ti si meni nedostajala, ljubavi. – Poljubio ju je u čelo.

– Izvini što ti se nijednom nisam javila – rekla je.

– Ne, trebalo bi ja da se izvinim što se nisam oprostio s tobom. Pokušao sam, ali bilo je prekasno. Već si bila otišla. – Nasmejao se. – Tvoja glupa koza obrstila je sve Vivine biljke! – I ona se od srca nasmejala.

– Jel' bila besna?

– Samo u prvom trenutku. I njoj nedostaješ.

– Toliko toga imam da ti pričam!

– I ja tebi.

– Moraš da odsedneš u kući moje bake. Na spratu ima jedna prazna soba. Ja sam u sobi svoje majke. – Zagrlila ga je. On je stavio šešir i podigao kofer. – Hajde da popijemo nešto. Zamoliću Tota da preuzme. Radim, znaš, u porodičnoj gostionici s ujakom i bratom od ujaka. Tamo – rekla je, ponosno pokazujući ka gostionici.

Našla je sto za Fica i donela mu čašu vina i bocu vode. – Moraš da probaš Imakolatina ukusna jela – rekla je, pa privukla stolicu i sela. – Naravno, ona više ne kuva. Previše se stara. Ali ovde se sve sprema po njenim receptima. Evo, izaberi nešto. Kuća časti. – Pružila mu je jelovnik.

– Izaberi ti ono što se tebi sviđa. Neću da gubim vreme birajući jelo, sad kad mogu da razgovaram s tobom.

Nagnula se, ozareno ga gledajući. – Došao si – nežno je rekla.

– Zabrinuo sam se da se nećeš vratiti.

– Nisam mogla da te pogledam u oči.

– Mene? – Namrštio se. – Zašto, zaboga?

– Shvatila sam koliko sam bila sebična.

– Oh, Alba!

– Ne, stvarno. Imala sam mnogo vremena za razmišljanje i zaključila sam da sam bila prilično neučtiva.

– Nije trebalo da te pustim da odeš. Ja sam kriv.

– Zaista si zlatan, Fice, ali činjenica je da ti zaslužuješ nekog boljeg od mene. Uvek sam mislila samo na sebe. Sad se stidim zbog toga. Postoje trenuci u mom životu koje bih rado istrgnula da mogu. – Setila se debeljka, ali ovoga puta nije osetila nelagodu u stomaku. – Drago mi je što si došao.

– I meni. – Uhvatio ju je za ruku i pomilovao je. – Sviđa mi se ta frizura. Dobro ti stoji.

– Stoji mi zahvaljujući promenama koje sam doživela – ponosno je rekla. – Nisam više želela da ličim na majku.

– I, jesi li saznala sve što te je mučilo?

– Odrastala sam verujući u san, Fice. To nije bilo stvarno. Sad znam ko je bila ta žena. Ne bi se moglo reći da je bila uzorna. Ali mislim da je sad još više volim.

– Dobro je. Hoćeš li da mi pričaš o tome, kasnije? Možda bismo mogli da se prošetamo. Amalfitanska obala je čuvena po svojoj lepoti.

– Inkantelarija je lepša nego bilo koje drugo mesto na obali. Pokazaću ti je kad završiš s jelom. Onda moraš da upoznaš Imakolatu, moju baku i Kozimu, moju bratаницu. Upravo je napunila sedam godina. Divna je.

– Mislio sam da ne voliš decu.

– Kozima je posebna. Nije kao ostala deca. Ona je moja krv.

– Bože, zvučiš kao Italijanka!

– Ja *jesam* Italijanka. Prijatno mi je ovde. Ovde mi je mesto.

– Ali, Alba, ja sam došao da te vodim kući.

Odmahnula je glavom. – Mislim da još ne mogu da se vratim. Ne posle svega što sam saznala.

Stegao ju je za ruku. – Sa čime god treba da se suočiš, ljubavi, nećeš to uraditi sama. Neću ponoviti grešku.

Njene oči, do tog trenutka tako ozbiljne, sinule su kad je konobar spustio tanjir pred Fica. – Oh, *fritele*!

Posle ručka, Alba ga je povelu stazom između stenja da vidi grob njene majke u maslinjaku. – Pre mesec dana smo joj održali pomen. Postavili smo joj i spomenik. Lep je, jelda? Svi smo ga zajedno izabrali.

Fic se sagnuo da pročita uklesana slova. – Šta piše?

– Valentini Fjoreli, svetlosti Inkantelarije, zenici oka svoje porodice, neka počiva u miru.

– Zašto su joj tek sad postavili spomenik?

Alba je sela pored njega, podvivši noge poda se. – Zato što je ubijena, Fice, noć pre venčanja. Nije se ni udala za mog oca.

– Bože dragi!

– To bi bio dobar motiv za knjigu, zato nemoj da kažeš Viv!

– Neću. Ali ispričaj *meni*. Od početka. Kakva je bila?

Alba mu je sa zadovoljstvom sve ispričala.

Priču je završila u smiraj dana, kad se more pod umirućim suncem pretvorilo u istopljeni bakar. Večernji vazduh bio je svež i mirisao je na uvelo lišće. Stigla je jesen. Fic je bio dirnut pričom o Valentinom životu, ali još više ga je ganula Tomasova muka. Nije ni čudo što nije želeo da priča o njoj, što nije sve to hteo da

podeli s njihovom ćerkom.

– Sad ti je jasno – ozbiljno je rekla. – Ne mogu da se vratim.

– Zašto?

– Zato što ne mogu da se suočim s ocem i s Margo. Previše se stidim.

– Kakva glupost. Zar nisi rekla da sad još više voliš Valentinu nego ranije, zato što je sada poznaješ i razumeš njene greške?

– Da, ali sad je drugačije.

– Ne, nije. Ja tebe ne volim uprkos tvojim manama. Volim te upravo zbog njih. To te čini jedinstvom, Alba. Ne možeš nekoga voleti tako što ćeš izabrati samo njegove dobre strane, moraš voleti čoveka sa svim njegovim manama i vrlinama.

– Sviđa mi se ovde zato što niko ne zna kakva sam bila ranije. Ovde me procenjuju ovakvu kakva sam sada.

– To znači da te tvoj otac, Margo i ja volimo više od njih, jer te volimo sa svim tvojim manama.

– Sad si *ti* rekao glupost! – nasmejala se.

– Nije glupost kad ti kažem da želim da se udaš za mene. – Fic nije to nameravao tako da kaže. Bio je zamislio romantičnu prosidbu.

– Šta si rekao? – Uglovi usana izvili su joj se u stidljiv osmeh.

Zavukao je ruku u džep pa izvadio smotuljak od tankog papira. Drhtavim rukama ga je odvio, a na papiru se ukazao jednostavan dijamantski prsten. Uzeo je njenu levu ruku i stavio joj ga na domali prst. Ne puštajući joj ruku, prodorno ju je pogledao. – Rekao sam: Alba Arbakl, da li želiš da se udaš za siromašnog literarnog agenta koji može da ti ponudi nešto malo više od ljubavi i starog smrdljivog psa? – Ona pređašnja Alba bi mu se nasmejala u lice, rekla bi mu da je smešan, naterala ga da se oseća kao budala što ju je zaprosio. Ili bi prihvatila iz puke zabave, da bi mogla da nosi tako lep prsten. Ali ova sadašnja se zagledala u dijamant koji je svetlucaao na svetlu. – Pripadao je mojoj baki – rekao je Fic. – Ja želim da sad pripadne tebi.

– Ako me želiš – odvratila je. – Bila bih prava srećnica kad bih se udala za čoveka kao što si ti, Ficroje Devenporte.

27.

Odлучili su da provedu nekoliko nedelja u Inkantelariji. To bi Albi dalo malo vremena da se oprostí s porodicom. Onda bi trebalo da se vrate u Englesku. Da se vrate Viv, kući na brodu, Bičfild parku, njenom ocu i maćehi i novom zajedničkom životu.

– Ponovo ćemo doći ovamo, jelda? – upitala je, misleći na Kozimu. – Svi će mi mnogo nedostajati.

– Možeš da dolaziš svakog leta.

– Šta da kažem toj devojčici?

– Da ovo nije rastanak.

– Već je jednom bila ostavljena. Sad ću je i ja ostaviti. Ne mogu da podnesem da je povredim.

– Dušo, ti joj nisi majka.

Alba je odmahнула glavom. – Ja sam nešto najslíchnije majci što ima. Biće nepodnošljivo.

Fic je poljubi i razbaruši joj kosu. – Možda ćemo ti i ja imati svoju decu.

– To ne mogu da zamislim. – *Ne mogu da zamislim da volim neko drugo dete kao što volim Kozimu*, utučeno je pomislila.

– Veruj mi.

Uzdahnula je, pomirena s neizbežnim. – Stvar je u tome što sam se mnogo vezala za nju.

– Danas se sve brže putuje. Nije to tako daleko, znaš. – Ali Alba je znala da Fic ne može da razume njenu ljubav prema Kozimi. Ta ljubav je bila vrlo slíčna majčinskoj. Ako ode, srce će je boleti.

Alba je odvela Fica na večeru kod Imakolate. Njemu je ta kuća delovala prelepo, prava italijanska, prijatna, puna života i odzvanjala je od smeha velike porodice. Imakolata ga je blagoslovila i osmehnula mu se. Ficu njen osmeh nije bio nimalo neuobičajen; on nije znao da je donedavno taj osmeh bio retka pojava, kao duga. Beata i Falko su ga srdačno dočekali, trudeći se da dobrodošlicu izgovore na engleskom, a Toto je pravio šale na račun razlike između Ficovog uobičajenog urbanog okruženja i palanačkog mira Inkantelarije. Toto je iznenađujuće dobro govorio engleski. Imali su slíčan smisao za humor i momak mu se odmah dopao. Kad je Kozima ušla u sobu, Fic je shvatio zašto joj je Alba toliko privržena. Malena je potrčala i obavila joj ruke oko struka, dok su joj loknice poskakivale oko lica,

slične spiralnom vadičepu.

Kad su seli da večeraju, Alba je objavila njihovu veridbu. Toto im je nazdravio i svi su podigli čaše, diveći se njenom prstenu. Ipak, ispod tog opšteg uzbuđenja, tinjala je teskoba zbog Albinog odlaska i pritiskala sve njih osim male Kozime.

Alba je shvatila da su uznemireni, ali nije želela da priča pred malenom o svom dolasku. Gledala je Kozimu kako s uživanjem jede pršutu, čavrljajući o onome što je naučila u školi i o odlasku u kupovinu s Albom; zahladnelo je, a njene letnje haljinice bile su previše tanke za jesen. Alba je uhvatila Beatin pogled. Starija žena joj se saosećajno osmehnula. Alba nije bila u stanju da im objasni šta joj leži na srcu. S jedne strane udaja za Fica bi je istinski usrećila, a s druge, odlazak iz Inkantelarije i napuštanje Kozime poput sivog oblaka bi zamaglio njenu sreću. Ona je sedela u senci, dok su svi oko nje sedeli obasjani svetlošću.

Posle večere Kozima je otišla na spavanje, a stariji su ostali da ćaskaju na terasi pod vinovom lozom, obasjanoj mesečinom. – Onda, kad nas napuštaš? – upitala je Imakolata. Glas joj je bio oštar. Alba je razumela njenu ozlojeđenost. Tek su se pronašli, a ona već odlazi.

– Ne znam, *nona*. Uskoro.

– Dolaziće vam ona u posetu – reče Fic, trudeći se da ih oraspoloži.

Imakolata prkosno isturi bradu. – To je i Tomi rekao pre dvadeset šest godina, kad ju je odveo. Ali nije je doveo. Nijednom.

– Ali sada ja sama odlučujem o onome što ću raditi. Neće mi biti lako da vas ostavim. Idem zato što znam da ću uskoro ponovo doći.

Falko je spustio krupnu grubu ruku na majčinu malu šaku: – Mama – rekao je kao da je moli. – Ona mora da pođe svojim putem. Treba da budemo zahvalni što smo neko vreme proveli zajedno.

Starica je frknula. – Šta ćeš reći detetu? – upitala je. – Slomićeš joj srce.

– I svoje ću slomiti – dodala je Alba.

– Biće ona dobro – reče Toto, pa pripali cigaretu i baci palidrvce preko ramena. – Imaće sve nas.

– To je deo odrastanja – ozbiljno će Falko. – Okolnosti se menjaju, kao i ljudi.

– Sutra ću joj reći – oglasi se Alba. – Ne rastajemo se zauvek.

– Zašto Fic ne bi ostao ovde s nama? – upita Imakolata, pa izazivački pogleda u Fica. Nije morao da razume italijanski da bi razumeo njen predlog.

Izgledao je kao da mu je neprijatno. – Zbog posla u Londonu. – Imakolati se Fic nije mnogo svideo. Nije bilo strasti u njemu.

– Ti si odlučila – rekla je zatim Albi, ustajući – što ne znači da meni tvoja odluka mora da se sviđa.

– Sutra ću odvesti Fica do ruševina starog zamka – rekla je Alba kako bi promenila temu.

Imakolata se okrenu, bleđa kao krpa. – Do palate Montelimone? – promuklo reče, pa se pridrža za stolicu.

– Tamo nema ništa da se vidi – odvrati Falko. Brzo je pogledao majku. Njihovo ponašanje probudilo je Albinu radoznalost.

– Htela sam da odem tamo otkad sam stigla. To su samo ruševine, zar ne? – Pokušala je da dokuči smisao prećutnog sporazumevanja svoje bake i ujaka.

– Opasno je. Zidovi se obrušavaju. Ne bi trebalo da idete – uporno će Imakolata.

Alba se povukla. Sve će uraditi da udovolji baki. To je najmanji ustupak koji je mogla da učini, s obzirom na to da odlazi. – Važi. Ići ćemo u Napulj – rekla je na engleskom.

– Odlično. – Ficu je bilo svejedno kuda će, samo da izađe iz te kuće.

Ujutru je Alba pozajmila Totov mali fijat i njih dvoje su krenuli u Napulj. Bila je razočarana. Želela je da pretražuje ruševine. Stajale su na vrhu brda mesecima joj privlačeći pogled. Nije trebalo da im kaže šta planira.

– Čutljiva si – reče Fic, gledajući njeno smrknuto lice.

– Ne želim da idem u Napulj – rekla je. – Već sam bila tamo.

– Možemo da odemo u neki lep restoran na ručak i da se šetamo po okolini.

– Ne – iznenada je rekla, a senka joj se nadvila nad lice poput oblaka. – Vrat ćemo se. Tamo ima nečeg. Jednostavno znam da ima. Zašto bi im, inače smetalo što hoću da vidim te ruševine? I dalje kriju nešto od mene, osećam. I šta god da je to, nalazi se gore u toj palati.

Gume zaškripaše na vrelom asfaltu kad je Alba zakočila i okrenula kola prema obali. Bili su uzbuđeni zbog svog poduhvata, osećali su se kao zaverenici.

Posle nekog vremena sišli su s puta koji vodi ka obali i zaputili se ka palati na brdu. Drum je bio sve strmiji i sve uži. Nedugo zatim put je skretao desno, gotovo obrastao u žbunje i grmlje, a čempresi koji su rasli uz rub pravili su debelu hladovinu nad stazom koja usled toga gotovo utonu u mrak. Kad su stigli pred crnu gvozdenu kapiju, visoku i velelepnu uprkos znacima propadanja, Alba primeti da je kapija zaključana katancem, potamnelim od rđe. Izašli su iz kola i pogledali kroz rešetke, najpre u vrt zarastao u korov, a onda i u kuću.

Ceo jedan zid se srušio. Bršljan je polako nagrizaao razrušeno kamenje. Bio je to upečatljiv prizor. Kad su već stigli dotle, nema smisla da se vrate neobavljena posla, usaglasili su se. Alba se osvrnula i zaključila da mogu da se provuku između žbunja i da preskoče zid. Fic je krenuo prvi, probijao se dok mu je trnja cepalo farmerke. Onda se okrenuo da pomogne Albi, čija je kratka haljina bez rukava bila potpuno neprikladna za takav poduhvat. Kad je doskočila na tlo s druge strane zida, pobeđnički se osmehnula. Otresla je prašinu s haljine i liznula ogrebotine.

– Jesi li dobro? – upitao ju je Fic.

Klimnula je glavom. – Samo sam malo uzbuđena, jer ne znam šta ćemo ovde naći.

– Možda nećemo ništa naći.

Začkiljila je. – Hoću da nađem nešto. Ne želim da se vratim u Englesku s toliko pitanja na koja nisam dobila odgovor.

– Dobro, Šerloče, idemo.

Dok su se približavali kući, Albu prože jeza. Kao da se palata uzdizala na vrhu visoke planine na kojoj vlada naročita klima. Dan je bio vlažan, a ona se pregrijala dok su se vozili kolima. Ali tu, ispred te kuće, duvao je ledeni vetar i ona protrlja mišice da se ugreje. Sunce je bilo visoko na nebu, no kuća je dalje ležala u hladu; siva, stroga i opustela. Učinilo joj se da na tom mestu nema ničeg živog, čak ni u tom vrtu obraslom u korov, koji im je šuštao pod nogama. Jedna kula se obrušila zajedno sa zidom i ležala je u vrtu kao pali stražar. Sobe izložene vetru bile su pune lišća, bršljan se širio po podovima i uza zidove. Bilo je jasno da tu nije ostalo ništa iole vredno. Popeli su se uz gomile kamenja kako bi ušli u kuću, a onda su se u čudu osvrtni unaokolo. Bledoplava boja zidova nalik nebu u osvit još se ponegde nazirala ispod bršljana i mahovine. U uglovima između zidova i tavanica nahvatala se buđ. Alba je vukla noge po podu ne bi li skinula naslage blata i lišća i otkrila je da je mermer ostao neoštećen. Velika vrata od hrastovine još su stajala na šarkama. – Idemo tamo – predložila je. Fic je preskočio naslage šuta i bez po muke okrenuo kvaku. Kročili su u glavno krilo kuće koje šuma još nije progutala.

Unutra je bilo prilično mračno i avetinjski tiho. Alba se plašila da progovori, kao da bi mogla da probudi demone koji se kriju u senci. Ubrzo su shvatili da su sve odaje slične: puste i turobne. Upravo su hteli da se vrate kad je Fic otvorio neka dvokrilna vrata, koja su, kako se ispostavilo, vodila u salon, sasvim drugačiji od ostalih soba, hladnih i vlažnih. U salonu je bilo toplo, kao da tu neko i dalje živi. Bio je manji od ostalih soba. Četvrtast, s ugarcima na rešetki u kaminu. Kao da je neko tu nedavno potpalio vatru. Ispred kamina je stajala velika kožna naslonjača, koju su izgrizli miševi. U sobi nije bilo više ničeg; samo nejasan osećaj da nisu sami.

Fic je podozrivo pogleda. – Ovde neko živi – reče. Alba prinese kažiprst usnama.

– Pssst – ućutka ga. – Možda mu se ne sviđa što smo upali!

– Mislio sam da ovde nema nikoga.

– I ja!

Alba je načuljila uši, ali čula je samo otkucaje svog srca. Pogledala je kroz balkonska vrata i otvorila ih. Fic je krenuo za njom. Balustrada se obrušila, ostavivši za sobom samo mali deo nekadašnje terase. Alba zagreba cipelom po podu

i ispod naslaga zemlje ugleda male crvene pločice. Onda joj privuče pažnju nešto crno obraslo korovom. Ona se nagnu preko razrušene ograde i stade da čupa travuljinu. Nađe na neki tvrd metalni predmet.

– Šta si to našla? – prošaputa Fic.

– Izgleda kao teleskop. – Otresla je zemlju s njega i obrisala ga, pa se nagnula da pogleda kroz sočivo.

– Vidiš li nešto zanimljivo?

– Sve je crno – odgovori ona, pa ga gurnu ponovo u korov.

Izenada, osetiše da neko stoji iza njih. Okrenuše se i ugledaše oronulog čoveka kako izlazi kroz balkonska vrata.

Alba mu reče: – Nadam se vas nismo uznemirili. Pošli smo u šetnju i izgubili smo se – objasnila je, ljupko se smeškajući.

Kad je čovek podigao crvene oči ka Albi, ustuknuo je kao da mu je neko izbio vazduh. Zastade i netremice se zagleda u nju.

– *Madonna!* – uzviknu, glasom mekim kao baršun. Onda se osmehnu, otkrivajući šupljinu tamo gde su mu nekad stajala dva prednja zuba. – Znao sam da hodam među mrtvima! – Onda joj pruži ruku. Alba se nevoljno rukova s njim. – Ja sam Nero Bonomi, ko ste vi?

– Mi smo došli iz Engleske – odgovori mu. – Moj prijatelj ne govori italijanski.

– Ali vi ga, draga moja, govorite kao da vam je maternji jezik – reče on na engleskom. – S tom kratkom kosom ličite na nekog predivnog dečaka. Ličite na još nekoga iz davne prošlosti. Moram priznati da ste me prepali. – Provuče koščate prste kroz sedu kosu. – Nekada sam i ja bio predivan dečak. Šta bi Ovidije rekao da sad može da me vidi?

– Živite ovde? – upita Alba. – U ovoj ruini?

– Ruina je bila i dok je Ovidije bio živ. Bolje reći markiz Ovidije od Montelimona. Nekad je ovo bila ogromna palata. Ovidije ju je ostavio meni. Ne bi se baš moglo reći da je vredna. Ali vredne su uspomene, koje verovatno ništa ne znače nikom osim meni.

Alba primeti da mu je lice grubo i crveno. Izgledao je kao da je izgoreo na suncu, ali kad se bolje zagledala, shvatila je da taj čovek polako ubija sebe alkoholom. Zadah alkohola širio se oko njega. Primetila je i da je visoko podigao lanene pantalone, iznad struka i zategao ih kaišem, tako da su mu nogavice bile kratke i otkrivale su bele kratke čarape i mršave gležnjeve. Nije bio star, delovao je krhko kao starac.

– Kakav je bio taj markiz? – upita Fic. Nero sede na srušenu balustradu i prekrsti noge. Kao da nije mario što su upali na njegov posed i u njegovu kuću, kao da mu je bilo drago što ima društvo. Naslonio je bradu na ruku i uzdahnuo. – Bio je veliki esteta. Voleo je lepe stvari.

– Jeste li mu rođak? – upita Alba, mada je nagoni znala da nije.

– Nisam. Ja sam ga voleo. On je voleo dečake, znate. Ja sam bio neobrazovan i prost, ali on me je ipak voleo. Bio sam običan siromašak iz Napulja, on me je našao na ulici i školovao me. Ali pogledajte šta sam postigao sa svojim znanjem. Ni za šta nisam. – Stade da pretura po džepu tražeći cigaretu. – Da ste dečak, izgubio bih glavu za vama. – Nasmija se, ali Albi to nije bilo smešno. On kresnu upaljačem i pripali cigaretu. – Nije bilo lako s Ovidijem. Bio je protivrečan čovek. Imućan, a dozvolio je da mu kuća propada. Voleo je muškarce, a opet, srce mu je slomila jedna žena. Bio je lud za njom. Umalo sam ga izgubio zbog nje. – Alba pogleda u Fica, a Fic pogleda u nju. Čitali su. Ali oboje su znali. Nero je nastavio. – Bila je lepša nego što možete da zamislite.

– Ona je moja majka – reče Alba. Nero se zagleda u nju kroz pramenove dima koji su mu zamaglili pogled. – Valentina je moja majka.

Nero se odjednom zatresoše ramena, a suze mu zamagliše oči. Ugrize se za usnu pa stade da drhti. – Naravno. Zato ste i došli. Zato ste mi bili poznati.

– Valentina je bila markiževa ljubavnica? – upita Fic.

On klimnu glavom. Glava mu je bila nesrazmerno velika u odnosu na izmučeno telo. – Bila je očaravajuća žena. Svi su je obožavali. Čak i ja. Nemoguće je bilo ostati ravnodušan. Omađijala bi sve oko sebe. Bio sam dečak s ulice, a ipak u njoj sam video srodnu dušu. Oprostite mi.

– Hajde – pokuša Fic da ga uteši. – Niste vi ni za šta krivi.

Nero ustade. – Ja sam dopustio da ovo imanje propadne. Pre nekoliko godina izbio je požar u jednom krilu. Ja sam bio kriv za to, zapio sam se s prijateljima... Dopustio sam da propada. A novca više nema. Nisam uradio ništa od onoga što je on tražio od mene. Dođite. Nešto sam ipak sačuvao onako kako ga je on ostavio.

Pošli su za njim vijugavom stazom oivičenom čempresima. Na kraju staze, iznad mora, uzdizala se kućica od sivog kamena. Za razliku od palate, nije bila zarasla u korov. Samo je nekoliko smelih grana bršljana obavilo stubove. Bila je to prelepa kućica, kao iz bajke, jedna od onih u kojima žive goblini. Fic i Alba su je radoznalo posmatrali, a onda su ušli za Nerom, gledajući unaokolo po tom skrovištu za koje je, za razliku od palate, vreme stalo.

Unutra je bila samo jedna odaja četvrtastog oblika sa zasvođenom tavanicom oslikanom predivnim freskama, s prikazom plavog neba i nagih heruvima. Zidovi su bili boje cigle, pod prekriven tepisima, stanjenim ali ne i prosenjenim. U sobi se isticao veliki krevet s baldahinom. Zastori na baldahinu izbledeli su i sad su bili svetlozeleni, ali prekrivač od iste tkanine i dalje je bio raskošno zelen. Preko njega je ležao presavijen prekrivač od izvezenog baršuna s resama. U sobi se nalazila i polusofa, tapacirana stolica, sekreter od orahovine s pločom za pisanje presvučenom kožom, na kojoj su stajali pero i mastionica, papir za pisma i koverta

sa odštampanim imenom markiza Ovidija od Montelimona. Baršunasti zastori bili su okačeni o valjakste garnišne, kapci su bili zatvoreni, a police se iskrivile pod teretom knjiga u kožnom povezu.

Kad se bolje zagledala, Alba je primetila da su sve to istorijske ili erotske knjige. Prešla je prstima preko hrbata i kako je skinula prašinu s njih, pred njom se ukazaše blistavi naslovi u zlatotisku.

– Ovidije je uživao u seksu – reče Nero, pa se ispruži na polusofi. – Ovo je bilo njegovo svetište. Ovamo je dolazio kako bi pobegao iz palate i odjeka njene slavne prošlosti. – Zagledao se u tavanicu i povukao dim iz cigarete. – Ah, tolike smo sate zadovoljstva proveli u ovoj maloj pećini. – On teatralno uzdahnu pa se zagleda u Albu, koja je posmatrala slike. Na svakoj je bila naslikana neka mitološka scena s nagim muškarcima ili dečacima. Imale su predivne ramove i poredane su tako da su ličile na kolaž. U zidnoj niši nalazilo se visoko crno postolje s mermernom kopijom Donatelovog Davida. – Zar nije izuzetan? Kao panter, zar ne? Ovidije je bio zadivljen njegovom pozom. Napravio ga je posebno za ovu pećinu. Često bi prešao rukama preko njega. Voleo je da dodiruje ljude. Bio je čulan čovek. Kao što rekoh, voleo je lepe stvari.

– Kao moja majka – reče Alba, zamišljajući Valentinu kako sedi za finim toaletnim stočićem i četka kosu pred ogledalom u stilu kraljice Ane. Na stočiću su stajale bočice s parfemom, srebrne četke i kutija s puderom za lice. Da li je to pripadalo njenoj majci?

– Kao Valentina – reče Nero, a oči mu se napuniše suzama.

Alba je hodala po sobi, prošla pored mermernog kamina, koji je grejao markiza i njegove ljubavnike, zaustavila se ispred visoke komode s fiokama. Sve su bile prazne. Onda je sela na krevet. Bilo joj je nelagodno. Nije želela da pogleda u Nera; nagoni je znala da će joj on otkriti nešto strašno. Okrenula se i zadržala dah. Pogled joj se zaustavio na slici prelepe mlade žene koja leži naga u travi. Grudi su joj bile bujne, mladalačke, tamni Venerin breg odudarao je od beline njenih bedara. Alba se trgnu. Prepoznala je tu dugu tamnu kosu, osmehnute oči i tajanstveni pogled na usnama. I zaista, u dnu slike je pisalo: *Valentina, akt, Tomas Arbakl, 1945.*

– O bože!

– Šta je bilo? – Fic požuri ka njoj.

– To je Valentina.

– Šta?

– Očeva poslednja slika. Ona koju je tražio posle njene smrti. Dala ju je markizu.

Sad je Alba shvatila zašto je njen otac tako očajnički tražio tu sliku. Bila je veoma intimna. Slika koju je naslikao samo za sebe. A ona ju je poklonila drugom. – Alba ju je skinula sa zida i obrisala prašinu sa rama. Fic je seo pored nje. Nisu ni

primetili kad su se Neru zatresla ramena. – Kako se usudio! – besno je uzviknuo. – Kako se *ona* usudila! Alba se setila očevog posivelog uznemirenog lica kad mu je dala prvi portret. Nimalo ga nije razumela. – Srce me zaboli kad pomislim da je tata tražio ovu sliku, a ona je sve vreme bila ovde, kod te svinje. Gde god da leži, dođe mi da mu pljunem na grob.

Nero se okrenu, pogleda kao u ranjene zveri. – Sad znate zašto je ova kuća prokleta. Zašto propada. Zašto će se pretvoriti u prah. Zašto je Ovidije ubijen. – Glas mu se pretvorio u očajničko zavijanje.

Fic i Alba su zgranuto zurili u njega. – I markiz je ubijen? – reče Fic.

– Moj Ovidije je ubijen. – Sručio se na pod i sklupčao se.

– Zašto je ubijen? – upita Alba, zbunjena. – Ne razumem.

– Zato što je ubio Valentinu – odvrati Nero plačnim glasom. – Zato što ju je on ubio.

Fic i Alba su zatekli Latarula u gostionici kako pijucka liker od limuna s penzionisanim gradonačelnikom. Kad su mu prišli, Latarulo se uozbiljio jer su oboje bili bleđi kao da su upravo videli utvaru. Gradonačelnik se izvinio i ostavio ih same. Znao je o čemu Fic i Alba žele da razgovaraju i smatrao je da je bolje da to rasprave s karabinijerom. Na kraju krajeva, on je poznavao devojčinog oca i prvi je stigao na mesto zločina. Nadao se da njih dvoje neće kopati po prošlosti. Najbolje je sve zaboraviti.

– Sedite – reče Latarulo s usiljenim osmehom.

– Moramo da razgovaramo – odvrati Alba, pa uhvati Fica za ruku. – Upravo smo bili u palati.

Latarulo povi ramena. – Razgovarali ste s Nerom – reče. – Pijanica. Bez prebijene pare. Sve je spiskao na piće i kocku. Ruina, kao i ona kuća.

– Markiz je ubio Valentinu. Zašto? – Albin glas je bio preteći.

Karabinijer se zavalio u stolici pa se ugrize za usnu. – Rešili ste slučaj koji ni najbolji istražitelji nisu mogli da reše.

– Nisu ni pokušali – obrecnu se ona.

– Uхватili su Belog Vuka, zašto bi se bavili lokalnim razmiricama?

– Zašto ju je ubio? On ju je je voleo.

– Zato što nije želeo da je prepusti vašem ocu.

– Bio je ljubomoran?

– Ako on nije mogao da je ima, onda niko drugi nije smeo. Izluđivala ga je. Takva je bila Valentina. Izluđivala je muškarce. A markiz je ionako bio lud.

– Znam da joj je i neki Nemač bio ljubavnik, videla sam pisma.

– Da imala je jednog Nemca, zaštitnika. Mnogo ih je imala. Sve ih je izluđivala. Čak i one koje nije želela.

– To je tako besmisleno – uzdahnu Alba.

– I takva šteta. – Latarulo se okrenu pa naruči tri likera od limuna.

Tek kad je kasnije te večeri Alba sela na terasu s Ficom i Falkom, cela istina je izašla na videlo. Imakolata i Beata su otišle u svoje sobe, Toto je bio u varoši s prijateljima. Kozima je bila ušuškana u krevetu, spavala je grleći svoju dronjavu lutku. Sunce na zalasku sijalo je kao zlato na bleđom nebu, a oblaci su lagano jezdili, ružičasti kao svilene bombone. Bio je to veličanstven prizor. Alba pomisli kako uskoro odlazi i neizmerna tuga joj preplavi srce.

Kad je pokazala ujaku sliku, on protrlja bradu. – *Madonna!* – bezmalo se

zagrcnu kad se pažljivije zagledao. – Gde ste to našli?

– U palati – prkosno odvrati Alba.

On se smrknu. – Znači, išli ste tamo?

– Poznaješ me, Falko. Ja ne odustajem.

– Nero nam je pokazao „pećinu” – reče Fic. – Tamo je Alba otkrila sliku.

– I istinu – dodade ona. – Markiz je ubio moju majku.

Falko nasu sebi čašu vode pa otpi gutljaj. – Znači, slika je sve vreme bila tamo – promrmlja.

– To nije bilo njeno i nije smela nikom da je da – prasnu Alba. – To je pripadalo mom ocu.

– Moraš mu je odneti – reče Falko.

– Ne mogu – uzdahnu ona, prisetivši se kako je reagovao na prvi portret.

– Mislim da grešiš, Alba. Trebalo bi da mu kažeš.

– Falko je u pravu. I ja mislim da je vreme da sazna istinu – mudro se umeša Fic.

Alba duboko uzdahnu kao da se miri sa sudbinom. – Ne mogu da verujem da je ta hulja ubila moju majku iz ljubomore. To je tako besmisleno.

Falko izvi obrvu. – Ko ti je to rekao?

– Latarulo – odvrati Alba.

Njen ujak se načas zamisli, pa ozbiljno reče: – To nije cela priča.

Albi zaigra srce. – Ima još nešto?

– Markiz je ubio Valentinu zbog tebe.

Alba je bila zaprepašćena. – Zbog *mene*?

– Mislio je da si njegova.

Ona se uhvati za grlo, teško je disala. – Otkud znaš da nisam? Jesam li? – Bila je užasnuta, jer je odjednom posumnjala u svoje poreklo.

– Valentina je znala da nisi. A znao je i markiz, duboko u srcu.

– Ubio bi je da bi se osvetio – reče Fic, vrteći glavom. – Kakav bednik.

– Ubio ju je zato što ju je izgubio i zato što je znao da će i tebe izgubiti. Markiz nije imao naslednika. Bio je star i očajan. Ti i Valentina bili ste njegova budućnost, njegov život. Da tebe izgubi, ništa mu nije ostalo. Hteo je da ukrade Tomiju budućnost kao što ju je Valentina ukrala njemu.

– Nero je rekao da je i on ubijen. – Alba uhvati Falkov pogled. – On okrenu glavu, oči mu potamneše kao hematit.

– Recimo samo da ovde na jugu znaju kako da se osvete.

– To si bio ti, Falko? – prošaputala je.

– Preklao sam ga kao što je on preklao Valentinu i gledao sam ga kako umire, gušeći se u sopstvenoj krvi – reče. To priznanje razvejalo je tamne sene iz njegovih očiju. – To je bilo pitanje časti.

Nekoliko dana kasnije, Alba je saopštila Kozimi da odlazi. Odvela ju je u varoš da joj kupi haljine, nadajući se da će uzbuđenje zbog kupovine ublažiti razočaranje. Kozima je isprobavala haljinice, vrtela se kao balerina, premišljala se kao prvi put kad ju je Alba odvela u kupovinu. Zbog osećaja krivice i iz želje da je malena pamti s ljubavlju, Alba joj je kupila svih pet haljina koje je probala, kao i odgovarajuće džempere i svetloplavi kaputić za zimu. Kozima je bila očarana, ali ovoga puta nije plakala. Zahvalila je tetki i prinela joj obraz da je poljubi. Alba je morala da proguta suze. Još nije ni otišla, a srce joj se već kida od tuge.

Povala je Kozimu stazom između stenja, ka osmatračnici, gde ju je prvi put naslikala. Činilo joj se da je to bilo veoma davno. Za nekoliko meseci proživela je mnogo toga.

– Mogu li večeras da napravim modnu reviju?

– Naravno. Svi treba da vide tvoju jesenju kolekciju – odgovori Alba, trudeći se da zvuči veselo.

– Toliko si mi ih kupila – reče Kozima, naglasivši ovo „toliko”. – Pet. Mnogo su lepe. Volim lepe stvari.

– To je zato što si i ti lepa. I ne samo lepa, Kozima, slatka si kao med.

– Trebalo je da ponesemo sendvče. Gladna sam.

– To je zbog kupovine. Umorila si se. Čekaj samo da dođeš u London, videćeš šta je kupovina. Mogla bi da dođeš kad još malo porasteš. – Kozima klimnu glavom, mada joj nije bilo jasno šta to znači. – Dušo, moram nešto važno da ti kažem. – Nakašlja se. Kozima je pogleda i osmehnu se. – Ja uskoro odlazim. – Trepnu kako bi oterala suze, a glas je izdade.

Kozima preblede. – Odlaziš? – ponovi.

– Da, uđaću se za Fica.

– Kuda ideš?

– U Englesku.

– Mogu li i ja s tobom?

Alba je zagrlila i poljubi je u teme. – Bojim se da ne možeš. Šta bi tvoja tata radio bez tebe? A *nona*? I *nonina*? Svi bi bili veoma tužni bez tebe.

– Ali ja ću biti tužna bez tebe – reče Kozima.

– Doći ću ti u posetu.

– Zar me više ne voliš? – upita malena tiho, a Alba oseti kako joj se srce kida, ovoga puta još nemilosrdnije.

– O, Kozima. Naravno da te volim. Toliko te volim da me srce boli. Ne želim da te ostavim. Volela bih da se udam za Fica i da živimo ovde. Ali on radi u Londonu. On nije Italijan. Teško mi je da napustim porodicu, ali najteže će mi biti tebe da ostavim. Nego, hajde da to gledamo s lepše strane. Ja ću ti pisati i zvaću te telefonom i slaću ti haljine iz Londona. Tamo ima mnogo lepših haljina od ovih koje

smo danas kupile. Mnogo, mnogo lepših. A onda ću ponovo doći da te vidim. Jednog dana, kad porasteš, ti ćeš doći kod mene u London. – Onda je zavládala tišina, a njih dve su se čvrsto držale za ruke, dok je sunce polako zalazilo.

Alba je ostala još deset dana kod Fjorelijevih. Kozima je za to vreme zaboravila da ona odlazi. Deca žive samo u sadašnjosti, a sa Albom pored sebe njena sadašnjost je bila lepa. Napravila je modnu reviju i dobila još više aplauza nego prvi put, iako ona nije znala da joj odrasli time nadoknađuju ono što će joj nedostajati. Alba je pokazala Ficu sva ona mesta koja je zavolela: staru osmatračnicu, zasade limuna i potok. Pokazala mu je i svoje slike, okačene u njenoj sobi i po celoj kući, gde ih je Imakolata ponosno pokazivala. Fic je bio zadivljen. Skidao ih je, pažljivo proučavao, velikodušno je hvaleći.

Imakolata se durila. Iako više nije nosila crninu, pocrnela je u licu; stalno je bila ljuta i namrgođena. Raskrivila se tek u luci, pred Albin odlazak. – Ljuta sam samo zato što te volim – rekla je, pa obuhvatila Albino lice dlanovima i poljubila je u čelo.

– Telefoniraću vam, pisaću i doći ću. Obećavam da ću uskoro doći – rekla je Alba, odjednom obuzeta panikom.

– Znam da hoćeš. Neka te Bog čuva, dete moje. – Žustro ju je prekrstila, pa je pustila. Alba je zagrlila Beatu i Tota, ali najjači zagrljaj sačuvala je za Falka. Njih dvoje dugo su stajali zagrljeni.

Onda ju je Kozima snažno zagrlila. Obe su se rasplakale. Fic je uhvatio Albu za ruku i pomogao joj da se popne na brod. Mala ucveljena grupa je stajala na doku. Bio je to tužan rastanak. Dok se brod udaljavao iz luke, Kozima je podigla svoju malu ruku i mahnula.

29.

Kuvarica je uz čaj pripremila čajne kolačiće i domaći džem. Čajni kolačići su uvek ukusni, ali naročito prijaju zimi, kad čoveku treba nešto toplo i slatko da zgreje dušu promrzlu od hladnoće i vlage. Veriti Fortrajt ubaci jedan u usta; radovala im se i pre no što je kročila u kuvaričinu kućicu na imanju Arbaklovih. Kolačići su bili mali, za jedan zalogaj i topili su se u ustima. Uzela je lanenu salvetu, deo kompleta koji je stara gospođa Arbakl poklonila kuvarici za Božić i pritisnula je na uglove usana. – Idit, draga moja, stvarno si nenadmašna u kuhinji. Ovi kolačići su tako ukusni. – I kuvarica uze jedan.

– Mislim da ću napraviti čajne kolačiće za Albin povratak kući – zamišljeno odvrati. – Naravno, ispeći ću krompir za ručak. Sećam se da se Ficroju svideo moj krompir. – Veriti pođe voda na usta.

– To je baš ispalo nekako iznenada, jelda? – reče, čkiljeći, pa stavi punu kašiku džema na drugi čajni kolačić.

– Alba je uvek bila na svoju ruku. Takva je. Izgleda da je, tako mi je bar rekla gospođa Arbakl, Ficroj otišao čak u Italiju da je zaprosi. – Osmehnula se tom romantičnom koraku.

– Na njegovu sreću, pristala je. Inače bi uzalud putovao. – Kuvarica im nasu čaj.

– Telefonirala je iz Italije, da nam javi lepu vest. Mislim da su njih dvoje baš lep par. Baš lep – nastavi. – On je smiren i učtiv, a ona je žustra i ćudljiva. Dopunjuju se.

– Nisi tako mislila pre šest meseci – podseti je Veriti.

– Žene imaju tu prednost da mogu da se predomisle.

– Možda je uspeo malo da je smiri. Nju treba smiriti. I treba da nosi malo duže suknje. On je mudar čovek, možda će je naučiti da se ponaša pristojnije. Znam da bi gospođa Arbakl to volela.

– Gospođa Arbakl voli da sve bude kako valja – reče kuvarica, spuštajući šolju. – Ona nije prava dama. Nije rođena takva kao stara gospođa Arbakl. Samo se udala u gospodsku porodicu, što je velika razlika. Mislim da se takvi ljudi uvek malo prenamažu. Mnogo drži do klase i porekla. Srećom, kako mi je rekla, Fic potiče iz veoma dobre porodice iz Norfoka. Poznaje neke njegove rođake. On je, kako je ona to rekla, momak na mestu.

– Gospođa Arbakl bi trebalo da bude srećna što se Alba uopšte udaje – odvrati Veriti. Kuvarici je bilo jasno da ona žudi da iskopa neki trač, ali bila je toliko oduševljena novostima da nije mogla da ćuti.

– Alba joj je oduvek zadavala brige. Oboma. Samo bi banula u kuću kao mećava, sevajući očima. To je od majke nasledila. Ti Italijani su mnogo preki. Gospođa Arbakl je naklonjena ljudima iz svog okruženja, a Alba se nikad nije uklapala u to okruženje. Ficroy će joj skinuti teret s pleća. Karolina će biti sledeća, zapamti šta sam ti rekla.

Veriti nimalo nije zanimala Karolina. Stavila je treći čajni kolačić u usta, pa opet skrenula razgovor na Albu.

– Ne misliš da će kapetan biti malo tužan što mu ćerka odlazi? Na kraju krajeva, sama si mi rekla da mu je Alba mezimica.

– To ja tako mislim, on to nikad nije izgovorio. Vidim mu to u očima. Moj Erni uvek kaže da čitam ljude kao veštica. Ona ume da ga povredi kao što niko ne ume. Srce me boli kad ga vidim da tuguje zbog njenog bezobrazluka. Sve joj je pružio, sve. Ni jedan jedini dan u životu nije radila, zahvaljujući kapetanovoj velikodušnosti. Ipak, nedavno se dogodilo nešto vrlo čudno. – Zastala je. Zaklela se sebi da to neće ispričati Veriti, znajući da će ova to raširiti po celom selu. Ipak, bio je to pretežak teret da bi ga nosila sam. Veriti prestade da žvaće i ispravi se u stolici. Kuvarica zažali što je to pomenula. S druge strane, tešila se, reći će Veriti samo jedan deo. – Stiglo je pismo od Albe – počela je.

– Pismo?

– Adresirano na kapetana. Prepoznala sam njen rukopis, a na koverti je bila italijanska markica.

Veriti zali kolačić čajem. – I?

– Pa, on je onda otišao u radnu sobu da ga pročita. Ja sam upravo tad brisala njegov bife pa sam mogla da mu vidim izraz lica dok je čitao. Dugačko je bilo, nekoliko strana onim njenim krupnim nemarnim rukopisom. Videla sam da je mnogo toga bilo precrtano.

– To znači da si bila baš blizu?

– Baš! Kapetan me nije ni primetio, toliko se bio udubio u čitanje.

– Šta je pisalo?

Kuvarica uzdahnu pa slegnu ramenima. – Ne znam, ali kad ga je pročitao, nekako se promenio.

Veriti je upitno pogleda. – Kako?

– Pa, kao da se podmladio.

– Podmladio se?

– Da. I oraspoložio. Nestali su mu oni tamni kolutovi ispod očiju. Ako mene pitaš, nešto ga je u tom pismu vratilo u mladost.

– Iskreno, Idit, sad preteruješ.

– Ni govora. Baš je bilo čudno. Kao da se oprostio s nečim. S nečim teškim i tužnim. Tek tako.

– I onda?

– Sedeo je tamo, trljajući bradu i zureći u portret svog oca na zidu.

– Svog oca?

– Da, starog gospodina Arbakla. Ne znam o čemu je razmišljao, ali dugo je sedeo tako, zamišljen.

– Šta ti misliš, šta je pisalo u tom pismu? – upita Veriti, pa prinese šolju ustima i glasno srкну.

– Čula sam gospođu Arbakl i kapetana kad su malo kasnije razgovarali u dnevnoj sobi. Ja sam bila u holu, znaš, postavljala sam večeru. Kad su sami, njih dvoje vole tamo da jedu.

– Dobro, dobro, o čemu su pričali?

– Pa šaputali su. Mislim da su znali da sam ja u holu, čuli su me valjda kako zveckam. Ne možeš da ne zveckáš kad postavljaš sto. Zato su bili obazrivi. Nisam sve razumela. Ali čula sam njega kad je rekao: „Alba sad zna istinu”. Onda je nekako veselo rekao: „Izvinila se”. To me je začnulo, da znaš, jer ne mogu da zamislim Albu da se ikom izvinila.

Veriti se namršti. – Zašto se izvinila? Zbog istine? – Kuvarica oseti kako joj raste pritisak. *Dosta*, reče u sebi. *Dovoljno si joj rekla*. Veriti joj se bezmalo unela u lice. To nije dobro. Sve će povezati.

– Sve je to prilično čudno. Ali ako mene pitaš, nema sumnje da je Alba otkrila nešto o svojoj majci, zato je i otišla u Italiju. Šta bi to moglo da bude... – Veriti je kao zmija zurila u nju. – Oh, Veriti – iznenada reče. – Ne mogu to da krijem od tebe. Moram da podelim s nekim. Čula sam tu reč... – zastade, pa prošaputa: – ubistvo.

Kad je shvatila šta je ova rekla, Veriti se umalo zagrcnu. – Bože dragi! Ne misliš valjda da je kapetan ubio svoju prvu ženu?

Kuvarica podiže ruke. – Ne, ne mislim. Ali šta bi drugo moglo da bude?

– Zašto bi mu se Alba izvinila zbog toga?

– Veriti, draga, Alba mu se izvinila zato što je to otkrila.

– Pa da.

– Nisam mogla ni da zamislim da je kapetan u stanju da ubije nekog – reče kuvarica.

– Ne zaboravi da je tada bio rat. Ubijao je Nemce na sve strane, hvala bogu! A ako je ta Valentina bila preka kao Alba, ja ga ne krivim!

– Bog će te kazniti, Veriti! – prekori je kuvarica.

– Neće dok ne pojedem još jedan čajni kolačić – reče Veriti pa ubaci još jedan u usta.

Kuvarici je laknulo što je podelila teret s prijateljicom. Ali Veriti je sve to teško palo. Pripala joj je muka; doduše, ne od priznanja, već od čajnih kolačića. Na svoju sramotu, u povratku je morala da zaustavi kola i da se ispovraća u žbunju.

Kad je taksi u kojem su sedeli Fic i Alba skrenuo u Erls Kort, Alba je zaboravila tugu koja ju je obuzela kad je otišla iz Inkantelarije i uzbuđeno se uzvrpoljila na sedištu. Bio je vedar oktobarski dan. Sunčevi zraci padali su na verenički prsten koji je svetlucaao na Albinoj ruci.

– Ne mogu da verujem da smo kod kuće – rekla je uz uzdah, gledajući ga kako sija i pomerajući ruku da uhvati svetlost. – Kad pomislim na svoje plakare pune predivne odeće. Mislim da ću umreti od sreće. – Fic je bio zabrinut za njen brod. Dobro je poznao Albu i pretpostavio je da nije ispraznila frižider pre odlaska, što znači da u kući možda jezivo smrdi. – Kao da sam otišla pre sto godina.

– Nadam se da ti je brod još uvek na istom mestu.

Taksi je skrenuo na Šetalište Čejni. Alba se ispravi i pogleda kroz vetrobransko staklo.

– Eno ga! – objavi, pokazujući prstom. Pa dodade: – Bog te!

Fic se nagnu, srce mu se stegnu pri pomisli na njen zapušten dom. Platilo je taksi i krenuo za Albom preko mostića, noseći kofere.

– Ne mogu da ga prepoznam – oduševljeno će ona. – Čak je i prefarban!

– Viv! – uzviknu on, pa ispusti kofere. – Ona je prekrila palubu cvećem. Besprekorna je, skoro kao njena, samo što je tvoja malo prenaplašena, baš kao ti. – Alba gurnu ključ u bravu pa otvori vrata.

– Čak i miriše na Viv – reče kroz smeh, kad je osetila mirišljave štapiće. Viv je oprala i ispeglala svu njenu odeću i sredila celu kuću. Alba otvori frižider. – Kupila je mleko! – uzviknu. – Možemo da popijemo čaj! – Fic unese kofere pa se zaputi blistavim hodnikom ka kuhinji.

– Kako li je ušla? – upita.

– Ima ključ. Dala sam joj ga odavno, u slučaju da izbije požar kad ja nisam tu. – Fic je povuče u zagrljaj i poljubi je.

– Zaboravi čaj – reče. – Smislio sam nešto mnogo bolje.

Alba ga vragolasto pogleda. – Na kraju krajeva, ti i ja se ne razlikujemo mnogo – nasmeja se, pa ga povede u spavaću sobu pod krovnim prozorima. Soba je bila čista i uredna, pukotina zakrpljena. Na krevetu su zatekli poruku.

Pošto će ovo biti prva luka u koju ćete pristati, odlučila sam da vam ostavim poruku na krevetu. Verovatno neću biti ovde kad se vratite. Samo se nadam da si odlučila da se opametiš i da si pristala da se udaš za njega. Jadničak, bio je tako utučen! Dozvolila sam sebi da ti malo sredim brod, svako jutro bi mi preseo doručak pri pogledu na njega. Da ne pominjem smrad veveričjeg izmeta. Zašto to ne mogu da rade negde drugde, nikad neću shvatiti. Dobro došla kući, dušo, i oprost staroj prijateljici što je

bila zajedljiva i neprijatna. Opraštam i ja tebi onu kozu! Brzo se vraćam. U Francuskoj sam s Pjerom (Ficroj će ti objasniti). Nikad nisam ovako uživala u ljubavi.

Ljubim te, Viv

Alba prodorno pogleda Fica. – Nikad nisam ovako uživala u ljubavi – reče, pa ga pomazi po obrazu. – Stvarno si bio utučen?

– Jesam. Viv me je nagovorila da te nađem.

– Dobra stara Viv.

– Ona je pravi prijatelj, Alba.

– I ti si. Hvala ti, Fice, što si došao za mnom.

– Odnela si mi srce, morao sam da krenem za njim.

– Sad je moje – reče ona uz osmeh. – Zadržacu ga i ovoga puta ću pažljivo rukovati njime.

Zagrlio ju je i povukao na krevet. Ovoga puta, vodili su ljubav polako, prisno i nežno. Nije osećao prazninu i nezadovoljstvo. Dao joj je dušu, a ona mu je uzvratila. Bila je kao redak leptir koji može da drži u rukama. Znao je da mu neće odleteti.

Kasnije su se zajedno kupali, zatim je Fic legao, a Alba je preturala po plakaru, smišljajući šta će da obuče za odlazak kod oca i maćehe. Primetio je da nije bacala na pod odeću kao ranije, već ju je pažljivo savijala i vraćala u plakar. Ona se smejala dok je gledala svoje plave čizme od antilopa, čarape sa šarama, mini-suknje i kapute jarkih boja. – Zaboravila sam koliko stvari imam – promrmljala je, gledajući nizove cipela i tašni. – Bože, baš sam preterivala. A Kozima misli da niko na svetu nema pet haljinica. – Zadržala je dah kad se setila malene kako joj maše s doka. Okrenula se ka Ficu. – Ne znam šta da obučem. Ništa mi ne deluje prikladno. Ne želim više da izgledam kao uličarka. Hoću da izgledam kao mlada žena koja će uskoro postati gospođa Devenport. Ova odeća njoj ne priliči.

Fic se nasmeja. – O, dušo. Navići ćeš se ti opet na te stvari. Dotad možeš da nosiš farmerke i džempere.

– Ne želim viša ništa od ovoga! – namrštila se. – Promenila sam se.

Fic stade iza nje pa je zagrljao oko struka. – Ti izgledaš očaravajuće šta god da obučeš.

Ona se izmigolji iz njegovog zagrljaja pa poče mahnito da pretura po fiokama. Na kraju je, već očajna, izvukla izbledele farmerke i belu košulju.

– Kako ti ovo izgleda?

– Savršeno za buduću gospođu Devenport. – Ona se osmehnu, a Fica preplavi olakšanje. – Šta će Margo pomisliti kad bude videla da na spisku zvanica nema Dejvida i Penelope Devenport? – zakikota se.

– Daj bože da je zaboravila.

– Misliš da bi trebalo da im kažem istinu?

– Mislim da to ne bi bilo pametno.

– Ili da joj napišem lažnu Dejvidovu i Penelopinu adresu?

– To je već bolja zamisao. Možeš da kažeš kako su te obavestili da im je žao što ne mogu da dođu. – Alba se trudila da zvuči veselo, ali nešto ju je mučilo. Pogledala je po sobi za koju su je vezivale mnoge uspomene. Uspomene na život koji je ostavila iza sebe. – Idemo – reče. – Možemo da odemo taksijem do tvoje kuće da uzmeš stvari i kola, i da se odvezemo u Bičfield. Što pre, to bolje.

– Zar nećeš prvo da im telefoniraš?

– Neću – odvrati Alba. – Uvek sam volela da iznenađujem ljude.

Kasnije, Fic se pakovao dok je Alba ležala na sofi i čitala novine. Spraut je još bio kod Ficove majke na selu, koja ga sigurno hrani džigericom i odrescima. Ficova majka nikad nije istinski prebolela odlazak svoje dece. – Neće hteti da se vrati – doviknu Fic Albi iz spavaće sobe. – Ne bih to mogao da podnesem. Kakav bi to život bio bez Sprauta. – Ali Alba ga nije slušala. Ni novine nije čitala. Mislila je na Kozimu i Falka.

Vožnja seoskim drumovima bila je upravo ono što je trebalo Albi da se prene. Pogled na uvelo lišće, zlatno pod jesenjim suncem, ugrijao joj je srce. Plesalo je na vetru pa se spuštalo na tlo lagano kao snežne pahulje. Uzorana polja prostirala su se pod nebeskom kapom, a velike crne ptice kljuckale su zrna kukuruza zaostala posle vršidbe. Jesen je, uz proleće, bila njeno omiljeno godišnje doba, jer je donosilo promenu. Nadala se da će njih dvoje možda moći da kupe kućicu negde u prirodi. Da vode miran život. Više joj nije bilo prijatno na brodu, a London je za nju izgubio draž. Pogledala je u Fica. Želela je da ga usreći.

Srce joj je poskočilo kad su skrenuli na prilaz, prekriven narandžastim i smeđim lišćem, koje je Piter, baštovan, revnosno skupljao i spaljivao. Prineo je ruku kapiji kad ju je ugledao, a ona mu je mahnula. Nije se, kao nekada, osećala čudno što se vraća kući. Osećala je da pripada toj kući zbog uspomena na detinjstvo koje su izbijale iz svakog kutka tog imanja. Zbog uspomena koje je zakopala, a sada ih iznela na svetlost dana.

Fic je zatrubio. Kuća se uzdizala ispred njih, mirna i veličanstvena. Kad su joj se približili, vrata su se otvorila a Tomas je izašao na trem. Albu je istog trena pogodila promena u njegovom držanju. Stajao je pravo kao strela, isturene brade, istinski zadovoljan što ih vidi. Albi klecnuše kolena. Otvorila je vrata i nesigurno izašla. Njen otac više nije stajao na tremu, već im je pošao u susret, raširenih ruku. Nestale su senke oko njegovih očiju i napetost koja je uvek lebdela između njih dvoje. Nežno ju je poljubio, a njoj se steglo grlo te nije mogla da progovori. – Kakvo predivno iznenađenje! – reče, rukujući se s Ficom. – I divne novosti, dragi Fice. Prelepe. Uđite, otvorićemo šampanjac.

Ušli su za njim u hol pa u dnevnu sobu, toplu i prožetu mirisom cimeta. Vatra je pucketala u kaminu. – Gde je Margo? – upita Alba, primetivši da nema pasa.

– Napolju je u vrtu. Pozvaću je. – Tomas izađe u hol. Kuvarica proviri iz kuhinje.

– Je li to Alba? – upita, trudeći se da ne priča mnogo, kako joj se slučajno ne bi omakla reč „ubistvo”.

– Jeste, baš me je izneadila! – doviknu joj Tomas, pa ode dalje.

– Moraću da zvrnem rukave i da napravim čajne kolačiće – promrmlja kuvarica, ne ususđujući se da uznemiri mladi par u dnevnoj sobi.

Alba sede na klupu pored kamina i pogleda u Fica. – Jesi li i ti primetio?

On klimnu glavom. – Jel’ on to zatezao lice?

Alba se zakikota. – Nema sumnje da mu je korak bodriji. Zar je moje pismo zaista moglo toliko da ga promeni?

– Siguran sam da jeste. Očigledno je da ga je istina o tvojoj majci godinama mučila. Sad kad je i ti znaš, sigurno mu je laknulo.

– I drago mu je što se udajem za tebe! – Naslonila mu je glavu na rame.

– Samo dok ne otkrije da nisam jedan od čuvenih Devenportovih.

– O, toliko je oduševljen da nimalo neće mariti!

Uto se začu grebuckanje šapica u holu. Alba podignu glavu s Ficovog ramena i ustade. Psi utrčaše, a za njima udoše Margo i Tomas. Margo je bila u smeđim pantalonama, bež kašmirskom džemperu i sakou od tvida. Obrazi su joj se zarumeneli od vetra. Kad je videla Albinu kratku kosu, trgla se. – Dušo, kakvo prelepo iznenađenje. Divno izgledaš. Zaista. – Proučavala je svoju pastorku iskreno zadivljena. – Potpuno si se promenila. Baš lepo izgledaš. Jelda, dragi? Divno izgledaš! – Prisloni hladan obraz uz Albin, pa se brzo odmaknu. – Izvini – reče, pa se pljusnu po obrazima. – Sigurno sam ledena. Neću te poljubiti, Fice. Radila sam u vrtu. Toliko posla ima. Od srca vam čestitam! Jeste li se odlučili za letnje venčanje? – Alba i Fic sedoš. – Bože, pogledaj ti taj prsten! Zar nije prelep! Jel’ to porodični prsten?

– Pripadao je mojoj baki – odgovori Fic.

– Divno izgleda, Alba, posebno na tvojoj preplanuloj ruci. Bože, baš dobro izgledaš.

Tomas je zurio u ćerku. Primetio je promanu na njenom licu, ali nije odmah shvatio šta je uzrok tome. Sad je shvatio da se ošišala. Delovala je sitnije, krhkije i svakako više nije toliko ličila na majku. Hteo je da joj zahvali za pismo, ali osetio je da nije trenutak za to. Umesto toga, sipao joj je čašu šampanjca. Ona je podigla pogled i načas ga zadržala ne njegovom licu. Zbunjeno je zaključila da ju je to podsetilo na Falka i na njihovo prećutno razumevanje. I on ju je tako gledao, kao da su zaverenici, njih dvoje protiv celog sveta. Ali pre no što je stigla da se zamisli nad

tim, s vrata je dopro poznat glas.

– Jesam li ja to propustila zabavu? Ne volim da propuštam zabave? – Lavander je, pogurena i onemoćala, stajala u dovratku, gotovo svom težinom se oslanjajući na štap, i vodnjikavim očima odmeravala posetioce.

30.

– A, Alba – rekla je Lavander, kad je ugledala unuku. – Kad će svadba? Volim dobre svadbe. – Gegala se prema njima, iako je Margo pokušala da je usmeri ka kožnoj fotelji za čitanje. Alba se iznenadila što ju je baka prepoznala, i to s kratkom kosom. Ranije se to nije dešavalo. – Vreme je da pravimo svadbu u Bičfildu.

– Hvala, bako – rekla je Alba, pa je poljubila u obraz; koža joj je bila meka i tanka kao pokorica pečurke. – Ne mogu da verujem da si me prepoznala!

Lavander se uvredi. – Naravno da sam te prepoznala. Bože me sačuvaj, trebalo bi da sam sišla s uma pa da ne prepoznam rođenu unuku. Usput, sviđa mi se tvoja frizura. Baš ti lepo stoji.

– Hvala. – Alba pogleda u oca, koji slegnu ramenima, jednako zbunjen. Margo pokušava da pomogne starici da sedne, ali Lavander je odgurnu.

– Dobro, Alba. Sad ćeš da pođeš sa mnom. Imam nešto za tebe. – Alba iskrivi lice gledajući u Fica.

– Nemojte dugo – reče Margo, razočarana. – Hoću i ja sve da čujem. Ostaćete, zar ne? Odvešću Fica u njegovu sobu.

Alba se pela za bakom uza stepenice. Znala je da ne bi valjalo da joj ponudi pomoć, iako se starica jedva kretala. Produžile su dugačkim hodnikom; Lavanderine sobe su bile iza ugla, na samom kraju. Vrata su bila mala, te ja Alba morala da se sagne, ali kad je ušla, dočekala ju je prostrana dnevna soba s visokom tavanicom, prozorima na vertikalno otvaranje i velikim kaminom, u kojem je veselo pucketala vatra. Sa strane su bila vrata kupatila i spavaće sobe. – Sedi – reče joj starica. – Dok sam ja vodila kuću, ovo je bila prilično hladna gostinska soba. Retko smo je koristili. Ali sad mnogo vremena provodim ovde i uživam u divnom pogledu na vrt. Naročito je lepo zimi kad stegne mraz i leti u smiraj dana. – Alba sede u fotelju ispred kamina. – Hoćeš li da staviš još jednu cepanicu, dušo? Ne bih volela da ozebeš, i to pred svadbu. – Onda nestade u spavaćoj sobi. Alba je gledala unaokolo. Cela soba je bila u prijatnim bledezelenim i žutim tonovima. Bila je svetla i mirisala je na ruže. Na komodama su stajali mali ukrasi: *Faberžeova* jaja, saksije *Halsion dejz*, porcelanske ptičice i fotografije u srebrnim ramovima.

Lavander se vratila noseći neku crvenu kutiju. Bila je tanka i četvrtasta, a zlatna šara davno je izbledela. Odmah je znala da je u njoj nakit. – Nosila sam ovo na svom venčanju, a moja majka je nosila na svom. Hoću da je ti staviš kad se budeš udavala za Fica. Mislim da će ti odgovarati.

– Najlepše ti hvala, bako – rekla je, ganuta. – Sigurna sam da će biti savršeno.

– Znaš, ovakve stvari su večne – reče Lavander. Alba pritisnu malo zlatno dugme i podiže poklopac. Unutra zablista biserna ogrlica s tri niske.

– Prelepa je – uzbuđeno će Alba.

– I vredna, ali mnogo je vrednija zbog uspomena koje me za nju vezuju. Kad sam se udavala za tvog dedu, to mi je bio nasrećniji dan u životu, a znam da je i moja majka bila srećna kad ju je nosila. Sviđa mi se Fic. Obziran je i brižan, a to danas mnogo znači. Kad čovek zađe u moje godine, shvati da su obzirnost i brižnost najlepše čovekove vrline.

– S ponosom ću je nositi, bako.

– Nosiće je i tvoja ćerka i tvoja unuka. To je porodična tradicija. Govorim o ženskoj liniji, ne o Arbaklovima, inače bih je dala Margo kad se udavala za Tomasa. Ne, ja sam je čuvala za tebe. Ti si najstarija devojka u porodici i ti imaš pravo na nju.

Alba ju je stavila stojeći pred kitnjastim ogledalom iznad kamina. Prešla je prstima preko bisera. – Sviđa mi se – zadivljeno je rekla, pa se okrenula da je pokaže baki.

– Vrlo su prijatni za nošenje. I divno stoje, a ti imaš lep dug vrat; to je važno, znaš, da bi ti takva ogrlica stajala. Mora da si ga od mene nasledila. Što se ostalog tiče, ista si majka. Arbaklovi imaju svetlu put. – Alba je sela i vratila bisere u kutiju.

– Jel' ti tata ikad pričao o mojoj majci? – upitala je.

– Gadna priča je to bila – odvratila Lavander, vrteći glavom. Priznajem da mi je kratkoročno pamćenje slabo, ali pamtim dan kad se vratio iz Italije, noseći bebu u naručju, pamtim to kao da je juče bilo.

– Odrasla sam misleći da je on bio oženjen mojom majkom – reče Alba, pitajući se koliko njena baka zna. Ali nije trebalo da brine, jer je Lavander sve znala.

– Mislila sam da je rat slomio Tomija – nastavila je. Alba je primetila da ga je oslovila nadimkom iz mladosti. Izgovorila ga je vrlo nežno. Bakino lice omekšalo je pod narandžastom svetlošću vatre i odjednom kao da se podmladila. – Ali njega je Valentina slomila. Ubistvo na stranu, strašno je, jezivo, učiniti tako nešto jednoj ženi, ali ja mislim, sve i da se to nije desilo, žena koju je on voleo već je bila mrtva, umrla je u tim kolima s tim dijamantima i krznom. Taj događaj ga je dotukao. Kao da je isisala sav život iz njega. – Zastala je.

– Kako je tata upoznao Margo?

– Tog dana kad se tvoj otac vratio, padala je kiša. Najavio je dolazak telegramom, ali mi, naravno, nismo znali šta se dogodilo Valentini, niti smo očekivali bebu. Stajao je na tremu, kiša mu je tukla po šeširu dok je tebe držao u naručju, umotan u krajnje neprikladno ćebence. Uzela sam te pa smo seli ispred vatre. Bila si sitna i bespomoćna. Nimalo nisi ličila na Tomija, ako se izuzmu oči.

Zavolela sam te kao da sam te ja rodila. Dugo smo razgovarali te noći, tvoj deda, Tomi i ja. Sve nam je ispričao. Pokazao nam je njenu sliku koju je naslikao. Bila je prelepa devojka. Prepreden pogled i jedva primetan osmeh. Tomi to nije video, nije ni Hjubert, ali ja jesam. Ja joj ne bih verovala ni da mi je život u pitanju, ali nisam bila s njim da ga upozorim. Muškarci su tako lakoverni kad naiđu na tako lepu ženu. Odlučili smo da, za tvoje dobro, nikome ne kažemo da se njih dvoje nisu ni venčali. Postoji jedna pogrdna reč za decu rođenu izvan braka, a mi nismo želeli da ti živiš s tom sramotom. Danas je drugačije. Tomi je otkupio taj prokleti brod na kojem je služio, torpedni čamac, ne mogu broja da mu se setim. Potrošio je pravo malo bogatstvo da ga pretvori u kuću na vodi. Nedelje je provodio u Londonu sređujući ga, vraćajući se kući za vikend da bi bio s tobom. – Lavanderino lice ponosno sinu. – Preko nedelje si bila sa mnom, a ja sam te gledala kao da si moja.

– Znači, *Valentina* je nekad bila torpedni čamac? – upita Alba, začuđena.

– Bio je opsednut tim brodom. Plašila sam se da ću i njega izgubiti. Ali imala sam tebe. – Okrenula se ka Albi, oči su joj se caklile od suza. – Ti si bila *moja* beba. Onda je stigla Margo.

– Kako su se njih dvoje upoznali? – ponovo upita Alba.

Lavander udahnu. – Tomi je bio pozvan u lov u Glosteršir, a ona je bila došla na zabavu posle lova. Ne verujem da se zaljubio u nju. Margo je bila sposobna, duhovita, s obe noge na zemlji i iskrena. A on je hteo da se oežni. Hteo je da ti nađe majku. – Lice joj se zgrčilo. – Bila mu je dobra žena. Tomi je bio beznadežan slučaj. Ni svoju košulju nije umeo da opere. Ta kuća na brodu bila je pravi svinjac. Jednom sam otišla tamo i nikad više. Vodio je boemski život. Promenio mnogo devojaka. Ali znao je da mora da se skrasi. Margo je ušla u njegov život i uvela red. Bila je sjajna prema tebi, za to joj moram odati priznanje. Preselili su se u malu kuću na imanju i počeli da se sređuju. Isprva te je Margo svakog dana dovodila ovamo, praktično si živela u u Bičfildu dok si bila mala, i nas dve smo bile vrlo bliske. – Osmehnula se. – Volela si da se igraš skrivanja. Satima si znala da se igraš, a ja sam ti po sto puta čitala *Sivog zeca* od Alison Atli. Obožavala si zečeve. Volela si me. Onda su stigle Karolina i Miranda i na kraju Henri, i malo-pomalo, ti si postala deo Margine porodice. Više nisi bila moja.

– Ali, bako, kako to da me nikad ne prepoznaš?! – uzviknu Alba.

Lavander se glasno nasmeja. – Naravno da te prepoznajem, dušo. Samo volim da sekiram Margo. Time nikad nisam želela tebe da povredim. Samo sam ogorčena što sam gurnuta u stranu, iako si mi ti bila kao ćerka. Kao ćerka koju nisam imala. Oprosti mi.

– Nema razloga da se osećaš krivom, bako – reče Alba, pa je uhvati za ruku. – Ni za mene se ne bi moglo reći da sam bila blagorodna. Neoprostivo sam se ponašala prema Margo.

– I ja sam – pokajnički odvrati njena baka. – Ali ona ti je bila dobra majka i bila je dobra prema Tomiju. Izvukla ga je i pomogla mu da se pribere. Prihvatila je njegovo dete i zalečila mu srce. Trpela je taj glupi brod kojeg je on tvrdoglavo odbijao da se reši. Ona je snažna žena, Alba. Mnogo toga je morala da istrpi.

– Pitala sam se zašto je ona slika bila ispod kreveta – promrmljala je Alba. – Sad je sve jasno. Ne čudi me što me Margo nikad nije posetila tamo. S pravom je mrzela taj brod.

– Kad se udaš za Fica, svakako nećeš više živeti tamo.

– Volela bih da živim na selu – rekla je.

Lavander se ozari. – O, možete da živite u maloj kući. Otkazaćemo zakupcima.

– To bi bilo sjajno!

– Meni je bilo mnogo lepo tamo posle Hjubertove smrti.

– Volela bih da provodim malo više vremena s tatom. I prema njemu sam bila grozna.

– Nije mu bilo lako. Kad se tome doda činjenica da si mnogo ličila na majku... Nije mogao da pobegne od nje. A onda si odrasla, a on se stalno premišljao da li treba da ti kaže. Bio je to težak teret.

– Poslala sam mu pismo iz Italije kad sam sve saznala – vedro je rekla.

– I to mu je mnogo pomoglo. Napokon je ostavio sve iza sebe, što i ti treba da učiniš. Udaćeš se za Fica i vas dvoje treba da zasnujete porodicu.

– Hvala na ogrlici. Čuvaću je – rekla je i ustala da poljubi baku.

– Dobra si ti devojka, Alba – odvrati Lavander i potapša je po ruci. – Napokon si odrasla. Bilo je i vreme!

Kad su se Alba i Lavander vratile u dnevnu sobu, Fic je pio šampanjac s Tomasom i Margo. – Pogledajte šta sam dobila od bake – rekla je Alba pa prišla ocu i otvorila kutiju.

– Ah, biserna ogrlica, baš lepo – reče on. – Bićeš prelepa nevesta s tim.

– Divna je – umeša se Margo, prišavši im. – Zaista velikodušno od tebe, Lavander.

– Lepo smo popričale – reče Alba, pa sede pored Fica. – Nikad dosad nisam bila u bakinim sobama.

– Bojim se da nije udobno kao u maloj kući – odvrati Margo. – Ali ovde smo bar svi zajedno.

– Baka je predložila da nas dvoje živimo u maloj kući kad se venčamo – veselo će Alba. – Šta ti misliš o tome, tata?

Tomas je delovao zadovoljno. – Mislim da je to sjajna zamisao. I nas dvoje smo živeli tako kad smo se venčali.

– Hvala, Tomase – umeša se Fic, kome je bilo malo neprijatno. – Razmislićemo

o tome. – Alba se namršti. – Draga, ne zaboravi da ja radim u Londonu – dodade on. Alba je bila razočarana. Ona nije želela da živi u Londonu.

Kasnije, u sobi, ponovo je pokrenula to pitanje. – Zar ne možeš da putuješ na posao? – upita ga, ispružena na krevetu, dok se on presvlačio za večeru.

Fic uzdahnu. – Nisam siguran da je to izvodljivo.

– Pomisli samo kako bi Spraut uživao ovde. Mogao bi do mile volje da trči po ovom ogromnom imanju. Možda bismo mogli da mu nabavimo nekog drugara.

Fic je zakopčavao košulju. – Mislio sam da voliš da živiš u gradu.

– Nekada sam volela. Ali više nisam očarana životom u gradu.

– To je samo zato što si provela nekoliko meseci u Inkantelariji. Odvikla si se. Pre nego što stigneš da se osvrneš, ponovo ćeš ići u kupovinu u Bond strit.

– Sad mi prija mirniji život – reče ona, setivši se gostionice. – To mi nedostaje.

– Hajde da napravim kompromis – predloži on. – Možemo vikende da provodimo u maloj kući.

– A šta ću ja da radim preko nedelje?

– Da slikaš.

– U Londonu?

– Možeš da pretvoriš moju gostinsku sobu u atelje.

– Treba mi priroda da me nadahne – odvratila ona, umalo se rasplakavši pri pomisli na zasade limuna, staru osmatračnicu, pogled na more i Kozimu, na njene loknice koje poskakuju dok se vrti u novoj haljinici.

– Ljubavi, tek si se vratila. Sačekaj malo da se navikneš. – Poljubio ju je. – Volim te. Želim da budeš srećna. Ako ti hićeš da živimo ovde, onda ćemo smisliti kako to da izvedemo.

Posle večere i detaljnih razgovora o venčanju, Tomas je pozvao Albu u svoju radnu sobu. – Hoću nešto da ti dam – rekao je, razmenivši pogled sa ženom.

– Odmah ću doći. Samo da uzmem nešto iz svoje sobe – odvratila Alba pa istrča u hol. Tomas je ušao u svoju radnu sobu i skinuo očev portret sa zida.

Otvorio je sef i izvadio svitak. Više ga nije mučilo Valentinino prisustvo, ta uporna potreba da je se priseća. Razvio je sliku i još jednom je pogledao. Ovoga puta je bio pribran; prvi put mu je njeno lice delovalo tuđe. Napokon je mogao da je ostavi u prošlosti.

Alba je ušla u sobu i zatvorila vrata za sobom. Ugledala je svitak u njegovoj ruci i upitno ga pogledala. – Mislim da ovo pripada tebi – rekao je i pružio joj sliku. – Ja je više ne želim.

– Bila je prelepa, zar ne? Ali i grešna kao svako ljudsko biće – rekla je, gledajući oca kako sipa sebi viski i seda u pohabanu kožnu fotelju u kojoj uvek sedi

posle večere. Nagnuo se i otvorio humidor, izabrao jednu cigaru i polako joj odsekao vrh.

– Onda, kakva je Inkantelarija?

– Verovatno ista kao onda kad si ti bio tamo. To je jedno od onih mesta koja se nikad neće promeniti.

– U pismu si pomenula da se Imakolata i dalje dobro drži. Đavo da je nosi, bila je matora i kad sam je ja upoznao.

– Sitna je i zborana, kao orah. Zvolela me je kao svoje dete. Kad sam stigla, nikad se nije smejala. Ali kasnije, kad sam je ubedila da se reši one jezive crnine, nabacila je haljine živih boja i prilično lep osmeh.

– Pretpostavljam da je nekad bila veoma lepa žena. – Setio se Džekovog upozorenja da devojkju treba da bira gledajući kakva joj je majka, jer sve ćerke na kraju liče na svoje majke. Valentina nije živela dovoljno dugo da opovrgne njegovu teoriju.

– Radila sam u gostionici s Totom i Falkom – nastavila je Alba.

– Toto je porastao, a?

– Ima ćerku po imenu Kozima. – Onda duboko uzdahnu. – Stvar je u tome, tata, što sad razumem zašto si me štitio sve ove godine. Nedopustivo sam se ponašala. Želim da ti se izvinim.

Tomas je pripalio cigaru, pa je okrenuo i stao da duva kako bi je razgoreo. – Nisi ti kriva za to. Možda je trebalo ranije da saznaš. Možda sam ja to morao da ti kažem. Ali nikad nije bio pravi trenutak.

– Pa, bolji od ovog ne postoji – reče ona, pa mu pruži treći portret. – Falko kaže da treba tebi da je dam, iako ja nisam sigurna.

– Gde si je, dodavola, našla? – Nije znao da li da se obraduje ili da se zaprepasti. Toliko ju je tražio. Toliko ga je mučila ta slika.

Alba slegnu ramenima. – Sve sam razrešila, tata. Razrešila sam njeno ubistvo.

– Pričaj.

– Fic i ja smo išli u palatu Montelimone.

– Je li? – Pogled mu je bio nedokučiv.

– Falko i Imakolata su nas odvrćali i odmah sam shvatila da se tamo nalazi nešto što njih dvoje ne žele da otkrijem. Tamo živi neki čudan čovek po imenu Nero. Kaže da je nasledio tu ruinu od svog ljubavnika, markiza. Kako god bilo, on nam je pokazao tu kućicu. Markiževu svetilište. Sačuvao ga je onakvo kakvo je bilo za njegova života. Ova slika je bila tamo, isprva je nisam videla od kreveta. Onda nam je Nero sve priznao. Valentina je bila markiževa ljubavnica i on ju je ubio. Znala sam da ona nije bila nevina žrtva u mafijaškom sukobu. Kad sam čula da je na sebi imala dijamante i krzno, jednostavno sam shvatila da se to ne uklapa. – Gledala je dim iz očeve cigare kako ga u oblacima okružuje. – Latarulo je rekao da ni najbolji

istražitelji u Italiji nisu to otkrili. Ali to nije sve, tata.

– Šta si još iskopala? – upitao ju je. Glas mu je bio pribran, jer je on već znao šta sledi. Nedostajala je još samo jedna kockica da bi se slika upotpunila.

– Falko mi je priznao da je on ubio markiza. – Tomas je klimnuo glavom. – Rekao je da je to bilo pitanje časti.

– Za mene je bilo više od toga.

Alba je zurila u njega, užasnuta i ujedno zadivljena. Poslednja kockica promenila je celu sliku. On je uhvatio njen pogled i nije okrenuo glavu. Bilo je nečeg nepoznatog u njegovim očima. Okrutnost koju nikad dotad nije videla.

– Ti si bio s njim, zar ne? – prošaputala je. – Falko nije bio sam, jelda? Ti si bio s njim. Vas dvojica ste ubili markiza.

Tomas joj tiho odgovori: – Nisam tada uradio ništa što ne bih ponovo uradio.

Pružio joj je sliku. – Ti bi trebalo da je zadržiš, Alba. Tebi pripada. – Ustao je, istegao se i bacio dopola popušenu cigaru u vatru. – Hoćemo li da im se pridružimo?

Te večeri kad je Tomas legao, osećao se lako kao leptir. – Dušo – rekao je ženi. – Vreme je da se rešimo onog broda. – Margo je ostala bez reči. – Mislim da ne bi trebalo da ga prodamo. Trebalo bi da ga potopimo. Da ga pošaljemo na dno zajedno s onim što on predstavlja. Vreme je da ga odvežemo.

Margo se okrenula i spustila mu glavu na grudi. – Hoće li se Alba ljutiti? – upita.

– Neće, ona se udaje za Fica i njih dvoje će živeti negde drugde. Ili ovde ili u Londonu. *Valentina* je premala za njih.

– Izgleda da ne mogu da se slože oko toga gde će živeti – dodade Margo.

– Složiće se. Samo treba da budu spremni na kompromis.

Podigla je glavu i poljubila ga u obraz. – Hvala ti, Tomi – rekla je.

– Jel' znaš da si me upravo nazvala Tomi – iznenađeno će Tomas.

– Stvarno? – uzviknu Margo kroz smeh. – Nisam ni primetila. Tomi! Da znaš da mi se sviđa.

– I meni – reče on, pa je privi uza se. – I ti mi se sviđaš, dušo. Mnogo, mnogo.

Ujutru je Tomas uradio nešto što je godinama odlagao. Ušao je u radnu sobu, seo za sto i otvorio adresar. Klizio je prstom do slova H. Onda je okrenuo broj. Uskoro se javio poznat glas. Godine su iščezle, a on se opet osećao kao mladi oficir.

– Zdravo, Džek, stari moj, Tomi je ovde.

Alba se nije rastužila kad su potopili brod. Učinilo joj se da je to jedino ispravno posle svega što se dogodilo. Odvukli su ga nasred Lamanša, probušili crevo za gas i sačekali da iscure, pa ga zapalili. Alba je stajala s ocem, Ficom i Margo i gledala ga kako tone. Trebalo mu je duže nego što je mislila. Isprva je odolevao, a onda ga je more progutalo. Zamišljala ga je kako se polako spušta na dno, pada na pesak, kako će ribe plivati kroz njegove prozore, a korali rasti u njegovom koritu. Taj brod bio je poslednja nit koja ih je vezivala za Valentinu. Sad su mogli da je ostave iza sebe. Primetila je da je njen otac zagrlio Margo oko struka i da je nežno miluje. Primetila je i da ga je ona nazvala Tomi i da se njemu to izgleda svidelo.

Ona se uselila kod Fica, gostinsku sobu su pretvorili u atelje, u kojem je nastao niz Sprautovih portreta. Spraut je zadovoljno sedeo ispred nje i izgleda da mu nije smetalo što mu ona priča o pripremama za njihovo venčanje, planirano za proleće. Čak bi načuljio uši na najvažnijim delovima i saosećajno uzdahnuo kad bi mu se požalila kako ne može sve da postigne. Margo je bila neumorna. Unajmila je šator i angažovala dobavljače hrane. U Bičfildu je vrilo kao u košnici dok su se smenjivali ljudi koje je Margo unajmila da se pobrinu za cveće, za kola, za pozivnice, za vrt, za osvetljenje i muziku. Toliko toga je trebalo pripremiti i ona se poletno bacila na posao. Svakoga dana je telefonirala Albi i napokon su njih dve imale nešto zajedničko o čemu su mogle da razgovaraju. Na Albino iznenađenje, Margo je slušala njene predloge i rado ih prihvatala. Na Margino iznenađenje, Alba je rado prihvatala njene savete i nijednom se nije nadurila.

– Idit kaže da se gospođa Arbakl i Alba slažu kao nokat i meso – reče Veriti, skidajući kaput u zvoniku.

– Ništa ne može da pomiri ljude kao venčanje – odvrati Hana.

– Ili da ih posvađa – dodade Veriti i frknu. – Venčanja su kao Božić; okupe se svi oni nepodnošljivi ljudi koje preko godine i ne pomišljaš da vidiš jer imaš proketo dobar razlog za to. Jezivo.

– Oh, Veriti. Nemoj mi reći da ne voliš Božić – reče Hana, pa spusti šal na klupu i namesti punđu.

– Šta je svrha Božića? – upita Veriti, ispunjena gorčinom žene koja nema porodicu s kojom bi taj praznik proslavila. Ima samo muža, a njega smatra nepodnošljivijim od najnepodnošljivijeg rođaka.

– To je u stvari dečji praznik – umeša se Fred, pa uze svoj konopac i svojski ga

povuče. – Tako je, lutka! – uzviknu kad se zvono oglasilo.

– Albino venčanje će biti nezaboravno – reče Hana. – Gospođa Arbakl uvek lepo ukrasi crkvu cvećem, što znači da će za tu priliku izgledati spektakularno. Uostalom, biće proleće i imaće veliki izbor ceveća na raspolaganju.

– Ja zamišljam Albu s belim cvećem u kosi – tiho reče Fred.

– O, Frede, oduvek si romantičan – zadirkivala ga je Hana. Veriti ga je samo popreko pogledala. Zaćutali su kad su čuli korake na stepeništu. Prečasni Vitborn je imao prepoznatljiv korak i njih troje su znali da je to on i pre nego što se popeo.

– Dobro jutro – veselo je rekao. Kosa mu je lepršala poput krila ptice koja je upravo uzletela. – Nadam se da ste razmišljali o prikladnom doprinosu pripremama za Albino venčanje.

– Ja sam odlučio da smislim posebnu zvonjavu – reče Fred.

– Odlično – paroh klimnu glavom.

Veriti je delovala ljutito. – Nisi nam rekao da smišljaš posebnu zvonjavu.

– Meni je rekao – slaga Hana, pa promrmlja izvinjenje Svevišnjem. Nalazili su se u njegovoj kući, i to još pred parohom. Ali u poslednje vreme joj je sve teže bilo da trpi Veriti.

– Dobro, reću ću vam da li je melodija prihvatljiva kad je budem čuo.

– Zar nije divno što će se Alba i Fic zavetovati jedno drugom u našoj maloj crkvi? To je velika čast za mene – reče prečasni Vitborn. Nije mogao a da ne doda pitanje koje ga prilično zaokupljalo, čak i više nego što je to pristojno. – Pitam se kakva će biti njena haljina.

– Kratka, pretpostavljam – odvrati Veriti.

– Tradicionalna – umeša se Hana. – Alba je duboko u srcu devojka koja poštuje tradiciju. Pogledajte joj samo porodicu.

– Italijani? – nadoveza se Veriti pa izvi obrvu.

– Jednom je u životu bila u Italiji, a to je svakako ne čini Italijankom. Ona je i te kako jedna od nas – odvrati Hana, pa napući usne.

– Krv nije voda – nastavi Veriti. – Nimalo ne liči ni na koga u porodici. Arbaklovi su ljudi svetle puti, a Alba ima taman ten.

– Deluje egzotično – umeša se paroh. – Biće divna nevesta.

– Hoće – složi se Fred, odsutno vukući konopac. – Pretpostavljam da će i gospođa Arbakl obući nešto posebno na taj dan.

– Ali ona nije nevestina majka, zar ne? – polako će Veriti.

Prečasni Vitborn primeti kako njene zmijske oči zloslutno čkilje. Bilo je samo pitanje vremena kad će s njenog zmijskog jezika skliznuti neko strašno otkriće koje je iskamčila od Idit.

On uzdahnu. – Ne, biološki joj nije mjka, ali ona je Albi bila i više od majke. – Obratio joj se strogo, nadajući se da će time okončati ovaj razgovor.

– Šteta što Albina majka ne može da vidi kćerino venčanje. Ja sam bila tako ponosna kad mi se kćer udavala. Uvek ću se sećati toga – reče Hana.

– Ja poznajem Albu odmalena.

– A poznavao si je i kao tinejdžerku, dok ste pili u *Hens legsu* – podseti ga Hana pa mu namignu. On se vragolasto nasmeja. Bili su to lepi dani.

– Znete li kako je njena majka umrla? – upita Veriti. Prečasni Vitborn prizva svoju mudrost i pozva se na svoje milosrđe; ali to je bilo bacanje bisera pred svinje kad je reč o Veriti.

– Poginula je u automobilskoj nesreći – reče. – Davno je to bilo. – Baš kad je hteo da promeni temu, Veriti ga prekide.

– Ne, nije.

– Ne znam šta ste vi čuli – odvrati paroh.

– Idit je načula razgovor Arbaklovih. Kapetan ju je ubio. – Hana zinu, a Fred razrogači oči. Prečasni Vitborn spusti Sveto pismo.

– Kakva budalaština, Veriti Fortrajt. Vi i Idit bi trebalo da se stidite što širite gnusne i neosnovane glasine. U božjoj ste kući, a ja sam njen čuvar. Sve dok je tako, neću trpeti da širite laži među ovim dobrim ljudima u Bičfildu. – I crkveni brod je odzvanjao od njegovog glasa, kao da je glas samog Boga. – Jeste li razumeli, Veriti? – Razrogačio je svetle blistave oči u nju.

Ona proguta pa reče: – Tako je Idit čula.

– Znete li vi šta znači oko za oko, zub za zub?

– Naravno da znam.

– To znači, Veriti, da ćete požnjeti onako kao sejete. Da sam na vašem mestu, vodio bih računa o tome kako sejem, da ne biste poženjeli nešto deset puta grđe. Svoju sudbinu sami krojimo. Da sam na vašem mestu, postarao bih se da budem malo ljubazniji prema ljudima oko sebe. I to se desetostruko vraća. Zar to ne bi bilo divno? Nestpljivo čekam tvoju kompoziciju, Frede. Javi mi kad je uvežbaš. A sad da pričamo malo više o venčanju, a malo manje o ubistvu. Albina majka je uz Boga i duhom će biti prisutna na ćerkinom venčanju. Ne zavaravajte se da ona neće biti tu. – S tim rečim prečasni Vitborn se okrenu, rubovi odore mu se uskovitlaše i on ode.

– Tako je, lutka – kikotao se Fred, ponovo povukavši uže svog zvona. – Zvoni za prečasnog Vitborna!

Božić u Bičfild parku je došao i prošao pod snegom, a Nova godina je počela velikim vatrometom u polju iza kuće, kojem je prisustvovalo celo selo. Fic i Alba su gledali raznobojne rakete kako se rasprskavaju, osvetljavajući zadivljena lica seljana. Fic je s radošću i optimizmom ušao u novu godinu. Alba je gledala decu s prskalicama i mislila na Kozimu. Kako bi se njoj to svidelo. Vreme nije umanjilo njenu privrženost niti joj je ublažilo čežnju. Fic nije ni primetio da je malo-pomalo

gubi. Kako su dani prolazili, njene misli su sve manje bile okrenute njihovoj budućnosti, a sve više njenoj prošlosti.

Jednog zimskog vikenda, dok je kiša dobovala po prozorskim oknima, Alba je sela s Margo da napišu pozivnice. Margo je pustila Mocarta i upalila vatru. Fic je igrao skvoš sa Henrijem. Miranda i Karolina, deveruše, otišle su u kupovinu u Vinčester. Margo je primetila da se Alba u poslednje vreme povukla u sebe. Postala je ćutljiva i zamišljena. To je trebalo da bude najsrećniji period u njenom životu, no ona je delovala kao da nije srećna. Dok su sedele same u dnevnoj sobi, odlučila je da izokola ispita.

– Dušo, deluješ malo rasejano – brižno je rekla, skinuvši naočare za čitanje i pustivši ih da padnu niz lanac. – Nadam se da nisi nervozna zbog venčanja?

Alba je nije pogledala. – Dobro sam – rekla je. – Samo što je sve ovo malo naporno.

– Znam. Toliko toga treba pripremiti, kladim se da se ponekad osećaš kao da ćeš pući.

– Da – složi se Alba, pa liznu koveru i zalepi jezičak.

– Jeste li ti i Fic odlučili gde ćete živeti?

Alba uzdahnu. – Još nismo. On bi zaista morao da živi u Londonu, jer mu nije zgodno da svakog dana putuje. Ali ja želim da budem ovde.

– Ali kako ćeš se viđati sa svim svojim prijateljima?

– Kojim prijateljima, Margo? Znaš da ih ja i nemam. Imala sam momke, ali ne bi bilo prikladno da se družim s njima posle udaje. A Viv je stalno u Francuskoj s Pjerom. Fic mi je prijatelj. Želim da budem tamo gde je on. Samo mi je krivo što to mora da bude London.

– Možda će samo privremeno biti tako. Možda će, kad budete imali decu, za sve vas biti mnogo zgodnije da se preselite ovamo.

– Volela bih da mi i Kozima bude deveruša – reče i oseti navalu osećanja. – Tako bi uživala u tome.

– Nedostaju ti, jelda? – upita Margo, prozrevši suštinu problema.

– Svi mi nedostaju, ali Kozima najviše. Neprestano mislim na nju. Nije dovoljno što s vremena na vreme razgovaramo telefonom. Signal se prenosi sa zakašnjenjem, a nju to zbunjuje. Grlo me boli koliko se trudim da odagnam suze. – Ona proguta. – Očajna sam. Potrebna sam joj, a nisam pored nje.

– Jeste li ti i Fic razgovarali o mogućnosti da živite u Italiji?

Alba se nasmeja na tu pomisao. – On nikad ne bi mogao da živi u toj uspavanoj varoši.

Njena maćeha se odjednom potpuno uozbilji i spusti olovku. – Dušo, ako misliš da nisi spremna za brak, još nije kasno da odustaneš. – Alba je zaprepašćeno

pogleda, kao da je pred njom osoba u komi koja se iznenada probudila. – Tvoj otac i ja ne bismo imali ništa protiv. Jedino nam je važno da ti budeš srećna.

– Ali sve ste već pripremili. Toliko ste se namučili. Nas dve se spremamo da pošaljemo pozivnice. Ne mogu sad da odustanem!

Margo je uhvati za mišicu. Donedavno bi joj to delovalo čudno, ali sad je izgledalo prirodno. Majčinski.

– Drago dete – nežno će Margo. – Mnogo bi mi lakše bilo da sve otkažem, nego da te zamislim kako sediš u Londonu, nesrećna. Nema svrhe prolaziti kroz sve to ako ćete se za tri godine razvesti. Zamisli još da u međuvremenu dobijete decu, onda bi baš bilo gadno. Ako želiš da živiš u Italiji, mi ćemo te razumeti i podržati. Ako je tvoje srce tamo, sledi ga, dušo. – Alba je trepnula da odagna suze i zagrlila maćehu.

– Mislila sam da ćeš se ti ljutiti na mene.

– O, Alba, kako me malo poznaješ. – Odmakla je svoju pastorku od sebe pa izvukla zlatni medaljon koji joj je visio oko vrata. – Jel' vidiš ovo? – upita je. Alba klimnu glavom, brišući lice dlanom. – Stalno ga nosim. Nikad ga ne skidam, zato što su unutra slike moje dece. Svih četvoro. – Ona ga otvori, a Alba ugleda male crno-bele fotografije: svoju, Karolininu, Mirandinu i Henrijevu. – Volim te jednako kao što volim njih. Kako da te ne razumem?

– Bolje bi bilo da razgovaram s Ficom – reče Alba, šmrkćući.

– U pravu si – složi se Margo, pa vrati neispisane pozivnice u kutiju.

Alba je bila užasnuta što mora da saopšti Ficu lošu vest. Posle svega što je učinio za nju, posle toliko čekanja. Delovalo je tako ružno što će ga ponovo povrediti. Ali dok se pela stepenicama u njegovu sobu, proželo ju je uzbuđenje. Zamislila je Kozimino ozareno lišće, Imakolatu i Falka kako se radosno smeškaju. Zamislila ih je na doku, kako je čekaju da joj požele dobrodošlicu. Znala je da to mora da uradi. Znala je da Fic neće poći s njom. Šta bi on mogao da radi u toj maloj zabačenoj varoši?

Sedela je na njegovom krevetu i čekala ga da se vrati sa skvoša. Svetlost je bledela, a teški oblaci su se navlačili na nebu. Drveće je bilo golo, grane nalik stotinama tankih prstiju. Napokon je začula glasove na stepeništu, Fic i njen brat veselo su se zadirkivali. Unervozila se. Bilo bi tako jednostavno da uradi ono što su isplanirali i da se pravi da je srećna.

Fic je odmah primetio da nešto nije kako treba. – Šta se dogodilo? – upitao ju je, a raspoloženje mu je istog trena splasnulo.

Alba je duboko udahнула i rekla: – Hoću da se vratim u Italiju.

– Razumem – rekao je Fic. – Otkad to želiš? – Odjednom tuga je ispunila vazduh. Seo je na krevet.

– Otkako sam se vratila, rekla bih.

– Jesi li razgovarala o tome s roditeljima?

– Samo s Margo. Želim da pođeš sa mnom.

Odmahnuo je glavom i zagledao se kroz prozor. – Moj život je ovde, Alba. – Obuzeo ga je gadan osećaj da je ovo već jednom doživeo.

– Ali zar ne bi mogao da pišeš knjigu? – upitala ga je, pa kleknula ispred njega i spustila mu ruke na ramena.

– Ja sam agent, nisam pisac.

– Nisi nikad ni pokušao. – Prislonila je obraz, vlažan od suza, uz njegov.

On se namrštio. – Zar me ne voliš? – upitao ju je, a onda ga je glas izdao.

– Volim te – uzviknula je, žudeći da ublaži tugu u njegovim očima. – Mnogo te volim. Ti i ja treba da budemo zajedno. O, Fice! – uzdahnula je. – Šta ćemo?

Privio ju je uza se i čvrsto je stegao. – Ti ne možeš da živiš ovde, a ja ne mogu da živim tamo.

Leptir je širio krila, ponovo se spremajući da odleti. Ovoga puta Fic nije znao da li će je ikad više povratiti.

– Moram da idem, Fice. Potrebna sam Kozimi. Moje mesto je tamo. – Zagnjurila mu je lice u vrat. – Nemoj mi reći da nećeš poći sa mnom. Nemoj mi reći da je gotovo. Ne bih to mogla da podnesem. Hajde jednostavno da vidimo šta će biti. Ako se predomisliš, ja ću te čekati. Čekaću te i nadaću se i biću spremna da te dočekam raširenih ruku. Moja ljubav neće usahnuti u Italiji.

Epilog

Italija, 1972.

Albi je bilo puno srce. Proleće u Inkantelariji bilo je najlepše proleće na svetu. Ptičice su skakutale po stolovima i stolicama ispred gostionice, a sunce je zapljuskivalo more nežnim jutarnjim zracima. Alba je obrisala ruke o kecelju. Na sebi je imala jednostavnu haljinu na preklop s palvim cvetovima i japanke. Nokte na nogama namazala je ružičastim lakom, koji su ona i Kozima kupile. I njoj je namazala nokte, što je potrajalo, jer se malena sve vreme vrpaljila i kikotala. Obrisala je čelo. Bilo je toplo unutra u gostionici, a ona je naporno radila, naručivala robu, postavljala stolove, služila goste. Čak je naučila da kuva. Nije verovala da će ikad biti u stanju da skuva nešto ukusno. Čak je i Imakolata bila zadivljena. Beata joj je odala priznanje na svoj tih nenametljiv način, rekavši joj da joj je kuvanje u krvi, da će ona nastaviti tradiciju Fjorelijevih i da će ih ugled te gostionice sve nadživeti.

Zavukla je ruku u džep kecelje i izvadila upotrebljenu maramicu i belu posetnicu. Okrenula ju je i ugledala odštampano Gabrijelovo ime. Načas se zagledala u posetnicu, potom pogledala kroz prozor, ka plaži. Onda ju je vratila u džep. Kosa joj je u međuvremenu malo porasla. Sad je bila dovoljno duga da može da je veže u rep. Alba nije želela da je pusti, jednostavno ju je mrzelo da ide na šišanje. Podigla je ruke i zakačila kosu. Uto se u daljini začu motorni čamac. Ona podignu pogled ka zidu pored vrata gostionice.

Na zidu su stajala tri crteža u jednostavnim drvenim ramovima. S prvog ju je gledalo žensko lice. Bilo je nežno, nevino, s tajnovitim osmehom i nedokučivom tugom u očima. Na drugom su bili prikazani majka i dete. Ljubav na majčinom licu bila je iskrena i duboka. Treći crtež je bio akt. Na njemu je Valentina bila čulna i razuzdana, oličenje svih poroka i zemaljskih zadovoljstava, tajanstvena kao more. Ipak, te crteže niko više nije primećivao osim Albe. Stopili su se sa zidovima gostionice baš kao i venci crnog i belog luka, ukrasni tanjiri i verske slike. No ona bi ih često ovlaš pogledala kad bi prolazila pored njih.

Brujanje motornog čamca sad je bilo glasnije. Brektao je parajući tišinu, budeći usnulu varoš, rasterujući ptice. U vazduhu je lebdelo uzbuđenje, kao voda koja se širi u koncentričnim krugovima oko bačenog kamenčića. Alba je izašla iz gostionice i stala ispod tende s pletenom korpom punom jabuka. Srce joj je treperilo od iščekivanja, brzo, a onda sve brže, a onda je Alba potrčala preko peščane plaže. Traka joj je ispala iz kose lepršajući joj oko lica i ramena kao najfinija svila. Alba

je onda stala, zadihana, a grudi su joj se ritmično dizale i spuštale ispod dubokog izreza haljine. Lice joj je bilo vedro kao noćno nebo iznad okeana. Osmehnula se, ali ne onim širokim radoznalim osmehom varošana koji su upravo izlazili iz svojih domova da vide ko to stiže, već je samo nežno izvila uglove usana. Čamac je pristao, a iz njega je izašao jedan mladi čovek. Pogled mu je pao na neobične svetle oči žene s korpom u ruci. Stajala je usred gužve, no izgledala je kao da je mesto gde stoji samo njeno, kao da je malo izdvojena iz mnoštva. U tom trenutku prelepa neznaka ukrala mu je srce. Tu, na doku ribarske varoši Inkantelarija, on joj ga je drage volje poklonio. Nije znao da joj ga je zauvek poklonio, da mu ga ona nikad više neće vratiti.

Beleška o autoru

Santa Montefjore je rođena u Engleskoj. Studirala je španski i italijanski jezik i književnost na Univerzitet u Eksiteru. Pošto je godinu dana predavala engleski na jednoj pampi u Argentini, veći deo devedesetih godina prošlog veka provela je u Buenos Ajresu.

Sada živi u Londonu s mužem, istoričarem i piscem Sajmonom Sibagom Montefjorem.

Do sada su na srpskom objavljeni njeni romani: *Drvo izgubljenih ljubavnika* (Evro–Giunti, 2008), *Magična kutijica ljubavi* (Evro–Giunti, 2009. i 2011), *Francuski baštovan* (Evro–Giunti, 2010), *Savršena sreća* (Evro–Giunti, 2011) i *More izgubljene ljubavi* (Evro–Giunti, 2008).

- ¹ Ital.: lepotica iz Inkantelarije. (Prim. prev.)
- ² Ital.: *Žena je varljiva*, čuvena arija iz opere *Rigoletto* Đuzepa Verdija. (Prim. prev.)
- ³ Ital.: Stigli smo. (Prim. prev.)
- ⁴ Ital.: Drago mi je. (Prim. prev.)
- ⁵ Ital.: Ah, kako je lep. (Prim. prev.)
- ⁶ Ital.: Morske ježeve. (Prim. prev.)
- ⁷ Ital.: Baš lepo. (Prim. prev.)
- ⁸ Ital.: Drag si mi, Tomi. (Prim. prev.)
- ⁹ Ital.: Volim te. (Prim. prev.)
- ¹⁰ Fr.: svetska žena. (Prim. prev.)
- ¹¹ Ital.: Englez je tu. (Prim. prev.)
- ¹² Ital.: Englez se vratio. (Prim. prev.)
- ¹³ Ital.: Kakva bruka. (Prim. prev.)
- ¹⁴ Ital.: mali pas, štene. (Prim. prev.)
- ¹⁵ Ital.: Kakva šteta. (Prim. prev.)